

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

D 43978

sinovski vrh 46, 7in

2

AVE MARIA KOLEDAR

Subscription rate: For U.S.A. and Canada \$ 2.50 - Foreign \$ 3.00 - Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Illinois, in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. - Entered as second class matter at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. - Authorized July 14, 1945.

Printed by AVE MARIA PRINTERY, Lemont, Illinois

Cena Koledarja en dolar.

VSEBINA KOLEDARJA 1955:

HIŠNI BLAGOSLOV, pesem, stran 2 - KOLEDARSKI DEL, stran 3 - MISLI ZA VSAK MESEC, stran 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27. - + Gregorij Rožman: ZAUPAJTE! stran 28 - P. Bazilij OFM: OB DESETLETNICI, stran 30 - France Kočever: BIL SEM V GROBU..., stran 31 - Dr. Miha Krek: MARIJA SKOZ ŽIVLJENJE VODITI SREČNO ZNAŠ..., stran 40 - TVOJ DOM BO SREČEN..., stran 44 - P. Miršek: ROŽNI VENEC GA JE REŠIL..., stran 45 - Bogdan Budnik: KAKO JE TIHO in MOJE JUTRO, pesmi, stran 46 - Dr. Joža Basaj: TI PELJI SKOZ TRPLJENJE ŽIVLJENJA ČOLNIČ NAŠ! stran 47 - DANES, stran 55 - OČE BENEŠKIH SLOVENCEV - MONS. IVAN TRINKO, stran 56 - Dr. Franc Jaklič: ZBIRKA PREGOVOROV IN IZREKOV, na straneh 56 in 122 - P. Odilo OFM: GOSPA SVETA, stran 57 - GOSPE SVETI! pesem, stran 76 - P. Fortunat OFM: RAST KAT. CERKVE V USA, statistike na straneh 77, 83 in 107 - P. Fortunat OFM: KATOLIŠKA CERKEV EDINO PRAVA, stran 78 - P.B.A.: SKROMNI SOSEDJE, stran 82 - P. Aleksander OFM: NAJ VIDIM DOMAČIJO, pesem, stran 84 - Rt.Rev.Dr. J. Zaplotnik: JANEZ METOD SOLNCE, MISIJONAR V MINNESOTI, stran 85 - P.B.A.: KRŠČANSKE CERKVE ZBORUJEJO, stran 103 - K.: ČUDEN SVET, stran 107 - SAMO NEKAJ IMEN, stran 108 - M. Jakopič: MRTVIM STRAŽARJEM, pesem pobitim domobrancem, stran 108 - Joseph Gregorich: BARAGA NA OLTAR, stran 109 - M. Jakopič: ZNAMENJE, pesem, stran 114 - Jože Luskar: IZ DEŽELE FA-RAONOV, stran 115 - P. Odilo OFM: PRIDIGA CERKVENIM KLOPEM, stran 123 - P. HUGO O SVOJI ZORNI MLADOSTI, zbral P. B.A., stran 125 - Bogdan Budnik: NESPEČA NOČ, pesem, stran 125 - J. V.: KRIZANTEME, zbirka posmrtnic, stran 126 - P. Fortunat OFM: KRISTUS V SINAGOGI, stran 131 - Limbarski: DEŽEVNI DAN in POTRPLJENJE, pesmi, stran 131 - Marijan Jakopič: PROŠNJA NAŠEMU BARAGU, pesem, stran 133 - 25-LETNICA BARAGOVE ZVEZE, poroča "Amerikanski Slovenec", stran 134 - Priredil p. Inocenc OFM: PETER, ROŽNI VENCI IN KNJIGE, stran 144 - STIŠKI OPAT - ZLATOMASNIK, stran 146 - Dr. Miha Krek: RAZGLED PO SVETU, stran 147 - SREBRNI JUBILEJ, stran 155 - SLOVENSKI DUHOVNICI V USA/naslovniki živih, naši novomašniki, umrli duhovniki, jubilarji.../, stran 156.

*Češčena bodi, o KRALJICA,
nebes in zemlje Ti GOSPA,
mogočna usmiljena DEVICA,
vsa čista in brez madeža!*

* UREDILI
* IN IZDALI
* SLOVENSKI
* FRANČIŠKANI
* NA AMERIŠKIH
* BREZJAH

* TISKARNA
* AVE MARIA
* LEMONT, ILL.

Ave Maria Koledar 1955

42. LETNIK

*... v letu,
ko prvič
obbajamo
praznik
Marije
Kraljice
vesoljstva.*

HIŠNI BLAGOSLOV

Podoba presvete TROJICE v nebesih :
je bila na zemlji presveta DRUŽINA ;
podoba presvete DRUŽINE na zemlji ,
naj vsaka krščanska poslana družina .

Apostola naša, pred nami hodita ,
da vsa bo SLOVANSKA velika družina
s CIRILOVIM vzorom z METODOVIM delom
v ljubezni spojena in v CERKVI edina .

TEREZIJA sveta in FLORIJAN sveti ,
povsod sta slovesnega polna spomina ;
po JOŽEFU mater MARJO prosita :
da JEZUSV bomo udana družina ,

D 447/1972

ZAPOVEDANI PRAZNIKI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Od desetih zapovedanih praznikov v katoliški Cerkvi so jih ameriški katoličani dolžni obhajati šest. Ti so:

NOVO LETO (1. JAN.)

VNEBOHOD (19. MAJA)

VNEBOVZETJE (15. AVG.)

VSİ SVETI (1. NOV.)

BREZM. SPOČ. (8. DEC.)

BOŽIČ (25. DEC.)

DNEVI ZDRŽKA so označeni v koledarju z ribo in vežejo vse nad sedmim letom. Dnevi popolnega zdržka so vsi petki, pepelnica, vigiliji vnebovzetja in božiča ter velika sobota dopoldne. Te dneve se ne sme jesti mesa, mesne jube ali mesne omake. - Delni zdržek (meso le pri glavnem obedu) je na kvaterno sredo in soboto ter na vigiliji binkošti in praznika vseh svetnikov.

DNEVI POSTA so označeni v koledarju s križcem. To so vsi delavniki štiridesetdanskega posta, kvaterni dnevi ter vigilije binkošti, praznika vnebovzetja, vseh svetnikov in božiča. Vsi od 21. do izpolnjenega 59. leta se smejo samo enkrat na dan do sitega najesti. Meso se sme jesti pri glavnem obedu, razen v petkih, na pepelnico ter na vigiliji praznika vnebovzetja in božiča. Med posameznimi obedi se ne sme jesti. Če bi resno trpelo zdravje ali delo, post ne veže. Posvetuj se s spovednikom!

Leto 1955

...se pričenja in konča s soboto. Je navadno leto in ima 365 dni.

Nedelje po prazniku razglašenja Gospodovega so štiri, pobinkoštnih nedelj je petindvajset.

PREMAKLJIVI DNEVI so v tem letu:

Prva predpostna nedelja - 6. februarja

Pepelnica - 23. februarja

Velika noč - 10. aprila

Križev teden - 16, 17 in 18. maja

Vnebohod Gospodov - 19. maja

Binkošti - 29. maja

Nedelja presv. Trojice - 5. junija

Telovo - 9. junija

Praznik Kristusa Kralja - 30. oktobra

Prva adventna nedelja - 27. novembra

KVATRE:

I. kv. (postne) - 2., 4. in 5. marca

II. kv. (binkoštna) - 1., 3. in 4. junija

III. kv. (jesenske) - 21., 23. in 24. sept.

IV. kv. (adventne) - 14., 16. in 17. dec.

VELIKONOČNO DOLŽNOST

lahko opraviš: od prve postne nedelje (27. febr.) do nedelje presvete Trojice (5. junija). Ne pozabi ta mejna dneva!

NARODNI PRAZNIKI V USA:

Novo leto - 1. januarja

Lincolnov rojstni dan - 12. febr.

Washingtonov rojstni dan - 22. febr.

Spominski dan - 30. maja

Dan neodvisnosti - 4. julija

Praznik dela - 5. septembra

Kolumbov dan - 12. oktobra

Dan premirja - 11. novembra

Zahvalni dan - 24. novembra

Božič - 25. decembra

JANUAR - Prosinec

- 1 . Sobota - OBREZOVANJE Gospodovo
- 2 . Nedelja - IME JEZUSOVO
- 3 . Ponedeljek - Sv. Genovefa, d.
- 4 . Torek - Sv. Tit, škof
- 5 . Sreda - Sv. Telesfor, papež, muč.
- 6 . Četrtek - RAZGLAŠENJE Gospodovo
- 7 . Petek - Sv. Valentin, škof
- 8 . Sobota - Sv. Severin, opat
- 9 . Nedelja - 1. po Razgl. Sv. DRUŽINA
10. Ponedeljek - Sv. Viljem, škof
11. Torek - Sv. Pavlin Oglejski, škof
12. Sreda - Sv. Alfred, opat
13. Četrtek - Sv. Veronika, devica
14. Petek - Sv. Feliks /Srečko/
15. Sobota - Sv. Pavel, puščavnik
16. Nedelja - 2. po Razgl. Sv. Marcel, p.
17. Ponedeljek - Sv. Anton, puščavnik
18. Torek - Stol sv. Petra v Rimu
19. Sreda - Sv. Marij in tovariši, muč.
20. Četrtek - Sv. Fabijan in Sebastijan, m.
21. Petek - Sv. Neža, dev. in muč.
22. Sobota - Sv. Vincencij, muč.
23. Nedelja - 3. po Razgl. ZAROKA D.M.
24. Ponedeljek - Sv. Timotej, škof
25. Torek - Spreobrnjenje sv. Pavla
26. Sreda - Sv. Polikarp, škof, muč.
27. Četrtek - Sv. Janez Zlatoust, škof
28. Petek - Sv. Peter Nolasko
29. Sobota - Sv. Frančišek Saleški, škof
30. Nedelja - 4. po Razgl. Sv. Martina, d.m.
31. Ponedeljek - Sv. Janez Bosco

JANUAR
JE MESEC
NAJSVETEJŠEGA
IMENA
JEZUSOVEGA

Mesečni
molitveni
namen:

**ZA PRAVO
RAZUMEVANJE
MED VSEMI
NARODI SVETA**

Mesečni
misijski
namen:

**ZA PROCVIT
KATOLIŠKE
CERKVE
V MALABARJU**

*Prvi krajec: 1. januarja
Polna luna: 8. januarja
Zadnji kr.: 15. januarja
Mlaj: 24. januarja
Prvi krajec: 31. januarja*

Z Bogom prični leto
in ne bo ti žal:
saj некоč požel boš,
kar si zdaj sejal...

ZAPISKI ZA JANUAR

EVANGELIJI:

Novo leto: Otroku je bilo dano ime Jezus /Lk 2, 21/

Pri krstu si dobil krščansko ime: bodi ga vreden v svojem življenju!

1. nedelja po razglasenju: Dvanajstletni Jezus v templju /Lk 2, 42-52/

Posvečuj Gospodov dan: naj ti biša božja ne bo tuja in dolgočasna nikoli!

2. nedelja po razglasenju: O ženitnini v Kani Galilejski /Jan 2, 1-11/

Vselej zaupaj svoji nebeški Materi Mariji: kar ti naroča, stori!

3. nedelja po razglasenju: Jezus ozdravi stotnikovega hlapca /Mt 8, 1-13/

Ali globoka vera poganskega stotnika ne spravi v osramočenje tudi nas?

4. nedelja po razglasenju: Jezus pomiri vihar na morju /Mt 8, 23-27/

V božjih rokah smo, kaj se bojimo, maloverni!?

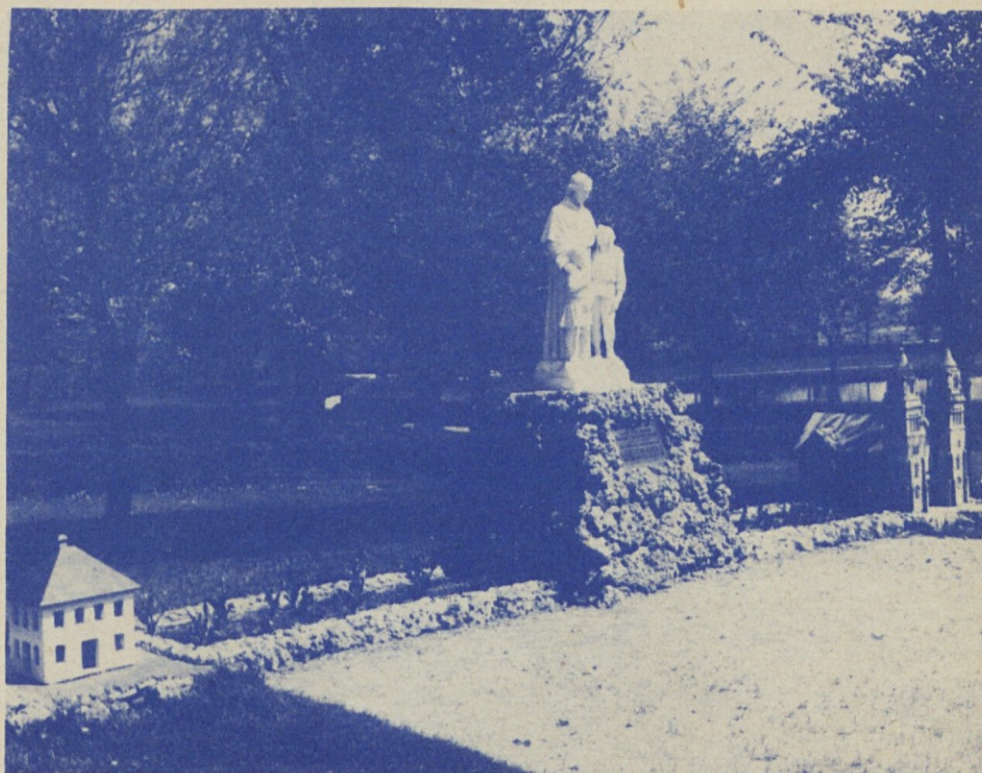

Mesec JANUAR za nas Slovence ni samo mesec NAJSVETEJŠEGA IMENA JEZUSOVEGA, ampak je še posebej že več let posvečen našemu velikemu rojaku in oltarnemu kandidatu - FRIDERIKU BARAGU. Svetniški misijonar je v preteklem stoletju širil Najsvetejše lme med rdečkožci ameriških pragozdov. Isto ime je dal poleg Marijinega tudi v svoj škofovski grb. Januar je obenem mesec Baragove blažene smrti (19. januarja 1868.). Zato slovenske ameriške župnije in od lanskega leta tudi vse župnije marquetteške škofije, katere prvi škof je bil naš rojak, praznujejo zadnjo nedeljo v mesecu kot BARAGOVO NEDELJO.

Slovinci po širni Ameriki v januarju podvojijo svoje molitve za Baragovo beatifikacijo in darujejo svoj dar BARAGOVIM ZVEZAM, ki se trudi za zadevo slovesne proglasitve blaženim. Zveza letos praznuje že 25-letnico obstoja. Ali si že njen ČLAN? Ali si za to leto že poravnal svojo članarino?

BRAGOV
PARK
AMERIŠKIH
BREZIJ

/V Lemontu
je sedež
slovenske
sekcije
Baragove
zveze/

FEBRUAR - Svečan

- 1 . Torek - Sv. Ignacij, mučenec
- 2 . Sreda - OČIŠČEVANJE Mar. /Svečnica/
- 3 . Četrtek - Sv. Blaž, škof mučenec
- 4 . Petek - Sv. Andrej Corsini, škof
- 5 . Sobota - Sv. Agata, dev. mučenica
- 6 . Nedelja - 1. predpostna - Sv. Dora, d.m.
- 7 . Ponedeljek - Sv. Romuald, opat
- 8 . Torek - Sv. Janez od Mata
- 9 . Sreda - Sv. Apolonija, devica muč.
10. Četrtek - Sv. Sholastika, devica
11. Petek - LURŠKA MATI BOŽJA
12. Sobota - Sedem sv. ustanoviteljev
13. Nedelja - 2. predpostna - Sv. Benigen
14. Ponedeljek - Sv. Valentin, mučenec
15. Torek - Sv. Favstin in Jovita, muč.
16. Sreda - Sv. Julijana, devica muč.
17. Četrtek - Beg v Egipt
18. Petek - Sv. Simeon, škof mučenec
19. Sobota - Sv. Konrad, puščavnik
20. Nedelja - 3. predpostna - Sv. Sadot, m.
21. Ponedeljek - Sv. Irena, devica
22. PUSTNI TOREK - Sv. Marjeta Kort.
23. PEPELNIČNA SREDA - Sv. Damijan +
24. Četrtek - Sv. Matija, apostol +
25. Petek - Sv. Valburga, dev. +
26. Sobota - Sv. Matilda, devica +
27. Nedelja - 1. postna - Sv. Gabrijel Ž.M.B.
28. Ponedeljek - Sv. Roman, opat +

FEBRUAR
JE MESEC
SKRITEGA
ŽIVLJENJA
JEZUSOVEGA

Mesečni
namen
molitve:

**ZA POSVETITEV
VSE ZNANOSTI
PRAVEMU BOGU**

Mesečni
misijski
namen:

**ZA RAST
KATOLIŠKE
CERKVE V
CENTRALNI AFRIKI**

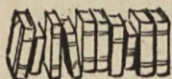
Strogi post
na PEPELNICO
/28. februarja/
Začetek
štiridesetdanskega
posta /Glej stran 3!/
★

Polna luna: 7. februarja
Zadnji krajec: 14. febr.
Mlaj: 22. februarja

ZAPISKI ZA FEBRUAR

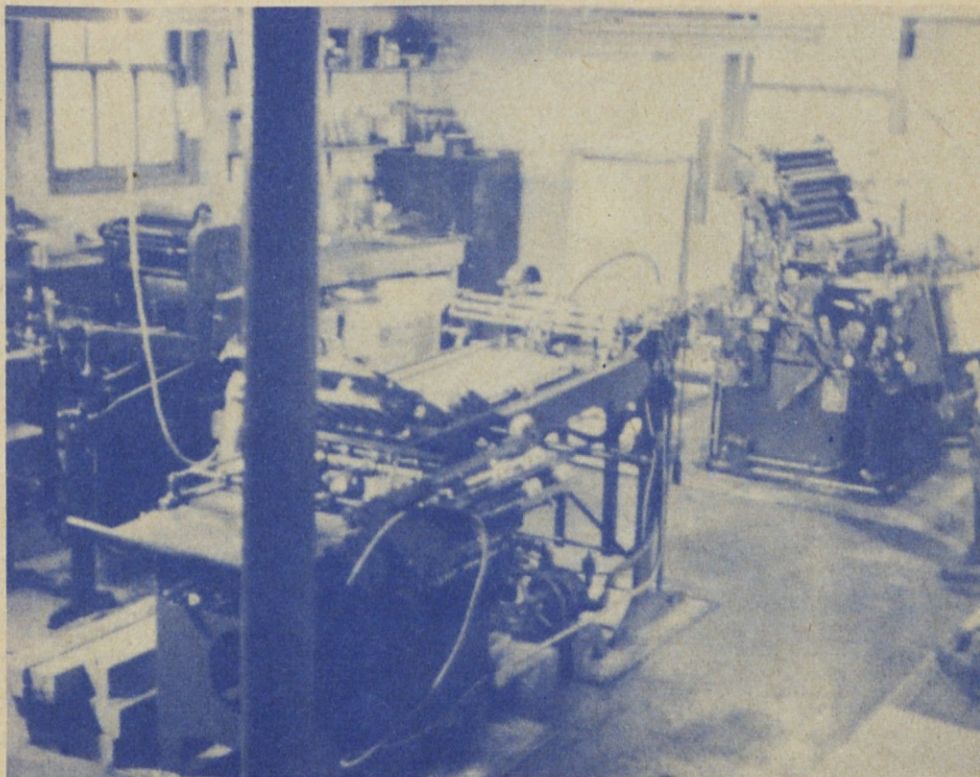
EVANGELIJI:

1. predpostna nedelja: O delavcih v vinogradu /Mt 20, 1-16/
Sodeluj z božjo milostjo in skušaj razumeti v vsem božje načrte!
2. predpostna nedelja: Prilika o sejavcu in semenu /Lk 8, 4-15/
Odpiraj njivo svoje duše v vsej ponižnosti božji besedi!
3. predpostna nedelja: Jezus ozdravi slepca /Lk 18, 31-43/
Le vera odpira naše dušne oči božjim skrivnostim.
1. postna nedelja: Hudobni duh skuša Jezusa /Mt. 4, 1-11/
Vse življenje srečavamo skušnjave in z božjo pomočjo tudi - zmage!

Nekje sem bral tole prezanimivo ugotovitev: "Če bi veliki apostol sveti Pavel živel danes, bi pisal in izdajal knjige in revije ter bi bil lastnik velike tiskarne..." Da, TISK je danes VELESILA, ki je tudi radio in televizija ne moreta izpodriniti. Dnevni časopis prihaja v vsako hišo, mesečniki in revije vseh vrst so dobrodošle povsod. In koliko je med njimi gnoja, plevela, ki narekuje Tvoje misli ter Ti jih zastruplja, s tem pa preusmerja tudi vse Tvoje bodoče mišljenje. Če pomisliš vse to, ali se zavedaš, kakšen lahko postaneš prav po branju slabega čtiva? Uživaj slabo hrano - zbolel boš. Beri slabo čtivo - zastrupilo Te bo.

V MESECU KATOLIŠKEGA TISKA se vprašaj, kaj prihaja v Tvojo hišo. Če je plevel, ven z njim! Kot KATOLIŠKI SLOVENEK odklanjaj prav vsak časopis, ki "ni proti veri", pa vendar piše čudne reči. Ugovor "Meni ne škoduje!" ne velja. Preveč tvegaš z njim in predragocena je Tvoja duša, da bi jo zaslepil za vedno in s tem pogubil.

TISKARNA
AVE MARIA
NA
AMERIŠKIH
BREZJAH

/...ki mesec
za mesecem
s tiskom
širi Marijino
slavo po
domovih
slovenskih
izseljencev/

MAREC - Sušec

- 1 . Torek - Sv. Albin, škof †
- 2 . Sreda - Sv. Simplicij, papež †
- 3 . Četrtek - Sv. Kunigunda, ces. †
- 4 . Petek - Sv. Kazimir, sp. †
- 5 . Sobota - Sv. Janez od Križa †
- 6 . Nedelja - 2. postna - Sv. Perpetua in Fel.
- 7 . Ponedeljek - Sv. Tomaž Akvinski †
- 8 . Torek - Sv. Janez od Boga †
- 9 . Sreda - Sv. Frančiška Rimska, dev. †
10. Četrtek - Štirideset svetih mučencev †
11. Petek - Sv. Konstantin †
12. Sobota - Sv. Gregorij Veliki, papež †
13. Nedelja - 3. postna - Sv. Teodora, m.
14. Ponedeljek - Sv. Matilda, kraljica †
15. Torek - Sv. Klemen M. Dvoršak †
16. Sreda - Sv. Hilarij in Tacijan, muč. †
17. Četrtek - Sv. Patrik, škof †
18. Petek - Sv. Ciril Jeruzalemski, š. †
19. Sobota - Sv. JOŽEF, ženin D. M. †
20. Nedelja - 4. postna - Sv. Aleksandra, m.
21. Ponedeljek - Sv. Benedikt, opat †
22. Torek - Sv. Izidor, kmet †
23. Sreda - Sv. Viktorijan, m. †
24. Četrtek - Sv. Gabrijel, nadangel †
25. Petek - MARIJINO OZNANJENJE †
26. Sobota - Sv. Emanuel, mučenec †
27. Nedelja - TIHA NEDELJA - Sv. Jan. D.
28. Ponedeljek - Sv. Janez Kapistran †
29. Torek - Sv. Ciril, mučenec †
30. Sreda - Sv. Janez Klimak, opat †
31. Četrtek - Sv. Modest, škof krški †

MESEC
MAREC
JE POSVEČEN
SVETEMU
JOŽEFU

Mesečni
molitveni
namen:
**ZA VSE
NAMENE
SV. OČETA**

Mesečni
misijonski
namen:
**ZA RAST
KATOLIŠKE
CERKVE
V PAKISTANU**

Ves mesec
je v
štiridesetdanskem
postu.
Postne kvatre:
2., 4. in 5. marca

Prvi krajec: 1. marca
Polna luna: 8. marca
Zadnji kr.: 16. marca
Mlaj: 24. marca
Prvi kr.: 30. marca

ZAPISKI ZA MAREC

EVANGELIJI:

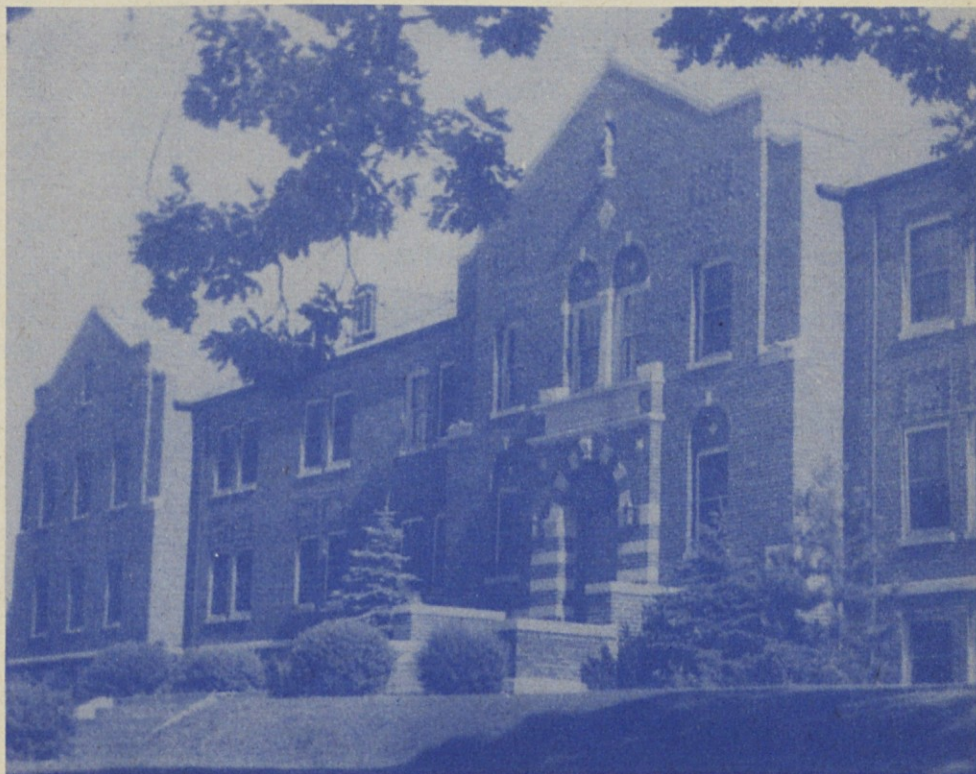
2. postna nedelja: Jezusovo spremenjenje na gori /Mt 17, 1-9/
Le v samoti in tihoti se nam razodeva Gospod, ne v svetnem brupu!
3. postna nedelja: Jezus izžene hudiča iz mutca /Lk 11, 14-28/
Le dve poti sta tudi zate: ali si s Kristusom, ali pa proti Njemu!
4. postna nedelja: Jezus nasiti pet tisoč mož /Jan 9, 1-15/ 6,
Bog je, ki skrbi za nas! Brez Njegovega blagoslova je naše delo prazno!
5. postna (tiha) nedelja: Judje hočejo Jezusa kamenjati /Jan 8, 46-59/
Tudi danes je pot resnice preganjana in zasramovana, toda edino prava.

MAREC je mesec **DUHOVNIŠKIH POKLICEV**. Stavlja nam vprašanje: Ali sem že kaj storil za duhovniški naraščaj? Ne rečem in ne pričakujem, da bi moral kar vsak v lemenat ali samostan, toda prav gotovo je dolžnost vsakega, da za poklice **MOLI**. Posebno dolžnost imajo starši, da se ne boje žrtvovati svojih sinov Bogu, kadar jih kliče v svojo službo. Posebno dolžnost imajo tudi učitelji, vzgojitelji, da ne zatirajo seme poklica, ampak ga zalivajo z lepimi nauki in mu pomagajo rasti. V večnosti nam bo razodeto, koliko tisočev in tisočev duhovniških poklicev je bilo v kali zatrtih – včasih iz nevednosti, včasih iz neprevidnosti, včasih iz samoljubja...

Velik je Gospodov vinograd. Delavcev ni nikoli preveč, kajti čim več jih dela, tem hitreje in tem boljše je delo storjeno. Ameriški Slovenci imamo svoje **SEMENIŠČE** - na ameriških Brezjah. A kaj pomaga, če se med vsemi slovenskimi ameriškimi farami ne najde toliko fantov, da bi napolnili en razred? **MOLITVE** manjka, molitve za dobre poklice! Kolikokrat si že sklenil roke v ta namen?...

ST. MARY'S
SEMINARY -
AMERIŠKE
BREZJE
/Vhod v
kapelo
Marije
Pomagaj/

- 1 . Petek - ŽALOSTNA MATI BOŽJA †
- 2 . Sobota - Sv. Frančišek Pavelski †
- 3 . CVETNA NEDELJA - Sv. Rihard, ž.
- 4 . Ponedeljek - Sv. Izidor, škof †
- 5 . Torek - Sv. Vincencij Fererski †
- 6 . Sreda - Sv. Celestin, papež †
- 7 . VELIKI ČETRTEK - Bl. Herman J. †
- 8 . VELIKI PETEK - Sv. Albert, škof †
- 9 . VELIKA SOBOTA - Sv. Tomaž Tol. †
- 10 . VELIKA NOČ - Vstajenje Gospodovo
- 11 . VELIKONOČNI PONEDELJEK - Sv. Leon
- 12 . Torek - Sv. Julij, papež
- 13 . Sreda - Sv. Hermenegild, mučenec
- 14 . Četrtek - Sv. Justin, mučenec
- 15 . Petek - Sv. Teodor, mučenec
- 16 . Sobota - Sv. Benedikt J. Labre
- 17 . BELA NEDELJA - Sv. Anicet, papež
- 18 . Ponedeljek - Sv. Apolonij, mučenec
- 19 . Torek - Sv. Leon, papež
- 20 . Sreda - Sv. Konrad Parzamski
- 21 . Četrtek - Sv. Anzelm, c. uč.
- 22 . Petek - Sv. Soter in Gaj, p.
- 23 . Sobota - Sv. Jurij, mučenec
- 24 . Nedelja - 2. po vel. noči - Sv. Fidel, m.
- 25 . Ponedeljek - Sv. Marko, evangelist
- 26 . Torek - Sv. Klet in Marcellin, papeža
- 27 . Sreda - VARSTVO SV. JOŽEFA
- 28 . Četrtek - Sv. Pavel od Križa
- 29 . Petek - Sv. Peter, mučenec
- 30 . Sobota - Sv. Katarina Sienska, dev.

*

*

*

*

Polna luna: 7. aprila
Zadnji kr.: 15. aprila
Mlaj: 22. aprila
Prvi kr.: 29. aprila

ZAPISKI ZA APRIL

This image shows a single sheet of off-white or cream-colored paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

EVANGELIJI:

6. postna (cvetna) nedelja: Jezusov veličastni pohod v Jeruzalem /Mt. 21, 1-9/

Od navdušenega proslavljanja do strahotnega križanja je le en korak!

Velikonočna nedelja: Jezus vstane od mrtvih /Mt 16, 1-7/

Smrt tudi za nas ni konec življenja, ampak šele začetek.

1. povelikonočna (bela) nedelja: Jezus se prikaže apostolom /Jan 20, 19-31/

Kristus, ki je odpustil nevernemu Tomažu, bo odpustil tudi tebi!

2. povelikonočna nedelja: Jezus je naš dobri pastir /Jan 10, 11-16/

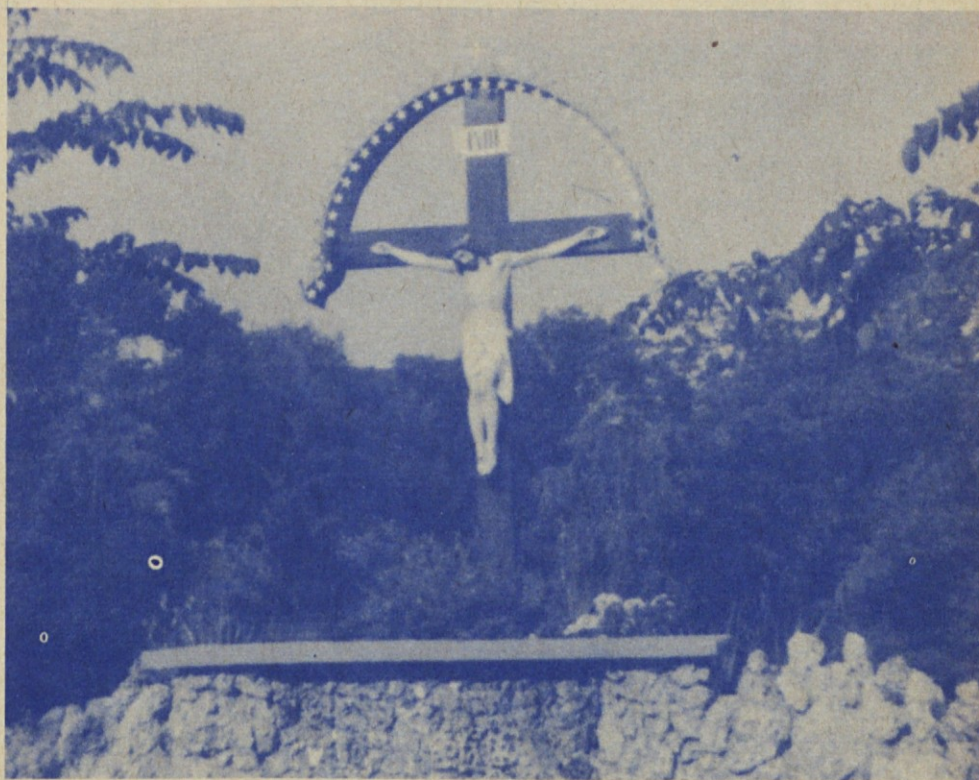
Moli za vse tiste, ki še niso v staji dobrega Pastirja Kristusa!

SPOMLAD je prišla, vsa narava se preraja in znova diha v mladem življenju. Vsakdo se čuti kakor prerojen. Tudi Ti? Seveda, na toplem sončku pred hišo postajaš ali posedaš ter globoko dihaš sveži pomladanski zrak. Kakor bi imel novo telo. In vse te razveseljuje: novo zelenje, petje ptička v veji, prva cvetka tvoje gredice...

VELIKA NOČ nam k vsemu temu primeša tudi malo globlje misli. Misli o naši **DUŠI**. Kaj ne bi tudi njej privoščil takole cvetočo pomlad, novo življenje, polno sonča in sreče? Morda se že leta nisi spomnil, da je zima tudi v Tvoji duši doma in nočeš otajati njene ledene skorje. V cerkev morda hodiš, toda spovednice že dolgo nisi videl. Veš kaj, prijatelj, letos pa si reci: "Konec zime!" Predragocena je duša, da bi se zadušila pod ledom. Opravi dobro **VELIKONOČNO SPOVED** in videl boš, kakšno pomlad boš šele doživljal v svojem srcu. **RESNIČNO POMLAD**, ki se ne sme nikoli več postarati v zimo.

**PREKMURSKI
KRIŽ NA
AMERIŠKIH
BREZJAH**
/Z njim se
prične vrsta
štirinajstih
postaj
križevega
pota, ob
katerih
se vijejo
romarske
procesije/

MAJ - Veliki traven

- 1 . Nedelja - 3. po v. noči - Sv. Fil. in Jak., ap.
- 2 . Ponedeljek - Sv. Atanazij, škof
- 3 . Torek - Najdenje Sv. Križa
- 4 . Sreda - Sv. Florijan, mučenec
- 5 . Četrtek - Sv. Pij, papež
- 6 . Petek - Sv. Judita, d. m.
- 7 . Sobota - Sv. Stanislav, škof muč.
- 8 . Nedelja - 4. povel. noči - Sv. Nad. Mihael
- 9 . Ponedeljek - Sv. Gregor Nacianški, škof
10. Torek - Sv. Antonin, škof
11. Sreda - Sv. Frančišek Hier.
12. Četrtek - Sv. Pankracij in tovariši, muč.
13. Petek - Sv. Servacij, mučenec
14. Sobota - Sv. Bonifacij, mučenec
15. Nedelja - 5. povel. noči - Sv. Zofija, d.
16. KRIŽEVO - Sv. Janez Nep., mučenec
17. KRIŽEVO - Sv. Paškal Bajlonski
18. KRIŽEVO - Sv. Erik, kralj
19. Četrtek - VNEBOHOD GOSPODOV
20. Petek - Sv. Bernardin Sienski
21. Sobota - Sv. Andrej Bobola, mučenec
22. Nedelja - 6. po vel. noči - Sv. Emil, m.
23. Ponedeljek - Sv. Janez Rosijski
24. Torek - MARIJA POMAGAJ
25. Sreda - Sv. Urban I., papež
26. Četrtek - Sv. Filip Neri
27. Petek - Sv. Beda Častitljivi, c. uč.
28. Sobota - Sv. Avguštin, škof †
29. BINKOŠTNA NEDELJA - Sv. Magd. P., d.
30. BINK. PONEDELJEK - Sv. Ivana Orl. d.
31. Torek - MARIJA KRALJICA VESOLJSTVA

MESEC

MAJ

JE POSVEČEN

NEBEŠKI

KRALJICI

Mesečni
molitveni
namen:

**ZA PROCVIT
IN PRAVO
RAZUMEVANJE
KRŠČANSKEGA
DEVIŠTVA**

Misijonski
mesečni
namen:

**ZA MISIJONSKE
POKLICE
NA FILIPINIH**

Postni dan
na vigilijsko
binkošti /28. maja/!

Polna luna: 6. maja
Zadnji krajec: 15. maja
Mlaj: 21. maja
Prvi krajec: 28. maja

ZAPISKI ZA MAJ

EVANGELIJI:

3. povelikonočna nedelja: Jezus napove svoj vnebohod /Jan 16, 16-22/

Trpljenje zaradi Kristusa prinese neminljivo krono večnega veselja.

4. povelikonočna nedelja: Jezus obljubi prihod Svetega Duha /Jan 16, 5-14/

Za marsikatero težko stvar v življenju pozneje spoznamo, da je bila dobra.

5. povelikonočna nedelja: Jezus govori o moči molitve /Jan 16, 23-30/

Kdor zaupno prosi nebeškega Očeta, ne bo nikoli prosil zaman.

6. povelikonočna nedelja: O pričevanju Svetega Duha /Jan 15, 26-27; 16, 1-4/

Mnogo jih je na svetu, ki napadajo vero, ker je ne poznajo.

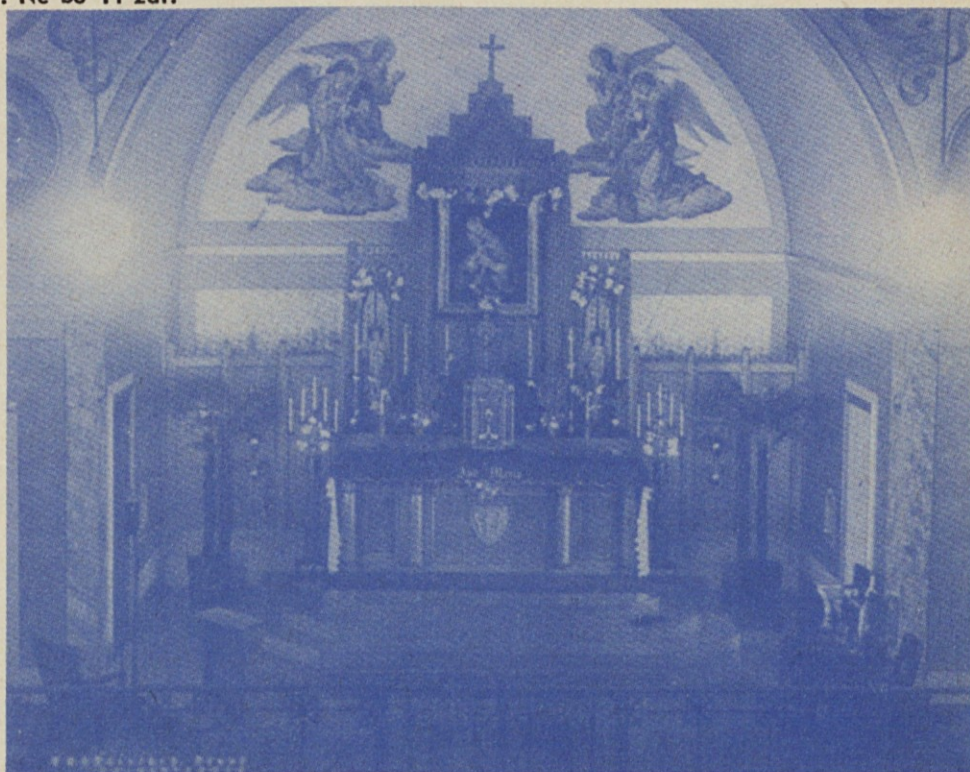
Binkoštna nedelja: Jezus govori o Svetem Duhu in ljubezni /Jan 14, 23-31/

Sveta Cerkev pod vodstvom Svetega Duha je edina rešilna ladja za nas!

MARIJIN NAROD smo **SLOVENC**I. Skoraj vsak slovenski griček ima Marijino cerkvico in vsaka cerkev ima Marijin oltar. Naša prva cerkev, tam pri Gospe Sveti na Koroškem, je bila posvečena Materi božji. In koliko je bilo znamenj ob slovenskih potih, ki so se ozirali po naših poljih ter čuvali našo pšenico in ajdo in pisano trato cvetk. Verni Slovenci so se že od nekdaj radi zbirali po božjih potih ter prepevali pesmi v Marijino čast. Najlepše slovenske pesmi so Marijine, o tem nihče ne dvomi.

Toda vse to še ni dovolj, da je narod res Marijin. To so le zunanji znaki, ki brez notranjih ne pomenijo veliko. Naši Marijini spomeniki se že dolgo desetletje podirajo v prah pod roko - **SLOVENSKEGA KOMUNISTA**. Pravega **SPOMENIKA** v našem srcu pa nihče ne more zrušiti, tudi mučeniška smrt ne.

Podari naši slovenski Kraljici **MARIJI POMAGAJ** svoje **SRCE**! In obišči jo na ameriških Brezjah, če le mores! Z majem bo pričetek romarske dobe 1955: pridruži se tisočem, ki prihajajo pred milostno podobo. Ne bo Ti žal.

OLTAR
MARIJE
POMAGAJ
NA
AMERIŠKIH
BREZJAH
/Kopijo
brezjanske
Marije
je izdelal
p. Blaž
Farčnik OFM.
Marijo
je kronal
leta 1926.
nadškof
A.B. Jeglič/

JUNIJ - Rožnik

- 1 . Sreda - Sv. Fortunat †
- 2 . Četrtek - Sv. Erazem, škof, mučenec
- 3 . Petek - Sv. Klotilda, kraljica †
- 4 . Sobota - Sv. Frančišek Car. †
- 5 . Nedelja - PRESVETA TROJICA
- 6 . Ponedeljek - Sv. Norbert, škof
- 7 . Torek - Sv. Robert, opat
- 8 . Sreda - Sv. Medard, škof
- 9 . Četrtek - PRESVETO REŠNJE TELO
10. Petek - Sv. Marjeta, kraljica
11. Sobota - Sv. Barnaba, apostol
12. Nedelja - 2.po bink. - Sv. Janez Fakund
13. Ponedeljek - Sv. Anton Padovanski, c. uč.
14. Torek - Sv. Bazilij Veliki, škof, c. uč.
15. Sreda - Sv. Vid in tovariši, mučenci
16. Četrtek - Sv. Jošt, opat
17. Petek - PRESVETO SRCE JEZUSOVO
18. Sobota - Sv. Efrem Sirski, c. uč.
19. Nedelja - 3.po bink. - Sv. Gervazij in t. m.
20. Ponedeljek - Sv. Silverij, papež, mučenec
21. Torek - Sv. Alojzij Gonzaga
22. Sreda - Sv. Ahacij, mučenec
23. Četrtek - Sv. Agripina, devica, mučenica
24. Petek - KRES - Sv. Janez Krstnik
25. Sobota - Sv. Henrik, škof
26. Nedelja - 4.po bink. - Sv. Jan. in Pavel, m.
27. Ponedeljek - Sv. Hema Krška
28. Torek - Sv. Irenej, škof mučenec
29. Sreda - SV. PETER IN PAVEL, apostola
30. Četrtek - Spomin sv. Pavla

JUNIJ
JE MESEC
PRESVETEGA
SRCA
JEZUSOVEGA

Mesečni
molitveni
namen:
**ZA DOBRE
ZDRAVNIKE
IN BOLNIŠKE
STREŽNICE**

Mesečni
misijonski
namen:

**DA BI
KITAJSKA
MLADINA
OSTALA
DOBRA**

Binkoštna kvatre:
1., 3. in 4. junija

Zadnji dan
za velikonočno
dolžnost: 5. junij!

Polna luna: 5. junija
Zadnji kr.: 13. junija
Mlaj: 20. junija
Prvi krajec: 27. junija

ZAPISKI ZA JUNIJ

EVANGELIJI:

1. pobinkoštna nedelja: Jezus ima vso oblast /Mt 28, 18-20/

Misel na misijone naj ti bo sveta: z molitvijo spremljaj misijonarje!

2. pobinkoštna nedelja: Prilika o veliki večerji /Lk 14, 16-24/

Skrb za ta svet naj te nikoli ne ovira pri skrbi za zveličanje duše!

3. pobinkoštna nedelja: Prilika o izgubljeni ovci in izgubljenem denarju /Lk 15, 1-10/

Sodba ljudi je tolikokrat popolnoma drugačna kakor sodba Boga.

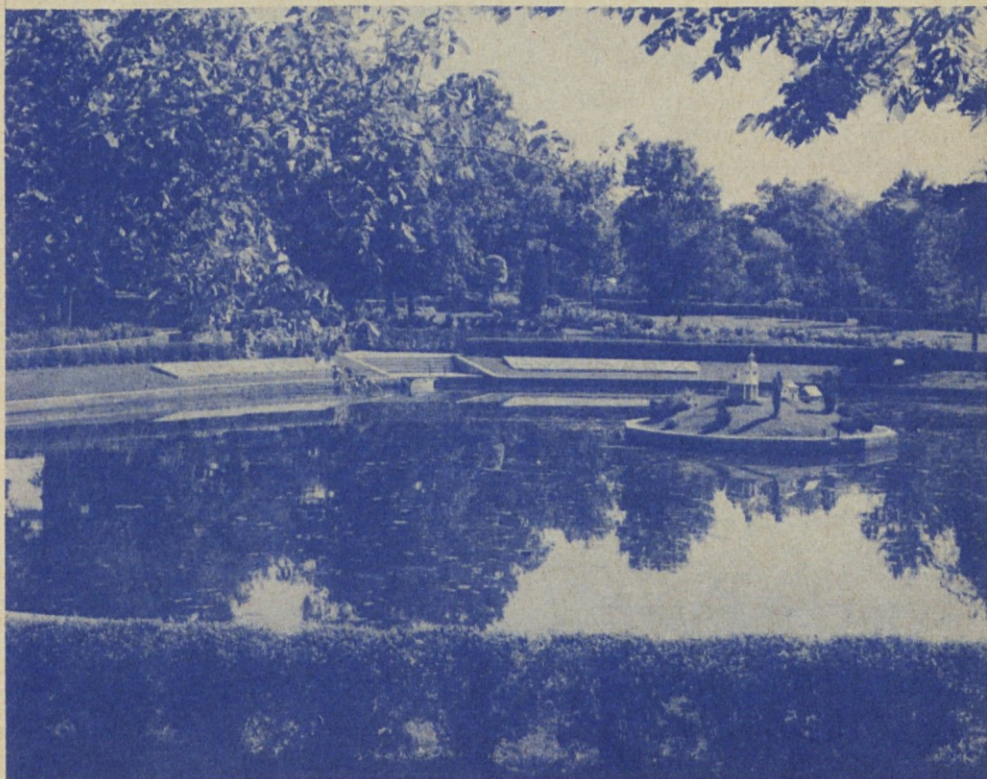
4. pobinkoštna nedelja: O čudežnem ribjem lovu /Lk 5, 1-11/

Tudi če ni uspehov: kar je storjeno z dobro voljo, je veliko pred Bogom!

JUNIJ je mesec **DESETLETNICE**. Žalostna obletnica, a obenem **NAŠ PONOS** in zmagoslavje vernega naroda: spomin **TISOČEV SLOVENSkih MUČENCEV** za vero in dom. Zasramovani, pretepeni, sestradani in oropani obleke so padali v kraške jame. Vzeli so jim življenje, toda vere v zmago pravice in ljubezni jim niso mogli vzeti. Danes so njih grobovi zravnani z zemljo, a nekatere celo kažejo kot "grobove žrtev, katere je pobil okupator". Mi pa vemo, kdo je bil njih krvnik: **LAST-NI BRAT SLOVENEc**, ki je prodal svojo vero ter omadeževal slovensko zastavo z rdečo zvezdo...

Naj bi že enkrat spregledali vsi ameriški Slovenci, da je komunizem - **EN SAM**, pa naj bo v Sloveniji ali Rusiji ali Kitajski. Prinaša rop, požig, umor, prinaša suženjstvo in smrt vsakemu, ki ni zanj. **MOLČATI** na komunistične zločine se pravi **SODELOVATI!** Narod grenko plačuje tudi za tiste, ki so v vseh teh letih molčali, pa bi morali govoriti. Naš čas zahteva **CELE** ljudi: Kdor ni za Kristusa, je **PROTI** Njemu! Samo dva tabora sta na izbiro - **A ODLOČAŠ SAM!**

**PARK
AMERIŠKIH
BREZIj
IMA
TUDI
REPLIKO
BLEJSKEGA
JEZERA
/Nepozaben
je pogled
nanj pri
večernih
procesijah/**

JULIJ - Mali srpan

- 1 . Petek - Presveta Kri Kristusova
- 2 . Sobota - OBISKOVANJE Device
- 3 . Nedelja - 5. po bink. - Sv. Leon
- 4 . Ponedeljek - Sv. Urh, škof
- 5 . Torek - Sv. Anton M. Zaccaria
- 6 . Sreda - Sv. Marija Goretti, devica
- 7 . Četrtek - SV. CIRIL IN METOD,
- 8 . Petek - Sv. Elizabeta Portugalska
- 9 . Sobota - Sv. Nikolaj in tovariši m
10. Nedelja - 6. po bink. - Sv. Amali
11. Ponedeljek - Sv. Pij I., papež
12. Torek - Sv. Mohor in Fortunat, m
13. Sreda - Sv. Frančišek Solanski
14. Četrtek - Sv. Bonaventura, c. uč
15. Petek - Sv. Vladimir, kralj
16. Sobota - KARMELSKA MATI BOŽ.
17. Nedelja - 7. po bink. - Sv. Aleš
18. Ponedeljek - Sv. Miroslav, škof m
19. Torek - Sv. Vincencij Pavelski
20. Sreda - Sv. Margareta, dev. muč
21. Četrtek - Sv. Prakseda, dev. muč
22. Petek - Sv. Marija Magdalena, sp
23. Sobota - Sv. Apolinarij, škof muč
24. Nedelja - 8. po bink. - Sv. Kristin
25. Ponedeljek - Sv. Jakob, apostol
26. Torek - SV. ANA, Mati Device M
27. Sreda - Sv. Pantaleon, mučenec
28. Četrtek - Sv. Viktor, mučenec

- 1 . Petek – Presveta Kri Kristusova
- 2 . Sobota – OBISKOVANJE Device Marije
- 3 . Nedelja – 5. po bink. – Sv. Leon II., p.
- 4 . Ponedeljek – Sv. Urh, škof
- 5 . Torek – Sv. Anton M. Zaccaria
- 6 . Sreda – Sv. Marija Goretti, devica m.
- 7 . Četrtek – SV. CIRIL IN METOD, slov. ap.
- 8 . Petek – Sv. Elizabeta Portugalska, kr.
- 9 . Sobota – Sv. Nikolaj in tovariši mučenci
- 10 . Nedelja – 6. po bink. – Sv. Amalija, dev.
- 11 . Ponedeljek – Sv. Pij I., papež
- 12 . Torek – Sv. Mohor in Fortunat, mučenca
- 13 . Sreda – Sv. Frančišek Solanski
- 14 . Četrtek – Sv. Bonaventura, c. učenik
- 15 . Petek – Sv. Vladimir, kralj
- 16 . Sobota – KARMELSKA MATI BOŽJA
- 17 . Nedelja – 7. po bink. – Sv. Aleš
- 18 . Ponedeljek – Sv. Miroslav, škof muč.
- 19 . Torek – Sv. Vincencij Pavelski
- 20 . Sreda – Sv. Margareta, dev. mučenica
- 21 . Četrtek – Sv. Prakseda, dev. mučenica
- 22 . Petek – Sv. Marija Magdalena, spok.
- 23 . Sobota – Sv. Apolinarij, škof muč.
- 24 . Nedelja – 8. po bink. – Sv. Kristina, d.m.
- 25 . Ponedeljek – Sv. Jakob, apostol
- 26 . Torek – SV. ANA, Mati Device Marije
- 27 . Sreda – Sv. Pantaleon, mučenec
- 28 . Četrtek – Sv. Viktor, mučenec
- 29 . Petek – Sv. Marta, devica
- 30 . Sobota – Sv. Abdon in Senen, muč.
- 31 . Nedelja – 9. po bink. – Sv. Ignacij Lojol.

*

★

*

*

Karmelska Mati božja je obljubila, da bo prvo soboto po smrti rešila iz vic tistega, ki je v življenju nosil škapulir njene bratovščine. Ga ti že nosiš?

ZAPISKI ZA JULIJ

This image shows a single sheet of off-white or cream-colored paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

EVANGELIJI:

5. pobinkoštna nedelja: O grehu v mislih in besedi /Mt 5, 20-24/

Izgovorjena beseda se ne vme več; zato pazi na to, kaj in pred kom govoriš!

6. pobinkoštna nedelja: Jezus nasiti štiri tisoč mož /Mk 8, 1-9/

Glad po spoznanju resnice je večkrat dosti bujši od telesne lakote.

7. pobinkoštna nedelja: O lažnivih prerokih /Mt 7, 15-21/

Nesreča za narod so voditelji, ki drže oblast s tem, da slepe ljudstvo.

8. pobinkoštna nedelja: O krivičnem oskrbniku /Lk 16, 1-9/

Tudi bogatinu bo lahko umreti, če bo svojo posest izrabljal pod vidikom večnosti.

9. pobinkoštna nedelja: Jezus joka nad Jeruzalemom /Lk 19, 41-47/

Gospod nas obiskuje na razne načine: v srčni mir nam bo, če Ga sprejmemo.

PRAZNIK SVETE ANE, Marijine matere, nam vzbuja misli o starših ter njih dolžnostih. Biti oče ali mati, še ne pomeni nič; toda biti **DOBER** oče in **DOBRA** mati, to je važno. Naš čas je znan po tem, da ima malo dobrih staršev. Znani ameriški mladinski pisatelj in vzgojitelj, jezuitski pater Daniel Lord, je nekoč dejal: "Ko bi bil še enkrat rojen, bi se ne posvetil nič več mladini, pač pa mladim **STARŠEM**". Da, prva šola so starši in slovenski pregovor, da "jabolko ne pade daleč od drevesa", redkokdaj pogreši.

Ali se vedno zavedaš svoje očetovske ali materinske **DOLŽNOSTI**? Ni ljubezen v tem, da otroku vse dovoliš; tudi ni modrost v tem, da nasprotuješ pred otrokom svojemu zakonskemu drugu. Topli dom družinske sreče in razumevanje mlade duše rodita čudeže, prepir v hiši in hvalisanje svojih mladih let, "ko je bila mladina vse drugačna", pa rodita zaprte značaje, ki bodo jutri morda še Tebi samemu v breme. Ali kaj **MOLIŠ** za pravo vzgojo svojih otrok? Brez molitve tudi topla beseda ne bo rodila trajnih uspehov v mladem srcu.

LURŠKA
VOTLINA
V PARKU
AMERIŠKIH
BREZIJ
/Tu je ob
romanjih
sv. maša.
Dela za
prenovitev
in povečavo
votline so
v teku/

-

*

ZA MEDNARODNI SPORAZUM V LUČI KRŠČANSTVA

*

ZA VZORNE DRUŽINSKE RAZMERE V AZIJI

☆

Strogi post
na vigilijo
praznika vnebovzetja
/14. avgusta/!

*

Polna luna: 3. avgusta
Zadnji kr.: 11. avgusta
Mlaj: 17. avgusta
Prvi krajec: 25. avgusta

[illegible]

EVANGELIJI:

10. pobinkoštna nedelja: Prilika o farizeju in cestninarju /Lk 18, 9-14/

Ponižnega in skesanega srca Gospod ne zametuje, nas uči božja beseda.

11. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi gluhonemega /Mk 7, 31-37/

Božje usmiljenje je neizmerno: ne bodimo glubi za božje navdihe!

12. pobinkoštna nedelja: Prilika o usmiljenem Samarijanu /Lk 10, 23-37/

Vera brez dobrih del je mrtva, zato skrbi za dela usmiljenja. Prilike je dovolj.

13. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi deset gobavcev /Lk 17, 11-19/

Poznamo prošnje molitve, toda tako malo prihaja iz naših src zahvalnih molitev.

VELIKI ŠMAREN me vedno spomni vesele sestre Školastike, ki je skrbela, da oltar Marijinega vnebovzeta ni bil nikoli brez šopka. Bila je kakor angel, ki ne živi na tem svetu; v mislih pri Bogu in Mariji, le z rokami pri delu. S svetom je prišla skupaj le, kadar je lačna sirota potrkala na samostansko porto. In takrat je sestra Školastika žrtvovala svoj košček kruha. Srečo je našla v žrtvi. Pa saj je bilo vse njeno življenje žrtev, zato pa tudi - srečno.

Koliko zasmeha ima svet za dekleta, ki se odločijo stopiti v samostan. In zakaj? Ker se svet ŽRTVE BOJI. Tudi mnogi katoličani zato ne znajo ceniti poklica redovnice s prave strani. "Kako jo je škoda!" vzdihujejo vselej, kadar se spet katera poslavlja od doma. Za nič drugega bi je ne bilo škoda, za Boga pa, seveda...

Prijatelj, ti misli drugače! Pravo razumevanje vprašanja "Čemu smo na svetu?" bo tudi redovniški poklic presojalo drugače. KDOR ŽIVI ZA VEČNOST, NE GLEDA NA ŽRTVE!

FATIMSKA
SKUPINA
SREDI
DOLINICE
ROŽNEGA
VENCA
SEDMERIH
VESELJ
MARIJINI
NA
AMERIŠKIH
BREZJAH

SEPTEMBER - Kimavec

- 1 . Četrtek - Sv. Egidij, opat
- 2 . Petek - Sv. Štefan, kralj
- 3 . Sobota - Sv. Evfemija in tov. muč.
- 4 . Nedelja - 14. po bink. - Sv. Rozalija, d.
- 5 . Ponedeljek - Sv. Lovrenc Justinijan, škof
- 6 . Torek - Sv. Peregrin
- 7 . Sreda - Sv. Marko in tov. mučenci
- 8 . Četrtek - ROJSTVO DEVICE MARIJE
- 9 . Petek - Sv. Peter Klaver
10. Sobota - Sv. Nikolaj Tolentinski, muč.
11. Nedelja - 15. po bink. - Sv. Protus, muč.
12. Ponedeljek - IME MARIJINO
13. Torek - Sv. Frančišek Kald.
14. Sreda - Povišanje Svetega Križa
15. Četrtek - SEDEM ŽALOSTI DEV. MARIJE
16. Petek - Sv. Kornelij in Ciprijan, muč.
17. Sobota - Rane sv. Frančiška Asiškega
18. Nedelja - 16. po bink. - Sv. Jožef Kupert.
19. Ponedeljek - Sv. Januarj in tov. mučenci
20. Torek - Sv. Evstahij in tovariši mučenci
21. Sreda - Sv. Matija, apostol in evangelist +
22. Četrtek - Sv. Mavricij in tovariši mučenci
23. Petek - Sv. Tekla, mučenica +
24. Sobota - Marija Rešiteljica jetnikov +
25. Nedelja - 17. po bink. - Sv. Kamil in t. m.
26. Ponedeljek - Sv. Izak Jogues in tov. am. m
27. Torek - Sv. Kozma in Damijan, mučenca
28. Sreda - Sv. Václav, kralj mučenec
29. Četrtek - Sv. Mihael Nadangel
30. Petek - Sv. Hijaeronim, c. učenik

MESEC
SEPTEMBER
JE POSVEČEN
KRALJICI
MUČENCEV

Mesečni
molitveni
namen:
**ZA KRŠČANSKO
ŽENSTVO**

Mesečni
misijski
namen:
**ZA DOBRO
VERSKO
VZGOJO
V MISIJONIH**

Jesenske kvatre:
21., 23. in 24. septembra

Polna luna: 2. septembra
Zadnji kr.: 9. septembra
Mlaj: 16. septembra
Prvi kr.: 24. septembra

Priporočaj Kraljici mu-
čencev naše žive mučen-
ce - rojake v domovini!

ZAPISKI ZA SEPTEMBER

EVANGELIJI:

14. pobinkoštna nedelja: O božji previdnosti /Mt 6, 24-33/

Kakor droben prašek smo na božji dlani. In vendar On skrbi za nas kot Oče.

15. pobinkoštna nedelja: Jezus obudi mladeniča iz Naima /Lk 7, 11-16/

Ista zgodba se ponavlja v spovednici: vstopiš mrtev na duši, odbajaš - živ.

16. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi vodeničnega človeka /Lk 14, 1-11/

Vsak, kdor se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan!

17. pobinkoštna nedelja: O največji zapovedi /Mt 22, 34-46/

Ljubezen pokrije množico grehov, nas uči sveto pismo.

Leto se nagiba. Pomladansko cvetje je odpadlo, pokazali so se sadovi, ki zdaj že dozorevajo. Čudovita je moč narave in marsikaj nam ve povedati. Tudi NAŠE ŽIVLJENJE gre to pot. Cvet mladosti je odpadel - KJE SO SADOVI? Kaj bomo imeli pokazati Bogu iz svojega življenja? Zanašamo se, da je še čas, a dan tone za dnem, z vsako uro smo starejši. Čudni smo včasih: velikih dejanj nismo zmožni, majhna pa se nam zde vse preneznatna, da bi jih upoštevali. VERA nas uči drugače. Sto različnih poklicev je in v vsakem si lahko nabereš vredne sadove za svojo večnost, v vsakem se lahko posvetiš. Prav nič ni važno, KAJ delaš - važno je, KAKO opravljaš svoje delo. Imamo svetnike, ki so svoje sadove nabrali v kraljevski palači, in imamo svetnike, ki so se posvetili ob be-
raški palici. So možje, ki so postali svetniki v poglobljanju v bogoslovno znanost, in so preproste osebe, ki jih je delo rok dvignilo k Bogu... Tisoč je poti, toda prav vsako lahko naravnamo k Bogu, če jo tlakujemo - Z DOBRIM NAMENOM.

KRALJESTVO
LEMONTSKIH
ČEBELIC
/Ameriške
Brezje so
znane tudi po
vsakoletnem
tradicionalnem
Medenem
pikniku, ki
se vrši na
prvo nedeljo
v mesecu
septembru/

OKTOBER - Vinotok

- 1 . Sobota - Sv. Remigij, škof
- 2 . Nedelja - 18. po bink.- Angeli varuhi
- 3 . Ponedeljek - Sv. Terezija Deteta Jezusa
- 4 . Torek - Sv. Frančišek Asiški
- 5 . Sreda - Sv. Placid in tovariši mučenci
- 6 . Četrtek - Sv. Bruno kartuzijan
- 7 . Petek - **MARIJA KRALJICA R. VENCA**
- 8 . Sobota - Sv. Brigita, vdova
- 9 . Nedelja - 19. po bink.- Sv. Dionizij int. m.
10. Ponedeljek - Sv. Frančišek Borgia
11. Torek - **MATERINSTVO DEVICE MARIJE**
12. Sreda - Sv. Maksimiljan, celjski škof in m.
13. Četrtek - **NAŠA GOSPA FATIMSKA**
14. Petek - Sv. Kalist I., papež muč.
15. Sobota - Sv. Terezija Velika, devica
16. Nedelja - 20. po bink.- Sv. Hedviga, kr.
17. Ponedeljek - Sv. Marjeta A., devica
18. Torek - Sv. Luka, evangelist
19. Sreda - Sv. Peter Alkantarski
20. Četrtek - Sv. Janez Kancij
21. Petek - Sv. Uršula in tov. mučenice
22. Sobota - Sv. Kordula, devica mučenica
23. Nedelja - 21. po bink.- Sv. Klotilda, d.m.
24. Ponedeljek - Sv. Rafael Nadangel
25. Torek - Sv. Krizant in Darija, mučenca
26. Sreda - Sv. Evarist, papež mučenec
27. Četrtek - Sv. Frumencij, škof
28. Petek - Sv. Simon in Juda, apostola
29. Sobota - Sv. Narcis, škof
30. Nedelja - 22. po bink.- **KRISTUS KRALJ**
31. Ponedeljek - Sv. Volbenk, škof †

OKTOBER
JE MESEC
PRESVETEGA
ROŽNEGA
VENCA

Mesečni
molitveni
namen:

**ZA VZTRAJNOST
"MOLČEČE
CERKVE"**

Mesečni
misijonski
namen:

**ZA PODPORO
MISIJONOV,
ZLASTI
AFRIŠKIH**

*Polna luna: 1. oktobra
Zadnji kr.: 8. oktobra
Mlaj: 15. oktobra
Prvi kr.: 23. oktobra
Polna luna: 31. oktobra*

Družina, ki skupaj moli,
skupaj tudi ostane! Zla-
sti jo družijo vsakdanja
skupna molitev svetega
rožnega venca. Začni jo
ta oktober, če je že nisi!

ZAPISKI ZA OKTOBER

EVANGELIJI:

18. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi mrtvoudnega /Mt 9, 1-8/

Kolikokrat se pobušujemo nad bližnjim, ki ima najboljše namene.

19. pobinkoštna nedelja: Prilika o ženitnini /Mt 22, 1-14/

Kdor zameta klic milosti, mu ni pomoči: pogubil se bo po svoji krivdi.

20. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika /Jan 4, 46-53/

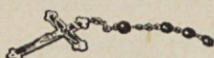
Vera zabteva ponižno srce, zato je njena največja ovira napub.

21. pobinkoštna nedelja: Prilika o neusmiljenem hlapcu /Mt 18, 23-35/

Ali nimamo tudi mi tolikokrat zase drugo mero kakor za druge?

22. pobinkoštna nedelja: O rimskem denarju /Mt 22, 15-21/

Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega!

OKTOBER - mesec ROŽNEGA VENCA in mesec svetih MISIJONOV. Kakor da bi hotela Cerkev z rožnim vencem povezati ves svet ter ga pritrditi na božje Srce Kristusa Kralja. Moliš rožni venec? Da! Prav je tako! - Čutiš s katoliškimi misijoni, moliš zanje, tudi kaj žrtvuješ? Ne! Čuden kristjan!

MISIJONI so delo svete Cerkve, ki spada prav k njenemu bistvu. Če bi Cerkev prenehala z misijoni, bi tudi prenehala biti Kristusova Cerkev, kajti Kristusova Cerkev se imenuje KATOLIŠKA, to je: VESOLJNA. Vedno se mora truditi oznanjevati evangelij ljubezni, širiti kraljestvo božje na zemlji. "Pojdite in učite vse narode in krščujte jih..." Koliko si že Ti storil za misijone? Kaj se Ti ne smilijo bratje in sestre, ki ne vedo nič o božjem Sinu, svojem Odrešeniku? Kaj ne čutiš, da tolikokrat ni uspehov misijonarjev prav zato, ker manjka MOLITVE KATOLIŠKEGA ZALEDJJA? Odloči se in postani APOSTOL MOLITVE ZA MISIJONE!

SVETI
FRANČIŠEK
PRED
CERKVICO
AMERIŠKIH
BREZIJ
/...ki prvi
sprejema
lemontske
romarje ter
jim oznanja
mir po
Mariji/

NOVEMBER - Listopad

- 1 . Torek - VSI SVETI
- 2 . Sreda - VERNE DUŠE
- 3 . Četrtek - Sv. Viktorin, ptujski škof in m.
- 4 . Petek - Sv. Karel Boromejski, škof
- 5 . Sobota - Sv. Emerik
- 6 . Nedelja - 23. po bink.- Sv. Leonard, opat
- 7 . Ponedeljek - Sv. Engo, škof
- 8 . Torek - Sv. Klavdij in tovariši mučenci
- 9 . Sreda - Sv. Teodor, mučenec
10. Četrtek - Sv. Andrej Avelinski
11. Petek - Sv. Martin, škof
12. Sobota - Sv. Martin, papež mučenec
13. Nedelja - 24. po bink.- Sv. Stan. Kostka
14. Ponedeljek - Sv. Jozafat, škof mučenec
15. Torek - Sv. Albert Veliki, c. učenik
16. Sreda - Sv. Gertruda, devica
17. Četrtek - Sv. Gregorij Čudodelnik, škof
18. Petek - Posvečenje baz. sv. Petra in P.
19. Sobota - Sv. Elizabeta, kraljica
20. Nedelja - 25. po bink.- Sv. Feliks Val.
21. Ponedeljek - DAROVANJE DEV. MAR.
22. Torek - Sv. Cecilija, devica mučenica
23. Sreda - Sv. Klemen, papež mučenec
24. Četrtek - Sv. Janez od Križa
25. Petek - Sv. Katarina Aleks., d. m.
26. Sobota - Sv. Silvester, opat
27. Nedelja - 1. adventna - Sv. Virgilij, škof
28. Ponedeljek - Sv. Gregorij, papež
29. Torek - Sv. Saturnin, mučenec
30. Sreda - Sv. Andrej, apostol

NOVEMBER
JE POSVEČEN
VERNIM
DUŠAM
V VICAH

Mesečni
molitveni
namen:

**ZA RESNIČNO
KESANJE
NAD GREHI**

Mesečni
misijski
namen:

**ZA MISIJONE
MED INDIJANCI
IN ČRNCI
V JUŽNI
AMERIKI**

Zadnji kr.: 6. novembra
Mlaj: 14. novembra
Prvi kr.: 22. novembra
Polna luna: 29. novembra

Od prvega novembra o-
poldne do polnoči dneva
vernih duš lahko za duše
rajnih prejmeš popolni
odpustek, kolikorkrat o-
biščeš cerkev.

ZAPISKI ZA NOVEMBER

EVANGELIJI:

23. pobinkoštna nedelja: Jezus obudi Jairovo hčer /Mt 9, 18-26/

Mnogo stvari ne umemo, toda prezira jih zato samo napubnjen clovek.

24. pobinkoštna nedelja: Prilika o gorčičnem zrnu in kvasu /Mt 13, 31-35/

Iz majbnega raste veliko. Mnogo stvari podcenjujemo zaradi majbnosti.

25. pobinkoštna nedelja: O poslednji sodbi /Mt 24, 15-35/

Božji sodbi ne bo nihče ušel: takrat bo znano vsem, kar zdaj prikrivaš.

1. adventna nedelja: O poslednji sodbi /Lk 21, 25-33/

Samo eno boš prinesel s seboj na drugi svet: dobra dela in svoje grehe.

NOVEMBER mi vedno pričara sliko zasneženega vaškega pokopališča. Grob pri grobu, križ pri križu, napisi umrlih... Okrašeni grobovi pričajo, da nekdo skrbi zanje: morda svojci, morda zvest prijatelj. In verjel bi, da zvesta duša na grobu tudi pomoli za pokoj rajnika, ne samo skrbi za lepo gomilo.

Toda toliko je grobov, za katere se nihče ne zmeni. In koliko je grobov, tudi po slovenski zemlji, za katere nihče ne ve. Tisoči pozabljenih duš v vicah, katerih se nihče posebej ne spominja, razen svete Cerkve v svojih splošnih molitvah za vse duše v vicah. Kaj, predragi, ko bi v svoje molitve za rajne sorodnike, prijatelje in dobrotnike vključil tudi kako zdravamarijo za najbolj POZABLJENO dušo v ognju vic? Kako Ti bo hvaležna, ko bo po Tvoji ljubezni hitreje zagledala Boga. Povrnila Ti bo na tisoč načinov.

Kar darujemo dušam v vicah, bo bogato obrestovano. O tem bodimo prepričani in radi molimo za pokoj rajnih.

REDOVNO
POKOPALIŠČE
AMERIŠKIH
BREZIJ
/Tu čakajo
vstajenja
varuhi
lemontske
Marije
Pomagaj/

DECEMBER - Gruden

- 1 . Četrtek - Sv. Edmund in tov. mučenci
- 2 . Petek - Sv. Pavlina, mučenica
- 3 . Sobota - Sv. Frančišek Ksaverski
- 4 . Nedelja - 2. adventna - Sv. Barbara, d., m.
- 5 . Ponedeljek - Sv. Krišpin, mučenec
- 6 . Torek - Sv. Miklavž, škof
- 7 . Sreda - Sv. Ambrož, škof, c. učenik
- 8 . Četrtek - BREZMADEŽNO SPOČETJE
- 9 . Petek - Sv. Pater Fourier, škof
10. Sobota - Lavretanska Mati božja
11. Nedelja - 3. adventna - Sv. Damaz, p.
12. Pon. - M.B. GUADALUPSKA, zav. Amerike
13. Torek - Sv. Lucija, devica mučenica
14. Sreda - Sv. Spiridion, opat +
15. Četrtek - Sv. Kristina, dekla
16. Petek - Sv. Evzebij, škof +
17. Sobota - Sv. Lazar, škof +
18. Nedelja - 4. adventna - Sv. Gracijan, š.
19. Ponedeljek - Sv. Urban, papež
20. Torek - Sv. Evgenij in Makarij, mučenca
21. Sreda - Sv. Tomaž, apostol
22. Četrtek - Sv. Frančiška Cabrini, devica
23. Petek - Sv. Viktorija, devica mučenica
24. Sobota - Bož. vig. - Sv. Adam in Eva +
25. Nedelja - BOŽIČ - ROJSTVO GOSP.
26. Ponedeljek - Sv. Štefan, prvi mučenec
27. Torek - Sv. Janez Evangelist, apostol
28. Sreda - Nedolžni otročiči
29. Četrtek - Sv. Tomaž, škof mučenec
30. Petek - Sv. Evgenij, škof
31. Sobota - STARO LETO - Sv. Silvester, p.

DECEMBER
JE MESEC
PRIHODA
GOSPODOVEGA

Mesečni
molitveni
namen:
**DA BI
VES SVET
POSTAL BOLJŠI**

Mesečni
misijonski
namen:
**DA BI
JAPONSKI
ŠTUDENTI
SPOZNALI
RESNICO**

Adventne kvatre:
14., 16. in 17. dec.

Strogi post
na vigilijo božiča
/24. decembra/!

Zadnji kr.: 6. dec.
Mlaji: 14. decembra
Prvi kr.: 22. decembra
Polna luna: 29. dec.

ZAPISKI ZA DECEMBER

EVANGELIJI:

2. adventna nedelja: Janez Krstnik pošlje svoja učenca k Jezusu /Mt 11, 2-10/

Kakor so resničnost Kristusa izpričevali čudeži, tako pričajo o pravi veri dejanja.

3. adventna nedelja: Janez Krstnik priča o Jezusu /Jan 1, 19-28/

Ne bojmo se govoriti resnico ob vsaki priliki. Lepemu značaju je resnica nad vse.

4. adventna nedelja: Janez Krstnik oznanja pokoro /Lk 3, 1-6/

Pripravimo svoja srca z resničnim kesanjem, božje zveličanje se približuje!

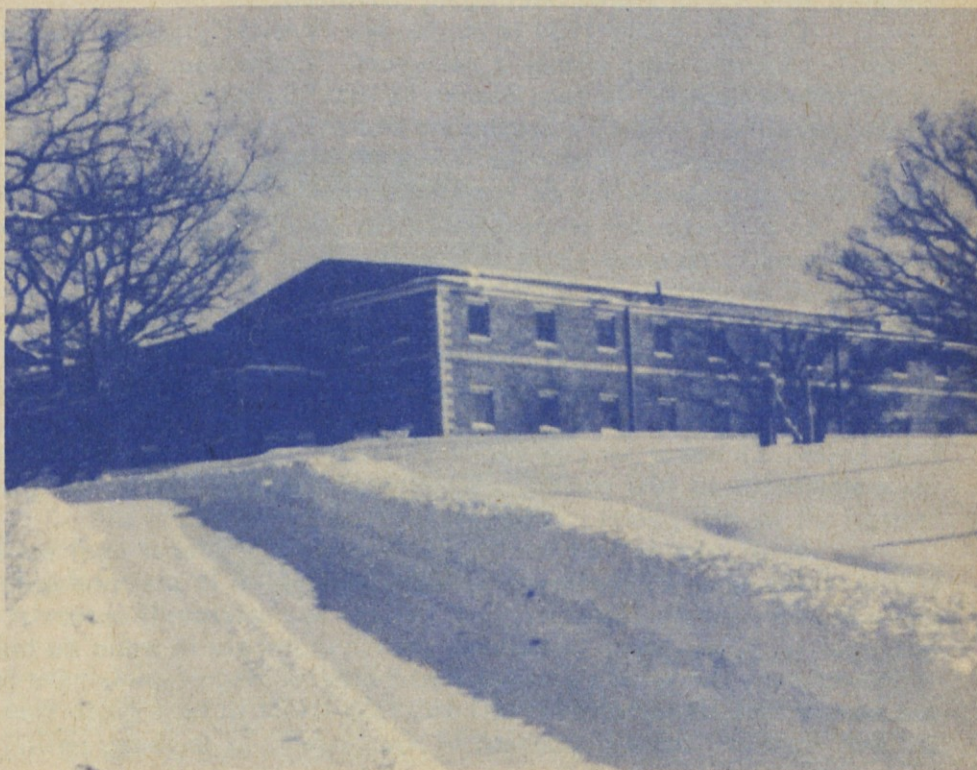
Nedelja v božični osmini: Simeon in Ana oznanjujeta Gospoda /Lk 2, 33-40/

Kristus je znamenje, kateremu se bo nasprotovalo. Kristjan mora poznati žrtve.

BOŽIČNI ČAS nas vedno povede daleč nazaj v brezskrbno mladost, ko smo postavljali jaslice, svetili k polnočnici, peli koledniške in božične pesmi... Tisoč spominov, tisoč pozdravov minulim božičnim dnev!

Toda čemu živimo v preteklosti, ki se v istih slikah nič več ne povrne v resničnost?! Čemu bi raje **DUH BOŽIČA**, ki smo ga imeli takrat, ne ponesli s seboj v letošnji božič, namesto da se sami vračamo desetletja nazaj?! Tisočem naših sosedov je božič praznik brez notranje vsebine. Nam naj ne bo! Naši družini ne! Božič mora ostati dan **DUHOVNE** radosti, spomin **ROJSTVA** našega Odrešenika, božjega Sina! Vrnimo božič Kristusu, vrnimo božič naši duši! Sto materialnih stvari je spodrinilo duhovno stran - tudi po naši krivdi. Postanimo zdaj apostoli, ki z besedo in zgledom vračajo božiču verski značaj. Prijateljska beseda sosedu, sodelavcu, znancu... - Bog sam Te bo blagoslovil zanj iz jaslic!

BARAGOV
ROMARSKI
DOMA NA
AMERIŠKIH
BREZJAH
/...ki je
vso romarsko
sezono poln
obiskovalcev
slovenske
Kraljice/

Zaupajte!

MARIJINO LETO ni razočaralo pričakovanja, ki ga je papež Pij XII. izrazil ob razglasitvi. Iz vseh delov sveta so prihajala poročila, kako so obhajali Marijino leto. Vsak narod je po svoji zmožnosti in po svojem značaju izredno vneto častil in poveličeval Brezmadežno ter njeni priprošnji priporočal sebe in ves človeški rod. Ogromne množice so se udeleževale skupnih romanj. V vseh Marijinih romarskih svetiščih so se godili številni tihi čudeži milosti. Le Bog ve za število duš, ki so se po

dolгих letih ob Marijini roki povratile k Jezusu, svojemu Odrešeniku. Resnično, leto velikih Marijinih zmag je bilo to leto.

Sovražnik božji je to zmago čutil: duše, ki jih je že trdno držal v krempljih, mu je Brezmadežna zopet iztrgala in jih privedla k Jezusu. V svojem srdi je satan nagajal, kolikor je le mogel. Skušal je armado svojih pomočnikov – brezbožnikov znova zdramiti in v njih zanetiti novi ogenj sovraštva.

Dne 24. julija 1954 je moskovska "Pravda", glavni list komunistične stranke v Rusiji, objavila dolg članek z naslovom: "Znanstveno brezbožna propaganda se mora razviti na široko." Iz tega članka se razvidi, da so se mnogi brezbožni propagandisti že naveličali trobiti v brezbožno trobento, ker so imeli mnogo manj uspehov, kot pa so jih pričakovali. List nekoliko ozmerja vse, ki so zanemarjali to "dolžnost", od ministrstva za prosveto vse do krajevnih odborov. Skuša jim dati novih močnejših "injekcij", da bi brezbožni propagandni stroj zopet pognali s pospešeno brzino. Daje podrobna navodila za obnovljeno delovanje. To je satanov odgovor za Marijino leto. Na prvi pogled se spozna, da je ta odgovor prav resen in le priznanje, da proti božji moči niso uspeli in tudi nikdar ne bodo, vsaj toliko ne, kolikor imajo v načrtu.

Sedanji sveti oče je že takoj od svoje izvolitve imel proti sebi peklenške sile. Komaj je zasedel prestol svetega Petra, je grozila nova svetovna vojna. Prvo papeževo delo je bilo, da bi preprečil njen izbruh. A od satana podpihovane strasti so bile hujše. Že nekaj let pred vojno in med njo se je satan znosil nad zvestimi kristjani: v stotisočih so bili poslani v kazenska taborišča, kjer so od glada in vsega hudega umirali ali pa bili pobiti. Vojna se je končala, a miru ni bilo.

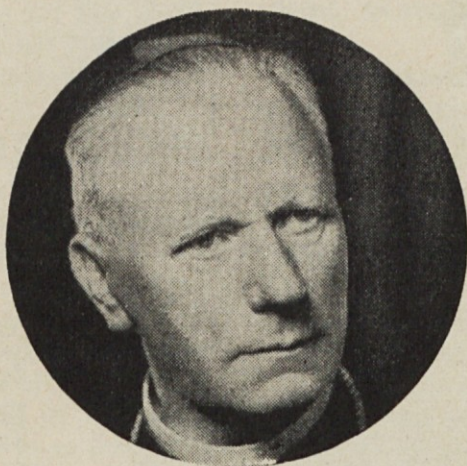
Sveti oče je vsa leta po vojni na božični večer imel velike govore, v katerih je državnike in vladarje, narodne zastopnike in zakonodajalce opozarjal na nevarnosti, na trhllost temeljev, na katerih so nameravali postaviti "nov, boljši svet". Razlagal in pojasnjeval je zdrava, pravična načela in trdno za boljšo ureditev sveta. – Pa zdi se, da je bil ves njegov trud brez vidnega uspeha. Da je to papeža potrlo, razumemo. Saj ni govoril in rotil za svojo korist in ne v svojo slavo, ampak v sočutju do vseh trpečih ljudstev: pomagal bi rad ljudem, ki so se mu smilili.

Pa ni obupaval in se ni naveličal; vztrajal je po božjem ukazu preroku: "Klič in ne odnehaj!" To duhovno borbo za boljši in pravičnejši svet vodi papež v zvezi z Marijo brezmadežno Materjo. Njo otroško vdano časti, njej priporoča zadeve Cerkve in vsega človeštva, v njo popolnoma zaupa. S svojim zgledom in svojim delovanjem je Pij XII. dvignil in podžgal Marijino češčenje tako splošno, kakor ga še ni bilo v nobeni prejšnji dobi cerkvene zgodovine.

Vsako leto je za majnik pozval katoličane, posebej še nedolžne otroke, k še bolj vnetemu češčenju majniške Kraljice. Vsako leto je določil tudi poseben namen, za katerega naj Marijo prosijo vsi, ki obhajajo šmarnice. Marijine družbe je za intenzivno apostolsko delo ponovno izpodbujal v nagovorih in pismih, ki so polni svetega ognja in ljubezni do Brezmadežne. Ves svet in še posebej narode Rusije je posvetil Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Njemu so sledili milijoni vernikov, v skupinah in posamič, tako da se more reči: skoraj vsi katoličani, ki resno vršijo verske dolžnosti, so Mariji posvečeni. Vpeljal je praznik brezmadežnega Srca Marijinega. Z razglasitvijo verske resnice o Marijinem telesnem vnebovzetju je vpletel v njeno krono blesteč bisser in znova razvnel srca vernikov v goreči ljubezni do nje. In končno je razglasil Marijino leto, leto ljubezni in češčenja, kot ga še nikdar prej ni bilo. In za njegov sklep je oklical Marijo za Kraljico veseljstva in nov praznik Marije Kraljice postavil v vreden spomin na Marijino leto.

Sveti oče pri vseh bridkosti, skrbah in križih, ki so zrahljali njegovo zdravje, brezpogojno in trdno zaupa Mariji. Močnejša je kot vse brezbožne sile, človeške in peklenške. Po njegovem zgledu velja vsem častilcem Marijinim: Nič se ne bojte! Držite se Brezmadežne! ZAUPAJTE! Leto 1955 bodi leto velikega zaupanja Mariji in po njej vsemogočnemu Bogu!

*Škof Gregorij
Rožman*

Komunizma ne bo premagal, kdor ne pribaja nadenj z boljšo in močnejšo idejo. Če je na eni strani Antikristova fronta z vsem satanskim sovraštvom zoper vse, kar je božjega, mora biti na drugi strani krščanska fronta doslednega krščanskega življenja. Končno gre za odločitev med tema dvema idejama. Proti revoluciji brezboštva mora vstati katoliška revolucija globoke, žive, delujoče vere!

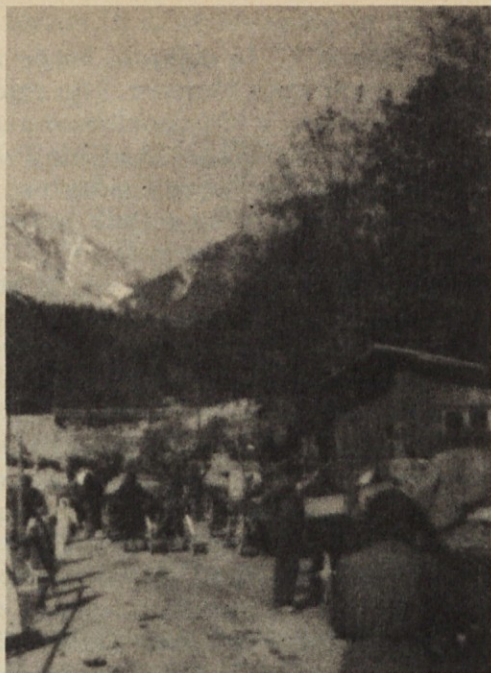
Dr. Gregorij Rožman

Ob desetletnici

DESET LET je tega, pa se mi zdi, da je bilo včeraj. Dolge kolone voz in med njimi procesija pešcev, ki so se trudnih korakov pomikali po cesti. Možje in žene, matere z otroki v naročju, slovenski fantje in komaj dozoreli cvet slovenskih deklet... Ljubeljski predor nas je požiral. Za nami plameni in dim, strašna pesem strojnic in bomb - pred nami tujina, negotova bodočnost, u-soda ljudstva brez doma.

Vetrinj! Naš prvi dom za mejo, četudi še na slovenskih tleh, zibeli slovenstva - Koroški. Vozovi in šotorske plahte, želje po kruhu. Toda di-hali smo svobodo in po dolgih letih mimo spali. Dokler... Da, dokler nismo postali cena "mirov-nih" konferenc, drago plačana s slovensko krvjo. Tudi tisti dnevi se mi zde sveži kot včerajšnji dan, ker je tudi rana po desetih letih še vedno boleča. Kamion za kamionom, naložen s sloven-skimi fanti in možmi, je romal na pot. Lagali so nam, da vozijo v Italijo. Pa so vozili - v smrt, v roke rdečim rabljem, ki jim nedolžne krvi še ni bilo dovolj. Na tisoče življenj je utonilo v naših gozdovih - prodani kot sužnji svetovnega "miru". Vetrinj z nami vred, živimi in mrtvimi, je postal nema priča igre velesil: barantajo za življenja malih narodov, kot bi premikal figure na šahov-nici...

Črne rute, jok in roke, sklenjene v molitev - to je bil potlej naš Vetrinj. Razkropili smo se po lesenih barakah taborišč in nato po širokem sve-

tu. Ostanek vetrinjske družine. Toda zdi se mi, da Vetrinja ni konec in ga ne bo nikoli. Vetrinj je en sam - črn kot noč in zavrt v žalno kopreno, obenem pa svetel kot zarja velikonočnega jutra. Dal nam je tisoče Makabejskih bratov-mučencev za vero in dom, iz nas pa je napravil vnekaj u-rah zrele ljudi. Kaj ne bomo peli za to Bogu za-hvalno pesem? Lahko bi jo, tako glasno, da bo odjeknilo do nebes; tako močno, da bo njen glas zbudil tudi vse tisoče zmaličenih teles, ki spe po neznanih slovenskih grobovih. Vem: ni jim žal, da so prestali mučenje.

Zahvaljên, Gospod, za vetrinjske dni! Ti veš, zakaj si nam jih poslal. V vstajenje!...

P. Bazilij OFM

DVE SLIKI IZ MAJA 1945:

Zgoraj: Voz za vozom se je po-mikal čez Tržič proti Ljubelju. Žalostna procesija iz komunisti-čnega "raja svobode"...

Levo: Vetrinjsko polje, prvo ta-borišče slovenskih beguncev. Od tod so bili naši najboljši možje in fantje vrnjeni v roke rdečih rabljev.

Tu objavljamo izvirni opis strašnih dni pred desetimi leti, ko so padali pod morilsko roko slovenskih komunistov tisoči naših mučencev. Napisal je te vrstice slovenski fant, eden izmed redkih živih prič, ki je ušel iz kočevskega morišča in je danes med nami v ZDA. Bog je hotel njegovo rešitev, da zvemo tako iz ust očividca vso resnico komunističnega sovraštva: nam vsem v opomin, naj nikdar ne pozabimo onih, ki so dali življenje, da bo narod enkrat vstal iz suženjstva rdeče zvezde. Morda bo vsaj ta strahotna zgodba zdravilno razodetje onim, ki še nočejo verjeti, kaj je komunizem. - Urednik

*Bil sem
v grobu...*

3apisnik, ki sem ga napravil podpisani France Kočevar o vrnitvi slovenske protikomunistične vojske iz Vetrinja in o masovnem umoru v Kočevju. To poročilo sem podal pod drugim imenom, ker imam utemeljen strah, da bi se komunisti v domovini maščevali nad bližnjimi sorodniki, če bi vedeli za moje pravo ime. Pripravljen pa sem pred vsakim sodiščem ali oblastjo ponoviti to pričevanje, če se mi zagotovi, da moje ime ne pride v javnost, dokler bodo komunisti na oblasti v Jugoslaviji.

Kot 17-letni fant sem bil po zlomu Italije v septembru 1943 od komunistov nasilno mobiliziran. Vsled neznosnih razmer pri partizanih sem dne 1. novembra 1943 ušel domov. Tu sem se skrival dva meseca, a so me ponovno nasilno mobilizirali. Med partizani sem osebno doživel nekaj slučajev, ko so komunisti pobijali ljudi.

Ker sem bil mlad, so me poslali na tečaj za šolanje Skojevcev (S.K.O.J.-Savez komunistične omladine Jugoslavije), dasi sem se branil. To je bilo na Dolenjskem. Bilo nas je 150 udeležencev tečaja in med temi le pet, ki nismo bili komunisti. Predavala sta nam neki moški in neka ženska, ki je študirala v Rusiji in se udeležila tudi španske revolucije. Moški učitelj pa je bil politični komisar Rabske brigade, ki je bila kasneje razpuščena.

Na tem tečaju smo obdelali nastanek komunizma, zgodovino ruske revolucije, domačo revolucijo in razpravljali o na-

črtih ureditve domovine po zmagi komunizma. Oba predavatelja sta nam vedno poudarjala, da je Cerkev naš največji sovražnik in da se mora uničiti vsaka vera. Način uničenja krščanske vere pa bo - tako sta pravila - v Jugoslaviji drugačen kot v Rusiji. "Naš narod je preveč veren in vdan Cerkvi, zato ne bo mogoče takoj vere prepovedati in ne cerkva porušiti. Tudi duhovnikov ne bo mogoče vseh v novi - komunistični - državi takoj pobiti ali zapreti le zaradi tega, ker so duhovniki, saj so celo med nami partizani ljudje, ki sicer podpirajo našo revolucijo, a so še tako versko zaslepljeni, da bi jih odbijalo, če bi mi komunisti naravnost preganjali katoliško vero in duhovnike. Teh, ki so verni med nami,

ne bo mogoče prepričati o potrebi uničenja katoliške vere in duhovništva. Zaradi tega bo pač v novi, komunistični Jugoslaviji takole: Starejšim bomo pustili, da verujejo in hodijo v cerkev, če bodo hoteli, toda takim bomo vedno metali polena pod noge. Mladino pa bomo vzgajali v našem zdravem komunističnem duhu brez vere in proti vsaki veri. Tako bomo krščansko vero uničili sicer polagoma, toda gotovo, brez vsakih zgražanj in težav."

Obodoči usodi vseh protikomunističnih borcev pa sta povedala, da ima komunistična partija tudi svoje načrte. Vse bo s prisilnim delom tako izčrpala, da ne bo nobeden več sposoben za kako delo, tudi če bi še kdo ostal živ.

Sredi poletja 1944 se mi je zopet posrečilo, da sem pobegnil iz komunistične tolpe. Ker nisem bil doma več varen življenja, sem vstopil k slovenskim protikomunističnim borcem-domobrancem in s temi sem v pričetku maja 1945 zbežal na Koroško, v Avstrijo.

V taborišču Vetrin pri Celovcu sem bil z drugimi slovenskimi protikomunističnimi borci, oziroma s Slovensko narodno vojsko, kot smo se sedaj javno imenovali, od 24. maja do 27. maja 1945.

Dne 27. maja so nas Angleži odpeljali v tovornih avtomobilih v Podrožico, kjer so nas naložili na vlak, po 60 mož v en živinski vagon. Vsi smo bili zaradi zatrtjevanja Angležev prepričani, da nas vozijo v Italijo. V treh vagonih pred nami je naenkrat nastala neka zmešnjava. Tam so se vozili srbski četniki, ki so pričeli skakati iz voza; Angleži so streljali na begunce in so, kot smo čuli, tri ubili. Povod temu dogodku je bil to, da je neki Anglež povedal enemu izmed četnikov, da nas peljejo v Jugoslavijo, v Ljubljano. Po tem dogodku so Angleži vrata pri vozovih zaprli, da ni mogel nihče ven. Ko so popoldne nekako ob drugi uri pripeljali iz Vetrinja še eno skupino in vse naložili, se je vlak odpeljal v smeri proti Jesenicam. Pred tunelom skozi Karavanke smo zagledali ob železniški progi polno oboroženih Titovih partizanov. Zdaj smo jasno videli, da smo izdani in iz-

ročeni Titovcem.

Onstran tunela so vdrli Titovi vojaki v vlak: Pričeli so nas na vse grde načine zmerjati, pretepali in ropati. Okrog sedmih zvečer smo se pripeljali v Kranj. Ko smo morali stopati iz vlaka, so nas zopet na vse mogoče načine zmerjali, brcali in nas pretepali s puškinimi kopiti. To so delali naši stražarji, ki so bili večinoma komaj do sedemnajst let stari komunisti, eden med njimi je bil pa še cel otrok, komaj dvanajest let star. To je trajalo ves čas, ko so nas vodili skozi mesto.

Pripeljali so nas v neko taborišče izven mesta, ki so ga prej Nemci uporabljali za delavce in internirance. Oficirje in podoficirje so tu takoj ločili od nas drugih. Ostali smo zunaj barak na prostem. Nihče se ni smel ganiti iz določenega prostora, tudi na stranišče ne. Ponoči so prihajali komunistični partizani med nas, izbirali žrtve in jih močno tepli.

Dne 28. maja. Ta dan so nas komunisti ropali. Škornje so vsem pobrali. Kdor je imel dobre čevlje, mu jih je sezul kak komunist in mu dal svoje raztrgane. Pretepanje se je nadaljevalo.

Opoldan smo dobili za menažo nekako kislo zelje, ki je plavalo po čorbi. Bil je neužitno in nismo mogli jesti, dasi smo bili lačni.

Pretepanje se je nadaljevalo tudi ponoči med 28. in 29. majem. Nekako opolnoči je prišel stražar in odvedel dva moja soseda. Ko jih je gnal, je zavpil nad njima: "Trčečim korakom!" Ko sta tekla kakih dvajset metrov, je stražar zavpil: "Stoj!" Ko je prišel do obeh, je vsakega močno udaril s puško. To mučenje se je nekajkrat ponovilo. Nato sta morala snažiti čevlje komunističnim oficirjem. Med tem časom pa je prišel komunistični stražnik in pobral iz njunih nahrbtnikov vse, kar mu je ugaјalo.

Dne 29. maja: še vedno na istem mestu. Okrog dveh popoldne smo dobili prvič in zadnjič ta dan jesti staro kislo zelje, vsak nekako četrť litra te redke čorbe.

Bela cesta, ki se tako ljubko vije med gorami mimo Sv. Ane nad Tržičem proti Ljubelju...

Isti dan so ločili od nas mladoletnike, rojene v letih 1927 in 1928. Ti so ostali tam tudi potem, ko so nas druge odvedli iz Kranja. Zvečer so nas preselili v barake, v vsako sobo po dvajset mož. Ves čas so nas mučili na različne načine.

Dne 30. maja. Vsled nezadostne hrane sem bil že tako oslavljen, da sem se opotekal in se mi je delalo črno pred očmi. Ta dan so pripeljali v naše taborišče nov oddelek slovenske protikomunistične vojske.

Dne 31. maja so nas preselili v druge sobe, po petdeset mož v eno. Mučenje se je nadaljevalo.

Dne 1. junija se je vršil nekak popis. Mlad partizan, po činu poročnik, me je vprašal le, koliko časa sem bil pri domobrancih, koliko časa pri partizanih, zakaj sem od teh svoj čas ušel. Rekel sem, da sem ušel od partizanov, ker je bila bri-

gada razbita.

Ta dan so nam pobrali vse nože, rezilno orodje, škarje in denar. Vsak komunist nam je smel krasti po mili volji.

Dne 2. junija: položaj isti. Dva-krat na dan slabo zelje. Pretepanje ter zmerjanje.

Dne 3. junija. Odbrali so nas kakšni štiri sto mož in odvedli skozi mesto Kranj na kolodvor, kjer so nas natrpali po petdeset mož v en voz. Ponoči smo se pripeljali v Št. Vid nad Ljubljano. Ko so nas spravili iz vozov in postrojili, so nas pričeli vsevprek strahovito pretepati s puškinimi kopiti. Na poti so v Škofji Loki priključili našemu vlaku transport ujetnikov, da nas je bilo skupaj kakih devet sto. Vse so nas natrpali v dva prostora v nekdanjih škofijskih zavodih. Jaz sem prišel v nekdanjo zavodsko kapelo.

Dne 4. junija. Tu so ravnali Titovci z nami grše kot s psi. Od vseh strani dežele so prihajali sem komunisti, si izbirali

... je bila v majskih dneh 1945 polna voz in ljudi. Pustiti dom ni lahko. A vsak je vedel zakaj.

svoje žrtve in jih silno mučili.

Dne 5. junija se je vršilo nekako ponovno popisovanje. Izpraševali so: Kdaj je kdo šel k domobrancem, kdaj k partizanom, če je bil prej pri Legiji-Vaški straži-, koliko bratov ima kdo pri domobran- cih, od kod si, kdaj si rojen... Popisoval je Šobar iz Nemške vasi in neki partizan iz Dolenje vasi, katerega imena ne vem.

Dne 7. junija so nas zbudili takoj po polnoči. Po štiri ali po pet so nas iz ka- pele spuščali na hodnik, kjer je bilo kakih dvajset do trideset komunistov. Pregledo- vali so nam še preostalo opremo, pri tem pa vsakega kruto pretepali s palicami, jer- meni in puškinimi kopiti.

V sobo poleg nas je udrlo pet mla- dih komunističnih pobalinov s puškami. Z njimi so mlatili vsevprek po glavah zapr- tih. Nekega ujetnika, Slovenca, je eden izmed teh mučiteljev udaril po hrbtu s ta- ko silo, da se je nesrečnik zgrudil na tla in ni mogel več vstati. Ležečega na tleh so suvali še naprej, da je bil komaj še napol živ, ko so ga odnesli.

Vse to mučenje je trajalo kar na- prej do desete ure dopoldne.

Okrog devetih sem prišel tudi jaz na vrsto k pregledovanju. Česar mi komu- nisti že niso prej izropali, sem stresel pred komunisti, ki je vse brnil proč in me pri- čel neusmiljeno bit. Z jermenom sem dobil po glavi kakih dvajset udarcev in nekaj

brc, nato me je divjak nagnal v vrsto k drugim trpinom.

Zopet so nas nagnali nazaj v bivšo kapelo. Pri oddaji naše lastnine sem utajil svojo uro, ki sem jo skril v čevelj. Zanj sem potem dobil skrivaj od nekega partiza- na dve polovici krušnega hlebčka, nekako 60 dkg. Polovico sem oddal tovarišem, drugo polovico sem zaužil sam in se zelo pokrepčal.

Ob tretji uri popoldne je prišlo po- velje, naj se pripravimo na pot. Sešteli so nas in v četverostopih odgnali na kolodvor v Št. Vidu. Tam so nas natrpali po petde- set mož v en voz. Ob kaki četrthi uri po- poldne smo se odpeljali proti Ljubljani, kjer smo se ustavili na glavnem kolodvoru. Tu se je zbrala precejšna množica ljudi, ki nas je zmerjala z "belimi svinjami" in podobno.

Po četrtturnem čakanju nas je vlak odvedel proti dolenjski strani. Ker je bil most čez Grubarjev kanal podrt, smo morali vsi izstopiti na levem bregu in iti peš na desni breg, kjer so nas zopet naložili na vlak. Ob tej priliki so odpirali le po en voz. Komunist je zavpil, da moramo biti v dveh sekundah vsi zunaj. Vsak izmed nas je dobil udarec s puškinim kopitom, ko je stopil iz voza. Nato smo morali teči kakih štiri sto metrov, do vlaka na drugi strani kanala. Zadaž so pri tem tolkli komunisti po nas, in udrihali so oni, ki so stali ob strani poti. Pri vlaku, v katerega smo morali vsto- piti, sta stala zopet dva komunisti in nas bila, ko smo se s težavo kobacali v voz.

Iz
Škofovih
zavodov
v Št. Vidu
nad Ljubljano
so napravili
komunisti
mučilnico
slovenskih
fantov ...

Ko so nas vse tako spravili v vlak, je potegnil dalje do Dolenjskega kolodvora. Tam je čakal kake tri četrt ure, nato pa nas je odpeljal proti Kočevju.

Med potjo so nekateri dobili kje kak kosček papirja, napisali nanj naslove svojih domačih in sporočali, da nas vozijo v Kočevje. Te listke so metali ven. Kot sem kasneje ugotovil, so jih dobri ljudje pobirali in jih izročali naslovljencem kot zadnji pozdrav staršem, bratom, ženi, otrokom...

V živinskih vozovih smo bili tako natrpani, da je bilo komaj še mogoče dihati. Vozovi so bili popolnoma zaprti. V tem stanju so nas pustili v Kočevju celo noč lačne, žejne, pretepe, izmučene v tesnobi in soparici.

Dne 8. junija zgodaj zjutraj so odprli vozove in nas gnali v neko poslopje, ki je izgledalo kot kasarna. Tam so nam dali na dvorišču nekako menažo, ki pa ni bila namenjena v naše okrepčilo, marveč v mučenje: bila je smrdeča čorba, v kateri je plavalo nekaj pokvarjenega zelja in kako fižolovo zrno, vmes pa - smrekove igle. Iz zoprne tekočine sem izbral nekaj fižolovih zrn z roko (žlice nisem imel), vse drugo sem stresel na kup, kakor so delali drugi tovariši. Komunisti pa so nas zasmehovali: "Le stresajte preč, mi bomo pobrali vse in še enkrat skuhal!"

Iz tega poslopja so nas vodili skozi mesto. Vse ulice so bile prazne. Ustavili smo se v Marijanišču, kjer so nam pobrali vse, kar je komu še ostalo od dosedanjih plenitev: prstane, šivanke, škarje, vse železne predmete in celo gumble.

Najprej so nas nagnali v prvo nadstropje, od tam pa v pritličje marijaniškega poslopja. Tu so nas nagnali v manjšo sobo, kjer so nam vezali roke z železno žico.

Jaz sem prišel na vrsto nekako ob osmi uri zjutraj.

V sobi sem se moral obrniti v zid, zavijati rokave na rokah in pomoliti obe roki na hrbet navzkriž, kjer mi jih je trdo povezal komunistični rabelj.

Nato so nas po dva in dva skupaj zopet trdo povezali z žico.

Mene so povezali skupaj s prijateljem P.J. in sicer tako, da je bila moja levica zvezana z njegovo desnico.

Ko so opravili delo, so nas nagnali v drugo sobo, kjer smo čakali na prihod avtomobilov, ki so odvažali na morišče. Žico tesno povezane roke so postale vsem črne, omrtvele in otekale. Žica je rezala globoko v meso, kar je povzročalo silne bolečine, ki so se povečale pri vsakem najmanjšem gibu enega izmed skupaj povezanih. Mnogim je postalo slabo; prosili so vode, toda namesto vode je prišel zverinski komunist z gorjačo in je medlečega neusmiljeno pretepal.

Tudi mojemu prijatelju P.J., ki je bil zvezan z menoj, je postalo slabo. Da ni zdrknil na tla in še bolj povečal mojih bolečin, sem ga naslonil na zid. Ko so se vrnili od morišča tovorni avtomobili tudi po našo skupino, sem moral na sebe povezane in omedlelega tovariša kar vleči za seboj. Tu mu je povečalo bolečine, da se je zdramil iz omedlevice.

Avtomobile so pripeljali na dvorišče in jih potisnili do vrat, skozi katera smo prihajali ven. Pri vratih so ob zadnjem koncu tovornega avta postavili zaboj, po katerem smo se vzpeli na voz. Vsak gib med seboj povezanih žrtev je zaskel.

Na avtomobilu smo se morali obrniti nazaj in poklekniti. Vsi smo morali skloniti svoje glave in gledati v tla, da ne bi videli kod in kam nas vozijo.

Petdeset zvezanih mož in fantov so tako zgnetli na odprti kamion, nato je na vsak vogal zlezel še po en komunist z veliko gorjačo v roki. Če je kdo le malo dvignil svojo glavo, že je stražar zamahnil in ga neusmiljeno bil. Če pa stražarji niso videli nikogar, ki bi si upal dvigniti glavo, so pričeli udrihati kar povprek po vseh glavah, kadar se je komu zazdelo. Med potjo so nas še sramotili: "No, zdaj greste pa jurjati!"

Ko je avtomobil pridrvel nekako do polovice poti, je šofer nekajkrat zaobrnil vozilo, da bi si mi ne mogli zapomniti smeri, v katero nas vozijo. Stražarji so nas pri tem izpraševali, če vemo kje smo. Mi smo molčali, zatopljeni vsak v svoje misli...

Zdaj ni bilo več dvoma, da nas res vozijo v smrt. Tiho je bilo med nami, klečalimo in sklanjali svoje glave, ter se pripravljali na smrt. Bil je jasen, lep poletni dan, mi pa smo se vozili zadnjikrat skozi širni gozd. Sami mladi fantje in moške, od osemnajstega do tridesetega leta...

Kljub pažnji stražarjev in med pripravo na smrt sem včasih naglo pogledal po strani iz drvečega kamiona na okolico, da bi videl, kod in kam gremo. Vozili smo se iz Kočevja na Šalsko vas, Željne, nato pa na desno proti Kočevskemu Rogu, kakih 16 do 17 km daleč, ne daleč od ceste, ki vodi v Belo Krajino.

Že smo čuli tudi posamezne strele ali pa cele rafale strojnih pušk, s katerimi so streljali naše tovariše, katere so odpeljali pred nami. Kmalu smo pa zaslišali tudi smrtné krike nesrečnih žrtev in bili smo na žalostnem kraju.

Avto se je ustavil.

Odrpli so zadnji del voza. Vsak izmed nas je moral vreči noge naprej, da je prešel iz klečečega stanja v sedeži položaj. Z nekakim železnim kavljem so nas povezane potegnili na tla, pri čemer smo čutili grozne bolečine.

Ko sva s tovarišem P.J. stopila na noge, me je pomenljivo pogledal in rekel: "Na svidenje nad zvezdami!"

Med suvanjem, pretepanjem in preklinjevanjem so nas nato gnali kake deset metrov naprej. Tu so nas večinoma razvezali, da so nas mogli sleči. Naše noge in roke so bile vse otrple. Najhujše je bilo, ko so nam sezuvali čevlje. Pri tem je komunist brez pažnje zasadil oster nož, da bi prerezal vezi pri čevljih. Neusmiljeno je mesaril po nogah.

Tu smo stali sedaj: nekateri popolnoma nagi, drugim pa so pustili vsaj perilo in kako strgano vojaško bluzo. Meni so k sreči pustili srajco in spodnje hlače. Naše glave so bile vse krvavo potolčene, vsi naši hrbti črni od udarcev, noge krvave od ran, roke razrezane od žice...

Od kraja slačenja do jame in morišča je bilo morda še kake sto metrov daleč. Tja je vodila do roba jame pot, ki je bila vsa potresena z ostrim kamenjem, ki

je neusmiljeno rezalo v boste noge. Vsa pot je bila krvava. Ob krvavi stezi pa je stal na vsakih pet metrov razdalje komunistični rabelj z gorjačo v rokah. Na njih so imeli nekateri nasajene ostre krive nože, kako drugo rezilo ali železno ost. Teči smo morali proti jami in morišču skozi ta peklenski špalir. Vsak stražar je slehernega izmed nas ustavil in pretepal, dokler nesrečnež ni ušel; toda iz rok enega je pritekel do drugega rablja, kjer se je to strašno mučenje ponovilo. Kot posledice so ležali na tej krvavi poti krvavi snopiči las, odsekani kosi kože, odsekana ušesa, človeški udje in celi kosi človeškega mesa...

Gledali smo one, ki so morali pred nami v smrt. Vsak je že ves zbegan pritekel do roba jame. Tu je nad njim zavpil komunistični ubijalec: "Stoj!" Nato je navadno vprašal svojo žrtev, kje je doma ali kaj podobnega, da je pri odgovoru videl, če ima nesrečna žrtev kaj zlatih zob v ustih. Take so potem pobijali na robu zunaj jame, jim ruvali iz ust zlate zobe, nato pa jih metali v jamo.

Večinoma je moral vsak, ko je pritekel do roba jame, napraviti počep. Morilec je potem vsakega ustrelil z enim strelom, ali pa je spustil v njega cel rafal iz brzostrelke. Nesrečna žrtev se je zvrnila v jamo.

Ob kaki deveti uri dopoldan sem prišel tudi jaz na vrsto, da pretečem smrtni tek po krvavi poti med divjaškim špalirjem. Bos sem tekkel po ostrem in krvavem kamenju proti jami. Od leve in desne sem prejemal silne udarce od zbora komunistov, ki je stal ob straneh.

Ves zbegan sem pritekel do roba jame. Tamstoječi komunist je zavpil nad menoj: "Stoj!" Toda jaz se nisem ustavil, marveč se pognal kar naravnost v temno žrelo. Ognjen blisk je švignil mimo moje glave v jamsko temo, oster strel je odjeknil za menoj; v nogi me je zaskelilo; jaz pa sem padal in priletel na ogromen in grozen kup mrličev in ranjencev...

Za trenutek sem obležal. Ko sem se zganil, mi je iz teme ob steni nekdo zaklical: "Hitro se umakni, da ne pade drugi nate!"

Še predno je padla druga žrtev v jamo, sem se zvalil k steni in tam opazil, da sem ranjen le v nogo. Ob temni steni sem zagledal še drugega živega tovariša, ki je v poltemi nosil skupaj kamenje. Šepnil mi je: "Pridi, tovariš, bova naredila luknjo! Zvečer bova skušala priti ven."

Res sva nosila skupaj kamenje, da bi si zgradila nekako ograjo.

Jama, kjer sem se nahajal, je bila ogromna kraška jama s kapniki: globoka nekako trideset metrov in ravno toliko široka. Njene stene so bile ponekod navpične, drugod pa so se proti vrhu zoževale in je tam stena spodaj nudila nekako zaklonišče. Tu sem bil varen pred očmi komunistov, pred padajočimi telesi slovenskih protikomunističnih borcev in pred kamni, ki so jih metali od zgoraj v jamo.

Vrh jame in njen rob je bil že prej miniran: zrušili so skale na kup onih tovarišev, ki so jih pobili pred našo skupino. Komunisti so že kake pet dni prej pobijali svoje žrtev.

Čez nekaj časa sem si prebral svoj položaj. Zlezel sem na skalo ob steni jame, kakih pet metrov višje. Tu je bila v steni nekaka polica, na kateri je bilo toliko prostora, da sem lahko stal ali sedel.

Slekel sem svojo krvavo srajco, celo telo pa si namazal z blatom, da bi me komunisti ne mogli ločiti od stene. Tako sem sedaj stal na skalnati polici v steni ves nag in v temi. Pred seboj sem zrl strahoten prizor:

Zgoraj ob robu jame in na krvavi poti so se čuli smrtni kriki mučenih žrtev, slovenskih najboljših mož in fantov, pomešani s peklenskim vpitjem in kletvinami komunistov. Bliski strellov so švigali v jamo in strahotno odmevali po širnem breznu. Eden za drugim so padala telesa mojih tovarišev v globoko in temno jamo. Nekateri so bili že mrtvi ali nezavestni, ko so prileteli na kup mrličev in ranjencev. Ti so bili še najbolj srečni, ker jim je bilo prikrajšano nadaljne trpljenje! Večinoma pa so padli v jamo še živi in več ali manj ranjeni. Nate ranjence in mrtve so padali vedno drugi in ta grozni kup teles se je vidno večal pred mojimi očmi...

Blizu mene je ležal na kupu težko ranjen domobranec, ki je imel še na hrbtu zvezane roke. Težko je hropel in molil. Pričel je tožiti: "Ko bi imel vsaj proste roke, da bi mogel na prste moliti rožni venec..."

Nisem mu mogel priti na pomoč, ker bi me bili sicer zgoraj opazili in ustrelili ter bi name padala trupla in kamenje. Polagoma so padajoča trupla zasula tudi tega reveža.

Nekateri so med mučenjem in padanjem v brezno znoreli in dajali od sebe nerazumljive krike. Večina onih, ki so bili še živi in pri zavesti, pa je molila rožni venec in druge molitve. Iz kupa mrličev in ranjencev so se čuli vzkliki: "Jezus, Marija, Jožef! O Bog! Oče odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo..."

Od vrha je zopet priletelo telo v mojo bližino in obležalo na kupu trupel. Mlad slovenski domobranec je bil še živ in pri zavesti. Dvignil je svojo glavo in pogledal kvišku, od koder je prihajala kletvina in krohot komunistov. "Ne boste zmagali..." je zaklical.

Zdihi, smrtni kriki, vpitje zblaznelih, klici: Jezus, Marija, Jožef, prošnje za ubijalce, molitve, grgranje umirajočih, padanje teles v jamo, odmevi strellov in bliski v temo, eksplozije granat, ki so jih metali komunisti na kup teles, in padanje skal -- vse to je strahotno odmevalo v temnem breznu ---

Tisti dan so zmetali samo v to jamo kakih tisoč ljudi, pred nami pa že vsaj kakih pet tisoč. Tako je nastala v jami strahotna gomila najmanj šestih tisočev trupel... Ves dan so padala telesa. Tu in tam je nastal kratek presledek, v katerem so komunisti zgoraj metali v jamo skale, granate in pa streljali na kup teles z brzostrelkami...

Ko sem zlezel na skalno polico in se nekoliko umiril, sem začutil žgočo žejo. Prestani strah, izguba krvi, napetost živcev, silno mučenje... vse to mi je osušilo grlo, da se je jezik skoro lepil na nebo v ustih. Pričel sem lizati vodne kaplje na steni, da sem si vsaj malo odpomogel.

Nato me je začelo zebsti. Ta kra-

Takole je izgledal prve majske dni 1945 ljubeljski predor. Tisočem je odprl pot v svobodo, toda tisoči naših najboljših fantov je niso uživali dolgo. Bili so sramotno izdani, vrnjeni, mučeni in pobiti...

ška jama je bila mrzla kot ledenica. Prej sem bil od muk in strahu prepoten, zato sem ledeni mraz v jami še huje občutil.

Dan se je nagibal h koncu. Pričel se je delati mrak. Streljanje in padanje trupel v jamo je prenehalo: ves naš transport je bil zdaj že zbran v jami – gomila mrličev in ranjencev. Komunisti so zmetali v brezno še nekaj skal, nato pa je nastala zgoraj tišina, ki jo je pretrgal od časa do časa krohot in petje morilcev. Včasih se je čula tudi hoja okrog žrela: tako smo vedeli, da se tam nahaja straža.

Zlezel sem s police, slekel mrtve-mu tovarišu krvave spodnje hlače, drugemu srajco in strgano krvavo vojaško bluzo. Vse to sem oblekel, da bi se vsaj malo zavaroval pred strupenim mrazom. Zdaj sem bil v dvojnih spodnjih hlačah, dvojni srajci in v bluzi.

Obsteni se nas je zbralo nekaj preživelih fantov. Nekateri so bili manj, drugi huje ranjeni, nekateri so bili pa že več dni v jami od prejšnjih transportov in že vsi izčrpani. Tudi jaz sem bil zelo izčrpan, saj sem ves čas od 28. maja do tistega dne – to je 8. junija – silno stradal. Po tolikem mučenju in nočeh brez spanja je bilo čudno, da smo sploh imeli še kaj moči v sebi. Zavedal sem se, da dolgo ne bi zdržal, da moram, če je le mogoče, čimprej pobegniti

iz jame, dokler popolnoma ne opešam.

Okrog desete ure zvečer je utihnilo krohotanje komunističnih stražarjev. Maladružba še živečih se je stiskala skupaj in se tiho pogovarjala, kako bi mogli uiti.

Ob steni jame je slonela do mrličev kakih deset metrov dolga smreka, oziroma samo deblo, debelo kot žrd. Ugibali smo, če so jo komunisti namenoma postavili, da bi se na njej odbijala padajoča telesa. Drugi pa so bili mnenja, da je to deblo padlo v jamo, ko so komunisti zgoraj minirali rob jame in zasipali pred nami pobite. Ta žrd je bila edina rešilna bilka, edina možnost priti ven. Toda od vrha debela do vrha jame je bilo še kakih sedem metrov skalnate stene, ki jo je bilo treba preplezati.

Prvi je poskušal svojo srečo neki Belokranjec. Nekaj časa je plezal, pa je bil preslab in ni mogel več. Vrnil se je in žalostno rekel: "Nebo šlo. Ravno tukaj bomo morali umreti."

Nato sem se opogumil jaz. Prosil sem tovariše, naj mi malo pomagajo, pa so mi odgovorili: "Se ne splečal! Ne boš prišel do vrha!"

Jaz pa sem se zagnal po deblu in sem kmalu priplezal do mesta, kjer se je naslanjal na steno. Nato sem začel polagoma plezati po skalni steni. Bila je tema

in sem tipaje iskal oprijemov. Šlo je! Počasni sem se dvigal kvišku do roba jame. Previdno sem se dvignil čez rob in se ozrl v temi naokrog. Nikogar ni nilo videti. Le na drugi strani jame je bilo slišati govorjenje: tam je gorel ogenj, okrog katerega so bili zbrani naši ubijalci. Potegnil sem se preko roba in pričel polagoma hoditi, pri tem pa stopil na suho vejo, da je počila. Kar sapo mi je zaprlo, da še dihati nisem upal. Kot prikovan sem obstal. Stražarji so se obrnili od ognja in eden je nekaj glasno zavpil. Gledal je naravnost proti meni, pa me ni opazil; ker je prej zrl v ogenj, sedaj v temi njegove oči niso mogle dobro videti. To je bila moja rešitev. Čez nekaj časa so se namreč stražarji zopet obrnili proti ognju; verjetno so mislili, da je kaka žival povzročila pok veje. Nato sem se jaz prav počasi in tipaje z nogami pomikal proč od jame ter hitel na vso moč proč od strašnega kraja.

Vso noč sem bežal po divjih kočevskih gozdovih. Dobro, da sem prej iz avtomobila gledal, v katero smer nas vozijo. V jami sem pa zvečer še opazoval, kam sonce zahaja. Tako sem se sedaj zunaj jame mogel vsaj za silo orientirati.

Brez prestanka sem hodil po gozdu, le enkrat sem kake pol ure počival. Toda moje moči so pričele pešati. Žeja in lakota sta se vedno huje oglašali. Najhujše pa je bilo z mojimi nogami. Ena noga je bila prestreljena, podplati na obeh nogah pa so bili vsled teka po poti proti jami in blodenj po gozdu vsi v ranah. Čutil sem silne bolečine in nisem mogel več naprej. Groza me je obšla in mislil sem že, da bom moral tam umreti. Pa mi je prišla srečna misel. Slek sem eno srajco in jo razparal, ter sem si z njo ovil obe ranjeni bosni nogi. Tako sem mogel zopet nadaljevati svojo pot.

Ves drugi dan sem blodil po gozdu. Ogibal sem se vasi, kjer so bili Titovi partizani. Srečal pa sem v gozdu kmeta, ki mi

je dal kruha in vode. Nato sem prišel v neko hišo, kjer so se me usmilili, me pokrepčali in mi dali hlače, da sem se vsaj oblekel. Na poti dalje sem pričel blesti. Zdelo se mi je, da povsod vidim komuniste stati s puško v rokah. Bežal sem sem in tja, dokler se nisem prepričal, da je vse to le bolna domišljija. Bil sem popolnoma izčrpan in sem padel v nezavest, iz katere sem se zbudil šele drugi dan dne 10. junija na pobočju griča ob robu nekega gozda. Ležal sem vznak z glavo nizdol v mali kotlini. Ura je morala biti okrog dveh popoldne. Nič nisem vedel, kdaj sem padel v nezavest in koliko časa sem tam ležal.

Isti dan ponoči sem potrkal na okno hiše, ki mi je bila znana. Tam so me sprejeli in skrili.

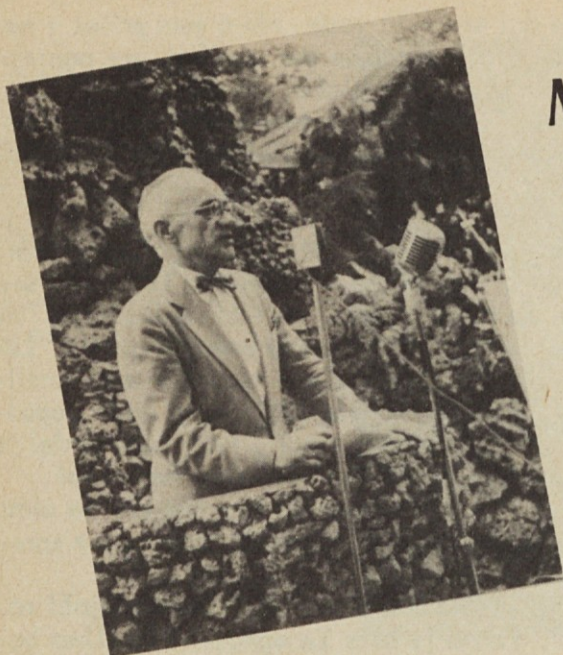
Na glavi sem imel dve zevajoči rani. Večja je bila že ognojena in silno boleča. Leva roka je imela v zapestju globoko zarezano rano, ki jo je naredila žica, s katero sem bil zvezan. Gležnji na prstih so bili vsi močno obtolčeni, palec desne roke ves zmečkan. Moj hrbet je bil še teden potem ves črn od udarcev palic, s katerimi so nas topli na poti na morišče. Levo stegno je bilo prestreljeno in rana se mi je že pričela gnojiti. Palec leve noge je bil strt, na stopalu je zijala velika rana, obe nogi sta bili močno potolčeni. Bil sem ves prehlajen, bolela so me prsa, želodec mi je odpovedal...

Vse to so ugotovili usmiljeni Samaritani, ki so me sprejeli pod svojo streho, me umili in obvezali ter hranili, dokler nisem popolnoma okreval.

Nato pa sem odšel zopet na nevarno pot preko meje, ki sem jo srečno prekoračil. Končno sem prišel na svobodo v Združene države ameriške.

Naj za konec izjavim, da nisem bil od nobene oblasti ne formalno zaslišan, niti obtožen in tudi ne obsojen, kakor tudi ne ostali moji pomorjeni tovariši.

Marija skoz življenje voditi srečno znaš...

Govor dr. Miha Kreka ob priliki Marijanskega kongresa /4. julija 1954/ na ameriških Brezjah. Dnevi kongresa naj nam ostanejo vedno v spominu. Obrode naj svoj sad v srcih vseh slovenskih izseljencev, napolnjujejo naj nas z upanjem na lepšo bodočnost našega Marijinega naroda!

Dne 4. julija 1776 je kongres v Philadelphiji soglasno sprejel "Izjavo neodvisnosti".

Očetje - ustanovitelji Amerike kot neodvisne države so pred 178 leti izjavili:

"Smatramo za po sebi umevno resnico, da je Stvarnik dal vsem ljudem neodtujljive pravice do življenja, svobode in stremljenja po sreči in blagostanju. Izvajajoč te pravice si ljudstva volijo vlade..."

Koso že v prvih tednih državnega življenja nastopile težave in je ustavna konvencija zašla v nasprotovanje, ki so se zdela nepremagljiva, je Benjamin Franklin pozval vse narodne zastopnike, naj nekaj trenutkov z njim molijo. Po tihi pobožnosti je med njimi zavladala sloga in edinost in uspešno so sestavili listino, ki je od tedaj vse do danes, torej že 178 let, temeljno vodilo in osnovni zakon življenja ameriške skupnosti. In Amerika je danes največja sila, kar jih je kdaj Bog dopustil ob svojem vznožju.

"Iz vere v Boga in ker so zaukali vase kot Njegovi otroci, so naši

praočetje zasnovali in gradili to republiko", je izjavil predsednik Eisenhower in dodal znamenito misel Abrahama Lincolna, da si je ta dežela "samo pod Bogom in Njegovim vodstvom mogla izvojevati rojstvo osvobojenja in neodvisnosti".

"V milijonih danes Amerikanci molimo in hvalnice pojemo. Skupna vera v Boga je najtrdnjša skupna vez med nami; v Boga zaupamo!" To so zopet besede predsednika Eisenhowerja.

In o samem sebi in o svoji odgovorni službi je dejal: "Postal sem vrhovni zastopnik naroda, čigar vlada ni nič drugega kot na politično polje prenešeno globoko versko prepričanje. Mi smo krščanski narod, ki se zaveda, da je versko prepričanje temelj vse svobode."

Kjerkoli odpremo zbirko predsednikovih govorov, povsod poudarja in razlaga to misel. Takole je rekel, ko je govoril o sedanjih razmerah:

"Svobodne vlade ne moremo utemeljiti in obrazložiti z ničemer drugim kot le z osnovnimi verskimi resnicami. V sedanjem času je naša dolžnost, da dokažemo, da ima samo globoko pobožen narod dovolj sil in moči, da premaga tiranijo in osvobodi sebe in druge. V sedanjosti mora-

mo mi dokazati, da je naša vera, ki jo neprestano obnavljamo, silna in nepremagljiva, tako da se prav nič ne strašimo groženj sedanjih tiranov. Kaj pa naj bo naša bitka s komunizmom, če ne boj med bojavniki proti Bogu in tistimi, ki verujejo v Vsemogočnega. Kjerkoli vstopi Bog, mora komunizem odstopiti."

Predragi ameriški Slovenci! Ali nismo najboljši ameriški državljani, če te besede svojega predsednika poslušamo, v srcih ohranimo in jih v vsem življenju izpolnjujemo? Ali bi mogli še kje lepše slaviti praznik ameriške neodvisnosti kot tu ob ameriškem prestolu nebeške Kraljice Slovencev, pred milostno podobo Marije Pomagaj, kamor smo jo prišli prosit, da nas zopet trdneje sklene s svojim Sinom Jezusom?

Sovražniki ameriške ustave, ameriškega reda, te vlade in tega predsednika tulijo kot lačni volkovi: "Vera je strup za ljudstvo!" Duhovni oče sedanje komunistične tiranije, Karl Marx, je svojo knjigo končal z besedami: "Jaz sovražim vse bogove!" Isti pa je sam nehote pričal proti svojemu nauku, ko je trdil: "Mišljenje, da ima vsak človek svojo vrednost, je osnovano na krščanskih sanjarijah, da ima vsak človek svojo dušo." Ker ni Boga, ne duše, v komunističnem naziranju ni nobene odgovornosti, nobenega moralnega zakona, nikake očetovsko-sinovske vdanosti med Stvarnikom in ljudmi in ne ljubezni in spoštovanja med ljudmi.

Namesto tega je revolucija. Revolucija, ki jo izvaja človek kot del snovi, ki živi in se prenavlja v vednem nasprotovanju. Zato je to revolucija sovraštva; revolucija, ki mora pokončati vse, kar nasprotuje in ovira diktaturo proletariata; revolucija, ki mora v krvi, ognju in ruševinah vse pokopati. Zakaj? Zato, da bodo zadnji revolucionarji neomejeni gospodovalci nad vso snovjo, vsemi ljudmi; da bodo vsi njih sužnji. Kaj

pa bo z revolucionarji? Umrli bodo, pa četudi s pestmi, ki so se jim stisnile v sovraštvo proti Bogu.

Miselnost komunizma je miselnost smrti, miselnost krščanstva je miselnost življenja.

Izvajanje komunizma pomeni nasilje in strahovanje, zatiranje in zasuzenje, izvajanje krščanstva pomeni ljubezen in mir, pravičen red in svobodno zasledovanje sreče in blagostanja.

Cilj komunizma je grob, cilj krščanstva je večno zveličanje.

In vendar je v tem dvajsetem stoletju fronta borbenega komunističnega protibojstva, moč nasilne revolucije, dobila tak razmah, da si je zaslužila 800 milijonov ljudi. In še napreduje. In še ima svojo privlačnost po vseh svobodnih celinah, skoro med vsemi svobodnimi narodi. Nič še ne vemo, kje in kdaj se bo ta ogromna satanska sila razbila.

Srca nam krvave, ker vemo, da je v tej grozni telesni in duševni sužnosti naš narod, domovina, iz katere smo izšli, odkoder je naša kri. Od tam grmi Tito: "Jaz sem komunist!" Nobenega sredstva ni, ki bi ga odvrnilo s potov marksizma, komunizma. In na teh potih je ubijanje vere najvažnejši rabeljski opravek. Dobe sedno je rekel profesorjem in učiteljem: "Mi se ne moremo sprijazniti in pomiriti z mislijo, da bi dopustili, da bi bilo ljudstvo še vedno obsedeno z vražami; kajti za nas vse to ni nič drugega kot vraže."

Uradni zastopniki Titove strahovlade ne opuste nobene priložnosti, da ne bi grozili preganjanim kristjanom in ščuvali svojih oboroženih valptov nanje. Vsa sila državne oblasti je padla po Cerkvi in jo davi že deset let.

Občudujemo naše junaško ljudstvo, ki v mučeniškem trpljenju zvesto vztraja v veri v svojega Boga in v zvestobi svoji Cerkvi. Tako silna je njihova vera, da je kljub množici

cam mrtvih, ki so jih pobili, kljub temu, da je v prvih letih Titovega tiranstva šest milijonov državljanz Jugoslavije moralo skozi Titove ječe in kazenska taborišča, letos spomladi moral šef njegove politične policije izjaviti, da je "razočaran nad neuspehom akcije proti katoliški Cerкви".

A borbeno brezbožna šola in vzgoja totalitarne komunistične države ima vendar svoje divje sadove pri otrocih in doraščajočih. Takale navodila daje učiteljem Titov minister za prosveto, Miloš Žanko: "V šoli morajo otrokom razbijati vsako praznoverje, morajo znanstveno dokazati, da ni Boga, da je znanost dokazala lažnivost vere. Morajo zasmehovati cerkvene obrede in običaje, pa tudi starše, ki še spoštujejo take običaje. V izvenšolskem delu morajo imeti predavanja v istem smislu. Celo življenje učiteljev, zasebno in javno, mora biti v popolnem soglasju s stališčem, ki ga zavzema komunistična partija napram verstvu. Dolžnost učiteljev je, da se bore v šoli in izven nje za to, da bo marksizem-leninizem vladal v vsem življenju, tako na vasi, kakor v mestih. Učitelj, ki ne dela tako, ne

spada v šolo."

Mlademu rodu v Sloveniji vsa mreža državne oblasti preprečuje, da ne v šoli ne izven nje, ne bi zvedel ničesar o Bogu in veri. Neprestano in smotreno pa ga uče in mu dokazujejo, da je vsako verovanje prazna marnja, vsako spoštovanje Stvarnika nazadnjaštvo in človek je vreden le kot stroj socialistične družbe. Komunistična stranka kot jeremenje povezuje te robote, da bi se vrteli kot stroji v tovarni in proizvajali po gospodarskem načrtu komunistične vlade, ki obsega vsako gospodarstvo, vsako delavnico, vse stvari nove in poklice, vse družine in vse državljane.

Namesto Boga je tiran, namesto bratstva in ljubezni v Kristusu je suženjski strah pred policajem.

Mladina ni samo oropana vsake duhovne in moralne vzgoje, ampak je naščuvana proti celotnemu krščanskemu redu. Take ljudi hoče komunizem, ki vrednosti človeka, enako pravnosti in svobodne volje ne prizna. Take razmere nasilno prevzga jajo naš katoliški narod v janičarje, ki jih hočejo vreči kot hrano topovom v svojih bodočih bojih in osvajalnih pohodih pod zastavami srpa in kladi

Zakaj se ni vršil Marijanski kongres tudi na gorenjskih Brezjah, če vlada v domovini "verska svoboda"?

va proti znamenju Križa.

Vse to žalostno in grozno nas je kot Slovence prignalo sem k Mariji. Kot zastopstvo slovenskega naroda jo vsak izmed nas in vsa ta množica prosi, da nam Ona, Srednica vseh milosti, reši duše slovenskih otrok zase in svojega Sina.

Prav kakor pravi molitev za Marijino leto: "Viharji se zgrinjajo nad nas z vseh strani." V svojem silnem napredku pri odkrivanju učinkovitosti vedno novih sil, ki jih je Stvarnik položil v naravo, je človeštvo dvajsetega stoletja deloma pozabilo na Boga, deloma Ga izločilo iz svojih del, deloma pa Ga onemoglo sovražiti in strastno zatira vero vanj. Znanstveniki, ki so odkrili strahovite tajne sil najmanjših delov stvarstva, a so imeli srca prazna, ker v njih ni bilo prve in največje zapovedi ljubezni do Boga in bližnjega, so uporabili svoja znanstvena odkritja o atomu za uničevanje. Votli odmevi razstrelitve atomskih bomb oznanjajo grozečo smrt vsej zemlji. Tako hudaja je zabloda, da človek-božja stvar, božje darove in lastnosti narave v svoji brezvestnosti pripravlja za splošno uničevanje. Ta "napredni" in "moderni" človek si je v svoji protibožnosti izmislil, da je izšel iz zveri; ne zato, ker bi bil o tem prepričan, ampak zato, da bi mogel delati kot zver.

Ves ta razvoj je nagnal, da smo pred odločitvijo usode vsega življenja. Ali bo šlo človeštvo z Bogom in Njegovo postavo v novo življenje, ali pa proti Bogu v svoje lastno uničenje.

In izbira ni le pred nami kot posamezniki, izbirati morajo narodi in države. Izbirati mora vsa človeška družba.

Ali bodo priznali Boga, človeka po božji podobi, spoštovali nepremakljive pravice človekove osebnosti, ali pa zavrgli Boga in Njegovo Pravico ter se zaslužnili tiranu in njegovemu nasilju.

"Kot še nikdar, sta danes de-

mokracija in vera v Boga ozko eno in isto, kot še nikdar sta brezboštvo in tiranija sedaj popolna dvojčka", pravi škof Sheen in nadaljuje: "Ohranitev civilizacije in kulture je sedaj eno in isto z ohranitvijo vere. Če bodo protibožje sile v svetu zmagale, bo vse uničeno in človek bo moral zopet grebsti od začetka."

Zdi se mi sedanjí čas kot nekak nov advent. Ali ne velja za današnje razmere v svetu slovenska adventna pesem: "Milo so ljudje zdihvali, v grehah in temi ječali"?

Tema je padla na ta rod, sama smrt grozi vsenaokrog, kjerkoli je človek sam upihnil luč božjega vodstva in varstva. Tema, prav kakor je bila ona, ko je Božji Sin na križu umrl.

Pa kakor je pred tisto strašno uro v neskončni svoji ljubezni do vseh človeških otrok križani Bog dal svojo lastno Mater za mater vsem ljudem, tako jo na posebno izrazite načine pošilja v sedanjo dobo kot posebno rešiteljico sedanje krize.

Mati božja je stopila pred oči Bernardke v Lurdu skoro istočasno, ko je Marx vrgel v svet peklenko krilatico: "Vera je opium za ljudstvo!"

Ko je Darwin zavrgel vsako vero v dušo in božjo podobo ter dokazoval, da je človek le malo bolj razvita žival, je katoliška Cerkev razglasila sveto skrivnost Marijinega zagotovila: "Brezmadežno spočetje sem!"

Čim bolj se v novem času "napredni" človek trudi, da "znanstveno" dokaže, da ni Boga, nič božjega, nič nadnaravnega, — tem krepkeje mu padajo neprestani lurški čudeži po zmedeni glavi.

In sredi prve svetovne vojne, dne 13. oktobra 1917, je lepa Fatimska Gospa nastopila kot Kraljica nebes in zemlje, ko se je v dokaz Njeni napovedi zgodil sončni čudež: 70.000 ljudi mu je bilo priča. Svojo ognjeno

žarečo luč je spremenilo sonce v milo srebrno, da so jo človeške oči lepo prenesle. Sunkoma se je sončna krogla premikala in tresla, potem pa se vrtela proti zemlji, kot bi jo z ognjenimi žarki zdaj zdaj hotela oplaziti. Pred otrplimi gledalci se je sonce mirno vrnilo v svoj redni tek in dobilo navadno obliko. 70.000 ljudi je odkritih glav sredi jasnega dneva gledalo v nebo in klicalo hozano Kraljici, zaradi katere je Bog Stvarnik sonce spremenil in vrgel za nekaj trenutkov s tečaja, da je potrdil Njeno stvarnost in njene besede.

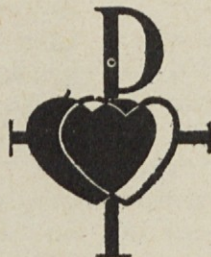
Sonce je vir vse atomske energije. Po Stvarnikovi volji kemični proces atomskih sil v soncu daje toploto življenja naši zemlji. Moderni, napredni človek pa je vzel to luč življenja iz stvarstva, da bi iz nje naredil ogenj smrti za splošno uničevanje.

Ali ni ta sončni čudež posebno močno znamenje, da Stvarnik hoče rešiti sedanji svet po Mariji? Ali je še treba dodajati, da se je vse izpolnilo, kar je Fatimska Gospa napovedala: "Bog bo kaznoval svet za njegova zločinstva z vojskami, lakoto in s preganjanjem Cerkve in svetega očeta. Končno pa bo zmagalo moje brezmadežno Srce. Sveti oče bo posvetil Rusijo meni, spreobrnila se bo in do-

ba miru bo nastopila na svetu."

In kaj bo potrebno, da se bo to zgodilo? Ista presveta Devica, ki je v Nazaretu rekla angelu: "Zgodi se mi po tvoji besedi", in je Mati Jezusova postala; ista Marija, ki je v Kani rekla služabnikom: "Kar vam reče Jezus, to storite", in je na njeno prošnjo vodo v vino spremenil; ista Marija je v Lurdu ponavljala: "Pokora, pokora, pokora", v Fatimi pa napovedala kot predpogoj srečnega rešitve sedanjih težav: "Pobožšanje, molitev in žrtve."

Prinesli smo svoja srca pred milostno podobo Marije Pomagaj in pred oltar njenega Sina, našega Odrešenika. Prosimo jo, naj posreduje, da bodo napolnjena vina kipeče ljubezni do Boga in do bližnjega. Hočemo moliti in žrtvovati, da Bogu zado- stimo za osebne napake in da bo od Slovencev Bog prejemal nezmanjšano češčenje, čeprav mu ga brezbožniki v Sloveniji kratijo in odrekajo. Želimo delati in živeti kot žarišča božjega češčenja, da bi doprinesli svoj delež k osvobojenju Slovenije in vseh narodov in da bi tudi z našo pomočjo Amerika bila vedno to, kar je o njej rekel naš predsednik dne 8. aprila tega leta: "To je dežela svobode, dežela, ki živi v spoštovanju usmiljenja vsemogočnega Boga do nas."

TVOJ DOM BO SREČEN...

- ...če mož pridno dela, je požrtvovalen, zmeren, nesebičen in je dober oče družine.
- ...če je žena marljiva, zvesta, nesebična in dobra družica možu in mati družini.
- ...če otroci spoštujejo, ljubijo in ubogajo starše.
- ...če vsi pogosto hodijo k zakramentom: k sveti spovedi in sv. obhajilu.
- ...če med seboj sodelujejo in pomagajo drug drugemu doseči zaželeni poklic.
- ...če se zakonca vedno zavedata, da je zakon zakrament, božja ustanova.
- ...če vse člane družine sleherni dan preveva dejanska krščanska ljubezen.

Rožni venec ga je rešil...

P. Miršek

AMERIŠKI SLOVENEK mi je pripovedoval tole:

Prišli smo v Ameriko, ko sem imel komaj dvanajst let. Vsi moji štirje bratje in sestre so bili mlajši od mene. Oče je bil prvi za morjem: ko pa je dovolj prihranil, je dobil iz starega kraja še mamo in nas. Živelimo smo v naselbini, ki je domala vsa odpadla od vere. Vendar oče ni sledil ostalim; ostal je globoko veren, spolnjeval je kljub norčevanju prijateljev svoje verske dolžnosti. Pridno je delal, varčeval je in ne popival. Ko je prišla družina za njim, nas je takoj peljal v cerkev, četudi nismo razumeli jezika, kakor ga tudi sam ni preveč. Sleherni večer po večerji pa smo vsi skupaj poklekli in zmolili rožni venec. Šele po molitvi smo smeli otroci ven med naše nove prijatelje. Velikokrat so se nam otroci brezverskih staršev posmehovali, ko so oprezovali okrog hiše, kako smo molili rožni venec. Mene je to bolelo in sem tožil materi.

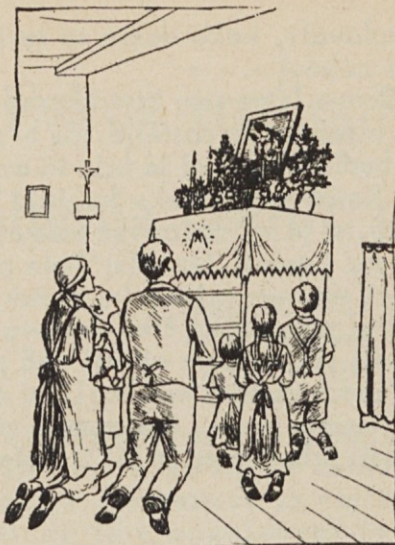
"Kaj druge briga, kaj mi delamo," mi je odgovorila. "Tudi mi se ne brigamo za druge, naj delajo po svoje; sami bodo odgovarjali. Dajmo jim dober zgled, če so sami tako žalostno pozabili na vero!"

"Pa me draži, ko se fantje norčujejo iz mene."

"Nič ne maraj! Lahko bi se ti norčeval iz njihove nevere. Če se jim zdi sramotno, da molimo, naj bi se raje sramovali sebe, ki ne časte Boga," mi je dejala.

Vendar me je večerna molitev rožnega venca kar jezila. Bil sem pač v neumnih letih in v taki okolici. Toda staršem se nisem upal postaviti po robu. - - -

Bil sem nekako v šestnajstem letu, ko smo se tovariši zmenili, da se bomo zvečer odpeljali v sosednje mesto na zabavo, ki jo je priredilo socialistično društvo. Materi že samo to dejstvo ni bilo po volji, toda končno je le privolila. Dodala pa je: "Toda ne

pred rožnim vencem!"

"Za takoj po večerji smo se zmenili. Ne bodo me čakali," sem bil slabe volje.

"Povej jim, da prideš malo pozneje. Dovolj časa boste imeli," je bila odločna.

Ugovarjati se nisem upal, toda sklenil sem svoje. Ko smo povečerjali, sem vzel klobuk in se hotel na tihem izmuzniti iz hiše.

"Rekla sem ti, da ne pred rožnim vencem!" je trdo dejala mati in zaprla vrata. Vse prigovarjanje ni nič pomagalo, oče pa je že snel s stene rožni venec in pokleknil k molitvi. Kaj sem hotel? Z ostalimi sem moral na kolena, dasi je vse kipelo v meni. Prav nič nisem molil. Bil sem v mislih pri tovariših in upal, da me bodo le počakali.

Po rožnem vencu sem hitro pograbil klobuk in odhitel na mesto, kjer naj bi se zbrali in odpeljali v avtom. Toda čakal sem zaman: odšli so brez mene, najbrž iz kljubovanja, ker so vedeli, da me je zadržal družinski rožni venec. Solze jeze so me obilile: nase, na prijatelje, na starše in pa na rožni venec... na vse sem se jezil.

Nekaj časa sem hodil razburjen po ulicah. Nato sem zavil na sladoled in našel nekaj prijateljev, da sem se vsaj malo unesel. Precej pozno sem prišel domov. Mati je bila še v kuhinji in brala časopis. S svojim poznim prihodom sem jo hotel nalašč zjeziti. Toda ona je brala dalje in ni rekla niti besedice. Odšel sem spat, pa dolgo nisem zatisnil očesa: jutri se bodo tovariši zopet norčevali iz mene zaradi molitve in mi

pripovedovali, kako dobro so se imeli na domači zabavi - - -

Drugo jutro sem izredno dolgo spal. Nalašč nisem šel iz postelje, da bi me mati z jezo budila. Toda ni je bilo in moral sem vstati. Ko pa sem prišel v kuhinjo in sedel k zajtrku, mi je z ljubeznivim nasmehom pokazala na jutranji časopis: "Tole prečitaj, jaz pa ti medtem pripravim zajtrk!"

Bral sem velike črke naslova na prvi strani, ki jih ne bom nikoli več pozabil: Strašna avtomobilska nesreča! Vsi mrtvi...

Pretreslo me je. Bral sem in mrzli pot mi je oblil hrbet: avto je bil iz našega kra-

ja in smrtne žrtve - moji tovariši, s katerimi bi se moral prejšnji večer odpeljati na zabavo tudi jaz...

Brez besede sem strmel v članek, mati pa mi je prinesla zajtrk in me nežno prijala za ramo: "No, kaj pa zdaj misliš o včerajšnjem rožnem vencu, sinko?"

Prebral sem poročilo o nesreči enkrat, dvakrat... Solze hvaležnosti so se mi zasvetile v očeh. Družinski rožni venec me je rešil smrti.

Od tistega dne sem družinsko molitev iz srca ljubil. In ljubim jo še danes, saj tudi moja družina vsak večer skupno moli.

Kako je tiho ...

*Kako je tiho, svetlo
v izbici srca,
ko v njej nič več ni
samopašnih stvari
tega sveta!*

*Od mene gredo
vse skušnjave -
kot izgnanke
povešajo svoje zanke
in glave.*

Zdaj sem resnično prost!

*Za belim prtom v kotu
sedi nebeški Gost
in žuljem in potu
mojih dni
smehljaje
daje sijaje
svojih odprtih,
škrlatno predrtih,
te sarskih dlani...*

Bogdan Budnik

Moje jutro

*Jutranje sonce
je pokleknilo
gori na rame
in izstrelilo
zlate puščice
vame:
v moje boke in lice.*

*Ves poln sem blestečih ran
- kot poveljčani sveti Boštjan...*

*Iz njih brizga radost
v brezmejno prostost
na vse kraje in konce.*

*Mojo glavo obkroža
žareč lesket,
srce in lice mi boža
topel drget.
Čedalje bolj zlat razcvet
me vsega zagrinja
in v sij in sladkost
moje jutro spreminja...*

Bogdan Budnik

Ti pelji skoz trpljenje življenja čolnič naš!

Govor dr. Jože Basaja
na Marijanskem kongresu
1954 na ameriških Brezjah

Ni naš namen, da bomo govorili sedaj o lepi dobi katoliškega prebujenja med Slovenci, da bi vzbujali spomine in hvalili stare, dobre čase. Pogled nazaj v nedavno preteklost napravimo zato, da bi jasneje spoznali, kako nas je božja previdnost pripravljal za velike čase in naloge: za veliko trpljenje.

Priprava

Štirikrat na danse je oglašal zvon iz lin farnih in podružničnih cerkva: za dani in ob sedmih, za poldan in ob mraku. Vselej je zvon pozival krščanske družine, da se združijo v kratki molitvi v čast Mariji: "Angel Gospodov je oznanil Mariji in spočela je od Sv. Duha."

Ali bi bilo mogoče najti bolj pripravo molitev, ki nam na dramatičen način predoči skrivnost božjega učlovečenja po vdani priyolitvi Marijini, da je Beseda meso postala in med nami prebivala, da je bilo po daritvi učlovečene Besede zadoščeno neskončno pravičnemu Bogu za greh

prvih staršev in za vse naše grehe? Zadolženje, ki ga more izbrisati le zadoščenje, je osnova te velike drame, ki si jo v angelovem češčenju na najbolj nazoren način kličemo v spomin.

Zvečer po naporih dneva se je zbirala družina k rožnemu vencu. Ponavljala je skrivnosti Kristusovega odrešilnega poslanstva, v katero je vpleteno sodelovanje samega padlega človeštva po Ženi, ki je bila že takoj po padcu in izgonu iz raja po božjem sklepu določena, da bo kači glavo strla; tisti kači, v katero se je maskiral satan, koje z lažjo podžigal napuh prvih staršev k odpadu.

Marijin mesec smo praznovali s šmarnicami; v pobožnost se je zlivala velika ljubezen slovenskega ljudstva do nebeške Kraljice. Oktober je bil zopet posvečen pobožnosti sv. rožnega venca in s tem Kraljici sv. rožnega venca.

Zahvaljevat se za prejete dobrote in prosit Marijo pomoči, to je bil namen, s katerim so romale slovenske družine, posamezno ali v skupinah, leto za letom k Mariji Pomagaj na Brezje ali na Sveto goro, na Višarje ali v Velesovo, k Gospe Sveti in še k desetim drugim Marijinim cerkvam. Kako od srca so prepevali slovenski romarji Marijine pesmi, posebno bogastvo našega naroda, da so jih drugi narodi z občudovanjem poslušali!

Slovenska mladina se je organizirala v Marijinih kongregacijah in

se v njih vzajemno bočila in krepila za ideale čistih, močnih in pogumnih Marijinih otrok. Po vseh farah Slovenije, posebno pa v beli Ljubljani, je proslavljala svoj kongregacijski praznik: Brezmadežno spočetje Marijino.

Ali ni bila to res zlata doba katoliškega prebujenja med Slovenci in posebej med slovensko mladino? Doba katoliških shodov, Marijanskega kongresa, evharističnega kongresa, kongresa Kristusa Kralja, doba vzgoje in šole v Katoliški akciji, kjer naj se mladina pripravlja za najtežje preizkušnje v bodočnosti, za dobonostopa antikrista in njegove armade: brezbožnega komunizma! Če naša mladina ne bi bila tako pripravljena, ne bi bila mogla iti s tako odločnostjo v borbo za katoliško fronto in ne bi bila mogla s tako predanostjo Bogu iti tudi v mučeništvo. "Modrijani" so govorili, da se je slovenska mladina tedaj zaletela, da je prehitevala dogodke. Sedaj dogodki potrjujejo, da je slovenska mladina imela prav. Slabo so pa služili katoliški stvari oni katoličani pri večjih narodih, ki so šli kot pripraga v komunistično kontrolirani odpor in so tako služili stvari komunizma, kar ima še danes nepopravljive posledice.

Z Materjo na Kalvarijo

Prišla je doba okupacije in dala brezbožnemu komunizmu priliko, da si pod krinko "narodnega osvoboditelja" vzame vodstvo osvobodilnega boja, okleveta pa z narodnimi izdajalci vse, ki se niso hoteli ukloniti terorju za cilje komunistične revolucije. V tistih črnih dneh je prišla Marija Pomagaj z Brezij v Ljubljano, da smo se zgrinjali okoli milostne podobe in prosili pomoči. Prosili smo jo moči za ure najtežjih preizkušenj, saj smo slutili, da prihajajo, da so že pred vrati. Ropi, pokolji in požigi na deželi so nagnali ljudi v Ljubljano, a

tudi v Ljubljani so se začeli pri belem dnevu umori nasprotnikov komunizma. V tistih dneh smo romali v spokorni procesiji k Mariji Pomočnici kristjanov na Rakovnik; naš prevzvišeni škof sam je nosil križ in vodil procesijo, po njegovem zgledu pa župniki pred svojimi farami. Vroče prošnje so donele tedaj k Mariji za pomoč:

Marija, pomagaj nam
v vojskini čas,
na tebe ozira
se vsak izmed nas!
Marija, vse ljudstvo ječi,
Marija, pomagaj nam ti!...

Komunizem je s pomočjo sovjetskih armad in zavezniškega orožja vrgel ves narod v suženjske okove z izjemo onih, ki so bežali v tujino. Nihče tedaj ni mogel misliti, da bo za dolga leta legla noč na domovino in da bo komunistično nasilje zajelo vsa področja življenja in vse starostne dobe, seglo prav do otroških src in postavilo svoj diktat pred oltar in na prižnico.

Kar nas je bežalo v tujino, smo se z vsem zaupanjem obračali do svoje Gospe, Zavetnice in Matere, ki je tudi sama bila begunka, in prosili:

Mati Marija na tuje je šla
z Jezusom, Odrešenikom sveta,
z njo sveti Jožef v temno noč...
Mati Marija, prid' nam v pomoč!

Vsi Marijini častilci doma pa so nastopili dolgo dobo preganjanja vere, preganjanja duhovnikov, nasilnega trgovanja mladine od verskega nauka in verskega življenja, zakaj oboje: nauk in življenje po nauku Cerkve sta ožigosana kot "srednjeveški misticism".

Če sedaj gledamo na ta dogajanja nazaj, ali nam ne postane jasno, kako nas je božja previdnost, majhne in boječe, postopoma pripravljala in vodila na pot, ki smo ga kot narod

prvič v vsej teži izkušali: križev pot naroda na Kalvarijo. Tako globoko je pesnik zajel to trpljenje naroda in njegovih najboljših sinov:

Čez zemljo slovensko
klenkovček poje - edini zvon,
Angel smrti je povlekel nanj
in ne vemo, kdaj neha.
O naša mrtvaška parada:
koraka za bataljonom bataljon...

in pred vsemi gre na križ razpeti Bog
in za Njim še vsak nosi svoj lastni križ,
nanj razpet že na stran nagiba glavo
za zadnjo pijačo, grenko in krvavo...

Tedaj je šla od ušes do ušes
strašna vest po domovini, za-
kaj v nekaterih krajih vse noči reg-
ljajo strojnice. Samo šepetalo se je,
ker govoriti na glas se ni smelo, kaj
se je zgodilo s fanti in možmi, ki so
si upali upreti komunizmu in reči: "Ni
dovoljeno ubijati, ropati in požigati
zaradi svobode!" Bridka žalost je
stisnila srca mater in žena, sinov in
hčera, sestra in bratov. Tedaj so po-
plekale strte matere in žene pred
žalostno Materjo:

Saj ona, Kraljica mučencev, pozna
ljubezen in muke vseh mater sveta.
Saj v dušo ji meč je trpljenja zadrt -
nadolžnega Sina ji gnali so v smrt.

In ista slika je zajela Vetrinjo,
kjer je jok napolnil šotore in so se
žene in dekleta odele v črno:

Pred žalostno Materjo mati kleči,
tam v daljnem Vetrinju za sinom ječi.
Odkar so jetnika ga vlekli domov,
jo mučijo slutnje in slike grobov.

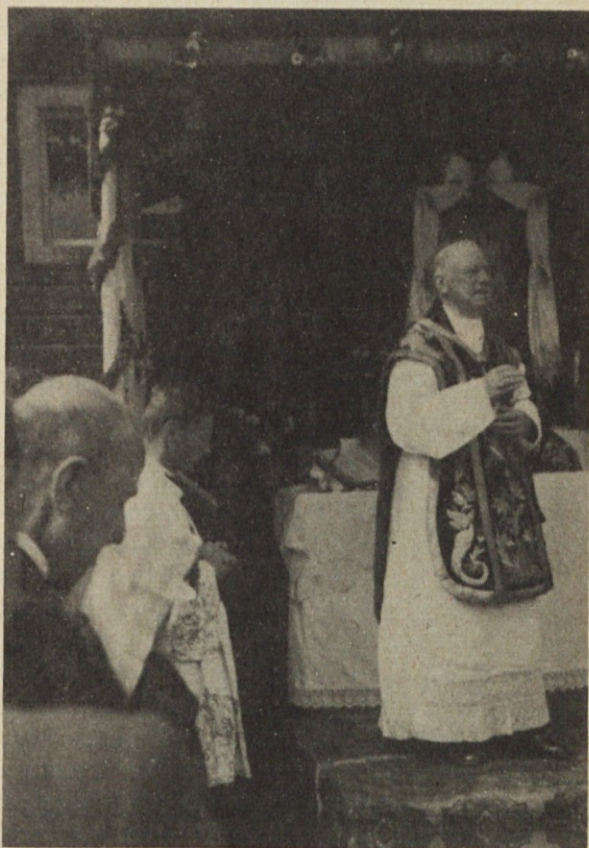
Tedaj smo razumeli po svoji
izkušnji, kaj je trpela Marija sedem
žalosti, in iz srca molili: "Kraljica
mučencev, prosi za nas!" Dojeli
smo, kako nas je Marija vodila po poti
Sinovega zgleda: na Kalvarijo, brez
katere ni Vstajenja.

Pokristjanjenje množic

Jasnejše je postalo spoznanje, da
vse to veliko trpljenje izvira iz po-
kvarjenosti, iz odpada od Boga. Ro-
dilo se nam je pa tudi drugo spozna-
nje, kako je Kristusovo trpljenje vpli-
valo na apostole, kako je popoti na
Kalvarijo Marija postala Kraljica a-
postolov. Tega spoznanja ne smemo
pustiti v stran, ker nam le preglasno
govori, da ne bo bolje, dokler se
množice ne vrnejo k Bogu. Šele Ža-
lostna Mati božja je postala Kraljica
apostolov.

V Marijinem letu smo. Marija
pričakuje od nas ne le samoposve-
čenja, pričakuje tudi apostolata, da
vračamo Sinu tiste množice, ki so se
obrnile od Njega.

Kaj nam naroča sv. oče? Zdi se,

K sliki: Ihteči škof dr. Gregorij Rožman med pridigo, ki jo je imel dne 1. julija 1945 jokajoči množici taborišča Peggez /Tirole, Avstrija/. Njegov prvi govor po žalostnih vesteh, kam so odpeljali Angleži slovenske fante in kaj se je z njimi zgodilo.

da Marija vsakemu od nas ponavlja one besede, ki jih je govorila na ženitnini v Kani, kakor bi s prstom pokazala na Jezusa: 'Karkoli vam poreče, storite!'

Prav isto, vse isto, kar je govoril hodeč po Galileji in Judeji pa vse do smrti na križu: 'Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove samemu sebi in vzame vsak dan svoj križ ter hodi za menoj. Zakaj kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil.' (Luka 9, 32-24). Dopolnitje prišel staro zavezo z veselim oznanilom ljubezni: ljubezen do bližnjega, ljubezen med narodi, ljubezen med stanovi, celo ljubezen do tistih, ki nas sovražijo in preganjajo.

Težko je to zadnje naročilo. Težak je ta nauk, upira se nam Kristusov zgled. On je Bog, a mi slabi ljudje. Po svoji slabotni naravi in svojem samoljubju bi se radi odtegnili zapovedi ljubezni in raje živeli po stari zavezi: "Zob za zob!" Toda Marija nam nedvomno naroča: "Vse, karkoli vam poreče, storite." Bodimo ji poslušni otroci in ubogajmo naročilo Matere, ki nam želi življenja in nas hoče rešiti smrti, večne smrti.

Na lastne oči moremo videti, kako narašča število onih, ki so odpadli od Boga, zapustili Edinega, "ki je pot, resnica in življenje". Nič ne pomaga samo tožiti, kako si komunizem osvaja množice. Osvaja jih zato, ker so tla pognojena z naukom materializma, uživanja; poželjenje mesa, poželjenje oči, napuh življenja je zaslepil ljudstva. Postala so plen krivih naukov. Prišel je sejalec, ko smo mi spali, in sejal ljuljko. In še danes tolažimo svojo zbujačo se vest, češ saj nismo poklicani, saj nimamo za to sposobnosti, saj nimamo časa, itd. Zato zavestno preslišimo Marijin ukaz: "Karkoli vam poreče, storite." In kaj nam je On rekel? "Žetev je velika, delavcev pa malo; prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev

na svojo žetev."

Če nam je težko slediti Kristusovemu zgledu, oglejmo se na gorečnost in požrtvovalnost komunistov, pa še vseh različnih sekt, ki danes razbijajo enotnost krščanstva in slabijo Kristusovo Cerkev. Oglejmo si, kako se poslužujejo vseh sredstev za širjenje svoje moči in kako znajo za svoje nauke nasilja in laži s fanatizmom celo trpeti in umirati.

Ali ni tudi nam Jezus naročil: "Pojdite po svetu in učite vse narode!" Apostolom je to naročil, po apostolih škofom in duhovnikom, po njih pa nam lajikom, ker duhovnik ob tem splošnem razkristjanjenju nujno potrebuje pomoči laikov, laičnega apostolata molitve, zgleda, dela. Molitev in vzgled vsak zmore, za delo se je treba usposobiti pod vodstvom organizacije. Mladina je poklicana v prvi vrsti, ker apostolat dela zahteva idealizma, vztrajnosti, požrtvovalnosti.

Poslušajmo besede sv. očeta, kako nas spodbuja k delu: "Če so torej zašli v zmoto, jih je treba vrniti na pravo pot; če so temine zavile duhove v zmoto, jih je treba čimprej pregnati z lučjo Resnice; če se je smrt, ona resnična smrt, polastila duš, jih je treba z vse skrbnostjo in naglico na novo približati življenju." ("Fulgens Corona Glorae" Pija XII.) Potem nam sv. oče oriše naš čas: "Razkristjanjenje množic namreč rodi pohlep po zemskih dobrinah, rodi zavist in maščevanje, rodi nasilje v urejanju družbenih razmer, vodi k sovraštvu, neslogi in sporom, končno k neredom, ki izpodkopavajo po malem same temelje države."

Vidite, kako velike in težke naloge so nam postavljene. Take narave so te naloge, da jih moremo dosegati le v skupnosti, le organizirani v urejeno bojno četo, kakor nam je po okrožnicah papežev opisano delo apostolata.

Za mladino gre borba

Druga stvar, posebno važna za nas, je pa Jezusovo povelje: "Pustite male k meni!" Za mladino gre borba. Vsa gibanja doslej so si prizadevala, da si osvojijo mladino in s tem zagotovijo bodočnost v naslednjih rodovih. Če hočemo res kaj uspešnega in trajnega storiti za krščansko bodočnost, moramo zagotoviti mladino Jezusu, zbirati jo v Marijine kongregacije, vzgajati in izobraževati jo za sodobna velika vprašanja: svetovno-nazorna, kulturna, socialna.

Mladini moramo pokazati pot idealizma in kreposti, drugače se mora zadušiti v vzdušju materializma in pokvarjenosti. Dajmo ji opore proti majavosti, ki je posledica relativizma, skepticizma, progresizma. Vrnimo mladini vero v krepost, vrnimo ji prepričanje, da krepost ni prazna beseda, ampak da ima polno vsebine in da je podlaga resnične sreče že tu. Le iz krepostne mladine nam morejo zrasti zanesljivi politični voditelji, kulturni delavci, znanstveniki, itd.

Mladina mora poznati probleme družbenih stanov. Po študiju se mora priboriti do spoznanja, da je pot resnične socialne ureditve lepota pravice, ljubezni, resnice, svobode in dostojanstva človeka. Z druge strani mora pa iz žalostnega položaja po svetu, iz propadanja vseh osnovnih pridobitev in pravic človeka, spoznati to: razredno sovraštvo in razredne borbe nujno vodijo h krivici, nasilju, zatiranju, k propasti svobode in dostojanstva človeka.

Na nauku razrednega sovraštva se je strašno izpolnila obsodba evangelista Janeza: "Vsak, kdor brata sovraži, je ubijalec, in veste, da noben ubijalec nima v sebi večnega življenja." (1 Jan. 3, 15)

Nauk sovraštva so širili, odkar so bili začeli kot socialisti, in pol stoletja nauka sovraštva je rodilo toliko

*SLIKE
iz
kongresa
v
Lemontu:*

Mons.
John
Oman,
preds.
kongresa

Kongr.
sv. maša
Rev. V.
Voduška

Škof
dr. G.
Rožman
med
kongr.
pridigo

Del
množice
na
kongresu

Del
množice
na
kongresu

Mr. Anton
Grdina
tretji
govornik

pokoljev, morij, da še ni bilo prelite toliko krvi v nobeni vojni med narodi.

Eno je treba še posebej poudariti: nevarnost kolektivnega egoizma, pa naj gre pri tem za verske, kulturne, politične ali narodne organizacije. Kolektivni egoizem je ravno tako kratkoviden, nestrpen in krivičen proti drugim organizacijam, kakor individualni egoizem proti bližnjemu. Tudi v borbah skupin, narodov, mora odločati pravica, ne pa sila. Le na osnovah pravice je mogoč tražen mir, znotraj in zunaj meja države.

Ali naj bomo v zmoti glede pomena mladinske organizacije? V uvodu smo povedali, kakšen pomen je imela za katoliški preporod med Slovenci, da smo mogli tako odločno nastopiti proti komunističnemu terorju.

Komunisti so mogoče bolje poznali moč in nevarnost katoliške mladinske organizacije. Da to nevarnost za vselej zatro, so do zadnjega likvidirali vse člane katoliške organizacije brez ozira na mladostna leta, kar jim je padlo v roke. V mirni dobi so pa prepovedali svojim dijakom – komunistom spuščati se v debato s člani katoliške organizacije.

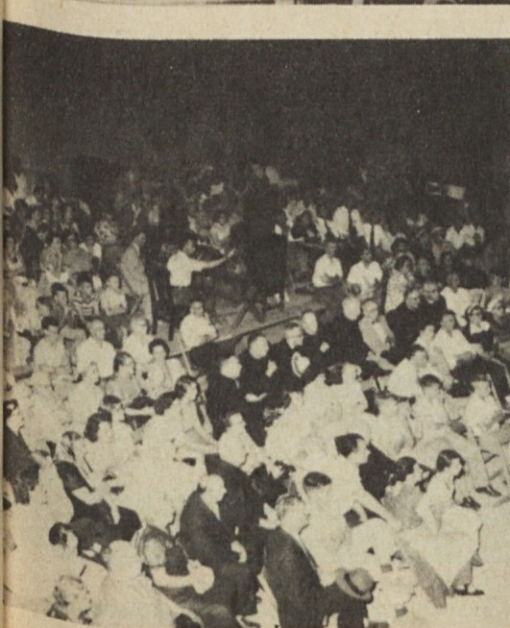
Skoro bi dejal, da bi mogli Slovenci ameriškim katoličanom dati nekaj, kar je bilo v našem malem narodu veliko: mladinsko katoliško organizacijo. To naj bi bil naš prispevek velikemu narodu. Pustimo v stran jalove spore, vrzimo vse sile na oni sektor, ki je odločilen za bodočnost, za borbo proti brezbožnemu komunizmu in za uvajanje zdravih socialnih in političnih odnosov po porazu komunizma! - Če se hoče človeštvo rešiti, mora poraziti komunizem na duhovnem polju. Ideje vodijo in če bo krščanska ideja imela dovolj gorečih, izobraženih in vztrajnih apostolov, mora laž komunizma razpasti v prah pred močjo Resnice in Ljubezni. Če je poražen na

G. Jože
Bernik,
četrti
govornik

Pevski
zbor
Korotan
na
koncertu

Del
ljudi
pri
krstni
pred-
stavi
filma o
amer.
Brezjah

duhovnem polju, je komunizem opravi-
vil. Saj sedaj mu je tudi že minula
glorijola zaželjene novotarije. Koder
se je komunizem pokazal na praksi,
je sam proti sebi najmočnejša pro-
paganda. Njegova zlaganost in ma-
ščevalna nasilnost postaneta bridka
stvarnost.

Na eno moramo veliko misliti in
veliko moliti. Škoda, ki jo komuni-
zem napravi na slovenski mladini, za
generacije ne bo popravljiva. Tu so
namreč komunisti surovo dosledni in
so izločili vsak vpliv Cerkve in du-
hovnika na mladino, še več, celo vpliv
učitelja in profesorja, če bi bil ta
sumljiv "misticizma" (Vsi, ki brani-
jo komunizem, naj nam ne zamerijo
te ugotovitve, ampak skušajo res do-
kazati, da smo slabo poučeni in oni
bolje vedo!) V partiji, armadi, med
profesorji in učitelji ne sme biti ni-
kogar, ki bi bil v kateremkoli oziru
omadeževan z "misticizmom" ali da
trpi "misticizem" v družini ali svo-
jem stanovanju. Profesor, v čigar
stanovanju je bil križ, je bil odpuščen
iz službe. Tako računajo v kratkem
na vseh šolah uspeti z stoddostnim
brezboštvom. Na univerzah so pa
vzeli pod kontrolo ves dotok dijaštva.
Računajo, da bodo univerze v dveh do
treh letih očiščene.

Poslanstvo mlad. organizacij

Kaj bi bilo tu napraviti?

1. Eno moremo napraviti takoj:
moliti za slovensko mladino, da ne bi
postala plen komunističnih načrtov,
da bi božja moč in previdnost obva-
rovala slovensko mladino te nesre-
če. Molitev mora biti vztrajna; tu ne
smemo odnehati, ker gre za duše ne-
dolžne mladine, ki jo trgajo starišem
in Cerkvi izpod njihovega vpliva. Ob-
legajmo nebo z molitvami za rešitev
slovenske mladine!

2. Kar dela komunizem za svojo
bodočnost pri mladini, to delajmo mi
sami za katoliško mladino. Tu se ne

smemo ustrašiti ne dela in ne materialnih žrtev. "Pustite male k meni," nam veleval sam Jezus. Ne smemo dopustiti, da bi naša mladina bila brez podpore katoliške organizacije, še prav posebej, če obiskuje publične (državne) šole. Kjer pa je le mogoče, smo po vesti dolžni dajati naši mladini katoliško šolo. Izgovor na materialne žrtve tu ne drži! Marsikaj si lahko odrečemo, tega si ne smemo odreči; to je zadeva vesti. "Povsod Boga naši mladini, naj sveta vera jo blaži!"

3. Vemo, da je takozvani progresivni ameriški javnosti jugoslovanski komunizen interesanten, češ da ni nevaren Ameriki. V tej javnosti ni mesta ne za naše informacije in ne za naš vpliv. Zato pa moramo katoliško ameriško javnost opozarjati, informirati, vsak v svojem krogu: duhovnik v duhovniškem, laik v svojem laičnem, delavec s svojem delavskem krogu. V tem oziru imamo vsi poslanstvo: opozarjati ameriško javnost, kaj dela komunizem z mladino, med tem ko ga Amerika podpira.

4. Glede mladinskih organizacij držimo na slovenski tradiciji, ki je izvrševala geslo velikega slovenskega škofa dr. Antona Jegliča: "Po Mariji

k Jezusu!" Zato verske organizacije vzporedno s svetnimi! Ko je mladec odrasel družini, tako da mu družina v vzgojenem oziru ne more več dosti nuditi, ga mora sprejeti v svoje okrilje katoliška mladinska organizacija. Na tem psihološkem dognanju je bila osnovana naša katoliška akcija, naše Marijanske kongregacije, naše orlovstvo: ustvariti mladi ni dobro družčino, ki jih bodri in navaja k dobremu, lepemu plemenitemu!

Koliko nalog čaka dandanes katoliško mladinsko organizacijo! Kdo bo posredoval mladini papeške okrožnice, če ne katoliška organizacija? Kdo bo izobraževal mladino v socialnem nauku Cerkve, če ne katoliška organizacija? Kdo bo mogel mladino obvarovati pred navali komunističnih agentov, ki prežijo ravno na najposobnejše, da bi jih vlovili v svoje komunistične mreže, če ne katoliška organizacija? Kdo bo vcepil mladini vse resnice o pogubnosti in zlaganosti komunizma na podlagi okrožnice Divini Redemptoris, če ne katoliška mladinska organizacija? Ali naj besede papežev, škofov, katoliških voditeljev izginejo brez sledu kakot dež v pesku? Če kje, morajo ta semena

Dve sliki iz srebrnega škofovskega jubileja dr. Gregorija Rožmana dne 5. julija 1954 v Lemontu

vzkli v idealnih srcih maldine! Mladina, vzgojena in šolana v katoliških organizacijah, bo v stanu, da izvede v družinah, v društvih, v družbi tiste reforme, ki jih srčno želijo papeži in škofje: da bi se množice zopet vrnile k Bogu, postale zares krščanke, da bi se pogasila sovražstva med stanovi, med skupinami vseh vrst. Dne 24. junija smo praznovali god sv. Janeza Krstnika. V pomehkuženem veku, v veku materializma, bi ta svetnik moral postati vzornik mladine. Pripravljaj je pot Gospodu, oznanjal pokoro in neizprosno bičal napake, najsibo spodaj ali na vrhovih. Tudi Herodu zakliče: "Ni ti dovoljeno imeti ženo svojega brata!" Strog proti samemu sebi ima silen vpliv. Množice gredo za njim. Ko pa pride čas, da pričevanje Jezusu: "Glejte Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta... In jaz sem to videl in

sem priča, da je ta Sin božji." Za resnico je dal življenje!

Ali ni bilo nekaj podobnega tudi že na slovenskih tleh? "Palmemučeništva so zrastle na naših tleh. Naša domača zemlja je orošena z mučeniško krvjo naših bratov in sestra, ki ste jih poznali, z njimi delali, z njimi v cerkev hodili, z njimi živeli. Morali so dati svoje življenje, ker so odklanjali, česar po svoji vesti in po svojem verskem prepričanju niso mogli in niso smeli storiti. Zvesti so bili in stanovitni v veri, zato so morali pasti..." To je govoril jubilent prevzvišeni škof Gregorij Rožman o naših mučencih, ki so izšli iz naših katoliških organizacij. Zato obnovimo te organizacije. Oddolžimo se s tem njih spominu, izvršimo njih oporoko, v kateri so nam mogli zaklicati: Storili smo svojo dolžnost, storite jo še vi!

Danes...

... je najvažnejši dan v zgodovini sveta, edini dan svoje vrste, ki se ne bo nikdar več povrnil. Skrbi, razočaranje, strah, nevoščljivost, bridkost, žalost, jeza, sebičnost... in kar je temu podobno, naj nimajo prostora v današnjem dnevu!

Ta dan ne pride nikdar več, zato naj bo njegov sprejem kraljevski in delo njegovih štiriindvajsetih ur naj bo opravljeno z resnim premislekom, pod vtisom globoke odgovornosti in visokega pomena!

Tvoj današnji smeh bo vreden jutri milijone. Tvoje današnje prizadevanje, tvoja dela, tvoja postrežljivost, tvoje besede, tvoje pisane misli, vse to bo vredno več kot vsi tvoji nameravani načrti, ki jih imaš za dvajset let naprej.

Ali boš čez deset let slavna, svetovnoznana oseba, zavisi od tega, kaj in kako delaš danes. Slučaja usode ni: velika stvar prihodnosti je mala stvar današnjega dne. Zato: Kar moreš storiti danes, ne odlašaj na jutri!

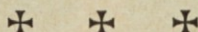
Oče
Beneških
Slovencev
umrl

Lani smo objavili v Koledarju sliko voditelja Beneških Slovencev, Mons. Ivana Trinka, v družbi duhovnih sobratov ob priliki 90-obeltnice. V letošnjem Koledarju žal objavljamo sliko iz njegovega pogreba. Dne 30. junija 1954 so bili Beneški Slovenci brez razlike mišljenja in nazorov zbrani v eno samo žalujočo družino za svojim očetom. Pogreb se je vršil v Trčmunu, Trinkovi rodni vasici, visoko pod Matajurjem, kakor je pokojni sam želel: vedno je bil med svojim ljudstvom in med njim hoče biti tudi pokojni pan. Pogreba so se poleg številnega ljudstva udeležili skoraj vsi dušni pastirji Benečije in šestnajst goriških duhovnikov.

Zasluge pokojnega Mons. Ivana Trinka za Beneške Slovence so neizmerne. V njem je trpeči Slovenec videl vzor moža značajnosti in dobrote, ki je ostal trden in neomajen sin slovenskega naroda tudi v najtežjih dneh tiranije in krivic.

Oče Beneških Slovencev, mirno počivaj med svojim ljudstvom, za katerega si se žrtvoval vse svoje bogato življenje!

- * Prijatelje je treba soditi po dejanjih, ne po besedah. - Livij
- * Usmiljenje je najlepša oblika ljubezni. - Lamartine
- * Vsako ugodje se mora kupiti za ceno trpljenja. - Foster
- * Vsakdo vzljubi tistega, ki njega resnično ljubi. - Emerson
- * Če dobro storimo prisiljeni, postane zlo. - Panarti
- * Zdravemu je zelo lahko dajati nasvete bolnim. - Terencij
- * Usoda podpira drzne in odklanja boječe. - Vergil
- * Jeza in vino razodeneta dno duše. - Pregovor
- * Kdor ne daje obljub, mu jih ni treba izpolniti. - Zrey
- * Vsaka krutost izvira iz slabosti. - Seneka
- * V sanjah in ljubezni se zdi vse mogoče. - Arany
- * Niso vsi tatovi, če psi nanje lajajo. - Pregovor
- * Darežljivost človeku odpira pot. - Pregovor
- * Obrtnik se spozna iz svojih izdelkov. Pregovor

Zbral dr. Franc Jaklič

GOSPA SVETA

P. ODILO O.F.M.

Koroško deželo radi imenujemo zibelko slovenstva in sicer ravno tam je težišče te zibelke, kjer zdaj stoji mogočna cerkev pri Gospe Sveti. Jaz bi takoj pripomnil, da je Koroška trikrat naša zibelka: zibelka slovenstva, zibelka katoliške vere med Slovenci in zibelka Marijinega češčenja med nami.

ZIBELKA SLOVENSTVA

Zgodovinsko je dokazano, da so Slovenci prišli na Gosposvetsko polje leta 580, istočasno tudi v okolico Celja. Gosposvetsko polje je izhodišče ali jedro nadaljne slovenske kolonizacije na Koroškem. Tu je bila stara rimska naselbina z glavnim mestom Virunum, ki je stalo čisto blizu sedanjše Gospe Svete. Virunum je bil tudi sedež škofije v rimskem času. Razumljivo je tudi, da je tako važno mesto imelo dobre prometne zveze in prometna sredstva in je bilo naseljevanje toliko lažje. Glavna vdorna pot za Slovence na Koroško je mislinjsko – podjunska in je torej Podjuna prva pokrajina Koroške, ki so jo Slovenci naselili. Iz okoliša Gosposvetskega polja gredo smeri slovenske naselitve na vse strani. Odločilnega pomena za Slovence na Koroškem je bil tudi pojav frankovskega trgovca Sama, ki je leta 623 stopil na čelo dela severnih Slovanov. Ta mož je Slované osvobodil obrskega jarma, uredil močno državno tvorbo in je njene meje kmalu razširil tudi preko Slovencev v osrčju Vzhodnih Alp. Nedvomno obstoji od Samove dobe dalje slovenska kneževina na Koroškem, ali kot so rekli spočetka: v Karan-

Gospa Sveta

- naša zibelka

taniji. Valuk je bil prvi znani knez koroških Slovencev. Bil je zaveznik Samov, ki so ga ravno takrat (leta 627) Slovani povzdignili za svojega kralja. Dobrih sto let je obstojala ta neodvisna slovenska kneževina v Karantaniji. Samova državna zveza ji je omogočila postanek, nadaljni obstanek pa ne na zadnjem mestu v gorah dobro zavarovani položaj. Po Samovi smrti so Obri Karantanijo puščali na miru. Ko je živel koroški knez Borut (v sredi osmega stoletja), je bila kneževina zopet v nevarnosti od strani Obrov in karantanski Slovenci so zaprosili pomoči od Bavarcev. Ta korak ne pomeni nič drugega kot izgubo komaj pridobljene samostojnosti in priključitev evropskemu zapadu. Svoje kneze, vojvode, so Slovenci sicer obdržali "po milosti Bavarcev in pozneje po milosti Frankov". Slovenci so imeli pod temi državami neke vrste pogodbeno določen odnos. Za kneze so morali prositi, nakar so jim Slovenci sami podelili knežjo oblast. Za Gorazda je rečeno, da so ga Slovenci "napravili za

kneza", za Hotimira pa, da "mu je narod dal kneževstvo". V to dobo, tako vse kaže, sega obred izvolitve in umestitve koroških deželnih knezov, ki je znan pod imenom "ustoličenje koroških vojvod". Pri tem ustoličenju igra Gospa Sveta veliko vlogo.

USTOLIČENJE KOROŠKIH VOJVOD. – Pol ure od Gospe Svete je vas Krnski grad ob vznožju gore sv. Urha. Od starega gradu ni več sledu. V ozadju je strmi, nepristopni hrib, proti Gospe Sveti pa močvirnata Glinska ravan. Na tem kraju je stal Krnski grad, utrjeno glavno mesto Koroške, sedež koroških vojvod.

Vetrinjski opat Ivan nam zanimivo opisuje umeščanje vojvod:

"Ob vznožju Koroške gore (gore sv. Urha) blizu cerkve sv. Petra (na Krnskem gradu) je na polju kamen. Na tega se vsede preprost kmet, v čigar rodbini se ta pravica podeduje. Z eno roko drži lisastega junca, z drugo roko pa lisasto kobilu. Mirno sedi tam v kmetski obleki, s kmetskim klobukom in s kmetskimi čevlji. Zdaj pride knez, ki ima v roki deželni prapor; v knežjem spremstvu so plemiči in vitezi, ki mu slečejo dragoceno obleko. Nato kneza odvede mož, ki je službo podedoval, malo stran in mu ogrne plašč, mu da klobuk in

srajco iz sive volne ter čevlje z jermenimi, kot jih nosijo kmetje. V roko mu da še parlico in v tej opravi pride knez zopet v družbo plemičev in vitezov. Na knežjem kamnu sedeči kmet takrat spregovori v slovenskem jeziku: "Kdo je tisti, ki prihaja?"

Okoli stoječe ljudstvo odgovori: "Deželni knez je!"

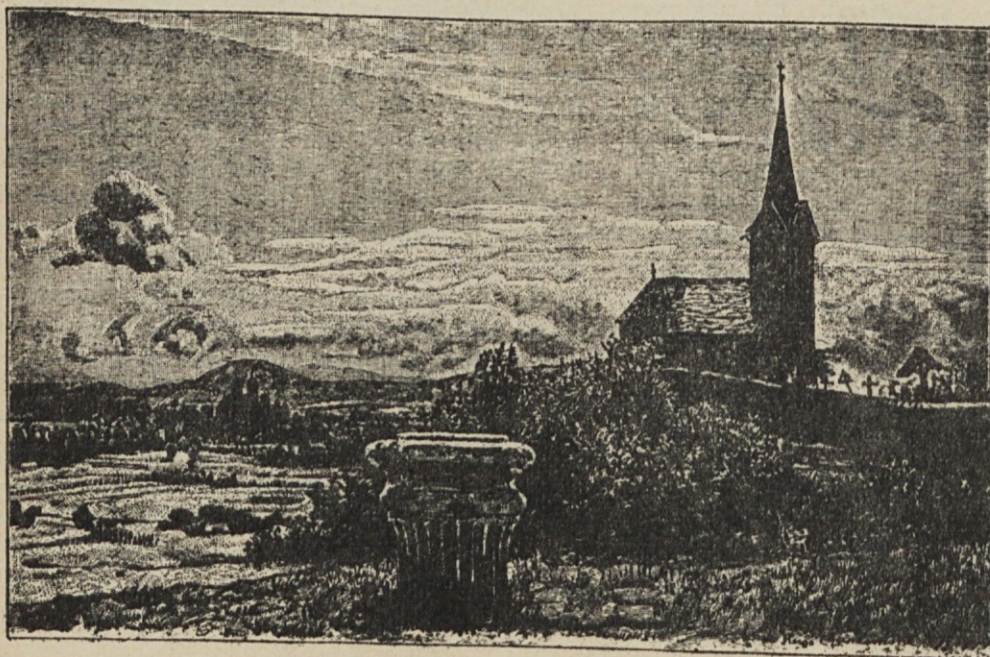
Potem vpraša kmet: "Ali je pravičen sodnik, ki išče blagor dežele in prostega rodu, tako da je vreden vojvodstva? Ali ima sveto vero in jo bo tudi branil?"

Nato odgovorijo vsi: "Je in bo."

Kmet pa nadaljuje: "Po kateri pravici, vprašam, me hoče pregnati z mojega kamna?"

Vsi odgovore: "Za šestdeset denarjev, za pisane živali in za obleko, v katero je oblečen. Tudi dom ti bo oprostil davka."

Nato kmet udari kneza rahlo na lice in mu naroči, naj bo pravičen sodnik. Zdaj vstane s sedeža in prepusti prostor knezu in mu izroči tudi obe živali. Vojvoda se postavi na kamen in v roki držeč svetli meč, se obrača na vse strani z dvignjenim orožjem v znamenje, da hoče biti vsem pravičen sodnik. Nato izpije vojvoda požirek vode iz kmečkega klobuka, da bi narod videl

Knežji kamen pri Krnskem gradu. Zdaj je kamen shranjen v veži Deželnega muzeja v Celovcu.

njegov zgled in ne želel vina, v katerem je pijančevanje, in da bi bil zadovoljen s pridelki domače zemlje.

Slovensko govori knez zato: da je knez zavezan, zagovarjati se pred vladarjem v slovenskem in ne v drugem jeziku, kadar ima kdo zoper njega kakšno pritožbo. Ko je slovesnost končana, prižge nekdo, ki ima to pravico, velik kres knezu v čast.

S Krnskega gradu gre knez v gospodarsko cerkev. Tukaj daruje škof ali kak cerkveni prelat slovesno sv. mašo, h kateri se zberejo vsi dostojanstveniki dežele. Prelat, ki je opravil mašo, nato po posebnem obredniku blagoslovi kneza, ki je še vedno oblečen v kmetsko opravo. Po končanem blagoslovu se knez preobleče v knežjo obleko, kmetsko obleko pa po naročilu cerkvenih ključarjev odda siromakom. Nato se podajo vsi k slavnostnemu obedu.

Ko je obed končan, gredo vsi na Gosposvetsko polje, kjer je knezu pripravljen sodnijski prestol, da sodi po pravici vse pritožbe. S tega stola odda tudi deželske fevde in svoboščine."

Vetrinjski opat Ivan te zanimive obrede tudi razloži. Takole pravi:

Ti obredi pri vojvodskem umeščanju imajo trojen pomen. Knez pride v kmetski obleki in vprašujejo ga po krščanski veri ter po krstni milosti; a on potegne svoj meč v odgovor.

Prvo kaže vojvodske dolžnosti: Koroški vojvoda je državni nastavnik in potrebuje na svojih potih po prepadih, gorah in dolinah take obleke in palice. Lisasta živina pomeni prebivalce, ki s temi živalmi obdelujejo rodovitna, a za obdelovanje težavna tla.

Drugič ti obredi značijo skrivnost sv. vere in kako je prišla v narod. Leta 790, ko je bil cesar Karol Veliki, Ingo pa vojvoda koroški, Virgilij in Arno pa škofa v Salzburgu, je povabil Ingo na obed vse svoje podanike, plemiče in tudi sužnje. Plemičem je dal kruha daleč proč od svojega obličja kakor psom in vina jim je ukazal prinesiti v glinastih vrčih. Kmete pa je posadil k svoji mizi in jim je dal jesti iz dragocene srebrne in zlate posode. Ko je bil vprašan, zakaj tako dela, je odgovoril:

Knežji prestol, ki še stoji blizu Gospe Svete.

Kmetje so zvesti in čisti, posvečeni po krstu in v veri utrjeni, plemiči pa so nečisti in omadeževani z nezvestobo. Ko so plemiči videli, kako so zapostavljeni, so vsi prihiteli in prosili za milost sv. krsta. Zato je vojvodsko umeščanje prihranjeno in izročeno preprostim kmetom in ne nevernim plemičem.

Tretjič kažejo obredi ustoličenja knežji sodnijski poklic in sodnijsko oblast. Vojvodanajbi bil ljudem branitelj in zagovornik, kakor je bilo rečeno Makabejcu: "Vzemi sveti meč kot božji dar, da boš z njim podiral nasprotnike mojega naroda!"

Nastopanje vojvoda v kmetski obleki in odkupnina, ki jo je moral odšteti, imata tudi svoj pomen. Slovenec je bil kmet in se svoje kmetske obleke ni sramoval. Zato pa je tudi zahteval od svojih vojvod, da to obleko in kmetske navade spoštujejo. Kmet ni bil suženj, marveč je bil prost gospodar na svoji zemlji. Vojvodsko oblast so kmetje priznali le, če jim je vojvoda prisegel, da jim bo pravičen vladar. Pri ureditvi tega pravičnega razmerja pa je katoliška Cerkev, kakor vedno v kulturnih vprašanjih, stala na strani pravice in je s cerkvenimi obredi zaljšala in posvečevala pravno pogajanje med vojvodo in ljudstvom. Skozi dolga stoletja so slovenski koroški vojvode dobivali blagoslov za svojo službo v Marijini cerkvi pri Gospe Sveti.

ZIBELKA KATOLIŠKE VERE

Že okrog leta 650 zasledimo prvo poročilo o razširjanju krščanske vere med Slovenci in sicer v misijonski akciji sv. Amande. A ta akcija se ni posrečila, ker čas še ni bil zrel. Šele sto let pozneje je dobilo krščanstvo med Slovenci trdnejša tla. S knezom Borutom se je začela katoliška vera med Slovenci hitro širiti. Borut sam sicer še ni bil kristjan, pač pa je dal svojega sina Gorazda in svojega nečaka Hotimira krščansko vzgojiti. Kot pove najnovejši življenjepis sv. Modesta, sta Gorazd in Hotimir dobila svojo vzgojo v benediktinskem samostanu sv. Petra v Salzburgu in je bil njun vzgojitelj prav sv. Modest sam. Po vsej verjetnosti ju je on tudi krstil, ako ni tega slovesno opravil sam škof Virgilij. Prejšnji nekateri viri so trdili, da je Gorazda in Hotimira vzgojil in pripravil za krst redovnik Lupo, pa je to menda pomota. Lupo je bil Hotimiru samo krstni boter, boter pa ne krščuje.

Prvo krščanstvo med koroškimi Slovenci je organizirala salzburška škofija. Že takoj ob prvi politični priključitvi karantanske Slovenije k Bavarski si je salzburška škofija znala pri papežu Cahariji (vladal od 741 do 753) zagotoviti cerkveno pripadnost Karantanije. Sicer pa je bilo drugače v tistih časih sploh nemogoče: vsa druga krščanska središča so bila predaleč. Nemške dežele, ki so bile Koroški sosede, so takrat imele že vse ozemlje razdeljeno na škofije. Storil je to že škof sv. Bonifacij.

S knezom Hotimirom se je začelo krščanstvo na Koroškem in pa s prvim škofom Modestom, kar bo vse povedano pod poglavjem "Sveti Modest". Pri Gospe Sveti je imel prvi škof svoj sedež in Marijina cerkev je bila njegova prva slovenska stolnica. Seveda se Modestova oblast ni raztezala samo na ozko Gosposvetsko polje, temveč daleč naokoli. Zgodovinsko je dokazano, da je Modest posvetil cerkev tudi na Lurnskem polju, blizu današnjega Spitala ob Dravi, kjer so bili takrat prebivalci Slovenci. Ravno tako je posvetil za Slovence novo cerkev pri Ingeringu na Zgor-

njem Štajerskem. Znano je, da danes posedujemo Slovenci samo eno tretjino ozemlja, kar smo ga posedovali v stoletjih pred letom 1000.

Z Modestom so prišli mnogi misijonarji in duhovniki. Ali so znali slovensko? Prav gotovo so. Po večini so bili ti prvi misijonarji Irci, ne Nemci. In tem Ircem je bilo prav vseeno, katerega jezika so se učili: ali nemškega ali slovenskega. Gotovo so se učili jezika, ki ga je razumelo ljudstvo, med katerim so misijonarili. Imamo pa tudi zgodovinske vire, ki nam povedo, da so se kleriki in mladi duhovniki v samostanih učili slovenskega jezika, tako na primer v opatiji sv. Petra pri Salzburgu. Leta 769 so postavili temelj za samostan v Innichenu – na tedanji meji slovenskega ozemlja, blizu izvira Drave. Ta samostan je bil ustanovljen z izrecnim namenom, "da bi neverni rod Slovencev pripeljal na pot Kristusove resnice." Drugi samostan z istim namenom je bil ustanovljen leta 777 ob reki Kremsi na današnjem Gornjeavstrijskem, kamor so takrat še segale slovenske naselbine. Vsi novodošli misijonarji so imeli blage metode irske Cerkve, ki krščanstvo ni širila z mečem in nasiljem kot frankovska in nemška. Z besedo božjo in z milostjo je dosegel Irec svoje velike misijonske uspehe.

Pisma, ki sta jih izmenjala anglosaški učenjak Alkuin in Virgilov naslednik na škofijski stolici v Salzburgu, škof Arno, nam nudijo kaj nazoren pogled v smernice, po katerih so se ravnali Virgil, Modest, njegovi nasledniki in karantanski misijonarji. "Bodi oznanjevalec resnice", piše Alkuin leta 796 Arnu, "ne pa iztirjevalec desetini, zakaj novo dušo je treba rediti z mlekom apostolske pobožnosti, dokler ne doraste, se ne utrdi in postane krepka za sprejem navadne hrane. Desetine so, kot pravijo, izprevrgle vero Saksov."

Tukaj je torej veliki vzrok, zakaj so stari Slovenci na Koroškem tako hitro in radi sprejemali krščansko vero. Res nam zgodovinski viri poročajo o treh vstajah proti – krščanske stranke in to je tudi vse. Pa še te vstaje so bile največ političnega pomena, ali so imele vsaj politično ozadje. Škoda, da niso bili nemški misijonarji do

Slovencev tako dobri in pravični, kot prvi - irski.

Leta 784 je umrl škof Virgilij in naslednik mu je bil odločni Arno. Ta je prišel sam na Koroško, gotovo najprej k Gospe Sveti. Sprevidel je nujno potrebo, da ima Gospa Sveta posebnega pomožnega škofa in zato je sem poslal škofa Teodorika, katerega sta nasledila še škof Oton in škof Oswald, sto let pozneje se omenja še škof Gotbert. Za njim pa pri Gospe Sveti najbrž ni bilo več stalnih škofov, saj je bila leta 1072. na posestvih sv. Heme ustanovljena samostojna škofija v Krki. Od tistega časa dalje je imela Gospa Sveta svoje prošte.

SVETI MODEST. - Življenje nekaterih ljudi je podobno poletnemu vetru, ki piha preko žitnega polja. Njegov neopažen vpliv daje bilkam rodovitnost in našim mizam tečen kruh. Taki ljudje se ne posvetijo kot blisk, ki ga vedno spremlja glasen grom, toda njih življenje brez šuma in ropota pušča za seboj globoke in trajne sadove.

Tako nekako je bilo z življenjem in delovanjem sv. Modesta, prvega škofa pri Gospe Sveti. Kakor vstaja jutranja zarja čisto tiho iz temne noči, tako se začne življenje našega svetnika. Pred več kot 1200 leti je potrkal mladenič na vrata benediktinskega samostana. Niti ne vemo gotovo, kje ravno je to bilo. Takoj ob vstopu je napravil na opata izreden vtis. Kar ni mogel odtrgati očesa od njega. Ker je bil fant tako preprost, ljubezniv in skromen, sta opat in učitelj novincev sklenila: "Modestus" naj bo njegovo ime, kar pomeni: skromen. Da, skromnost je poseben znak tega mladega redovnega novince. In v skromnosti je posebna moč, ki istočasno privlači, pa tudi brani, da bi se skromnemu človeku kdo preveč ne približal. Je kakor lepa obleka, ki krasi in zakriva. Tako je bilo z Modestom v samostanu: vsi so ga imeli radi, vsi so mu bili naklonjeni. Nihče ni niti izvedel njegovega pravega rodbinskega imena, ne stališča njegovih staršev. Po vsem obnašanju in po vzgoji fantovi je bilo sklepati, da je prišel iz zelo dobre, srčno plemenite družine. Komaj ga je kdo opazil, kadar je bil v sredi svojih redovnih sobratov, toda vedno

je nekaj manjkalo, kadar ga ni bilo med njimi. Kar je povedal, je bilo jasno in premišljeno in se ni dalo dosti spreminjati. Mladi redovnik ni nikdar silil v ospredje, nikdar ni hotel imeti prve besede; le zbiral je, da bo enkrat lahko dajal od obilnosti svoje izkušnje in od svojega notranjega bogastva.

Sobratje so govorili o Modestu: Vse lastnosti ima za dobrega, pametnega opata! Zopet drugi so menili: Poklican je za misijonarja. Njegova močna osebnost bo takoj vsakega nasprotnika razorožila.

Ko je Modest ravno dozorel v celega moža, takrat se je nekaj zgodilo. Mladi irski opat Virgilij je prišel v samostan z nekaterimi svojimi misijonarji. Bil je izredno izobražen in pobožen. Frankovski vladar Pipin ga je povabil na svoj dvor, da bi mu predaval o višjem računstvu, o zemljepisju in o zvezdoznanstvu, predvsem pa, da bi mu razlagal sv. pismo. Modest je bil med najbolj vnetimi poslušalci opata Virgilija. Z navdušenjem mu je učenec sledil v višine in globine znanosti in bogoslovja. Kar gorelo je iz sicer mirnega učitelja in opata, ko je začel razlagati o svojih misijonskih načrtih: V Salzburg moramo, da nadaljujemo započeto delo umrlega svetnika Ruperta. Ne daleč od Salzburga so se pred kratkim naselili poganski rodovi tam v Vzhodnih Alpah. Te je treba pridobiti za Kristusa in za Njegovo kraljestvo. Ti rodovi živijo 'Ad Carantanam'. - Svetnik je takrat prvič izgovoril besedo "KOROŠKA" in ob njej se je zganil mladi Modest.

Virgilij je razlagal dalje: Perkrasno rimsko mesto, ki se je imenovalo Virunum, leži v prahu. V boju je bilo uničeno. Tudi škofijska cerkev je v razvalinah. Kjer so se nekoč z vso natančnostjo in slovesnostjo obhajali sveti obredi, tam se vrši zopet ostudno malikovanje. Ti novi ljudje, ki so se naselili v Karantaniji, čakajo na nas, da jim prinesemo veselega oznanila evangelija Gospodovega. Kakor se je zgodilo Virunumu, ista usoda je zadela Teurnijo. Delo sv. škofa Pavlina in njegovih naslednikov je uničeno, cerkev porušena, čreda je razkropljena. (Teurnija je bilo rimsko mesto

blizu Spittala na Koroškem.) in navdušeni Virgilij je končal svoj govor: "Vse naše moči Koroški in Koroško Kristusu!"

Potem je opat pogledal po svojih poslušalcih in opazoval, kako so njegove besede vplivale na mlade redovnike. Najbolj med vsemi so žarele oči mlademu Modestu.

Virgilij je bil po smrti sv. Ruperta imenovan za škofa v Salzburgu. Preden je odšel na svoje novo mesto, je poiskal svojega vnetega poslušalca Modesta. Z največjim veseljem je Modest povedal, kako rad gre z njim v misijone. Branili so se so-bratje, ker so od Modesta pričakovali novega razcvita svoje opatije, toda Bogu je treba darovati najboljše. Kar se Bogu žrtvuje, to prinese vedno bogat blagoslov.

Tako je šel Modest z Virgilijem v Salzburg. V novi domovini je najprej in največ pomagal pri ustanavljanju novih redovnih naselbin. Več redovnikov benediktincev je takrat prišlo iz materine opatije Monte Cassino pod vodstvom opata Oportuna. Modest je povsod navdušeno prijel za vsako delo, pomagal je, kjer je le mogel, vedno se je pa o pravem času umaknil, če so ga hoteli povzdigniti za opata. Bog je imel z njim posebne namene. Pa ona Virgilijeva beseda mu je vedno zvenela po ušesih: "Vse naše moči Koroški, Koroško pa Kristusu!" Vedno bolj ga je vlekel preko Visokih Tur. Pazljivo je zasledoval vse dogodke in vedno je iskal prilike, da bi svoje želje izpolnil. Virgilij ga je v njegovih načrtih podpiral in vedno je bil vesel, kadar se je Modest vrnil s svojih misijonskih potov, da se je lahko z njim pogovarjal.

In zdaj je prišlo zopet nekaj takega, kar lahko imenujemo božjo previdnost, ki vedno najboljše vodi človeška dejanja in usodo narodov. Slovenci preko gora so prišli v hude stiske od strani Obrov. Vojvoda Borut je prosil bavarskega kneza Odila za pomoč. Pomoč je dobil leta 749 in tako je Borut dobil zvezo s Salzburgom. Bavarci so bili takrat seveda že pokristjanjeni. Ali svojevoljno, ali zaradi Bavarcev: Borut je poslal svojega sina Gorazda in svojega nečaka Hotimira v Salzburg, da bi bila pod nadzorstvom škofa Virgilija poučena v kr-

ščanski veri. Za vzgojitelja tema dvema "slovenskima fantoma" Virgilij ni mogel dobiti boljšega človeka, kot je bil Modest.

Modest se je ves predal učiteljski in vzgojiteljski službi in njegova skromnost je oba fanta takoj pridobila. Med njimi je bilo več kot samo spoštovanje učenca do učitelja, zrastle je med njimi iskreno prijateljstvo. Včasih se je videlo, kot bi bila vloga med učiteljem in učencema zamenjana. Učitelj je to naredil namenoma in nikoli ni bil Modest na izgubi. Tako je včasih Modest cele ure poslušal zvočni mehki glas slovenskega jezika, navadil se je mnogih pesmi, ki sta jih fanta tako rada prepevala. Kakšno čudovito moč so imele te melodije na redovnika! Kakor bi šumeli temni gozdovi, kakor bi se premetavali valčki na reki, kakor bi se pastirji klicali iz hriba na hrib. Tuji sicer, pa tako zanimivi so bili narodni običaji, ki sta jih knežja sinova pripovedovala. Modest je poslušal, pa tudi poskušal polglasno prepevati za fantoma. Kadar je videl in slutil, da se fantov loteva domotožje, ju je tolažil že v njunem materinem jeziku. Tako so se vsi trije pripravljali za veliko bodočnost. Modest je bil že kar dobro poučen o svoji prihodnji misijonski deželi, celo jezika dežele se je dobro privadil med fantoma; mlada kneževiča pa sta dnevno napredovala v pravi veri in v ljubezni do Boga. Krščanstvo sta vzljubila tako, da sta komaj čakala, da ga bosta lahko posredovala tudi svojim dragim rojakom. Tako je bilo vse potrebno pripravljeno za misijone na Koroškem. Božja previdnost je vse prav uredila.

S Krnskega gradu je takrat prišlo poročilo: Knez Borut leži na smrtni postelji in čuti, da se mu bliža zadnja ura. Srčno si želi videti svojega sina. Tudi Gorazd in Hotimir sta hotela svojega očeta in strica videti še živega. Želja je bila silna in mudilo se je. Morala sta se ločiti od ljubljene Modesta. Srčno sta ga prosila, naj ju spremlja na Koroško, toda prošnje jima ni mogel uslišati. Virgilij je oba kneževiča potolažil, ko jima je obljubil, da pride Modest na Koroško pozneje. Dal pa jima je za spremljevalca ljubeznivega duhovnika Majorana, ki je šel z njima v domovi-

no.

Ko sta Gorazd in Hotimir prišla na Krnski grad, je bil Borut v zadnjih zdihljajih. Kot fantička sta nekoč oba odšla, zdaj sta se vrnila kot dorastla moža, dobra, čista, poštena. Umirajoči Borut se ju je razveselil. Povedal jima je še svojo poslednjo voljo in potem je izdihnil svojo dušo med molitvijo duhovnika Majorana. Borut je bil torej krščen.

Žalost na Krnskem gradu je pa še povečala, ker je kmalu nato zbolel Borutov sin Gorazd. Umrl je, še preden je bil ustoličen za vojvodo. Hotimir je bil neustoličen zaradi obeh nepričakovanih smrti. Posebno mu je bilo hudo za Gorazdom, ki mu je bil več kot knez in sorodnik. Bil mu je prijatelj, ki je z njim preživel najlepše dni: prvo veselje krščanstva pri očetovskem učitelju Modestu.

Naravno je bil zdaj Hotimir izbran za slovenskega kneza. Kako se je starodavni vojvodski klobuk postal mlademu knezu! Ko mu je ljudstvo vzklikalo in ga s posebno ljubeznijo pozdravljalo, takrat je mladi vitez sanjajoče gledal v daljavo. V tej uri je njegova duša glasno klicala po očetu Modestu. Nihče bi mu zdaj ne mogel toliko pomagati in mu tako modro svetovati, kakor on. In njegovo ljudstvo ga potrebuje. Kot knez bi rad dal svojemu narodu največje darilo: Kristusa in Njegovo milost.

In trden je bil vojvodov sklep: Modest mora k njemu. Takoj tisto noč je bilo posvetovanje in naslednje jutro, preden je sonce vzšlo, so urni poslanca že hiteli proti Salzburgu. Modestu je dal knez sporočiti: "Vsak dan, ki bo moral čakati nanj dalje, kakor je nujno potrebno, bo za njega bridka žalost." Res je bila to velika novica za Modesta. Gorazd je mrtev, Hotimir je koroški knez.

Gospa Sveta z zahodne strani.

Zdaj je res ura, da bo Koroška Kristusova!

Ko so vsi zadevo sporočili škofu Virgiliju, se je zgodilo nekaj, na kar Modest v svoji skromnosti ni nikdar mislil. Virgili je vstal in spregovoril: "V tem sporočilu vidim prst božji in voljo božjo. Ti, moj ljubi sin Modest, boš šel na Koroško v mojem imenu in boš mene zastopal kot korni škof. Dal ti bom duhovnike za spremstvo, da boste v koroški deželi začeli zidati kraljestvo božje. Porušene škofijske cerkve zopet pozidaj in besedo božjo oznanjaj v jeziku ljudstva, ki tamkaj zdaj prebiva, saj ta jezik slovenski že dobro obvladaš. Pojdi ljubi Modest, volja božja je takal!"

Globoko je sklonil Modest svojo glavo in rekel: "Moj oče opat in škof, če je božja volja, vzamem nase breme in poslanstvo in moje srce se veseli. Tvoj blagoslov in Kristusova milost me bosta spremljala."

Hotimirovi odposlanci so hiteli na Ko-

roško, da na Krnskem gradu sporoče veselo vest: Modest pride in sicer kot škof!

Na Krnskem gradu so se vršile velike priprave. Ob Vrbskem jezeru, tam nekje pri Krivi vrbi, je novega škofa pozdravilo Hotimirjevo odposlanstvo, ko je prihajal v spremstvu svojih duhovnikov, med katerimi je bil tudi glasbenik Reginbert in stavbenik Kozhar, oba seveda duhovnika.

Daleč je prišel Modestu nasproti tudi sam knez Hotimir v svojem spremstvu. Bil je vesel kot otrok, ko je zagledal in pozdravil Modesta, prvega slovenskega škofa. Na Krnski grad ga je peljal in ga pogostil. Pokazal mu je razvaline starega rimskega Virunuma in rekel: Glej, Modest, tamle na onem griču, malo proč od razvalin, bo stala tvoja škofovska cerkev. Dosti kamenja in razvalin sem že dal navoziti na hrib in jutri takoj začnemo zidati cerkev. Vse je že pripravljeno."

"Prav", je odgovoril Modest, "tudi jaz sem na to mislil in stavbenika imam s seboj, duhovnik Kozhar je. Skupaj bomo držali in delali, ljubi knez, in ljudstvo osrečili z bogatim blagoslovom krščanstva." Ljudstvo, slovensko ljudstvo, ki se je zbralo k sprejemu, je takrat prvič v svoji zgodovini prejelo blagoslov od škofa. Takrat je Modest vzel v roke križ in je ljudstvo ter deželo blagoslovil. Ko je še ljudstvo v domačem jeziku nagovoril, je prevzelo vse veselje brez meja. Ravno je zahajalo sonce. In škof je še enkrat povzdignil glas in s prstom pokazal proti nasprotnemu griču rekoč: "Tamle gori na griču, ki ga še večerno sonce obseva, tam bodo po volji vašega kneza pozidali cerkev. Posvetil jo bom v čast naši nebeški Gospe, Materi Mariji. Prvo svetišče v tej opustošeni zemlji naj bo Marijina cerkev, milostni prestol materine ljubezni, dobrote in usmiljenja. Kraljici nebeški naj bo posvečena ta dežela in to ljudstvo. Ona bo naša deželna Mati in Varuhinja."

In iz vseh grl se je takrat dvignil močan glas: "Zdrava, sveta GOSPA, Gospa sveta, pozdravljena, pozdravljena, Mati Marija!"

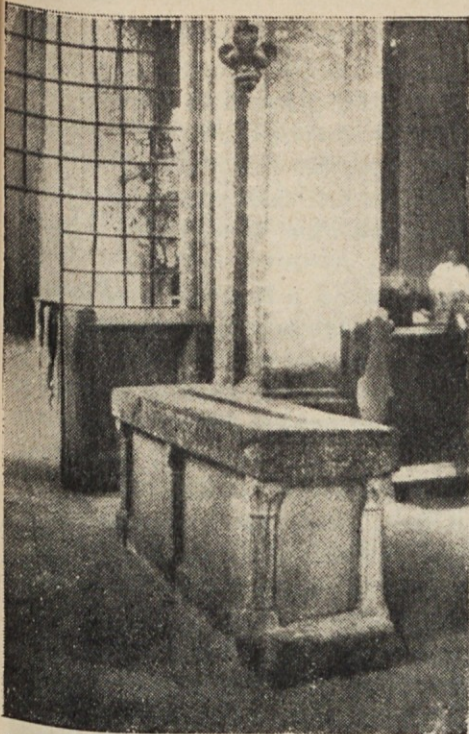
Besede prvega škofa Modesta so bile kot prerokba. In prerokba se je tudi kmalu

izvršila. V nekaj mesecih je cerkev že stala. Vsi so prišli za delo. Škof Modest je cerkev posvetil in potem ostal kot škof med našim ljudstvom. Poučeval je vernike, priredil je, kot pravijo, več knjig za ljudi. Posebej je gledal, da so se natančno vršili sveti obredi povsod, zlasti pa v škofijiški cerkvi pri Gospe Sveti. Ko bi lahko govorili deloma še danes stoječi zidovi tam pri Gospe Sveti, bi nam pretresljivo pripovedovali o skrbah in naporih, o molitvah in žrtvah prvega škofa pri naši najstarejši Marijini cerkvi. Modest je vsako leto, včasih še več kot enkrat, poročal svojemu očetu in škofu Virgiliju o svojih uspehih in težavah in o stanju krščanstva med Slovenci. Oba sveta moža sta bila vesela in Bogu hvaležna, da se je Koroška približala Kristusu.

Zaradi nečloveških naporov je škof Modest kmalu opešal. Na težavnih potih se je v posebno ostri zimi prehladil in smrtno obolel. Pred smrtjo je še enkrat blagoslovil svoje sobrate in vso ljubljeno Koroško. Pravijo, da je posebna bleščeča svetloba razsvetlila sobo, kjer je svetnik umrl in ko so duhovniki zbrani okrog smrtne postelje klečali, molili in se solzili, pravijo, da se je prikazala Mati božja, ki je Modestovo dušo odnesla v nebesa. Ljudje so bili žalostni, ko so videli pred seboj mrtvo truplo svojega škofa, ki je nepremično ležal v prvi slovenski katedrali pri Gospe Sveti. A kmalu so se potolažili, rekoč: "Naš sveti škof je v nebesih pri naši Gospe Mariji in tam bo za nas prosil."

Knez Hotimir je ono noč pred pogrebom držal stražo pri mrtvem svetem škofu. Prej pa je dal znositi iz razvalin Virunuma kamenite plošče iz starega grobišča in je tako priredil dostojno počivališče mrtvem škofu Modestu prav v Marijini cerkvi pri Gospe Sveti.

Zgodovinarji niso edini, kdaj ravno je umrl škof Modest. Knez Borut je umrl leta 750. Modestovo smrt bi lahko postavili med leta 753. in 760. Življenjepis pa pravi, kot smo slišali, da se je Modest zaradi velikih naporov kmalu izčrpal. Viri povedo, da je knez Hotimir zopet prosil škofa Virgilija leta 767, naj pride na Koroško. Torej bi

Stari
grob
svetega
Modesta.

predstavljale razne verske skrivnosti in prizore. Na stenah so bile svetle slike iz življenja Kristusovega in njegove ljubeznive Matere Marije. Ta stavba je bila pri Gospe Sveti do petnajstega stoletja – torej: nad 600 let. Kakšna zgodovina!

PODOBA MARIJINA V GLAVNEM OLTARJU. – Prvo vprašanje mora biti: Kaj pamilostna Marijina podoba pri Gospe Sveti? Odkod je in kakšna je? Nabeden ne ve, kdo jo je naredil, pa tako lepa je, da človek ostrmi pred njo in jo gleda in zopet gleda, pa se nikoli ne naveliča. O tej podobi je zapisana samo ljudska legenda, ki se glasi takole: Ko je bila prva cerkev pri Gospe Sveti dozidana in so se vršile že priprave za posvetitev, sta nekega dne pred cerkvijo obstala dva tuja trgovca z vozom. Pripeljala sta se od Beljaka, kamor sta prišla iz Brež. Sicer sta pa bila doma na Češkem in ju je sem poslal sam sv. Vojteh. Na vozu sta imela prelep, dragocen kip Matere božje. Vojteh jima je naročil, naj ga peljeta v Loreto v Italijo. Toda ko sta trgovca v Beljaku počivala in prenočevala, sta imela sanje, v katerih jima je bilo povedano, naj podobe ne vozita v Italijo. Peljeta naj jo k Gospe Sveti. Pa za ta kraj niti nista vedela in tudi, ko sta povpraševala, jima niso vedeli Beljačani o tem nič povedati. Hotela sta torej dalje. Toda konji se niso hoteli premakniti z mesta, ker so bili obrnjeni proti Italiji. Trgovca sta postala pozorna na svoje sanje. Obrnila sta konje in voz in konji so šli sami v smeri proti Gospe Sveti in obstali pred novo cerkvijo.

Na umetniško izrezljanem tronu sedi Mati božja in božje Dete drži v naročju. Jezuščkova roka se ljubeznivo dotika Marijinega Srca; zdi se, kot bi pritiskala na njega. In Mati božja je pri tem vsa iz sebe, vsa zamaknjena. Drži svojega Sina za roko, kot bi mu hotela reči: "Otrok, saj vem, ti ljudje potrebujejo ljubezni mojega Materinega Srca in tudi vredni so, da se jim izkažem Mater. Bodi brez skrbi, moj Jezus, saj ne grem dalje: Tu med dobrim ljudstvom bom ostala. Z njim bom delila veselje in smeh, težave in žalost."

Konji se zopet niso dali nikamor premakniti. Poklicali so škofa Modesta. Pre-

Modest umrl šele leta 765. Eno vemo, da lahko tale leta enkrat obhajamo važen jubilej: 1200-letnico smrti sv. Modesta, prvega škofa pri Gospe Sveti.

In še eno vemo: Sv. Modest je našemu narodu prinesel češčenje Matere božje. Prvo cerkev med nami je posvetil v čast naše nebeške Gospe in sicer v skrivnosti Marijinega vnebovzeta, kot dokazujejo zgodovinski viri. Da, Gospa Sveta je tudi zibelka

MARIJINEGA ČEŠČENJA

O prvi cerkveni stavbi Marijine cerkve pri Gospe Sveti imamo zelo pičle zgodovinske vire. Pa bila je že ta dostojna hiša nebeške Matere. Poznejše izkopanine nam dajo sklepati, da je bila štirioglasta dvoranska stavba, z glavnim oltarjem obrnjenim proti vzhodu. Zidana je bila iz lepih, skrbno obdelanih štirivoglatih kamnov. Vhod in notranje stene so krasili marmornati stebri. V sredini duhovniškega kora se je dvigal preprost, pa umetniško narejen mizni oltar iz marmorja. Ob zaokrožju vzhodne cerkvene stene je polkrožna duhovniška klop, na sredi pa škofovski umetniško izrezljan sedež. Tla so bila narejena iz mnogobarvnega mozaika. Slike mozaika so

gledal je položaj in sam je prišel k vozu ter Marijin kip z Jezuščkom ljubeznivo dvignil z voza. Takoj, ko so konji čutili, da na vozu ni več dragocenega kipa, so sami od sebe potegnili in s trgovcema odšli. S tem je bila Marijina želja dovolj jasno potrjena: "Med slovenskim ljudstvom hočem ostati!"

S hvaležnim veseljem je ljudstvo spremljalo škofa v novo cerkev, kjer je Marijina podoba dobila časten prostor na glavnem oltarju, kakor ga ima še danes. Nobena zgodovina ne bo mogla povedati, koliko tolažbe in koliko blagoslova in koliko milosti je Marija pri Gospe Sveti skozi dolga stoletja v svoji materinski ljubezni naklonila našemu ljudstvu.

Tako pravi legenda, ki ne pozna letnic in včasih kaj tudi zmeša. Ali jedro je prekrasno. Kako ljudstvo dobro pogodi, kako si vse preprosto razlaga! Zgodovinarji pravijo, da je kip veliko poznejšega izvora. Resnica je tudi, da je sv. Vojteh dvesto let pozneje živel kot sv. Modest. Toda

skoraj vse stare Marijine podobe v božjepotnih cerkvah imajo legandarno ozadje. Ljudstvo je preveč gledalo in mislilo na te milostne podobe in si je razlagalo po svoje. Nič hudega, saj nam takih stvari ni treba verovati, če pa kaj dobrega izluščimo iz takih legend, pa nam ni v škodo, temveč v korist.

Ker se omenja v legendi kraj Brežje, je ljudstvo morda zamenjalo imena sv. Vojteha, ki je bil Čeh in sv. Hijacinta, ki je bil Poljak. Zgodovinska resnica je, da je sv. Hijacint živel nekaj časa kot dominikanski redovnik v Brežah, kjer je še zdaj dominikanski samostan. Iz Brež je šel Hijacint v Kijev, od koder je moral bežati pred nevarnimi Tartari. In preden je odšel iz Kijeva, je prosil Boga in Marijo za moč, da bi lahko vzел s seboj prekrasno karmenito podobo Marijino. Pravijo, da jo je odnesel. Brežje so bile takrat slovenske in se je to hitro razširilo. Morda je res ona podoba prišla v Brežje, od tam pa h Gospe Sveti. V letnicah bi se to bolj strinjalo, ker pravijo, da je bil sv. Hijacint velik osebni prijatelj ustanovitelja reda sv. Dominika, ki je živel v trinajstem stoletju. Z onega časa bi lahko bila sedanja mistna podoba pri Gospe Sveti. Morda je podoba prvotna, morda popravljena, kdo ve? Vemo, da je milostna in izredno lepa. In to je za nas dovolj.

Nikoli ne bom pozabil na oni dan, ko sem bil prvič pri Gospe Sveti. Bilo je leta 1945. Pri milostnem oltarju sem opravič sv. mašo. Izza kipa je jutranje sonce razlivalo svoje zlato v Marijin tron. Spredaj pred podobo in okoli nje so bile prižgane električne luči. Ves oltar je odseval same lepote. Težka je bila takrat pot k Materi: prišel sem kot begunec, izgnanec. In sem videl, da je Jezušček držal Marijo za Srce. "Saj vidim, saj vem, vse razumem, otrok moj!" je govorila Marija svojemu Sinu. Kako se človek oddahne! Po sv. maši sem dolgo zrl v Marijino podobo. Nisem se je mogel nagledati. Ko sem prišel nazaj v Celovec, sam povedal svojo misel prelatu Podgorcu, rekoč: "Kako je vendar Marija pri Gospe Sveti lepa!" In takrat je staremu prelatu kar zažarel obraz. Spomnil se je,

kolikokrat je vodil koroške Slovence pred Marijo h Gospe Sveti in velikokrat jim je tam navdušeno pridigal s svojim kot bron zvenečim glasom! In gospod je malo potegnil – kot bi zapel – in je rekel: "Da, lepa! Kaj ne veste, da je Marija pri Gospe Sveti Korošica? In Korošice so lepe!"

Milostna podoba pri Gospe Sveti je po sodbi umetnikov izborna posneto slovensko dekle iz okolice Celovca. Slovenska Korošica ima široka lica in se vedno drži na smeh! In ravno taka je Marija pri Gospe Sveti.

Saj bo menda res tako. Marija na Ptujski gori se nam zdi kot dobra, poštena, čista Haložanka ob vinski brajdi. Ali se nam ne zdi Marija Svetogorska kot ljubezniva Goričanka pod dišečo breskvo? Ali ni naša Marija Pomagaj kot poštena Gorejka na dišečem ajdovem polju? Zdi se, da bi ljudstvo, ki hodi k Mariji, v teku stoletij Marijini podobi posredovalo svoje lastne poteze. Zato hodi vsak k svoji lastni Mariji. Tako nekako kot naš svetniški škof Baraga, ki je toliko let delal in pisal za uboge Indijance: če gledamo njegovo sliko zadnjih let pred smrtjo, nehote vzkliknemo: Glejte no! Baraga je med Indijanci postal sam popoln Indijanec!

Umetnik bo seveda rekel Marijini podobi pri Gospe Sveti: To je polikromirana kamenita vlitina iz tega in tega stoletja. Naj reče tako! Marija pri Gospe Sveti je naša, čisto naša! In pred njeno podobo se človek čuti res kot doma, doma pri Materi!

Nemci pripisujejo kip seveda svojemu nemškemu umetniku Grosslobningu. Toda novejši zgodovinarji, predvsem slovanski, temu odločno oporekajo, češ da so v visokem in poznem srednjem veku umetnostni tokovi prihajali v naše dežele z zapada: iz Francije in iz Italije. Močan vpliv v umetnostnem oziru na naše dežele pa je imela tudi Češka, kar nemški umetnostni zgodovinarji tako radi prezrejo. Morda pa je v legendi vsaj toliko resnice, da je milostna podoba češkega, torej slovanskega izvora. Naša zgodovinarja Cevc in Kos sta mnenja, da bodo bodoče preiskave skoraj gotovo potrdile, da je umetnina Gosposvet-

ske Marije češko delo.

Znani slovenski duhovnik Janez Volčič, ki je leta 1889. izdal popis raznih Marijinih božjepotnih cerkva na slovenski zemlji, takole zanimivo in pristržno popisuje Marijino milostno podobo pri Gospe Sveti:

"Marija sedi na bogato pozlačenem sedežu. Jezušček se z levo roko dotika Marijinega Srca, v desni roki pa drži jabolko. Okrog ledja ima Jezušček ovito obleko. Mati Marija pa ima dolgo obleko z modro podlago, obrobljeno z zlatom. Pod nogami se vidi mesec v oblakih, na vsaki strani pa je en angel. Na glavi nosi Marija belo – modri pajčolan in ima krono na glavi.

"Najbolj čudovit je Marijin obraz, ki je lepo oglajen, spodobno rdečkast, kakor bi bil živ. Kdor hoče videti ne posvetno in nečimerno, temveč spodbudno lepoto, naj gre h Gospe Sveti. Tu bo videl zares lepo pobožno obličje preblazene Device Marije. Vsem se kaže ljubezniva in neizrečeno prijetna, da bi jo človek kar naprej gledal. Pogled njenih prelepih oči, miloba njenih lic, ljubeznivost njenih ustnic, bliščoba njenega čela, njena nagnjena glava, častljivost njenega telesa in spodobnost njene obleke je zares prečastna podoba premile, prečiste, preblazene Device in Matere Marije."

"Ker Marijina podoba vsakega vernega romarja nekako prevzame in njegovo ljubezen pomnoži, zato jo imenujejo 'živo Mater božjo'. Nekaterim se zdi, da se ta čudovita podoba v svojem obrazu spremeni: včasih je obraz vesel, včasih pa silno žalosten. Ni ga bolj žalostnega obraza na svetu, kakor je obraz Marije pri Gospe Sveti vsak veliki petek, pa ni bolj veselega obličja, kot obličje Marije pri Gospe Sveti na velikonočno jutro. Nekateri tudi trdijo: če je bil obraz gosposvetske Marije dolgo časa žalosten, je bilo to znamenje, da bo Koroško deželo zadela velika nesreča. Ni torej čudno, da se je pred to milostno podobo spreobrnilo toliko število trdovratnih grešnikov!" J. Volčič še dostavlja: "Škoda, da je prelepa Marijina podoba tako visoko na oltarju, sicer bi se videla še bolj v podrobnostih."

SEDANJA CERKEV

ZUNANJOST CERKVE. – Veličastna cerkev stoji sredi nekdanjega pokopališča na robu srednje visoke planote, ki je na zahodu in severu strmo odsekana, medtem ko na vzhodu in jugu razna poslopja s cerkvijo vred zagradijo velik trg. Prostor je včasih služil za obrambo, kar se še zdaj dobro vidi in pozna. Tu ševidimo strelne line na zidovju, obrambni zid in tudi jarek se še deloma vidi. Od južne strani vodita dva odprta vhoda na pokopališče, od vzhodne strani pa pelje pot skozi vrata, ker je vzhodni vogel zazidan od stavbe, ki je posebno stara in znamenita. Najbrž je ves oni kamen vzet iz starega rimskega Virunuma. Na koncu stavbe je močan okrogel obrambni stolp. K vzhodnim vratom se pride iz zgornjega trga, na katerem stoji Marijin steber. Steber je prvotno stal v Celovcu na nekem zidanem mostu. Od tega stebra je lep pogled na kore, kakor tudi na streho iz kamenitih ploščic; na severu pa se od tu prekrasno vidi stari grad Plešivec. Veličastna cerkvena vrata se končavajo v koničast lok. Zgoraj je že precej zabrisan ščit zadnjega duhovnega kneza iz Salzburga, nadškofa grofa Colloredo-Wallsee-ja, ki je vladal od leta 1772 do 1803. Na pokopališču pri Gospe Sveti je med drugimi grob in spomenik: lep obelisk koroškega deželnega poveljnika iz Napoleonovih bojev, Janeza Turka, ki je umrl leta 1841.

V ozadju, severno od cerkve, je staro proštijško poslopje, ki ga danes uporabljajo za ljudsko šolo. Včasih je bilo s hodnikom zvezano s cerkvijo. Posebno lepo se z zunanje strani vidijo cerkveni kori, ki so okrašeni z vitkimi stebri in lepimi okni. Na glavnem koru v višini je na stebri upodobljena moška glava, ki predstavlja, kot sodijo, cerkvenega stavbenika. Na stavbi najdemo še dve taki glavi in sicer na severni strani in enako na stranskem koru. Južno pročelje stavbe krasijo številni nagrobni spomeniki in rimski reliefi. Tu prihajajo navadno romarske procesije v božjepotno cerkev, ker je pri glavnih vratih premalo prostora za množice. Na južno stransko ladjo

je prizidana obširna zakristija, ki ima tudi zgornje nadstropje. Tu zgoraj je cerkvena zakladnica. Zahodno pa sta pozidani dva ozki kapeli, ki segata ob strani cerkve do vrat. Potem sledo razni pomenljivi in dragoceni spomeniki iz preteklosti: Rimski relief: Ahil preseka truplo Hektorjevo; dalji junak, stoječ na dvokolesnem bojnem voz. Nato vidimo sliko sv. Krištofa v nadčloveški velikosti iz leta 1500. Spodaj je nagrobni spomenik, ki je znan po imenu "Hodiški spomenik". Dal ga je postavil leta 1510 hodiški rojak nadškof Lenart v spomin svojim bratom. Spomenik je krasno delo, kot kaže slika kronanja Marijinega. Zanimiv je med temi starimi spomeniki rimski poštni voz. Potem je nekaj fresk: Smrtni strah Jezusov, ter Kristus na križu med Marijo in Janezom. Poleg vratnega okvira se vidi kamenita krogla iz časov, ko so Ogi oblegali Gospo Sveto. Tu vidimo rimski spomenik, ki predstavlja Romula in Rema kako sesata volkuljo. Kar cela izložba naj lepših starih spomenikov!

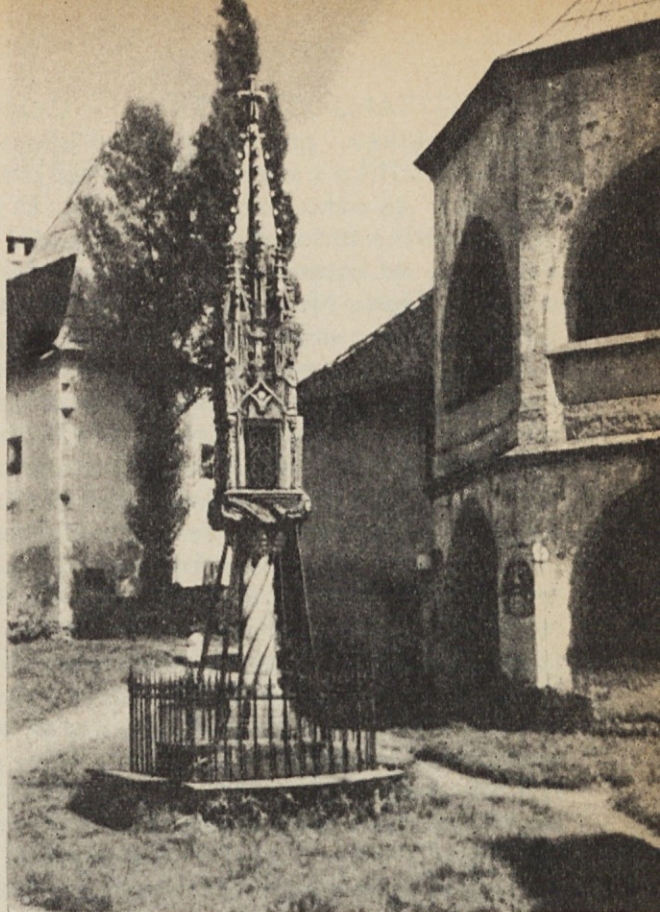
Pred južnim cerkvenim portalom stoji na nekdanjem starem pokopališču kameni gotski svetilnik. Ni ga treba opisovati, ker ga tako lepo kaže slika. Dal ga je napraviti leta 1497 šentviški vikar Erazem Kapun. Ime je gotovo slovensko: Kapun. Št

"Hodiški
spomenik"

Vid ob Glini je bil takrat še ves slovenski, razen kar je bilo avstrijskega nemškega uradništva. Mnogokje so imeli pri takih svetilnikih posebno ustanovo, ki je vzdrževala na njih luč. V ozadju na sliki je stara kaniška hiša iz 15. stoletja. Na desni strani vidimo nasliko okroglo stavbo, ki jo imenujejo še zdaj "ajdovski tempelj". V starih časih je ta stavba služila za krstno kapelo in je bila posvečena sv. Janezu Krstniku. V poznejših letih so iz kapele napravili dva nadstropja in zdaj imajo spodaj božji grob, posnetek jeruzalemskega božjega groba, v prvem nadstropju pa je kapela sv. Katarine s prekrasnim zvezdnatim stropom. Stopnice v zgornjo kapelo so na vzhodni strani. Nad kapelo je podstrešna soba, kjer je bila včasih kapela sv. Mihaela. Sv. Mihael je bil fresko-slika, kako nadangel tehta človeške duše. Te slike zdaj ni več na podstrešju, temveč je na severnem cerkvenem koru, kamor jo je mojstrsko prenesel profesor Waliser.

Gospodsvetska Cerkev ima dva mogočna zvonika. Kot dva mogočna prsta sta, ki kažeta proti nebesom: "Tam je naša prava domovina! Tam je tudi Slovencem odkazan prostor, ki jim ga ne bo mogel nihče vzeti, nihčeskrciti!" V severnem zvoniku je znani največji zvon koroške dežele iz leta 1687. Leta 1669. je silovit požar Gospo Sveto skoraj popolnoma uničil. Takrat so popadali iz zvonikov tudi stari zvonovi. Takoj prihodnje leto, 1670, so v Celovcu vlili nove zvonove, toda veliki zvon, ki je nekaj posebnega, je bil zgotovljen šele leta 1687. Cesar Leopold sam je daroval zanj trideset stotov bron. Zanimivo je, da so takrat topove prelivali v cerkvene zvonove - ves ta cesarjev bron je bil v topovih-, zdaj je ravno nasprotno: Nemci so že v dveh zaporednih vojnah segli po cerkvenih zvonovih in so jih prelili v topove. Naravno so obakrat vojno izgubili. V drugi svetovni vojni pa se je celo Hitler ustavil pred mogočnim gospodsvetskim zvonom in ga ni vzel za vojne namene. Zvon je težak 130 starih stotov in poje v tonu F. Povprečno so največji zvonovi v slovenski deželi v tonu C, malo jih je za pol tona ali za celi ton višjih, ta gospodsvetski pa je za cele štiri tone

Gotski svetilnik in "ajdovski tempelj".

nižji. Zvoniti ga en človek ne more. Kadar z njim zvonijo, je treba, da predstojništvo cerkve najame posebne zvonarje, seveda za primerno odškodnino. Ko pa zvon zapoje, takrat popotnik na cesti obstoji in s strmenjem posluša. Kmet takrat za plugom zadržuje konje in moli: Zdrava Marija pri Gospe Sveti!

Nad vse pomenljiva je slovenska pesem o zvonovih pri Gospe Sveti:

Pesem... Oj izliv miline!
Kakor pesem božjih zborov
plava preko koč in dvorov,
polni naše tri doline:

Rož, Podjuno, daljno Zilo.
To zvonov je pesem vneta:
poje, moli Gospa Sveta.
Oh, da ne bi odzvonilo!

Poj, le poj, zvon Gospe Svete,
zlij se v radost nam in bóli,
z nami plakaj, z nami moli,

vzdrami speče nam domove
in razbij nam zle okove,
s trdih tal naj vigred vzcvete.

NOTRANJOST CERKVE. – Gospodstva cerkev predstavlja triladijsko stebriščno baziliko s severno lopo. Pred prezbiterijem je ozka povprečna ladja, ki ne presega širine stranskih ladij. Od zadaj so trije kori, od katerih je srednji malo daljši ali podaljšan. Na južni strani je stranski ladiji dozidana zakristija. Tu sta dozidani tudi dve barokizirani kapeli. Štiridelna srednja, ali glavna ladja ima prekrasen mrežast strop. Severna stranska ladja ima zvezdnat strop, južna pa mrežastega kot srednja ladja. Ravno tako je pod pevskim korom zvezdnat strop. Veličastna glavna cerkvena vrata so obita z železnimi, poznogotskimi okraski v kupastih poljih z nirenberškim grbom in levom. Desno pri vhodu je gotski kropilnik, njemu nastroti pa rimski kamen kot nabiralnik za darove. Veža ali lopa ima nepravilno podlago, ker je severni stolp pozidan do temeljev, južni pa stoji na mogočnem podstavku. Pod južnim zvonikom so znaki stopinj, ki jim pravi ljudstvo "vražje stopinje". Te stopinje so podlaga mnogih legend. Po stenah pod zvo-

niki in v veži so pritrjeni stari, večina reliefni nagrobni spomeniki. Ob severni steni je okroglo korito iz rimskega vodnjaka, ki služi za krstni kamen, zraven je rimski sarkofag – rakev, ki služi za blagoslovljeno vodo. Na pevskem koru je letnica 1736. Velika umetnost je orgelska omara, ki o njej sodijo, da je najlepše delo te vrste v deželi.

Iz kora je najlepši pogled v notranjost cerkve. Leta 1460. dogotovljena glavna ladja s svojim mrežastim obokom je najznamenitejši spomenik poznogotske slikarije. Trije deli stropa predstavljajo, kažejo v sliki Kristusov rodovnik po evangeliju sv. Mateja. Slika je tudi iz leta 1460. in je razdeljena na 42 skupin. V prvem polju na severni strani je napravil slikar-umetnik svojo lastno fotografijo. Podobe rastejo iz cvetnih čaš, med posameznimi figurami pa so razne rastline in ovijalke. Pisalni traki nosijo imena raznih prednikov Kristusovih. V severnem delu: od Adama do Abrahama in do Jeseja in Davida. V drugem delu so: od Salomona do Jehonija. V tretjem delu stropa: Salatiel do Jakoba in Jožefa. Slika je zaključena z Marijo, ki ima Jezusa v naročju. Sklepni kamni nosijo razne ščite in grbe. Pomenljiva slika je bila pred dolgimi leti prebeljena, v letih 1927–1928. pa je bila strokovnjaško odkrita in restavrirana.

Severna stena nad lokom, ki loči glavno ladjo s prečno, kaže nekako združenje med slikarstvom in kiparstvom, ali nekak prehod iz enega v drugo. V okroglasti odprtini stoji Kristus kot sodnik sveta in sicer na mavrici, spodaj je zemeljska obla; rezbarija iz leta 1500. Na obeh straneh so leta 1898. naredili na stari podlagi sliko poslednje sodbe. Poleg Kristusa – Sodnika sta Mati božja in sv. Janez Krstnik. Na levo so zavrženci, ki jih požira peklo, na desno pa izvoljenci, ki jih vodijo angeli v zveličanje. Slika napravlja globok vtis.

Severna stranska ladja je ločena od takozvane Saksovske kapele po paličasti železni ograji na kamenitem podstavku. Kapelo je dala napraviti Barbara Saks iz Ljubuske doline leta 1451. Zanimivi, u-

Notranjščina gospodstva cerkve.

Pevski kor z orglami.

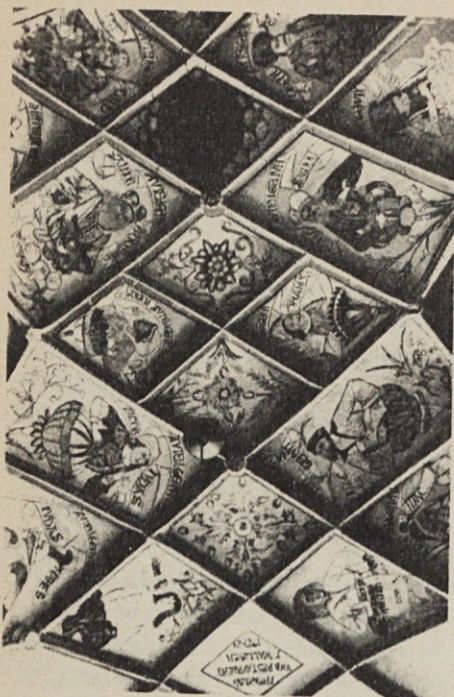
tar sv. Štefana iz leta 1711. Predstavlja, kako sv. Štefana kamenjajo. V severnem stranskem koru je znameniti oltar, prestavljen iz nekdanje podružne cerkve v Arni vasi. Prekrasno delo rezbarske plastike iz beljaške delavnice. Zgoraj je kronanje Marijino, spodaj je sv. mati Ana s štirimi svetnicami, malo spodaj je žalostna Mati božja z mrtvim Jezusom v naročju. Na levem krilu zgoraj je Marijino oznanjenje, spodaj sv. Uršula s svojimi tovarišicami. Na desnem krilu oltarja zgoraj: trije modri molijo Dete Jezusa; spodaj pa je štirinajst pomočnikov v sili. Na vsaki strani oltarja malo proč sta dva oltarna stražnika: Sv. Jurij in sv. Florijan, oba v viteških oblekah, v oklepih. V severni steni se vidi tako imenovana zakramentalna vdolbina, kjer so v v starih časih spravljali Najsvetejše. Na južni steni pa je že prej omenjena freska nadangela Mihaela s tehtnico iz leta 1300. Ta slika je bila pred kratkim prestavljena iz nekdanje kostnice.

Glavni kor ali prezbitერიj je zvišan za štiri stopnice. Ves prostor obvlada mogočni in veličastni veliki oltar, ki je bil postavljen leta 1714. Gotskemu slogu, v katerem je prezbitერიj pozidan, se veliki oltar prekrasno prilega. Škoda, da so pozneje dostavljali oltarju nekatere novogotske dostavke. Novogotski okvir ima predvsem milostna podoba v glavnem oltarju. Zgoraj nad Marijino podobo je skupina Sv. Trojice. Dalje so na oltarju kipi sv. Petra in sv. Pavla, potem sv. Gregorija in sv. Ruperta, salzburškega škofa. Sv. Rupert ima v roki posodo soli kot znak, da so prišli iz Salzburga oznanjevalci vere. Kralj Ludvik je namreč leta 860. Gospo Sveto podaril nadškofiji v Salzburgu. Zgoraj na oltarju sta kipa sv. Katarine in sv. Barbare.

Obok v prezbitერიju je bil leta 1710. okrašen s takozvanimi štukaturami. Slike, stare freske, kar jih je bilo mogoče odkriti in obnoviti, kažejo sledeče prizore: modra Salomonova sodba, Betlehem v obliki srednjeveškega gradu, umor nedolžnih betlehemskega otrok, beg v Egipt, potovanje ali

metnostno-zgodovinski spomenik predstavlja kamenito oltarno mizo, zadaj pa stoji križ. Kapela ni postavljena vzporedno z ostalo stavbo cerkve, temveč je malo po strani. Že od nekdanj ljudje pripovedujejo, da se oltar vedno počasi pomika bliže k velikemu, glavnemu oltarju. Kadar se bo pomaknil čisto do velikega, takrat bo sodni dan. Pred tem oltarjem, katerega miza stoji na šestih stebrih, je grob prvega gosposvetskega škofa sv. Modesta in zato pravijo temu oltarju navadno: oltar sv. Modesta. Miza bo najbrž iz osmega ali najpozneje iz devetega stoletja. Nekateri zgodovinarji trde, da je ta oltarna miza ostanek velikega oltarja prvotne Modestove cerkve; pravijo tudi, da je v prvotni cerkvi stal glavni oltar prav tam, kjer je zdaj grob sv. Modesta. Je edini primer takega oltarja v deželah severno od Alp. - Ostanki svetega škofa so v velikem rimskem sarkofagu. Sv. Modest je pred tem oltarjem deležen velikega češčenja, o čemer pričajo mnoge svetilke, ki so postavljene okrog oltarja. Na pokrovu sarkofaga ali kamenite rakve je izklesana podoba sv. Modesta.

Prečna ladja in kor - mišljen je kor za duhovnike, kanonike - sta bila dovršena leta 1460. Ta prečna ladja je razmeroma ozka, kor pa je edini spomin na nekdanje korne škofo pri Gospe Sveti. Obok ladje je poslikan s freskami. Ob severni steni je ol-

Kristusov
rodovnik
na
stropu
srednje
ladje.

ljubke angelske glavice. Nad podobo je baldahin, tako da cela skupina naredi lep protiutež krasne prižnice na nasprotnem stebru. Na prvi pogled bi človek mislil, da imajo pri Gospe Sveti dve prižnici. Prižnica in skupina sv. Janeza Nepomuka sta iz leta 1714. Na zunanjem obodu prižnice so kipi štirih cerkvenih očetov, potem reliefi izgubljenega sina, ogrožena Cerkev in Marija Magdalena – spokornica. Na strehi prižnice je skupina Jezusovega spremenjenja.

V gosposvetski cerkvi je še polno drugih umetnin, da jih skoraj ni mogoče več naštet. Naj bo povedano še to, da je vsa cerkev pokrita s kamenitimi ploščami. Leta 1671. so naročili za streho Marijine cerkve pri Gospe Sveti 129,110 kamenitih plošč.

ZLOČIN V CERKVI

V šestnajstem stoletju je prišel na Korško protestantski vihar in umazani valovi novega gibanja so pljuskali tudi ob zidovje Gospe Svete. Leta 1598. se je zgodil pri Gospe Sveti strahovit zločin. Na praznik Marijinega vnebovzeta je prišlo, kot se to godi še danes, zelo mnogo romarjev. A med katoličane se je vrinilo precej brezverne in krivoverne gospode. Pričela se je božja služba. Takoj so začeli luterani žvižgati in kričati v cerkvi, planili so na ženske in dekleta ter z njih trgali obleko. Končno so katoličani zbežali iz cerkve. Luterani pa so začeli v cerkvi peti najostudnejše pesmi, oblivati vernike z vodo, mazali svete podobe in skrunili cerkev z blatom. Tudi duhovnika so napadli in mu izbili zobe. Ves nečuvjen zločin so vodili trije nemški plemiči, katere je zaradi hudodelstva vojvoda Ferdinand Katoliški poklical na odgovor v Gradec. Zločinci niso ubogali, ker jih je branila celovška luteranska gospoda, češ da je to omejevanje verske svobode. Ferdinand pa te svobode ni tako razumel in razlagal. Izgnal je iz svoje dežele vse luteranske učitelje in plemiče. V svoji dobroti jim je dal še plačo za tri mesece naprej in jim je poravnal celo potne stroške. Potem je ukazal, da se morajo ljudje, ki so se dali zapeljati od protestantov, vrniti h katoliški

prihod sv. treh kraljev. Kralji v viteških opravih razodevajo duh časa. Prvotne freske je dala narediti leta 1435. družina Newswert iz Tolč pri Gospe Sveti. Na južni steni prezbitarija so baročne rezbarske podobe sv. Jurija kot rimskega vojaka v boju z zmajem, zraven pa sta še prvaka apostolov: sveta Peter in Pavel. Kornisti stoli so velika rezbarska umetnost iz leta 1750.

Na južni strani prezbitarija je izvrstna gotsko izrezljana podoba Matere božje z Detetom v naročju. Poleg je relief: Kristusa ujamejo na vrtu. Tu je tudi oltar sv. Jurija, ki je včasih stal v stari kostnici na Pesku. Na steni južne stranske ladje je lep portal za zakristijo. Nad vratmi je živobarvna freska, kako hodi Kristus po valovih jezera. Baročni oltar sv. Jožefa je iz leta 1680. Tu je tudi zaroka Marijina. Srebrni tabernakelj je lepo delo in ravno take so vaze za cvetlice. Antependij pri oltarju je umetna lesena rezbarija. Levo od oltarja je vhod v zakladnico. Na ladijskem stebru je nagrobni spomenik dekana Janeza Rožekarja iz leta 1586. Na spomeniku je videti klečečega duhovnika, slika na kamnu pa kaže slovo Kristusovo od Matere Marije. Na istem stebru malo višje je prekrasen kip sv. Janeza Nepomuka, ki je ves obdan z vencem žarkov, na katere so pritrjene premnoge

veri ali pa se izseliti iz dežele. Prvo naročilo se je strogo izvedlo, drugo ne. Neko-liko protestantov je res odšlo, ostali pa so se vdali in začeli s krščanskim naukom.

ROMARSKE POBOŽNOSTI

Že od početka Gospa Sveta ni bila božja pot samo za Korošce in koroške Slovence, temveč slovenski romarji so skozi vsa stoletja prihajali k Mariji: iz Kranjske, Štajerske, Primorske, Goriške. Pa tudi Tirolci so hodili h Gospe Sveti, potem iz Salzburškega, iz Gornje- in Nižjeavstrijskega. Tako je včasih prišlo v enem letu nad sto procesij v slavno svetišče. Koliko pa je bilo potem še romarjev, ki so prihajali posamezno ali pa v manjših skupinah!

Leto 1480. je bilo za vse slovenske dežele res strahovito. Divji Turek je ropal in požigal po naši zemlji in je samo v tem letu pomoril ali s seboj odpeljal v sužnost do 500 slovenskih duhovnikov. Koliko pa je pomoril in odpeljal v sužnost slovenskih vernikov! Poleg tega je tisto leto prihrumel še neusmiljeni Madžar s svojo razkačeno vojsko. Neki Mavbič jih je vodil. Madžari so požgali mesto Št. Vid ob Glini. V petek pred praznikom povišanja sv. Križa, torej 13. septembra 1480, so pridrli pred Gospo Sveto, da bi kraj zavzeli in izropali cerkveno zakladnico.

Verniki so hiteli v cerkev pod Materino varstvo in so prisrčno klicali nebeško Kraljico na pomoč. Sovražnik je hudo pritiskal svoje puščice in kamenite krogle je že metel v svetišče in vse se je treslo od strahu. Duhovniki so ljudstvo tolažili, zlasti pobožni kanonik Rothaupt. Molil je z ljudmi in jih je bodril na boj. In ne le moški, tudi ženske so metale kamenje na sovražnika ter zlivale preko obzidja krop, vrelo olje in živo apno. Kruti sovražnik si ni upal do obzidja. Kar naenkrat se je sovražniku vnela zaloga orožja in razstrelba je pomorila veliko lastnih vojakov. In kmalu so zagledali verni Slovenci izza obzidja pri Gospe Sveti, da se od daleč vali proti njim velika vojska: deželni glavar Weisbriach je prihajal na pomoč. Takrat je sovražnik prestrašen zbežal, ko je že tri dni in tri

noči zaman oblegal Gospo Sveto.

Leta 1683. so meščani Celovca organizirali ogromno procesijo h Gospe Sveti. Priredili so jo deželni stanovi. Vsa velika gospoda in neizmerno veliko množica vernega ljudstva se je udeležila procesije. Krvoločni nečloveški Turek je takrat oblegal dunajsko mesto in če pade Dunaj, je izgubljena cela država. Ljudstvo se je zateklo zopet k svoji nebeški Materi. In ne zastoj. Marija je pomagala, kar kaže kameniti Marijin steber, ki je spločetka v spomin na rešitev po Mariji stal na mostu v Celovcu, pozneje so ga pa premestili h Gospe Sveti. Steber ima latinski napis, katerega velike črke nam povedo letnico 1683.:

"DIVae VIRgInI soLLensI gratIssImI
CarInthlae statVs posVerVnt."

Po naše: "Božji Devici Gosposvetski postavili hvaležni koroški stanovi."

ZADOBLJENE MILOSTI

Mnoge zaobljubljene podobe in zgodovinski zapiski romarske cerkve pri Gospe Sveti nam poredo, kako je Marija skozi vsa stoletja delila svoje milosti in dobrote vernemu ljudstvu. Te dogodke najdemo zapisane med drugimi:

Ob priliki požara leta 1669. je bila cerkev skoraj popolnoma uničena. Takrat so se, kot že omenjeno, stopili tudi zvonovi. Vnel se je že oltar sv. Jožefa, ki je čisto blizu velikega oltarja, kjer je bila milostna Marijina podoba. Ko je videl dekan nevarnost, je poklical štiri može, ki so se z veliko težavo prerinili do velikega oltarja, da bi rešili čudežno podobo. Toda na noben način niso mogli Marijinega kipa premakniti. Marija je hotela ostati in narediti čudež. V sredi ognja je ostala nepoškodovana. Tudi velikega oltarja se ogenj ni dotaknil.

Leta 1687. je bil v Celovcu vlit 118 centov težak veliki zvon za Gospo Sveto. Bil je tako velik in težak, da ga je dvajset parov konj in sto ljudi na saneh tri ure vleklo iz Celovca do Gospe Svete. Tisti dan, ko je bil zvon popolnoma dogotovljen, je vse ljudstvo videlo nenavadno mavrico, ki je zvezala oba kraja: Celovec in Gospo

Štukaturni okraski na stropu
stranske kapele (južna stran cerkve).

Sveto. Tako je zapisano v kroniki. Bilo je to 5. februarja, ko se v naših krajih mavrice ne navadno ne vidi.

Pretrsljiva stvar se je zgodila 13. aprila 1644. v Ljubljani s štiriletnim fantom. Slaščičar in lector Janez Fišer je imel tri sinove. Jurček je bil star sedem let, Franci pet let, najmlajši Ludvik pa štiri leta. Fišerjev sosed je bil mesar in tako so otroci večkrat opazovali, kako pri sosedu koljejo teleta. Otroci pa radi vse posnemajo, kadar se igrajo. Med vojno smo videli v Evropi, kakoso se fantički igrali vojake – otroci gredo vedno s časom – vnela se je bitka s sabljami in žlicami: na eni strani so bili nemški vojaki, na drugi pa amerikanski. Potem so se otroci igrali partizane in domobrance. Saj to je znano. To so otroci. In tako so hoteli iti s časom tudi Fišerjevi trije. Jurček in Franci sta sklenila, da bosta Ludvika dala iz kože, kot sta videla, da je mesar delal s teleti. Mali Ludvik je bil kar vesel in zadovoljen. Mirno se je dal zvezati ti. Obesila sta Ludvika za stol, vzela sta

Ave Maria

oster nož in sta siromaku pregarala trebuh. Ko je začelo boleti in je začela teči kri, je pričel Ludvik silno kričati. Prestrašeni starši prvi hip niso vedeli kaj početi, kako bi pomagali ubogemu otroku. Dobra, po-božna mati se je takoj zatekla k Mariji in zaobljubila otroka Gospe Sveti. In glejte čudo: Dete je s čisto majhno pomočjo kmalu ozdravilo. Tega Ludvika pravi sin je živel pozneje v Kranju in je leta 1733 prišel na božjo pot k Gospe Sveti ter po naročilu svojega umirajočega očeta prinesel s seboj zaobljubljeno tablico, na kateri je bil naslikan ta strašni prizor. Tablico še zdaj hranijo pri Gospe Sveti.

Grof Janez Jožef Lamberg je bil vojaški poveljnik v Budimpešti, ko je mesto leta 1684. oblegal neverni Turek. Sovražna krogla je Lamberga smrtno ranila. S trdnim zaupanjem se je obrnil k Mariji pri Gospe Sveti in kmalu je ozdravil. Zmlinčeno svinčeno kroglo je dal vdlati v srebrni oklep ter jo je poslal z lepim darom za cerkev h Gospe Sveti, kjer lahko oboje še zdaj vsakdo vidi.

Na praznik Marijinega rojstva, 8. septembra 1663, je prinesel neki kmet iz okolice k Gospe Sveti kos smrekovega kola. Pripovedoval je, da je padel s češnje na ošpičen kol na vrtni ograji. Kol se mu je zadrlo v ramo tako hudo, da je na drugi strani skoro pogledal in se mu je pri težkem padcu še ulomil. V tej nesreči ni mogel na kaj drugega misliti, kakor na skorajšnjo smrt. Pa je pogledal proti cerkvi Gospe Svete in je milo prosil: "Marija pri Gospe Sveti, zdravi je bolnikov, mnogim si že pomagala, pomagaj tudi meni!" In mož se je zaobljubil na božjo pot k Mariji. Vse svoje moči je zbral in je v tem žalostnem stanju prišel na svoj dom. Kol mu je še vedno tičal v rami. Lahko si vsak predstavlja, kako so se domači prestrašili. Nihče mu ni upal kola izdreti. Saj bo umrl od bolečin, so mislili. Poslali so po zdravnika v Št. Vid ob Glini, ki mu je po več urah odžagal kolec pri vratu in ga potem pod ramo izvlekel. Vsi so čekali: zdaj zdaj bo siromak izdihnil. Mož je kar naprej molil in klical: "Marija pri Gospe Sveti v tebe zaupam, pomagaj mi!" Po dobrem mesecu je popolnoma ozdravel. V pričevanje je pripeljal s seboj k Gospe

Sveti svojega zdravnika in prinesel je tudi potrdilo od domačega župnika.

Leta 1646. je ozdravil na priprošnje Gosposvetske Marije Kristijan Seidel iz Celovca, ki so mu zdravniki hoteli odrezati obe nogi.

Leta 1654. je čudežno in hipno ozdravila Susana Steinloffling iz Slovenske Bistrice.

Koliko je pa bilo izvršenih čudežnih dušnih ozdravljenj pri Gospe Sveti, bi bilo nemogoče naštet. Saj ve gosposvetska romarska kronika povedati, da je prišlo vsako leto k Mariji trideset tisoč romarjev in še danes prihajajo v obilnem številu. Že 1200 let tako! Kakšno leto je bilo opravljenih v svetišču tri tisoč sv. maš. Papež Klemen XII. je 12. novembra 1734. podelil popolni odpustek enkrat v letu pod navadnimi pogoji vsem romarjem, ki pridejo h Gospe Sveti. Dan prihoda si lahko sam

izbere.

Ves slovenski narod je imel skozi stoletja veliko zaupanje do Marije pri Gospe Sveti in je tudi pridno romal k njej. Iz Gorenjske so imeli dolga stoletja dobro organizirano zaobljubljeno procesijo h Gospe Sveti. Hodili so seveda peš preko Ljubela in so prvi večer prespali romarji v Celovcu, kjer so opravili naslednje jutro pobožnost božje glave v mestni cerkvi sv. Tilna. Pozno sv. mašo isti dan so imeli pri Gospe Sveti, kjer so se dalje časa pomudili. Proti večeru so nadaljevali pot proti svetišču Marije Pomočnice na Gori v fari Kotarče. Tam so zopet prenočili, opravili pobožnost, drugo jutro pa nadaljevali pot proti Krki na grob sv. Eme. Ta procesija se je vršila še kratko pred drugo svetovno vojno.

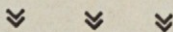
Prav iz srca vsakega Slovenca pride moderna pesem, ki jo je za novo leto 1954. spesnil neki Gorazd Gosposvetski. Glasi se:

Stara slika
gosposvetske
božje poti.

Gospe Sveti

Gospa Sveta, naša tiha Vladařica, vseh slovenskih src lastnica
 že iz sivih dni davnine:
 Ti naš narod si s planjav izza Karpatov, iz plemenske zveze bratov,
 k našim rekam pripeljala;
 Ti si polje teh dolin, teh gora grmade, teh snežnikov bele sklade
 našim dedom darovala;
 Ti si tu ustavila jih, da kot čudo so vzljubili grudo svoje nove domovine;
 Ti si jih privedla v sij resnice svete, v rešnji božji hlev, otete mrzlih
 senc sivine;
 Ti si jim kreposti - rajske gred cvetlice - z roko skrbne Vrtnarice
 v vek iz veka zalivala;
 Ti posajala na prestol v knežji časti, v moči vojvodske oblasti,
 si jim kmečke korenine;
 Ti obstanku polsvodobne jim države v senci žezla tuje slave
 si svoj krotki sij dajala;
 Ti tlačanstva jarem lajšala si milo, ko nadel ga z mrko silo
 jim je plemič - sin tujine;
 Ti ob narodu si stala v bolečini, ko je sosed po lastnini
 grabil čez gore, doline;
 Ti si ga v vrtincih časov, ko sleparji čezenj drli so z viharji,
 s svojim plaščem reševala;
 Ti v plenilnih dneh polmesca si ga vpela, da je v boj drvel od dela
 zoper meč in razvaline;
 Ti si ga čez brezna krivih ver vodila, ki jih zmota je prekrila s cvetjem
 in v njih nanj prežala;
 Ti vodnikom v zameglenih dneh iskanja kod, si plámenom spoznanja
 pravo pot osvetljevala;
 Ti v vseh bojih in porazih s svojim zgledom tihe vdanosti si dedom
 v večno slavo pot kazala;
 Ti si z nami krvavela v dneh prevrata, ko je brat mesaril brata
 in je tujca pest nas klala;
 Ti nam boš odprla duri v mir in zdravje, v bratstva novo zmagoslavje,
 izza solz in bolečine...
 Gospa Sveta: Ti si z zvezdo vere zvesto nam kazala pravo cesto skozi
 vse megle, viharje;
 Ti si z nami rušila vseh zmot napade. Ti nas vodi - močne, mlade -
 v véliki vek kot zidarje;
 Ti žar naših src razvneš v plamenice, dvigaj naših duš zenice
 k svetim sijem rajske zarje...

Uporabljeni viri. Milko Kos: *Zgodovina slovenskega naroda*; Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana 1933. - Janez Volčič: *Slovenska Marijina božja pota*; Mohorjeva družba v Celovcu leta 1889. - Duhovno življenje: Maj 1954. - Vera in dom: Januar 1954. - Gospa Sveta. *Izdala Mohorjeva družba v Celju* 1929. - Dr. Gunther H. Neckheim: *Die Dom und Wallfahrtskirche Maria Saal*. Verlag Ferdinand Kleinmeyer, Klagenfurt 1953. - Rupert Müller: *Modestus der Apostol von Kärnten-Carinthia*, Klagenfurt 1949. - Zelo dragocena pojava mi je dal visokočastiti g. prelat Msgr. Valentin Podgorc iz Celovca, kateremu naj bo tu izrečena zahvala. - Sliko milostne podobe pri Gospe Sveti je odstopil za Koledar prevzvišeni g. škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman.

DODATEK

k zgodovini Gospe Svete

"Nedelja", cerkveni list krške škofije, ki ga izdaja Dušnopastirski slovenski urad, je prinesla lani (Celovec 23. avgusta 1953, št. 34, stran 2., letnik XXIV.) naslednje zanimivo poročilo pod naslovom RELIKVIJE SV. MODESTA:

"V Gospe Sveti so pred kratkim odprli grob sv. Modesta.

Ko so odstranili zid, ki je bil napravljen iz opeke, so našli leseno, na pol strohnelo krsto. Na krsti je bil napis: '1885 odprl dekan Šašl.' Krsta je imela dva oddelka. Večji oddelek je bil napolnjen s človeškimi kostmi. Nihče ne ve, čigave so.

V manjšem oddelku krste pa so našli relikvije sv. Modesta in majhen kelih, narejen iz ila. V času,

ko so pokopavali sv. Modesta, so namreč imeli navado, da so v takih malih posodicah položili zraven mrliča nekaj dišav ali dišečega olja. Tako so storili tudi pri sv. Modestu. Sv. Modest je bil prvi koroški škof, ki je bil poslan na Koroško iz Solnograda (Salzburga). Od tam so prišli tudi prvi misijonarji, ki so naše prednike poučevali v veri.

Relikvije sv. Modesta so sedaj povili v belo platno in jih položili v novo krsto, nov sarkofag (tako pravimo tej krsti). To krsto ali ta sarkofag je daroval cerkvi v Gospe Sveti dunajski muzej. Tako bodo sedaj relikvije sv. Modesta dostojno pokopane v najstarejši romarski cerkvi naše škofije.

Novi grob sv. Modesta bo celovški škof slovesno blagoslovil. Kdaj bo to, še ni znano. Najbrž letos jeseni."

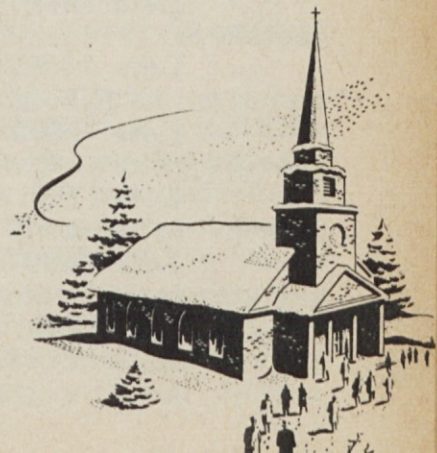

RAST katoliške Cerkve

v Združenih državah ameriških

Leta 1844 je bilo v Združenih državah približno 1,000.000 katoličanov. V naslednjih desetletjih pa je njih število naraščalo takole:

Leta 1854...	približno 2,000.000 katoličanov
Leta 1860...	približno 3,000.000 katoličanov
Leta 1870...	približno 4,500.000 katoličanov
Leta 1880...	približno 6,200.000 katoličanov
Leta 1890...	približno 8,900.000 katoličanov
Leta 1900...	približno 12,000.000 katoličanov
Leta 1910...	približno 16,000.000 katoličanov
Leta 1926...	18,605.003 katoličanov
Leta 1936...	19,914.937 katoličanov
Leta 1948...	26,075.697 katoličanov
Leta 1950...	27,766.141 katoličanov
Leta 1952...	29,407.520 katoličanov
Leta 1954...	31,648.424 katoličanov

Katoliška Cerkev *edino prava*

Katoliška Cerkev je edina prava Kristusova Cerkev. V koledarju nam primanjkuje prostora, da bi navedli vse dokaze, ki nam potrjujejo to resnico. Verujemo, da je vera velika milost in moramo z njo sodelovati. To sodelovanje pa vključuje tudi dolžnost: braniti vero, kadar je potrebno. Kjer živimo katoličani med drugoverci, je ta dolžnost še večja. Vedeti moramo v prvi vrsti, zakaj je katoliška Cerkev prava Kristusova Cerkev, in zakaj so protestanti v zmoti, čeprav verujejo v Kristusa. Oglejmo si dvoje dejstev, ki nam dokazujejo, da je edino katoliška Cerkev prava Kristusova Cerkev.

I. ZGODOVINA NAM DOKAZUJE

Jezus Kristus je ustanovil Cerkev, po kateri nadaljuje in razdeljuje sadove svojega odrešenja vsem narodom. O tem nam poročajo evangeliji. Za vrhovnega vladarja tej eni Cerkvi je postavil Kristus Petra, kar je tudi razvidno iz evangelija. Peter je bil torej prvi Kristusov namestnik ali papež. Katoliška Cerkev ni bila nikoli brez papeža. Od Petra do Pija XII. našteva zgodovina 261 papežev.

Kdaj pa so nastale protestantske cerkve? Do 16. stoletja protestantizma ni bilo. V zgodovinskih knjigah dobimo naslednje podatke:

Leta 1524. je ustanovil Martin Luther prvo protestantsko cerkev, ki se po njem imenuje luteranska cerkev. Ustanovljena je bila v Nemčiji. Luther je popolnoma prelomil z Rimom. Ni pa zašel samo v razkol, temveč je zavrnil tudi bistvene razočete resnice, ki jih je verovala Cerkev od apostolskih časov in jih veruje še danes.

Protestantizem se je drobil in se še drobi v številne sekte:

Leta 1534. je ustanovil angleški kralj Henrik VIII. episkopalno cerkev.

Leta 1560. je ustanovil John Knox prezbitersko cerkev na Škotskem.

Leta 1600. je ustanovil John Smith baptistovsko cerkev v Amsterdamu na Nizozemskem.

Leta 1600. je ustanovil Robert Brown kongregacijsko cerkev (Congregational Church) v Angliji.

Leta 1739. sta ustanovila John in Charles Wesley metodistično episkopalno cerkev v Angliji.

Leta 1800. sta ustanovila Philip Otterbein in Martin Boehm cerkev združenih bratov (United Brethren) v Maryland, U.S.A.

Leta 1827. ustanovita Thomas in Alexander Campbell cerkev Kri-

stusovih učencev (Disciples of Christ) v Kentucky, U.S.A.

Leta 1830. je ustanovil Joseph Smith mormonsko cerkev v New Yorku, U.S.A.

Leta 1865. je ustanovil William Booth "Salvation Army" v Londonu.

Leta 1879. ustanovi Mary Baker Eddy cerkev krščanske znanosti (Christian Science) v Bostonu.

Leta 1917. ustanovi Aimee-Semple McPherson "Four - Square" Gospel Church v Los Angelesu, U.S.A.

To so nekatere večje protestantovske cerkve v tej deželi. Te posamezne protestantovske cerkve pa so razdrobljene v manjše sekte. Vseh ni mogoče naštet. Naj omenim samo, da so luteranci razdeljeni v najmanj dvaindvajset sekt, presbiterianci v petnajst sekt, baptisti v petnajst sekt in metodisti v sedemnajst sekt.

II. RAZLIKA V NAUKU

Nauk, ki ga veruje in oznanja katoliška Cerkev, nam potrjuje, da je ona prava Kristusova Cerkev. Navedel bom samo glavne razlike v nauku med katoliško Cerkvijo in med protestantovskimi cerkvami. Pri tem se bom pri vsakem nauku držal naslednjega reda: najprej bom navedel nauk apostolske Cerkve, to je katoliške Cerkve za časa apostolov, nato nauk današnje katoliške Cerkve in nazadnje nauk protestantov.

PRESVETA EVHARISTIJA

1. Nauk apostolske Cerkve: Jezus Kristus in apostoli so učili, da je presveta Evharistija Telo in Kri našega Gospoda Jezusa Kristusa. "Vzemite, jejte, to je moje telo... Pijte iz njega vsi. To je namreč krinove zaveze, ki se za mnoge prelija v odpuščanje grehov" (Mt 26, 26-28). "Kelih posvečenja, ki ga posvečujemo, ali ni udeležba pri krvi Kristusovi? Kruh, ki ga lomimo, ali ni udeležba pri telesu Kristusovem?" (I Kor 10, 16).

2. Nauk katoliške Cerkve: Katoliška Cerkev jasno in z vso gotovostjo uči in veruje, da je presveta Evharistija Jezusovo Telo in Kri pod podobama kruha in vina.

3. Nauk protestantskih cerkva: Protestantske cerkve zanikajo resnično pričujočnost Jezusovo v presveti Evharistiji. Naš nauk imenujejo malikovalski. Edino episkopalna cerkev je ohranila vero v presveto Evharistijo, a nima veljavno posvečenih duhovnikov (torej ne morejo posvetiti kruha in vina).

OBLAST ODPUŠČATI GREHE

1. Nauk apostolske Cerkve: Kristus je izročil apostolom oblast odpuščati grehe. "Katerim grehe odpustite, so jim odpušteni; katerim jih zadržite, so jim zadržani" (Jan 20, 23). "Bog je hotel svet s seboj spraviti v Kristusu s tem, da jim njih grehov ni prisojal in da je ustanovil med nami nauk sprave" (II Kor 5, 19).

2. Nauk katoliške Cerkve: Kot dediči moči in oblasti apostolov izvajajo škofje in od njih pooblaščeni duhovniki katoliške Cerkve nauk sprave, ko odpuščajo pri zakramentu svete pokore v imenu Jezusa

Kristusa grehe skesanim grešnikom.

3. Nauk protestantskih cerkva: Protestanti zametajo zakrament svete pokore in trdijo, da Bog ni nikogar pooblastil, da bi v njegovem imenu odpuščal grehe. Nekateri episkopalni ministri (duhovniki) so ohranili spoved, nekateri pa jo odločno odklanjajo.

ZAKON JE NERAZVEZLJIVA VEZ

1. Nauk apostolske Cerkve: Kristus je učil, da je zakon nerazvezljiv: "Zatorej nista več dva, ampak eno telo. Kar je torej Bog združil, tega naj človek ne loči" (Mt 19, 6). "Kdorkoli se od svoje žene loči in oženi z drugo, prešuštvuje proti prvi; in ako se žena, ki se je ločila od svojega moža, omoži z drugim, prešuštvuje" (Mr 10, 11-12).

2. Nauk katoliške Cerkve: V skladu s Kristusovo zapovedjo uči katoliška Cerkev, da je zakon nerazvezljiva vez in prepoveduje razporoko.

3. Nauk protestantskih cerkva: Protestantske cerkve so se oddaljile od Kristusovega nauka in poročajo osebe, ki so se ločile iz malenkostnih razlogov.

POSLEDNJE MAZILJENJE

1. Nauk apostolske Cerkve: Pismo sv. Jakoba razodeva vero apostolske Cerkve o zakramentu poslednjega maziljenja: "Je kdo med vami bolan? naj pokliče duhovnike cerkve in naj ga v imenu Gospodovem z oljem mazilijo in nad njim molijo" (Jak 5, 14).

2. Nauk katoliške Cerkve: V skladu z naročilom sv. Jakoba deli katoliška Cerkev bolnikom zakrament poslednjega maziljenja. Duhovnik moli nad bolnikom in ga mazili s svetim oljem.

3. Nauk protestantskih cerkva: Nobena protestantska cerkev nima poslednjega maziljenja bolnika, vkljub jasnemu ukazu sv. Jakoba.

BIRMA

1. Nauk apostolske Cerkve: Apostol Peter in Janez sta birmovala novokrščence v Samariji. "Ta dva sta šla in zanje molila, da bi prejeli Svetega Duha; zakaj ni bil še prišel na nobenega izmed njih. Le krščeni so bili v imenu Gospoda Jezusa. Tedaj sta polagala nanje roke in prejemale so Svetega Duha" (Apd 8, 16-17).

2. Nauk katoliške Cerkve: Kot nasledniki apostolov delijo škofje ali od njih pooblaščen duhovniki zakrament svete birme. Vsak škof v svoji škofiji moli nad krščenimi osebami in polaga nanje roke, ko deli zakrament svete birme, po kateri krščeni prejema milost Sv. Duha.

3. Nauk protestantskih cerkva: Episkopalna cerkev edina deli sveto birmo, a je ne priznava za zakrament. Nobena druga protestantska cerkev v tej deželi nima birme.

PRVENSTVO SV. PETRA

1. Nauk apostolske Cerkve: Kristus je postavil Petra za prvaka apostolov in mu dal oblast, da vlada nad njegovo Cerkvijo. "Ti si Peter-Skala-in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala. In dal ti bom ključne nebeškega kraljestva. In

karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano v nebesih; in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano v nebesih" (Mt 16, 18-19).

2. Nauk katoliške Cerkve: V skladu z naukom našega Odrešenika priznava katoliška Cerkev prvenstvo časti in oblasti Petru in njegovim naslednikom.

3. Nauk protestantskih cerkva: Protestantske cerkve zanikajo Petrovo prvenstvo nad drugimi apostoli, čeprav je jasno razvidno iz svetega pisma in življenja Cerkve za časa apostolov, da je Peter vladal v imenu Kristusovem. Prav tako ne priznavajo oblasti Petrovih naslednikov.

NEZMOTLJIVA UČITELJSKA OBLAST

1. Nauk apostolske Cerkve: Kristus je podelil Petru in drugim apostolom moč nezmotljivo učiti Njegov nauk. Apostoli so izvajali to moč, zavedajoč se svoje nezmotljivosti. "Zato tudi mi neprenehoma Boga hvalimo, da božjega nauka, ki ste ga od nas prevzeli, niste sprejeli kot človeško besedo, marveč, kar resnično je, kot božjo besedo" (Tes 2, 3). "Odločil je namreč Sveti Duh in mi z njim, da vam ne nalagamo novega bremena več kot te-le potrebne reči" (Apd 15, 18). Toda tudi, če bi vam mi, ali če bi angel z nebes oznanjal drugačen evangelij, kakor smo ga vam mi oznanili, bodi zavržen" (Gal 1, 8).

2. Nauk katoliške Cerkve: Katoliška Cerkev ohranja in nadaljuje vero apostolske Cerkve in po svojem poglavarju papežu uči ter proglašja Kristusov nauk z nezmotljivo avtoriteto. Združeni z namestnikom Kristusovim in naslednikom sv. Petra - papežem - učijo škofje nezmotljivo Kristusov nauk. Škofje skrbno čuvajo nad svojimi duhovniki, ki so jih pooblastili za oznanjevanje Kristusovega nauka. Verniki sprejemajo ta nauk z zaupanjem v nezmotnost Cerkve, kateri je Kristus obljubil, da bo z njo "vse dni" in jo po svojem Svetem Duhu varoval vsake zmote in napačnega nauka.

3. Nauk protestantskih cerkva: Nobena protestantska cerkev ne uči z nezmotljivo avtoriteto in se tudi nanjo ne sklicuje. Protestantski ministri ne uče Kristusovega nauka z avtoriteto, temveč samo razlagajo nauk in ga utemeljujejo z lastnim razumevanjem svetega pisma. Njihovi poslušalci se sklicujejo na isto pravico in so svobodni, da po svoje razlagajo sveto pismo. Zato pa vlada v nauku med njimi velika zmešnjava in neenotnost.

Katoliška Cerkev edina zvesto ohranja vse, kar ji je Kristus izročil in naročil. Nad njo čuva Sveti Duh.

Samo ena je prava pot za vse, ki se imenujejo kristjane,
a nimajo pastirja - pot v Rim. - *Angl. konvertit kard. Newman*

P. B. A.

Skromni sosedje

"No, kako pa že kaj, sosed?" je vprašal Torontčan Newyorčana, ko je prišel tja gor na obisk.

"Kar dobro sosed, za silo gre", je odgovoril Newyorčan. "Viš, to je nekaj vredno na tej strani morja, da smo si sosedje tako zlahka pri roki. V starem kraju sem mislil, da je iz New Yorka v Toronto vsaj tako daleč kot od Ljubljane do Šiške. Tu pa o daljavah sploh govora ni."

"Imaš prav, to je velika dobrota. Kar takole na lepem se najdemo. Komaj se zaveš, da si kam šel, pa sva sosedja skupaj. Glavno pa je, da se na tej strani morja tako lahko denar dela."

"Ha! To, to! Z jezika si mi vzel besedo. Pomisli! Lani sem kupil tisti turn tam v New Yorku, ki mu pravijo 'Empire State Building'. Precej ga je videti, pa tudi denar delaš z njim. Vendar sem se že naveličal nabirati tiste groše od najemnine. Imam stvar naprodaj. Sem se namenil kupiti železnico, ki ji pravijo 'New York Central'. Slišim, da bi človek z njo bolje zaslužil."

"To rad verjamem", je ma-

lomarno prikimal Torontčan. "Tudi jaz gledam za kakšnim boljšim zaslužkom. Prejšnji teden sem prodal ves svet od Toronta do Oshawe. Je čedna daljava in proti severu seže preko šestdeset milj. Prav čeden svet, to ti rečem. Pa sem ga dal Kanadi za majhen denar, ker pravijo, da bodo Toronto potegnili vse do Oshawe. Lani sem postal državljani, pa sem si rekel: Naj imajo teh par johov domala zastoj. Človek se mora novi domovini izkazati hvaležen."

"To ti je res pravilno čustvovanje! No in zdaj gledaš, da bi kaj drugega kupil?"

"O, seveda. Malo mi hodi po glavi, da bi tudi pri vas v Ameriki kaj primerne našel. Sem slišal, da človek več velja, če ima tudi doli kaj zapisanega na svoje ime."

"Pametna misel! Bom verjetno tudi jaz zagrabil še tisti kos železnice, ki vozi iz Buffala proti Torontu. Ampak najprej moram prodati 'Empire State Building'. Veš kaj bi ti svetoval? Ko že misliš kaj kupovati v Ameriki, se pa kar tega poslopja oprimi..."

"To pa ni slaba misel, bi rekel. Koliko bi pa hotel imeti zanj?"

Newyorčan je potegnil beležnico in nekaj računal. Kmalu je odložil svinčnik.

"Ker si ravno ti, moj dragi sosed, se ne bom vlekel za vsak malenkosten milijonček. Bova bolj počez naredila. Tu pogledaj, kako sem izračunal. Velikega dobička ne bo, to ti po pravici povem, a čisto pod ceno ga tudi ne morem dati. En milijon boš vrgel za vsako nadstropje. Tu vidiš zapisano, koliko jih je, če se

nisem vračunal."

Torontčan se je zagledal v beležnico. Čez nekaj časa je zmignil z rameni.

"To je v redu. Zdi se mi sicer, da so drugi drugače pripovedovali, koliko nadstropij ima tista bajta. A za par soldov se ne bom potegoval; sosed je sosed. To pa vidim, da zares tudi tebi ni za denar. Veš, še ta hip bi ti porinil tisto vsotico, pa nimam drobiža pri sebi. So imeli nekakov piknik za slovensko cerkev včeraj popoldne. Sem zmetal do zadnjega vse, kar je bilo drobnega v žepih, zdaj pa ne poznam človeka v Torontu, ki bi mi mogel kaj debelega zdrobiti. Se bo treba obrniti na finančnega ministra v Ottawi. Pa saj boš kmalu spet kaj naokoli prišel?"

"O, tisto že! Veš, saj tako brez denarja tudi jaz nisem, čeprav me prodaja onega turna tišči. Smola je to, da je imela pred mojim odhodom tista Liga na Devetnajsti v New Yorku nekakovo kampanjo, ali kako že rečejo tistemu špasu. Pa sem izpraznil en žep. V drugih mi pa res ni ostalo, da bi ti zmenjal milijarde."

"Me veseli, da si tudi ti tako radodaren. Nič ne de, se bova že še pomenila."

"Sosed, eno ti povem: nič rad ne čakam. Imam tudi v Clevelandu in Chicagi in kaj vem kje še vse precej petične sosedje. Bom še nocoj z nekaterimi kakšno rekel po telefonu, jutri pa stopim do njih. Na misel mi hodi, da v Ameriki ne bodo pustili, da bi človek prodajal

"S tem se popolnoma strinjam. Ni vrag, da bi se sosedje ne sporazumeli! Saj tudi meni hodi na misel, da ni vredno nadlegovati tistega ministra tam v ottaw-skem gnezdju. Stopim rajši na letališče in kupim par zračnih linij, najprej pa dve: v Cleveland in Chicago. Če bodo za to malenkost moji bankovci preveliki, pa kupim še linijo do San Francisca. Se bom že kako znebil teh metuljev, ki jih nosim v žepu."

"Izvrstno si zamislil zadevo! Se bom jutri menda že po tvojih samofrčih vozil v Chicago. Takole ob petih bi že rad odrinil, da

ne bo kakšne zamude."

"Velja, sosed, stokrat velja! Sem ravno sklenil sam pri sebi, da tudi jaz skočim v Chicago. Bom imel vsaj družino kot se spodobi. Za jutri popoldne bi pa predlagal, da skočiva še malo v San Francisco pogledat. Me že dolgo vabijo. Zakaj bi si pa ne privoščila nekaj počitnic? Takole en dober mesec od diha bi se nama resnično prileglo."

"Imenitno, sijajno! Torej na svidenje, sosed, na letališču zjutraj ob petih."

"Na svidenje, sosed iz slavnega New Yorka!"

Podala sta si roke in

se obrnila po svojih opravkih. Čez hip sta se popraskala vsak po svoji glavi in si spet stopila nasproti.

"Ti, nekaj sem še hotel reči, pa brez zamere. Če bi se ravno zgodilo, da ne pridem pravočasno, saj ne boš hud."

"O, zakaj bi bil hud! Saj sem tudi jaz na to mislil in te hotel prositi: če bi se mi ravno zaspalo, pa nikar ne zameri."

"Zamera je meni čisto neznana reč. Samo da se dobro naspiš."

"Oh, dobra duša si, sosed! Naj ti Bog da prav lahko noč!"

"Tudi tebi, sosed! Lahko noč torej!"

NEKAJ ZADNJIH ŠTEVILK IZ ŽIVLJENJA CERKVE v U.S.A.

kardinali 4
nadškofov 29
škofov 166
duhovnikov 45.451
od teh je svetnih 28.611
redovnih duhovnikov 16.840
župnij 15.914
redovnih bratov 8.691
redovnih sester 154.055
škofijskih seminarjev 76
z 8.804 seminaristi
seminaristov v drugih seminarjih 6.244
redovnih seminaristov 18.400
kolegijev in univerz 250
z 210.920 študenti
škofijskih in farnih srednjih šol 1.536
s 375.099 gojenci
farnih osnovnih šol 8.493
z 2.992.318 gojenci
sirotišnic in otroških zavetišč 332

gojencev sirotišnic 36.528
ostalih otrok v vzgojevališčih 21.479
raznih zaščitnih ustanov 177
z 20.418 gojenci
posebnih razredov za pouk verouka 35.729
število otrok s kat. poukom 5.900.569
učiteljev v katoliških šolah 123.015
od teh duhovnikov 7.886
redovnih bratov 3.848
redovnih sester 89.391
splošnih katoliških bolnišnic 790
s 123.935 posteljami
število bolnikov preteklega leta 8.147.848
sanatorijev 132
z 10.367 posteljami
število bolnikov pret. leta 128.413
šol za bolniške strežnice 358
z 32.749 gojenkami
domov za ostarele 290
s 25.224 gosti

*Rožmarin
ima svoj duh,
naj bo zelen
al' pa suh...*

Naj vidim domačijo

O, dajte, da jo vidim - večno mlado domačijo.
O, dajte, da poljubim svoj domači paradiž.
Naj vidim, če škrljančki vam še gostolijo
vrhu poljan in njiv, nad to belino hiš.
Če prepeličke še pedikajo tam v senčni hosti,
prebujni lešniki še vedno dober sad rodé,
če zajčki so še vaši redni in poredni gosti,
ciklame in šentjanževke še vedno tak dehtë.

Kako to duši trudni dobro de:
nebeški vonj rezede, gartrože in rožmarina...

Kdor bil je tam za morjem, to prav dobro ve.

P. Aleksander OFM

Rt. Rev. Dr. J. ZAPLOTNIK:

Janez Metod Solnce

misijonar v Minnesoti

Minilo je komaj sto let, kar se je katoliška Cerkev v Minnesoti uredila in dobila svojega prvega škofa. Vendar je v tej razmeroma kratki dobi čudovito napredovala. Iz preproste misijonske pokrajine se je razvila v pet lepo urejenih škofij. Katoliško prebivalstvo, ki je izprva štelo samo kakih tri tisoč duš, se je v enem stoletju tako pomnožilo, da jih ima zdaj že blizu sedemsto tisoč.

Glavni vzrok temu izrednemu prirastku je bilo priseljevanje iz Evrope. To se je v večjem obsegu začelo že po ameriški državljanski vojni, ki se je leta 1865 končala. Vrhunec je doseglo zadnja tri desetletja pred prvo svetovno vojno, torej v dobi, ko je Solnce misijonaril v Minnesoti. V tistih tridesetih letih se je ondotno prebivalstvo pomnožilo kar za celih 165 odstotkov.

Razumljivo je, da Cerkev na tolik naval novih priseljencev ni bila pripravljena. Pogrešala je hudo duhovnikov in gmotnih pripomočkov. Zato so ji bili naši misijonarji, ki so prihajali iz domovine, zelo dobrodošli. Glede materialnih naprav se ji je godilo kakor doraščajočemu fantiču, ki mu je vsa obleka prekratka in pretesna. Cerkve, šole, samostani in druga poslopja, katera so izprva zadostovala, so postajala premajhna in so se morala povečati ali z novimi nadomeščati. To pa ni šlo kar tako gladko, ker so bili ljudje še siromašni, saj se bogataši navadno ne izseljujejo. Toda pomagali so, kolikor so pri svojem uboštvu mogli. Imeli so večidel tudi dobre duhovne voditelje, ki so znali najti izhod iz vsake zagate in tako pripomogli, da se je Cerkev polagoma dvignila do tiste materialne blaginje, ki jo danes uživa. Vzporedno z gmotno povzdigo so pa seveda skrbeli tudi za duhovni napredek, brez katerega bi go-

la materialna blaginja ne bila piškavega oreha vredna.

Eden izmed naših misijonarjev, ki so v tisti dobi pomagali graditi katoliško Cerkev v Minnesoti, je bil č. g. Solnce. Prišel je še mlad v deželo, posvetil vse svoje moči njenemu duhovnemu in časnemu izboljševanju ter si pridobil ime, ki ga ondotna zgodovina ne bo takoj pozabila. Prav utegne torej biti, če kratko očrtamo njegovo življenje in delovanje ter tudi njegove rojake seznanimo s tem slovenskim misijonarjem.

MLADOST IN ŠOLANJE

Janez Metod Solnce se je rodil 7. rožnika 1861 v Smledniku na Gorenjskem, kjer je bil tudi krščen v novi cerkvi sv. Urha. Starši so se ukvarjali s poljedelstvom. Očetu je bilo ime Jakob, materi pa Elizabeta. Bila sta pobožna kristjana, ki sta zgodaj vdahnila sinčku veselje za duhovski stan. Šolal se je doma in v Ljubljani, kjer je l. 1880 dovršil peti gimnazijski razred. Ker se je dobro učil in lepo vedel, ga je veroučitelj na gimnaziji, kanonik Janez Gogala, toplo priporočil misijonarju Jakobu Trobcu, ki je tedaj prišel iz Minnesote v domovino na oddih, da ga je vzel s seboj v Ameriko. Imel je devetnajst let.

Odrinila sta iz Ljubljane zadnji dan avgusta v družbi Trobčeve sestre Marije. Peljali so se skozi Dunaj, Prago in Lipsko v Bremen, kjer so se vkrcali na Nemški parnik *Mosel*. Popotnikov je bilo 1200 raznih narodnosti, a največ Nemcev. Vreme so imeli vseskozi ugodno, le dvakrat jim je za kratek čas zatulil hud veter. Po dvanajst dni trajajoči morski vožnji so v soboto, 18. kimavca, stopili v New Yorku na suho. Od tam so se še tri dni vozili po železnici v

Milwaukee, kjer se je Solnce vpisal v semenišče sv. Frančiška Saleškega.

Takoj po vstopu je moral napraviti izkušnje posebno v latinščini. Odrezal se je tako dobro, da so ga spoznali sposobnega za razred modroslovja. Sošolec mu je bil Anton Ogulin, katerega je dva tedna prej č. Janez Stariha čez morje pripeljal. Tam je potem študiral eno leto modroslovje in tri leta bogoslovje, in sicer za šentpavelsko škofijo v Minnesoti, katera je zanj plačevala, le za obleko je moral sam skrbeti. Dasi se je bilo treba mnogo učiti, je bil vendar prav zadovoljen, kakor se je sam pohvalil.

Semenišče sv. Frančiška je tedaj štelelo blizu dve sto dijakov, večidel Ircev, Angležev in Nemcev. Slovanov je imelo sprva samo deset (pet Poljakov, tri Slovence in dva Čeha), a so se sčasoma pomnožili. V jeseni 1882 se je vpisalo osem Čehov in štirje Slovenci (Solnce, Ogulin, Jakob Stariha in F. Madar), kar je ugajalo posebno Solncu, ki je bil vedno ne le zaveden Slovenec, ampak tudi navdušen Slovan. To je često pokazal. Ko so se n. pr. 1881 evropski Slovani pripravljali, da skupaj romajo v Rim na grob sv. Cirila, je Solnce v tem videl znamenje bližajoče se slovanske vzajemnosti in vesel vzkliknil: "Bog jo pospeši ter uresniči želje vsakega rodoljubnega Slovana!"

Ko je torej videl toliko čeških in slovenskih dijakov v semenišču, mu srce ni dalo miru, dokler jih ni pregovoril, da so se združili in še tisto jesen ustanovili "Slovanski spolek". Namen tega literarnega društva je bil, da bi se člani urili v slovanskih jezikih, spoznavali slovanska slovstva, se pripravljali za prihodnji stan slovanskih misijonarjev in po svojih močeh podpirali slovanske naseljence v Ameriki. Na sejah so govorili slovenski in češki in v kateremkoli slovanskem jeziku je kdo hotel govoriti. Za starosto so si izbrali Čeha, ker teh je bilo največ. Imeli so predavanja in deklaracije. Tega društva se je Solnce še pozneje rad spominjal in bil vselej vesel, ko je slišal, da še dobro uspeva. Medtem je čas naglo potekal in spomladi, 29. sušca 1884 je Solnce z Ogulinom prejel subdia-

konat, drugi dan pa diakonat. Dne 24. rožnika pa mu je nadškof Mihael Heiss podelil mašniško posvečenje. (Ogulin je bil za to še premlad.) Novo mašo je pel prav slovesno 6. julija pri č. dekanu Jakobu Trobcu v Wabashi, kamor je hodil vsako leto na počitnice. Pri tej priložnosti mu je cerkveni pevski zbor čvrsto zapel po slovensko "Novi mašnik, bod' pozdravljen", čeprav so bile razen treh Slovenk vse pevke Irke in Nemke. Nepričakovana himna je Solnca tako ganila, da je šepnil: "O kako milodoni na uho glas domače pesmi v daljni tujini!" Slavja se je udeležilo precej duhovnikov, izmed katerih so bili Slovenci razen dekana še dr. Bernard Ločnikar, Janez Tori, Peter Jeram, diakon Ogulin in češki bogoslovec A. Voneš, ki je pa dobro slovenski govoril; naučil se je od sošolca Solnca, ta pa od njega češki. Pridigal je dekan Trobec po angleško in župnik Jeram po nemško. Slovesnost je kasneje dekan opisal v *Zgodnji danici*.

Škof Jakob Trobec, ki je pripeljal študenta Solnca v Ameriko in mu tudi pridigal pri novi maši.

PRVA LETA V MISIJONIH

Po novi maši je šentpavelski škof Tomaž Grace poslal Solnca v Lake City, lepo mesto ob reki Mississippi, kakih deset milj severozapadno od Wabashe. Nadomeščal je župnika Edwarda Stacka, ki je po želji zbiral darove za svojo cerkev Matere božje, da bi jo izkopal iz dolgov. Fara je bila irska, a je imela tudi kakih dvanajst nemških družin in eno poljsko. Solnce je tam ostal do župnikove vrnitve konec kima.

Potem ga je novi šentpavelski škof

Janez Ireland prestavil v New Ulm, mesto-
ce ob reki Minnesoti, za kaplana župniku
Aleksandru Bergholdu, katerega je bil naš
misijonar Franc Pirc pripeljal s Štajerskega
v Ameriko. Tam je Solnce služil od začē-
tka vinotoka 1884 do konca aprila 1885.
Nekaj mesecev je tudi upravljal faro, da si
je župnik mogel privoščiti malo počitnic.

Nato je postal župnik fare sv. Petra
v Hokah v houstonskem okrožju v južno-
vzhodnem kotu Minnesote. Fara je bila
majhna in mlada, saj si je šele šest let pre-
je postavila cerkev. Ondi je Solnce delal
od konca aprila do začetka kimavca. Imel
je tam tudi župnijsko šolo s 56 otroki in a-
kademijo s 46 učenkami. V obeh so pouče-
vale sestre Notre Dame. Razen tega je u-
pravljal tudi kakih dvanajest milj oddaljeni
misijon Matere božje v Houstonu.

Dne 2. kimavca 1885 je prišel za
župnika v Owatonna, ki je sedež okrožja
Steele in stoji 65 milj južno od St. Paula.
Prvi ljudje so se tam naselili takoj po dr-
žavljanski vojni, a so že čez deset let na-
selje povzdignili v mesto. Okoličani so se
ukvarjali s poljedelstvom, živinorejo in
mlekarstvom, v mestu pa je cvetela obrt in
trgovina. Ondotni katoličani so si l. 1867
postavili cerkev sv. Srca Jezusovega, kma-
lu nato pa župnišče. Iz l. 1875 so imeli
svojega župnika češke narodnosti. Bila je
tam poleg cerkve tudi katoliška šola, v ka-
teri so frančiškanske sestre učile sto otrok.
Pod vodstvom g. Solнца se je pa število šol-
larjev v štirih letih zvišalo na 140. Iz O-
watonne je oskrboval deset milj oddaljeno
večidel češko podružnico sv. Trojice v So-
mersetov istem okrožju in dvanajest milj od-
daljeni misijon sv. Frančiška Saleškega v
Claremontu v okrožju Dodge. Imel je vseh
skupaj nad tri stot katoliških družin raznih
narodnosti; čeških je bilo kakih 150, polj-
skih 60, irskih 70 in nemških 50. Pridigal
jim je redno po češko, angleško in nemško.

Župnija je bila sicer precej velika,
a še zadolžena. Zato se je Solnce takoj
lotil dela, da bi jo razbremenil. Pripravil
je sejem (fair), ki je prinesel čez tisoč do-
larjev čistega dobička, in tudi sicer zbiral
denar med darežljivimi farani. Tako se mu
je kmalu posrečilo vse upnike izplačati.

Father
Janez M.
Solnce

Priredil je l. 1886 tudi ljudski misijon, žup-
ljanom v nemajhno korist. Vodili so ga o-
četje pavlisti.

Sledeče leto se je Solnce prvič od-
pravil na Slovensko obiskat starše in pri-
jatelje. Odpeljal se je 24. kimavca iz New
Yorka skozi Irsko, Angleško in Francosko
ter 13. vinotoka prispel v Ljubljano. Mudil
se je dobre tri mesece v domovini. Sestal
se je doma tudi s č. Francem Šusteršičem,
ki je bil že nad leto dni kaplan v Smledni-
ku. O Martinovem je v Šmartinu pri Kranju
krepko pridigal zoper pijančevanje in pri-
poročal treznost; svoje misli je podprl z le-
pimi zgledi ameriških katoličanov, kar je
tem laglje storil, ker je imel sam v owa-
tonnski fari društvo popolne zdržnosti.
Govoril je tudi po drugih krajih in ljudje
so mu bili hvaležni za pouk. Proti koncu
listopada jo je mahnil s svojim očetom, a-
meriškim misijonarjem Janezom Pavlinom
in njegovim očetom za kake tri tedne na
Laško. Iz Benetk se je njegov oče vrnil do-
mov, ostali trije pa so nadaljevali pot v
Rim, kjer so si ogledali svete kraje in o-
biskali tudi papeža Leona XIII. Nato so
se vrnili na Kranjsko praznovat božič. V
domovini je Solnce tudi skušal nabrati ne-
kaj dijakov za minnesotske misijone in med
drugimi dobil sedmošolca Franca Jagra.

Nekoliko mesecev po njegovi vrnitvi v Minnesoto je škof Ireland postal nadškof.

Solnce se je vedno dobro razumel s č. Jakobom Trobecem, tedanjim župnikom fare sv. Neže v St. Paulu, glavnem mestu Minnesote. Ta je v rožniku 1889 blagoslovil zastavo nekega podpornega društva in pri tem povabil Solnca, da je pridigal o družtvih in društvenem življenju. Sledeči mesec je šel zopet gori zapar tednov pomagat, ker si je bil Trobec opekel roki, ko je gasil ogenj v zakristiji, in nekaj časa ni mogel maševati.

ŽUPNIK V WEST ST. PAULU

Medtem je č. Alojzij Plut, župnik nemške fare sv. Mateja v West St. Paulu, tako obolet, da se je moral službi odpovedati. Na njegovo mesto je nadškof imenoval g. Solnca. To župnijo, ki stoji v zapadnem predmestju St. Paula, je tri leta prej ustanovil naš č. rojak Plut, sezidal šolo, nad njo cerkev in poleg nje župnišče. V pritličju pod cerkvijo so stanovale tudi šolske sestre Notre Dame in učile 140 otrok.

G. Solnce je 15. vinotoka 1889 prišel v West St. Paul in se takoj poprijel dela, da bi župnijo postavil na trdno finančno podlago. Preglavice mu je povzročal zlasti dolg, ki je znašal nad 20.000 dolarjev in obstojal iz več manjših posojil z visokimi obrestmi. Rešil je problem s tem, da je vzel naposodo samo eno večjo vsoto, a za nižje obresti, ter z njo izplačal vse stare upnike. Dva meseca po svojem prihodu je napravil farni sejem, ki je prinesel 2400 dolarjev čistega dobička. Isto je storil potem vsako leto s približno enakim uspehom. S temi in drugimi prireditvami se mu je polagoma posrečilo cerkveni dolg znižati za nekoliko tisoč dolarjev. Nekaj ga je plačal celo v letih 1893 in 1894, ko je najhujša depresija stiskala Ameriko.

Vendarpa zaradi dolga ni zanemarjal župnijskih naprav. Da bi okrasil cerkev, je kmalu po svojem prihodu naročil lepa kipa Brezmadežne in sv. Jožefa, ki sta prišla o novem letu iz Pariza. V aprilu je dobil nov zvon, da je vabil ljudi k službi

božji in molitvi. Isto leto je napravil več cerkvenih klopi in ob nedeljah začel po dvakrat maševati, da so se mogli vsi župljani udeleževati službe božje; šteli so namreč že pet sto družin, ki so prišle verčidel iz Evrope. Sledeče leto je naročil nov križev pot za 400 dolarjev in poskrbel, da ga je generalni vikar monsignor Caillet blagoslovil. Tudi je to leto prikupil kos zemljišča, na katerem zdaj stoji župnišče. Da bi napravil več prostora za šolarje, ki so šteli že tristo glav, je prepustil župnišče šolskim sestram, katerih je bilo že šest, in šel gostovat v najeto hišo. Tako je mogel prejšnje bivališče sester prenametiti v šolske sobe. Otroci so pa tudi te kmalu vse napolnili, kajti preden je Solnce od tam odšel, jih je bilo že 457, katere je učilo osem šolskih sester. Medtem je pa tudi fara stalno rastla in se delo tako množilo, da ga župnik ni mogel več sam zmagovati. Zato mu je škofijstvo dovolilo pomočnika. Prvi kaplan, ki ga je dobil, je bil Čeh, č. Alfonz Kotouč; prišel je leta 1895 in se je v kratkem precej privadil tudi slovenskemu jeziku.

Da bi župljani laglje po veri živeli in se urili v krščanskih krepostih, jim je Solnce ustanovil nekaj društev. Kmalu po svojem prihodu je ustanovil cerkvenopevsko društvo, leta 1893 pa dobrodelno društvo sv. Vincencija Pavlanskega in dvor sv. Mateja katoliških borštarnarjev ter mogoče še druga.

V povzdigo verskega življenja v fari je prirejal vsako leto štirideseturno češčenje sv. Rešnjega Telesa, med katerim so vsi župljani (do 700 oseb) prihajali k sv. zakramentom. Leta 1895 je poskrbel za ljudski misijon, ki sta ga vodila dva očeta redemptorista s prav lepim uspehom.

MISIJONI ZUNAJ ŽUPNIJE

G. Solnce se je zanimal za katoličane tudi izven svoje fare. Vedno je rad imel Čehe, katerih jezik je gladko govoril, in ko so se l. 1892 v Minneapolisu pripravljal, da bi si sezidali cerkev, jim je pomagal tudi z denarnim prispevkom.

V jeseni l. 1893 je začel maševati v

South St. Paulu, ki je nastal pri klavnicah v južnem predmestju St. Paula in še ni imel katoliške cerkve. Sv. maše, ki jo je pel v borzni palači, se je takoj prvič udeležilo blizu tristo oseb in tako dokazalo, da bi potrebovali svojo župnijo. Pred pridigo jim je prebral sv. evangelij v štirih jezikih: angleškem, nemškem, poljskem in češkem, da je vsakdo slišal božjo besedo v svoji materinščini. Poslej jim je vsak mesec zadnjo nedeljo maševal, šolske sestre njegove župnije pa so vsako nedeljo popoldne hodile tja učiti mladino krščanskega nauka; že prvi dan se je priglasilo 65 otrok. Posledica je bila, da se je tam kmalu ustanovila nova župnija sv. Avgušтина, ki je kras Južnega St. Paula. Po pravici se torej Solnce sme imenovati njen ustanovitelj.

Mnogo je storil tudi za Slovence v Ameriki. Prva leta, ko je bilo tu še malo slovenskih duhovnikov, je pridno misijonaril po raznih naših naselbinah. Večkrat je obiskal Slovence v Jolietu blizu Chicaga, posebno o velikonočnem času, da so mogli opraviti svojo versko dolžnost. Prvič je bil pri njih v maju 1889. Pomagal jim je tudi, da so se cerkveno organizirali; obljubil jim je preskrbeti lastnega župnika. Leta 1891 je šel drugič v domovino, kjer je zadnjič videl svoje starše, kajti sledeče leto mu je umrl oče, dve leti nato pa še mati. Tam je pregovoril tudi mladega g. Franca Šusteršiča, ki je bil tedaj kaplan v Šmartnem pri Litiji, da je šel z njim v Ameriko misijonarit med Slovence. Odrinila sta v začetku aprila in se 2. maja izkrcala v New Yorku. V Chicagu je Solnce predstavil Šusteršiča nadškofu Feehanu, ki ga je 12. maja poslal v Joliet ustanavljat slovensko župnijo sv. Jožefa.

Solnce je misijonaril tudi v državi Montana med Slovenci in drugimi Slovani, ki so delali zlasti v ondotnih plavžih, rudnikih in premogovnikih. Prvič jih je posetil v jeseni leta 1889. Bil je tam zopet nekaj tednov v kimavcu 1892 in obiskal mesta East Helena, Butte, Anaconda in še druge kraje. Našel je stotine katoliških Slovencev, Hrvatov, Slovakov, Čehov, Poljakov in Ukrajincev, ki so bili brez prave dušne oskrbe. Slovencem v Butte je pomagal, da

so si 11. septembra ustanovili društvo sv. Janeza Krstnika in ga priključili Kranjsko-slovenski katoliški jednoti (KSKJ) takoj ob njeni ustanovitvi. Med odsotnostjo ga je nadomestoval č. Marko Pakiž, ki je 3. avgusta prišel iz Slovenije v New York in katerega je Solnce pridobil za šentpavelsko škofijo.

Dne 11. julija 1893 se je na prošnjo helenskega škofa Janeza Brondela Solnce zopet odpravil v Montano voditi misijone med ondotnimi slovanskimi katoličani. Ti so živeli razkropljeni po državi, a niso imeli stalnih dušnih pastirjev, ki bi jih bili razumeli; bilo jih je namreč večidel premalo skupaj in so bili tudi preubogi, da bi si mogli ustanavljati narodne župnije. Posetil je zopet East Heleno, Butte, Anacondo in Great Falls. V Butte je v nedeljo 16. julija pel slovesno sv. mašo pod milim nebom v pričo 7000 ljudi in apostolskega delegata nadškofa Franca Satollija. Ta mu je potem obljubil poskrbeti, da bodo Slovenci v Montani dobili svojega duhovnika. Za to službo se je menda oglasil č. Jožef Zalokar, ki je tisto poletje šel v Montano, pa iz neznanega vzroka ni ostal tam.

Čez leto dni je Solnce zopet potoval v Montano in posvetil kake tri tedne tamkajšnjim delavcem. Poleg drugih krajev je zopet obiskal East Heleno, kjer je imel dva dni misijon in 25. julija ustanovil Slovence podporno društvo sv. Cirila in Metoda, ki je dobra tri leta pozneje pristopilo h KSKJ. Poslej Solnce ni več hodil v Montano misijonarit, ker je ta konec poletja 1895 dobila svojega slovenskega duhovnika, č. Janeza Pirnata.

Ko govorimo o slovenskih naselbinah, se zdi primerno omeniti tudi kolonijo, katero je hotel ustanoviti l. 1896 v Kaliforniji Peter Jeram na nekaki socialistični ali komunistični osnovi. Mož je bil le štiri leta starejši od Solnce in je pri njegovi novi maši pridigal, torej sta si bila prijatelja. Ko se je pa zvedelo, kako je uredil svojo kalifornijsko naselbino, se je zameril ne samo slovenskim delavcem, ampak tudi slovenski duhovščini, vštevši Solnce. Ta mi je l. 1912 sam naročil: "Če boste kdaj kaj pisali o Rajski dolini, ne pozabite povedati,

da smo bili vsi slovenski duhovniki zoper to Jeramovo početje in da smo ga nekateri tudi skušali od njega odvrniti, pa si ni dal nič dopovedati." Jeram je bil sanjar, ki pri vsej svoji nadarjenosti ni poznal človeške narave. Spomladi l. 1897 je iznenada utonil, nakar je njegova naselbina propadla, kakor je bilo pričakovati. Ostalo ni od nje nič drugega, kot žalosten spomin.

ČISLAN GOVORNIK

Dasi se Solncu ni posrečilo Jerama pregovoriti, da bi bil opustil ali spremenil svoj sanjarski načrt, je pa med duhovščino slovel kot dober govornik. Zato so ga radi vabili k raznim slovesnostim, da jih je poživil in veličal s svojo zgovornostjo. Naj navedemo nekaj primerov.

Udeležil se je nove maše o. Romana Homarja, 28. avgusta 1890 v Brockwayu, in pri večernicah pridigal slovensko. Enajst dni potem je govoril pri srebrnem jubileju č. Jakoba Trobca. Dne 21. rožnika 1891 je pridigal pri blagoslavljanju novega zvona v fari sv. Bernarda v St. Paulu, kjer je bil župnik njegov sošolec Ogulín. Dne 14. avgusta 1892 je imel zelo primeren govor pri blagoslavljanju nove društvene zastave v župniji sv. Neže v istem mestu. Prav tam je menda vsako leto pridigal pri 40-ur-

ni pobožnosti. Dne 3. kimavca 1893 je imel zopet v cerkvi sv. Bernarda pridigo, in sicer pri novi maši č. Ferdinanda Požka. Dne 3. oktobra 1894 je govoril pri obedu, ko je č. Janez Stariha obhajal svoj srebrno-mašniški jubilej.

Naj malo natančneje izpregovorimo o zanimivem govoru, kiga je imel v St. Paulu 8. kimavca 1890, ko je č. Jakob Trobec praznoval 25-letnico mašništva.

Pri banketu je bil za raznimi govorniki pozvan tudi g. Solnce, naj napije "Naši ljubi domovini Kranjski", ki je slavljena rodila. Navzoči so bili nadškof Ireland; škof Cotter, opat Ločnikar, misijonarji Buh, Plut Stariha, Oster, Wurstin mnogi drugi odlični gosti duhovskega stanu. Solnce je z velikim navdušenjem govoril o Slovencih in poveljeval svojo domovino, kakor se je drugi dan bralo v ameriških dnevnikih. Napitnico je pozneje tudi *Amerikanski Slovenec* prinesel pod naslovom: "Prvi govor o Slovencih v angleškem jeziku". V njej je gospod dobro opisal žalostne razmere, v katerih so živeli Slovenci pod staro habsburško monarhijo, kjer so le Nemci in Madžari veljali. Omenjeni tednik je takole poročal:

G. Solnce je prav lepo orisal Slovenijo zemljepisno in zgodovinsko, potem pa nadaljeval: "Samo enkrat, a le za kratek čas, je zvezda svobode posijala na sinjem slovenskem nebu in njeni mili žarki so pro-

Prelepa Gorenjska, katero je zapustil Rev. Solnce, pa je pozabiti ni mogel...

Bela
Ljubljana
- prestolnica
Slovenije

drli v najmanjšo gorsko kočico zatiranega naroda. Bilo je leta 1848. Toda bleščeča se zvezda se je kmalu zopet skrila za oblake, bolj črne kot prej. Sedaj ne preostaja Slovincem drugega kot upanje. Pa še to nado morajo imeti zakopano globoko v prsih, kajti smrtna kazen preti nesrečniku, ki bi le zinil besedico 'svoboda'. Nimamo šol, razen na Kranjskem, kjer pač le trpe deloma slovenske nižje šole, a višjih nam nikdar niso dovolili. In vendar stojimo v izobrazbi tako visoko kot severni sosedje. Družba sv. Mohorja pošilja vsako leto svoje knjige v 50.000 iztisih med Slovence. Naš jezik je popoln in bogat; naš slovar ima 80.000 pristnih slovenskih besed. Naša književnost se lahko primerja književnosti desetih milijonov avstrijskih Nemcev kljub podpori, katero jim je vlada dajala, in kljub zaprekam, s katerimi je nas ovirala. Saj si celo vsak slovenski dijak šteje v sveto dolžnost bogatiti slovensko književnost, kakor mu muza velevala. Č. g. Trobec lahko potrdi te moje besede. Da, močno sem bil ganjen, ko sem nekega dne pri preobračanju njegovih nabornih knjig neletel na zvezek liričnih pesmi, katere je sam spisal.

Pred štiridesetimi leti se nam je zdelo, da smo poklicani spreobrniti ves svet, in to je vzrok, zakaj zdaj kakih šestnajst naših duhovnikov misijonari v Minnesoti. O-koli leta 1850 se je napotilo nekaj sloven-

skih duhovnikov pod vodstvom dr. Knobleharja - Abune Solimana - v afriške puščave. Pod palmovim drevjem blizu belega Nila počivajo telesni ostanki šestih slovenskih junakov in pričakujejo dneva vstajenja. - Skoraj isti čas je zapustila druga četica slovenskih duhovnikov svojo domovino in se odpravila proti deželi svobode; načeloval ji je mož, čigar ime je še zdaj drago vsakemu katoliškemu Američanu - svetniški škof Baraga. Njegovi spisi v slovenskem jeziku so še danes med najbolj priljubljenimi na Slovenskem in njegove pesmi in himne v indijanskem jeziku bodo živele, dokler ne bo zadnji rdečkožec zginil iz ameriških gozdov. Drugi so posnemali njegov zgled. Naj omenim samo č. gospoda Pirca, Čebulja in duluthskega generalnega vikarja Buha. Vsak izmed teh je druge pripeljal s seboj iz Evrope. Tako je oče Pirc, ko je obiskal domače planine, vzel s seboj precej dijakov, med njimi mladega bogoslovca, čigar jubilej danes praznujemo.

Morebiti se bo zdelo, da pristransko govorim, a se vendar drznem trditi, da so trdo delali in se hrabro borili v čast sebi, Cerkvi in deželi, katera jih je rodila. Otresli so se vseh predsodkov in se z isto ljubeznijo trudili za vse narode ter v vseh primerih ravnali kot katoliški duhovniki in državljani 'velike republike'.

Utegne se čudno zdeti, a je vendarle

res: brž ko omikan Slovenec zapusti Lloydov parnik, je popoln Američan, kolikor ga je. Vajen zatiranja in tujčeve pete, ve ceniti prijetnosti zlate svobode. Takoj se tu čuti domačega. Ko vidi rdeče-belo-modro zastavo, vihrajočo z državnega poslopja v New Yorku, se spominja trobojnice svoje rojstne zemlje.

Tukaj smo in dobro je, da smo tukaj. To je dežela po naši želji. In medtem ko bomo zmeraj hranili v svojih srcih gorak kotiček dragi domovini onkraj morja, pa bomo vedno delali in molili za prelepo Kolumbijo, dokler ne umremo."

Ta govor lepo označuje g. Solnce. Dasi ga je poslušalo precej trdih Nemcev, jim je pogumno povedal resnico, kar so mu pa mnogi zamerili. Prav tisti čas so bili namreč ameriški Nemci zelo občutljivi, ker so ravno vodili najhujše boje za svoje tako zvane narodne pravice. Vkljub temu pa Solnce ni nikoli tajil svoje narodnosti, a tudi ni nikdar vedoma delal krivice nikomur, tudi Nemcem ne, marveč je je zmeraj vestno skrbel za njih duše.

Drug zaveden Slovenec je bil tedaj že zgoraj omenjeni dr. Ločnikar, prvi in zadnji slovenski opat v Ameriki. S Solncem sta si bila dobra prijatelja, saj je celo pri njegovi novi maši služil kot arhidiakon. Na žalost pa je opat še mlad umrl. Njegovega pogreba se je udeležil seveda tudi Solnce dne 14. listopada 1894 v Collegeville, Minn.

Slovenci so pa imeli tudi med Američani dobre prijatelje. Nadškof Ireland jih je visoko cenil. Rad je imel tudi g. Solnce. Da gani izgubil, ga je v jeseni 1889 prestavil v St. Paul, ravno preden se je južni del nadškofije ločil in postal samostojna škofija s sedežem v Winoni, v katero je prišla tudi Owatonna. V prosincu leta 1891 je nadškof imenoval šest upravnikov, da so skrbeli za duhovniški sklad (clerical fund), med njimi tudi g. Solnce, ki je to službo potem več let opravljal. Dve leti nato je bil izbran za člana škofijskega odbora, ki je imel nalogo izpraševati duhovščino pri konkurznih in drugih skušnjah (examinator cleri). To službo je vršil vse ostalo življenje. In ko je v kimavcu 1896 škof Marty

umrl v St. Cloudu, so škofje šentpavelske province postavili tudi g. Solnce za enega izmed treh kandidatov za izpraznjeni škofovski sedež. Sicer Solnce ni bil izvoljen za škofa, a že to, da se je njegovo ime predložilo, priča, da so ga škofje imeli za vrednega in uglednega duhovnika. Papež je izbral za šentklavdskega škofa č. g. Jakoba Trobca, ki je bil predložen na prvem mestu.

ŽUPNIK PRI SV. NEŽI

Solnce je skoraj osem let uspešno vodil župnijo sv. Mateja, ko ga je nadškof imenoval za naslednika g. Trobca, namreč za župnika cerkve sv. Neže v St. Paulu. Mesto je tedaj štelo že nad 150,000 prebivalcev. Župnija sv. Neže je bila največja nemška fara v Minnesoti. Ustanovil jo je deset let prej g. Trobec, ki je ravno dovrševal pritličje nove cerkve. Na nadškofovo željo je 19. kimavca 1897 sam umestil novega župnika. Dva dni potem je bil posvečen za škofa. V pripravljalnem obdobju za to slavnost je bil tudi Solnce. Pri konsekraciji je služil za kaplana škofu Vertinu, enemu izmed posvečevalcev. Sledečo nedeljo je škof Trobec pel svojo prvo pontifikalno sv. mašo v novem cerkvenem pritličju sv. Neže in ga popoldne slovesno blagoslovil v pričo mnogih duhovnikov in vernikov, pridigal pa je Štajerec Karel Koeberl.

Že prej so župljani sklenili, da nekaj let cerkve ne bodo dalje zidali, temveč da bodo kar pritličje rabili za cerkev. Ko so ga dovršili, ga je župnik Solnce pomagal oskrbeti s potrebno opravo. Naročil je najprej lep glavni oltar, katerega je škof Trobec 23. prosinca 1898 blagoslovil. Staro cerkev je predelal v šolske sobe, kar je stalo pet tisoč dolarjev, ter napravil cerkvi novo prižnico in dve spovednici. Leta 1899 je naročil dva lična stranska oltarja. Naslednje leto pa je dal cerkev znotraj poslikati, kupil novo večno luč in naročil krasne nove orgle na piščali. Blagoslovil jih je na god sv. Neže 1. 1901 škof Trobec, ki je bil sam spreten orglar, in pri tem imel lep govor, v katerem je povedal mnogo za-

nimivega ne le o glasbilih, ampak tudi o svojem potovanju v Rim in po Evropi. Isti večer so cerkveni pevci priredili nabožni koncert, ki je privabil mnogo poslušalcev in se je dobro obnesel, čeprav je bilo slabo vreme. Stroške za vse pravkar navedene stvari so krila večinoma razna farna društva.

Štiri dni nato je šentpavelsko sementišče praznovalo god svojega zavetnika. Navzoči so bili poleg dijakov nadškof Ireland, škof Trobec, generalni vikar Janez Stariha, Anton Ogulin in mnogi drugi gostje. Pri tej priložnosti je Solnce imel tako lep angleški govor, da so ga drugo jutro mestni dnevniki pohvalno omenjali in skoraj doslovno navajali. Sledečo nedeljo je na povabilo škofa Trobca pel v šentklavski stolnici veliko mašo in pridigal. Dne 5. maja pa je govoril v Minneapolisu, kjer je fara sv. Elizabete z župnikom Jagrom obhajala srebrno obletnico, kar si je postavila katoliško šolo.

Medtem so se župljani sv. Neže tako pomnožili, da so šteli že okoli devetsto družin, ki so prišle večinoma iz Češkega in Ogrskega. Prav to pa je sprožilo več perečih vprašanj, ki so nujno zahtevala rešitev. Šola je bilo takole:

Ko je Solnce prišel tja za župnika, je fara imela nad 750 učencev. Spomladi l. 1901 pa jih je bilo že čez 1050. Rabili so razen glavnega šolskega poslopja, ki je bilo obzidano z opeko, še tri druga poslopja, narejena iz desk. Toda vsa so bila že prenapolnjena, tako da 117 otročičev ni več moglo v njih najti prostora. Morali so jih stlačiti kar na šolski hodnik, kjer so ležali preko klopi, da so prišli do svojih sedežev.

Častitim sestram Notre Dame, ki so

v šolah učile, se ni dosti bolje godilo. Tudi njihovo število se je v štirih letih dvignilo z enajst na enaindvajset. Niso imele skupnega bivališča, ampak so živele na več krajih: v kleti ter podstrešju glavne šole in menda še v dveh drugih hišah. O kaki udobnosti seveda ni bilo ne duha ne sluha.

To je kajpada vedel tudi župnik. Zato mu je bilo kar prav, ko je nadškof sam prišel sestre obiskat, si ogledal njihovo bivališče ter potem napisal pismo, v katerem je ukazal župniku in faranom, naj sestram postavijo primeren samostan, sicer jim utegne šolo zapreti. To je pomagalo in kmalu rodilo zaželjene sadove.

Po korenitem posvetovanju s cerkvenim odborom je župnik napravil obsežne načrte, da vsestransko poskrbi za učence, učiteljice in kaplana, ki sta se morala stiskati v starem župnišču.

Ko je leta 1901 prišla pomlad, se je župnik lotil dela, da načrte čimprej uresniči. Najprvo je prodal in odstranil vsa lesena poslopja. Potem je dokupil nekaj parcel zemlje za 5,645 dolarjev in neko pripravo, v bližini stoječo hišo za 4,000 dolarjev. Nato je dal prizidati veliko krilo glavni šoli in pozneje v njej preurediti sestrsko stanovanje šolske namene. Ko je bilo delo končano, je šola imela dovolj prostora za vse otroke (celo leta 1903, ko so dosegli največje število, namreč 1270). Predelati je dal tudi kupljeno hišo v župnišče, prostornejše od starega. To je bilo potrebno, ker je že skoraj tri leta imel podva kaplana, da stam pomagala pri rastočem delu v župniji. Hkrati je začel zidati tudi velik in udoben samostan za šolske sestre ter pri tem uporabil dotedanje župnišče za njegovo krilo.

Generalni vikar Stariha je 22. kimavca blagoslovil vogelni kamen, pridigal pa je župnik Jager. Dovršili so ga sledeče leto in je spohištvo vred stal blizu 25000 dolarjev. Tako so se sestre mogle iz starega in mračnega stanovanja preseliti v nov svetli samostan,

Cerkev sv. Neže
v temeljih za novo cerkev.

ki je bil v čast fari in župniku. S tem je bil gradbeni program za zdaj izčrpan.

Da bi mogel vsa ta nova poslopja in njihovo opravo vsaj deloma plačati, je že konec avgusta pripravil velik župnijski sejem, ki je prinesel lep dobiček. Vendar pa ta in druge prireditve niso mogle pokriti vseh stroškov. Zato se je fara morala zadolžiti.

Vsušču 1899 se je Solnce udeležil v Marquettu pogreba prijatelja škofa Vertina. V listopadu 1901 pa je bil v Richfieldu pri pokopu prijatelja, župnika Janeza Torija, ki je pri njegovi novi maši služil za diakona.

Prav to leto je dnevnik *The St. Paul Daily News* razpisal tekmo za najbolj priljubljenega župnika v mestu. Udeležilo se jo je 38 protestantskih pastorej in štirje katoliški župniki. Končala se je 1. vinotoka. Zmagal je župnik Solnce, do česar so mu pripomogla močna farna društva. Za nagrado je dobil prosti vozni listek prvega razreda iz New Yorka v Palestino in nazaj ter plačilo vseh drugih potnih stroškov.

Na potovanje bi se bil že sledeče leto odpravil, pa ga je zidanje samostana zadrževalo. Odšel je šele leta 1903 in se s sestro Apolonijo, ki mu je gospodinjala, 1. sušca v New Yorku vkrcal na parnik. Obiskal je Neapelj in Rim, šel v Egipt in Sveto deželo, od tam pa na Kranjsko. Ondi je nabral enajst slovenskih dijakov in se poleti vrnil z njimi v Ameriko. Dva izmed njih sta bila bogoslovca, namreč Anton Sojarin Luka Klopčič, ostali pa so bili gimnazijci, med njimi Franc Missia (stričnik prvega slovenskega kardinala Jakoba Missia), Peter Remškar, Janez Novak, Peter Šprajcar in Franc Javh-Kern. Ljubljano so zapustili 20. julija. Pot jih je peljala skozi Dunaj, Prago, Draždane in Kolonijo v Hamburg, kjer so se 1. avgusta vkrcali na parnik *Pennsylvania* in čez dvanajest dni stopili v New Yorku na suho. Tri dni potem so dospeli v St. Paul, kjer so se vpisali v ondotno semenišče. Šest izmed njih je postalomašnikov, pet pa si je izbralo druge poklice.

Dobro leto potem, proti koncu poletnih počitnic, je neko noč divjala silna

nevihta nad mestom St. Paulom. Bliskalo se je in treskalo, kar se je dalo. Strela je udarila tudi v šolo sv. Neže in precej poškodovala streho, a na srečo ni zadela nobene izmed dvanajstih sester, čeprav so ravno pod njo spale. Zdramil jih je šele dež, ki jim je lil na postelje. Zares čudno se je zdela da se jim ni nič pripetilo; župnik je menil da zato ne, ker so zvečer pobožno molile, naj nas Gospod reši treskainihudega vremena. Z zavarovalnino, katero je dobil, je dal škodo naglo popraviti, tako da se je prihodnji mesec šola lahko ob določenem času odprla.

Med Solnčevim župnikovanjem sta pri sv. Neži imela dva Slovenca novi maši, in sicer Franc Rant 10. rožnika 1900, in Jožef Varh 12. rožnika 1905.

Kmalu potem so jolietški Slovenci dozidali novo cerkev, ki je tedaj veljala za najlepšo slovensko cerkev v Ameriki. Blagoslovil jo je 15. vinotoka chicaški nadškof Quigley, maševal pa škof Trobec. Župnik Šusteršič je povabil Solnce, ki je nekoč pomagal župnijo ustanoviti, da je pridigal. Razpravljaj je obširno o svetosti hiše božje, vrat nebeških. Za uvod je omenil, kako je moral še pred šestnajstimi in petnajstimi leti tukaj Slovencem pridigati v tuji cerkvi in deliti sv. zakramente. Zdaj pa imajo svojega župnika in ta veličatni, umetniško dovršeni hram božji. Zato jim je iz srca četital. Opozoril jih je tudi na karpelico v cerkvi, kjer bo kmalu stala slika Marije Pomagaj, posneta po čudodelni podobi Matere božje na Brezjah, in jim vneto priporočal, naj se v težavah k njej zatekajo.* Pridigo je odlikovala poleg lepe slovenščine tudi prepričljiva zgovornost, kakor so poslušalci vedeli povedati.

Solnce pa je veljal za uglednega moža tudi v svoji škofiji, v kateri je imel več važnih služb, kakor smo že omenili. Poleg tega ga je nadškof leta 1902 imenoval še za škofijskega pravdnika (*procurator fiscalis*). Ta služba, katero je potem opravljal

* To Marijino sliko so čez nekaj mesecev Jolietčani res dobili. Naredil jo je dunajski slikar Jožef Kastner, plačala pa mati župnika Šusteršiča. Bržkone je to prva podoba in kapela brezijske Matere božje v Ameriki.

do konca življenja, ga je obvezovala paziti, da se postava in pravica nista kršili, ali zahtevati, da so se zločinci kaznovali. Poleg tega je bil eden izmed ustanoviteljev in odbornikov katoliškega zgodovinskega društva, ki ga je leta 1905 nadškof organiziral. Izbran je bil tudi za člana raznih odborov, ki so izza leta 1907 pomagali zidati novo stolnico v St. Paulu in prokatedralo v Minneapolisu.

Skrbel pa je za organizacije tudi v svoji župniji, kjer je ustanovil nekaj novih društev. Takoj po svojem prihodu tja je uvedel katoliški red borštnarjev za moške, da bi se bolje spoznavali in si med seboj kakor tudi cerkvi pomagali. Sledeče leto je ustanovil društvo katoliških borštnaric in leta 1906 društvo Marije Pomagaj za ženske, da bi se podpirale v bolezni in smrti, živele po veri in pospeševale tudi cerkvene koristi. Dalje je leta 1900 organiziral za oba spola društvo večne molitve, da je določene ure častilo sv. Rešnje Telo, in tabernakeljsko društvo, da je skrbelo za mašno obleko, cerkveno perilo ter krašenje oltarjev in svetišč. Leta 1908 pa je ustanovil zvezo gojencev sv. Neže, da je graduante farne šole med seboj povezala in v njih budila zanimanje za cerkev in vero; ter družba sv. Janeza Krstnika za fante, da jih je zbiral, ohranjevala veri in vzgajala v umne katoličane. Ta in že prej vpeljana društva so tudi župnijo znatno podpirala. Solnce je pridno pomagal tudi pri ustanavljanju Mestne zveze nemških katoliških društev v St. Paulu.

ZIDANJE NOVE CERKVE

Ko je župnija sv. Neže dovršila novi samostan, ni šest let ničesar več zidala. Ta čas si je župnik prizadeval zmanjšati cerkveni dolg. Plačeval je sproti ne le tekoče stroške in obresti na posojilo, temveč polagoma krčil tudi dolg sam s sejmi, bazarji, pikniki in drugimi prireditvami.

Toda župnija še ni imela prave cerkve. Tičala je še v pritličju, ki je pa tudi postajalo pretesno, kajti število družin je narastlo že na tisoč. Zato je župnik s farani sklenil postaviti ne le novo, ampak tudi

večjo cerkev, kakor pa je bilo to pred leti v načrtu. Želel je sezidati krasno cerkev, ki bo Bogu v čast in župniji v pomoč. Da bi si pridobil porabnih idej, je šel leta 1908 zopet v Evropo ogledovat in proučevati razne hiše božje, posebno v Sloveniji, Avstriji in na Bavarskem. Vrnil se je z jasno sliko v srcu, kakšna naj bo nova cerkev sv. Neže. Svoje misli in želje je razodel arhitektu Juriju Riesu, svojemu župljanu, ki je pozimi izdelal načrte.

Poleti so začeli zidati cerkev. Povečali so stari temelj in dogotovili pritličje, nato so praznovali dvojno slavnost. Bilo je 17. vinotoka. Dopoldne je župnik obhajal srebrni jubilej mašništva in pel slovesno mašo, katere se je udeležil nadškof Ireland, škof Trobec in okrog sedemdeset duhovnikov; pridigal je škof Trobec. Popoldne pa je isti škof blagoslovil in položil vogelni kamen za novo cerkev, pridigal pa je nadškof.

Po cerkveni slovesnosti so imeli še svetno praznovanje. Obeh se je udeležil tudi mestni župan Daniel Lawler, ki je vneseno govoril o Solnčevem delu za cerkev in mesto. Pri tej priložnosti so farani poklonili župniku dva tisoč dolarjev v priznanje zaslug, ki si jih je pridobil za faro sv. Neže.

Naslednji dve leti je zgradba polagoma rastla v veličastno poslopje. Ljudje so splošno pričakovali, da bodo božič leta 1911 že v novi cerkvi obhajali. Toda medtem so neprestane skrbi župniku tako zrahljale zdravje, da so mu zdravniki resno prigovarjali, naj si privošči vsaj leto počitka, da se okrepi. Odpravil se je torej zopet v Evropo in poleti 1911 poslal prijateljem pozdrave celo iz Črne gore. Res se mu je zdravje nekoliko popravilo. Brž ko se je malo bolje počutil, je hitel nazaj v svojo župnijo, katere blagor mu je bil tako zelo pri srcu. Toda spotoma se je hudo prehladil, kar ga je vrglo za veliko mesecev na bolniško posteljo. Ko so župljani sv. Neže to zvedeli, so mnogo molili zanj, posebno šolski otroci, ki so ga imeli zelo radi. Šele na pomlad se mu je zdravje tolikoboljšalo, da se je mogel vrniti domov. Zdaj so se hitro zopet lotili de-

Veličastna nova cerkev
sv. Neže - delo Fathra Solnca

la, ki je zadnji čas zastalo in cerkev kmalu dogotovili.

Preden pa se je to zgodilo, je župnika in faro pretresla huda nesreča, ki je iznenada zadela enega izmed faranov. Na spominski dan je namreč utonil v reki Minnesoti nadobudni bogoslovec Anton Logar, Slovenec. Da bi preizkusil čoln, ki ga je kupil, je pustil mlajšega brata na bregu, sam pa veslal v deročo vodo; zašel je v vrtnec, ki je prevrnil čoln in požrl veslača, preden je brat mogel poklicati pomoč. Anton se je rodil leta 1888 v Železnikih na Gorenjskem in kot otrok prišel s starši v St. Paul, kjer je hodil v šolo sv. Neže, kolegij sv. Tomaža in semenišče sv. Pavla. Končal je ravno drugo leto bogoslovja in bi bil čez dve leti mašnik. Bil je ne le zelo priljubljen med dijaki in župljani, ampak tudi izredno nadarjen. Profesorji in semeniščniki so mu

priredili lep pogreb iz cerkve sv. Neže; udeležilo se ga je poleg mnogih faranov tudi šestnajst duhovnikov. Pri slovesni maši zadušnici, katero je daroval semeniški vodja, so sošolci stregli in peli pod vodstvom profesorja Missia, pridigal pa je pretresljivo in v srce segajoče župnik Solnce ter opisal rajnkega kot mladeniča lepega značaja in vzornega življenja. Pokopali so ga na pokopališču Calvary. Ob grobu so žalovali tudi ovdela mati, dva brata in štiri sestre, izmed katerih je ena postala redovnica Sr. Evgenija pri notredamskih sestrah.

Za žalostjo pa vedno pride veselje. V kratkem je napočil najlepši dan, ki ga je župnija sv. Neže kdaj doživela; namreč nedelja dne 9. rožnika 1912, ko je nadškof novo cerkev slo-

vesno blagoslovil. Farani so poskrbeli, da je bila vsa v cvetju, vencih, zelenju in zastavah; celo mlaje, ki so menda slovenska posebnost, so postavili po navodilih č. Petra Remškarja, ki je bil tedaj ondi kaplan. Slovenskih obredov se je udeležilo 32 duhovnikov in velikanska množica ljudstva, peli pa so semeniščniki s prof. Missio. Pontifikalna maša je imel škof Trobec, odpeval pa je pevski zbor domače cerkve.

Med oznanili je Solnce kratko nagovoril farane in poleg drugega tudi omenil, da se med zidanjem ni pripetila nobena nesreča. Za to se je bilo zahvaliti največ sv. Jožefu, čigar varstvu je župnik prav od početka izročil zidanje cerkve in potem skrbel, da se je vsako prvo sredo v mesecu maševalo njemu v čast.

Slavnostno pridigo med mašo je imel nadškof v angleščini. Pohvalil je župljane,

češ da se smejo ponašati s cerkvijo, ki je poleg stolnice najveličastnejša cerkvena zgradba na ameriškem severozapadu. Nato je govoril o glavnem vzroku, zakaj so sezidali ta hram božji, namreč ker verujejo v Boga in posmrtno življenje. Po maši pa je škof Trobec pridigal po nemško. Presrčno je čestital faranom in župniku, ker se je po žrtvovalno posvetil veliki nalogi, izvedensko izdelal načrte, se pogumno lotil zidanja in vztrajno dovršil stavbo ter tako omogočil današnji praznik. Nato je škof pretresljivo govoril o pomenu katoliške hiše božje kot bivališču evharističnega Boga. Končno je vsa cerkev zapela zahvalno pesem. Popoldne je škof Trobec vodil pontifikalne večernice.

Cerkev je veličastno poslopje, sezidano iz rezanega kamena v baročnem slogu v podobi križa. Pokrito je z rdečo opeko. Pročelje ima troje velikih bronastih vrat. Cerkev ima 1100 sedežev. Dolga je 200 čevljev, široka 73 (v križu sto), visoka znotraj 60, zunaj do slemena 80 čevljev. Strop podpirata dve vrsti stebrov. Vitki zvonik s križem se dviga 219 čevljev visoko v nebo in se že od daleč vidi. Cerkev ima pet oltarjev in ob pročelju dve kapelici; eno uporabljajo za krstilnico, druga je posvečena brezijski Mariji Pomagaj. Ob polkrožnem svetišču sta dve zakristiji, v pritličju pa dve prostorni dvorani. Vse je dobro razsvetljeno z električnimi lučmi in pozimi greto s centralno kurjavo. Poslopje je stalo blizu 250.000 dolarjev.

Nas Slovence posebno zanima kapelica Marije Pomagaj. Ima svojo zgodovino, ki sega v čas nove maše g. Solnca. Tedaj je namreč gospod sklenil, če bo kdaj zidal kako cerkev, bo v njej postavil kapelico milostljive Marije Pomagaj. Brž ko se je v župniji zvedelo, da mislijo zidati to kapelico, je prišla neka vneta častilka Matere božje in prinesla denar za nabavo svete podobe. Naročilo je župnik poslal v Evropo in čez kakega pol leta je dospela krasna oljnata slika, ki jo je napravil dunajski slikar Jože Kastner. Bila je točno posneta po čudodelni podobi na Brezjah. Ljubki oltar v kapelici pa je daroval Henrik Lauer, ki je sezidal zgornji del cerkve s kapelico in si-

cer v zahvalo za čudežno rešitev svojega sina; med zidanjem je padel z visokega odra, a se na srečo naglo oprijel veje košatega bresta, ki je stal v bližini, in se tako rešil brez poškodbe. - V kapelico romajo vsak dan ljudje, ki iščejo tolažbe pri Materi milosti.

Sledečo nedeljo je bila v novi cerkvi prvič sv. birma. Podelil jo je šentpavelski pomožni škof Janez Lawler 603 otrokom, največjemu številu izza zra ustanovitve župnije.

Ko je bila cerkev dozidana, je bilo treba preskrbeti primerno opravo. Glavni oltar je darovalo žensko oltarno društvo, stranske oltarje so napravila dekliška in deška društva, obhajilno mizo so poklonili prvoobhajanci, društvo sv. Antona je darovalo tisoč dolarjev za zvonove, katoliški borštarnji so žrtvovali enako vsoto za uro v zvoniku, itd.

V jeseni se je župnija pripravljala, da praznuje srebrno obletnico svojega obstoja, ko je škof iznenada naznanil, da je sklenil g. Solnca prestaviti drugam in sicer na bližnjo župnijo Marijinega vnebovzvetja. To najstarejšo nemško faro v mestu so dotlej upravljali jočetje benediktinci. Toda zadnje čase so izgubili precej župljanov in pričakovali so, da jih bodo še več, ker Američan nerad stanuje v sredi mesta. Zato so se želeli preseliti v drug del mesta, kjer so mislili, da bodo bolj uspešno delali. Na drugi strani pa zdravje g. Solnca ni bilo več tako trdno kakor nekdanj in pričakovati je bilo, da mu nova pastirska služba ne bo tako črpala moči, kakor mu jih je prejšnja pri Sv. Neži, zlasti med zidanjem.

Ta novica je vse župljane hudo zadel. S težkim srcem in s solzami v očeh so pazljivo poslušali, ko jih je v nedeljo dne 3. listopada g. Solnce s prižnice poslednjikrat nagovoril. Razložil jim je finančno stanje, po katerem je fara v zadnjih treh letih plačala nad 60.000 dolarjev dolga, ki si ga je nakopala posebno z zidavo nove cerkve. Dolga je še 162.000, a se bo mogel v nekaj letih poravnati.

V sredo zvečer so mu župljani priredili odhodnico, pri kateri so napolnili cerkveno dvorano do zadnjega kotička. Peli so pevci in šolski otroci, nato so sledili razni

govori. Končno se je Solnce srčno zahvalil faranom za zvesto sodelovanje in pripomnil, naj tudi novega župnika ljubijo in mu zaupajo, kakor so njemu. Pojasnil je vzroke svoje premestitve, ki jih ni iskati v neznosnih dolgovih, temveč v njegovem šibkem zdravju. Solznih oči so se ločili.

Drugo jutro po zahvalni maši se je poslovil še od šolskih otrok in nato je zapustil župnijo sv. Neže, kjer je več kot petnajst let uspešno delal. Nasledoval ga je njegov sošolec, č. g. Anton Ogulin.

Naj tu še pristavimo, da je Solnce imel navadno po dva kaplana pri sv. Neži in da so bili nekateri izmed njih Slovenci, in sicer Franc Rant, Alojzij Mlinar, Janez Gruden, (ki je zdaj župnik prav tam), Peter Remškar in Franc Mažir.

MARIJINEGA VNEBOVZETJA

Ko je Solnce prišel za župnika v faro Marijinega vnebovzetja v St. Paulu, je bila še vedno velika, saj je imela še tisto leto 79 krstov, 43 porok in 40 pogrebov, v šoli pa je enajst sester Notre Dame poučevalo 325 otrok. Pomagala sta mu tudi dva kaplana.

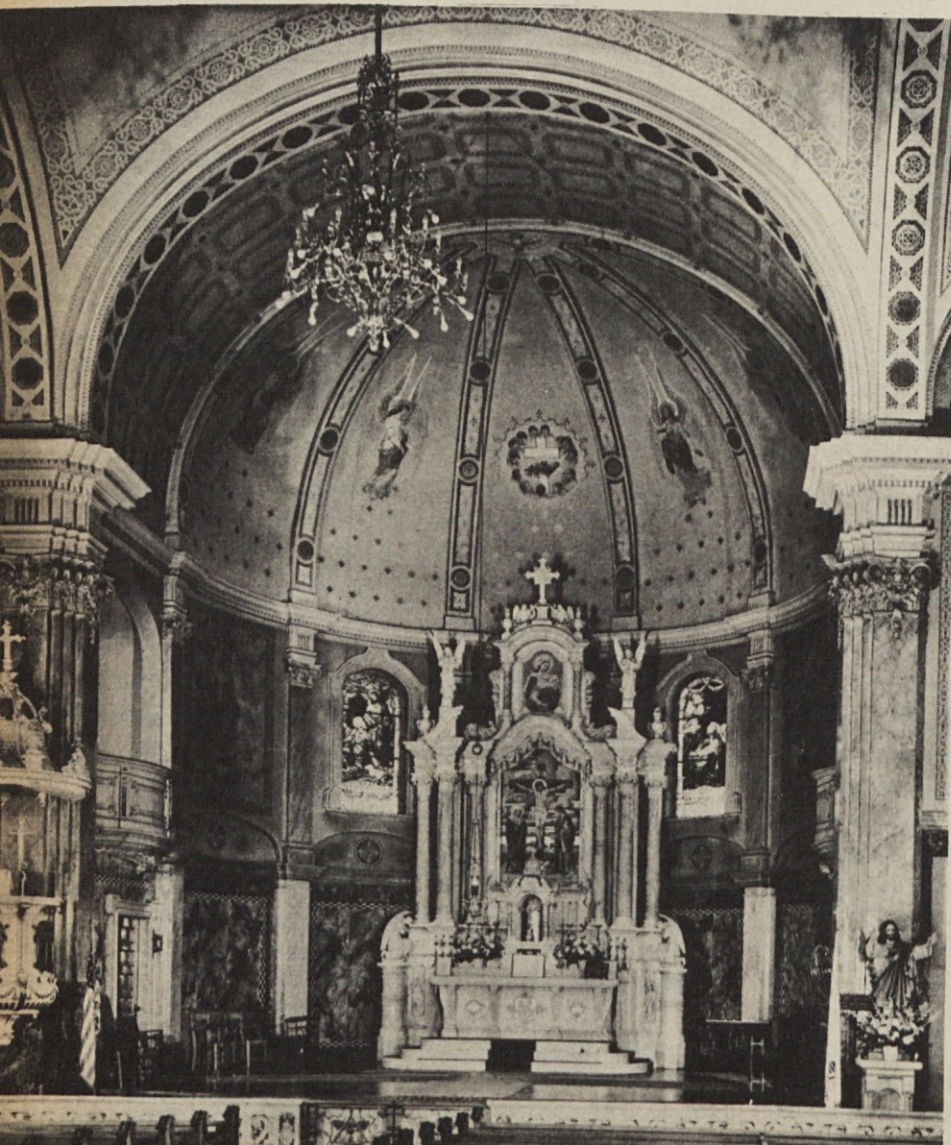
Vendar se pa župnik ni vdal počitku, kakor bi bilo pričakovati, marveč se je takoj zopet poprijel dela, da bi temeljito popravil in prenovil zastarelo župnišče. Dal je pod njim izkopati vso klet, jo tlakovati in ometati s cementom. Postavil je tudi novo peč za centralno kurjavo. Sezidal je nove stopnice in v nekaterih sobah položil

nov pod. Dal je vse sobe prepleskati in olepšati, kakor je v Ameriki navada. Namesto stare verande na južni strani je napravil nov vhod in na vzhodni strani prizidal novo verando ter vse poslopje ometal z malto. Ti popravki in izboljški so stali okrog 9000 dolarjev.

Da bi dal vernikom priložnost obnoviti duhovno življenje, je spomladi leta 1913 poskrbel za dvotedenski misijon, prvi teden za moške in fante, drugi za žene in dekleta. Vodili so ga očetje redemptoristi in se je dobro obnesel.

Župnik pa ni bil nič kaj trdnega zdravja, temveč je že dolgo časa bolehal. Zato so mu zdravniki tisto jesen zopet ukazali, naj si vzame dopust in gre na počitnice, da se okrepi. Napotil se je torej zopet in zadnjič v Evropo ter prebil nekaj tednov na Če-

Notranjščina cerkve sv. Neže: prezbitarij z velikim oltarjem

SOLNČEVA SMRT IN POGREB

škem v Karlovih varih ali toplicah, ki so mu nekoliko pomagale. Nato je šel skozi Bavarsko v ljubo Slovenijo, katero je zdaj poslednjič videl in se od nje za vedno poslovil. Posetil je še Rim, kjer je bil sprejet pri sv. očetu Piju X., in se v začetku svečana vrnil v Ameriko.

Sledečo jesen se je lotil načrtov, da bi izboljšal in okrasil tudi cerkev, ki je velika, mogočna zgradba iz rezanega kamena. K temu ga je pripravil narodni shod, ki ga je nemško Centralno društvo sklenilo imeti prihodnje poletje v mestu. Pozimi je župnik izdelal načrte, spomladi leta 1915 pa se je poprijel dela, da jih je uresničil. Najprej je popravil dvorano v cerkvenem pritličju; sezidal je nove vhode iz kamena, da se skladajo s cerkvenim zidovjem in ji napravil nove stopnice in nov tlak iz cementa ter jo tako prenovil, da se pozimi zopet lahko v njej mašuje. Nato se je lotil tudi cerkve. Podrl je stare stopnice pred glavnim vhodom ter sezidal nove in širše. V svetišču je stari pod in stopnice odstranil in nadomestil z novimi. Plinsko razsvetljavo je zamenil z električno, oskrbel nove električne svetilke in postavil novo centralno kurjavo. Vrh tega je dal cerkev tudi znotraj vso prenoviti, preslikati in okrasiti, da se je veličastno poslopje pokazalo v vsej svoji arhitektonski popolnosti in lepoti. Končno je vse cerkveno posestvo tudi lepo ogradil.

Ko je ta dela dovršil, je v nedeljo, 1. avgusta, cerkev slovesno odprl. Darovala se je sv. maša z leviti v zahvalo, da se je vse dodelalo brez nesreče. Pridigal je dr. Janez Seliškar, nečak škofa Trobca, Sledeči teden pa se je tam začel tridnevni shod nemškega Centralnega društva.

Po shodu je Solnce dal postaviti v eno izmed dolbin desne stranske ladje lep oltar s krasno sliko brezijske Marije Pomagaj, torej že drugo v mestu St. Paulu. Tudi ta je postala nekaka božja pot, kajti verniki se radi hodijo tja priporočat milostljivi Kraljici nebes in zemlje.

Stroški za vse navedeno popraviljanje in zaljšanje cerkve so znašali kakih 13.000 dolarjev. Da jih je mogel plačati, je župnik ukazal zbrati poseben sklad med farani, ki so radodarno prispevali.

Solnce je že veliko let bolehal; imel je sladkorno bolezen ali diabetes. Zdravniki so mu predpisovali dietno hrano in ukazovali počitnice, a vse skupaj ni mnogo pomagalo. Skoraj dve leti pred smrtjo pa se ga je še sušica lotila. Zadnje mesece je bil večidel v postelji. Trpel je velike muke, a jih je prenašal z ganljivo potrpežljivostjo in vdanostjo v božjo voljo. Pripravljen za pot v večnost je čakal svojega konca. Ostal je duševno čil do zadnjega. Le poslednji dan svojega življenja se je za čas onesvestil, a se je proti večeru zopet zavedel, ko ga je obiskal nadškof Ireland in se od nje ga poslovil. Kmalu potem, malo pred šesto uro, ko so se večerne sence spuščale na mesto, pa je po kratkem smrtnem boju izdihnil svojo blago dušo. Bilo je v ponedeljek, 16. listopada 1915. Imel je štiriinpetdeset let, pet mesecev in osem dni.

Žalostna novica se je hitro raznesla po mestu. Ko so v sredo prenesli njegove telesne ostanke in jih položili na mrtvaški oder v cerkvi Marijinega vnebovzetja, vsej oviti v črno, so trume ljudi pozno v noč prihajale kropit. Drugo jutro je bil pogreb, kakršnih je St. Paul še malo videl, kakor so trdili stari meščani. Že dolgo pred opravilom se je velika cerkev napolnila do zadnjega kotička; mnogo ljudi je moralo stati zunaj. Pogreba so se udeležili nadškof Ireland, škof Trobec, ki je bil rajnkega pred 35 leti pripeljal v Ameriko, škof Heffron iz Winone, pomožni škof Lawler iz nad 120 duhovnikov, med njimi 21 Slovencev. Prišlo je tudi mnogo redovnic, okrog 12 poslanstev moških in ženskih društev ter odborniki vseh šentpavelskih far, kjer je pokojni deloval. Med pogrebci sta bila tudi njegova sestra Apolonija in njun bratranec Jakob Solnce iz Jolietu.

Ob pol desetih so duhovniki začeli mrtvaško opravilo. Ob desetih je škof Trobec daroval pontifikalno mašo zadušnico, pri kateri je na koru pel zbor duhovnikov pod vodstvom profesorja Missia. Po maši je nadškof pridigal. Slikal je častitljivost in težavnost duhovskega stanu ter potem vidno ganjen posvetil rajnkemu toplo žalnico, v kateri je kratko, a lepo opisoval njegovo

delovanje in poudarjal njegove zasluge. Hvalil je njegov duhovniški značaj in njegovo preizkušeno vrednost. Nadškof je podelil tudi poslednjo odvezo ob krsti.

Nato je šest duhovnikov neslo krsto iz cerkve na mrliški voz. Sledilo ga je skoraj sto kočij s pogrebci. Bil je meglen, mrachen dan. Sprevod se je pomikal skozi župnijo sv. Neže, kjer mu je veliko nekdanjih župljanov in blizu tisoč šolskih otrok tvorilo špalir. Vso pot so žalostno klenkali zvonovi, najprej cerkve Marijinega vnebovzetja, potem pa cerkve sv. Neže, katero je rajnik po dolgem trudu sezidal. Na pokopališču Calvary, v oddelku za duhovnike je škof Trobec opravil zadnje molitve, nakar so slovenski duhovniki zapeli žalostinki "Blagor mu, ki se spočije" in "Nad zvezdami" v slovenskem jeziku. Pogrebci so bili večidel Nemci; zato je škof Trobec molil še tri očenaše po nemško za mir rajnirove duše. Nato so krsto spustili v grob in zasuli s prstjo, medtem ko je novembrski veter v igličju, hrastju in trepetličju med grobovi pel staro pesem o minljivosti vsega posvetnega.

SOLNČEV ZNAČAJ

Po smrti g. Solnca so razni listi pisali o njem. Vsi so priznavali, da ga bo šentpavelska škofija zelo pogrešala. Kajti izgubila je z njim duhovnika, ki ni smatral noben napor pretežaven, kateremu ni bil noben osebni trud prevelik, kadar je šlo za širjenje božjega kraljestva na zemlji. Delal je do zadnjega, dokler je mogel, in je tako rekoč vprežen umrl, prav kakor je sam hotel. Zato je pa tudi tako povzdignil n.pr. faro sv. Neže zlasti v materialnem pogledu, da šteje med najboljše opremljene župnije v škofiji.

Posebno lepo je o njem pisal šentpavelski katoliški tednik *Der Wanderer*, čigar urednik je bil mnogo let Solnčev župljan in tudi član stavbinskega odbora, ko se je zidala nova cerkev sv. Neže. Tedaj se je z njim spoprijatelžil, kakor sam pravi. Spoznal je v Solncu prečiščen značaj, moža visokih vzorov, pobožnega in delavnega duhovnika. "Bolj veselo in ljubeznivo se

še nikoli pri nobenem zidanju ni delalo. Noč in dan je mislil na stavbo in nemalo značilnih nadržbnosti te lepe hiše božje si je sam zamislil, tako zlasti načrt za kapelico Marije Pomagaj, ki tako rekoč kliče k molitvi."

S podobno ljubeznijo je pozneje poskrbel za ozaljšanje cerkve Marijinega vnebovzetja. Tudi tam je postavil majhno svetišče Mariji Pomagaj v čast. "Sam je blagoslovil njen oltar malo tednov pred svojo smrtjo, ko se je mogel komaj še gibati. Tedaj je bil, kolikor vemo, zadnjič v cerkvi. Vesel smehljaj mu je šinil preko obraza, ko so mu nekaj dni pred smrtjo rekli, da se ga bo marsikateri pobožen kristjan še čez leto in dan spominjal v molitvi pred oltarjema, ki ju je postavil na čast nebeški Materi."

Poleg cerkve je pa marljivo skrbel tudi za župnijske šole, kakor pričajo vse farske, kjer je deloval. Vse so v cvetočem stanju, kateremu je on postavil temelje. Tudi društva je po možnosti pospeševal. Mnogo jih je ustanovil. Dokler je mogel, se je vneto udeleževal raznih shodov in zborovanj. "Lož pa ni maral, temveč je v mnogih govorih in pridigah bičal škodo, ki jo lože delajo." Pridno je gojil tudi verskega duha, o čemer med drugim priča veliko število mašnikov, ki so prišli iz njegovih župnij.

"Kot človeka ga je moral visoko ceniti vsakdo, ki je z njim prišel v ožje stike. Ohranil je pristno otroško ljubezen do svojih rajnikih staršev, preprostih kmetijskih ljudi. Večkrat je potoval v svojo avstrijsko domovino, deloma na ukaz zdravnikov. Na svojo slovensko domovino je bil navezan s strastno ljubeznijo. Prav to pa je v poznejših bojih, v katerih je šlo za pravice nemških katoličanov, vodilo do marsikaterih predsodkov in nesporazumov. Toda v resnici je bil pri vsej upravičeni ljubezni do svojega naroda vse previsoke duševne omike, da bi se bil vdajal narodnostni mržnji. Nemško znanost in slovstvo je dobro poznal, se po Nemčiji temeljito ogledal in nemški jezik govoril gladko kakor le malokateri Nemec. Tudi Italijo, Francijo, Sveto deželo in Balkan je večkrat prepotoval in težko si je misliti kaj bolj vzpodbudnega kakor poslušati njega, če

je bil prav dobre volje, ko je govoril o de-
želah in ljudeh. Bil je dober opazovalec in
in dober pripovedovalec ter je znal z zlato
šaljivostjo, brez primešavanja grenkobe,
kramljati o malenkostnem početju ljudi."

Tako je pisal Jožef Matt, ki je še živ
in že pol stoletja ureja *Wandererja* ter
slovi kot dober, stvaren kritik. Glede
"pedsodkov in nesporazumov", ki jih o-
menja, pa bi v pojasnilo tole pripomnil:

Solnce je krepko obsojal krivično
ravnanje avstrijskih Nemcev s sosedi Slo-
venci, kakor ga je moral obsojati vsak po-
šten kristjan. Zaradi tega pa ni mrzil svo-
jih nemških faranov, kakor tudi ne drugih
ameriških Nemcev, ki niso imeli z brez-
vestnim početjem evropskih Nemcev nič
opraviti. Pač pa je vestno skrbel za njihove
duše in rad podpiral vsa njihova pametna
prizadevanja, kolikor je mogel. Ker je de-
lal večidel med Nemci, je sam rekal o se-
bi, da je po službi Nemec, po narodnosti
pa Slovenec, kar dovolj jasno kaže, da
Nemcev ni sovražil. Pač pa je res, da se je
za njih blagor popolnoma žrtvoval in tudi
prezgodaj izčrpal, dasi je vedno ostal zvest
svojemu narodu. Ni se pa ogreval za preti-
rane zahteve, ki so jih dvigali nekateri
nemški voditelji v Ameriki, posebno zadnjih
petnajst let preteklega stoletja. In to so mu
mnogi Nemci zamerili, češ da je nasproto-
val pravicam, za katere so se nemški kato-
ličani borili. Kot Slovenec, ki ni bil o-
sebeno v stvari nič prizadet, je pač veliko
bolj trezno presojal nemške probleme v A-
meriki, kakor pa Nemci sami. To so poka-
zali poznejši časi, kateri so večino teh pro-
blemov rešili v Solnčevem - realističnem
smislu.

Solnce je tudi slovensko slovstvo in
umetnost dobro poznal. Zanimala ga je vsa
nova slovenska knjiga in sploh vsaka slo-
venska stvar. Naročen je bil na precej slo-
venskih listov in revij. Tudi Valvazorja si
je kupil in ga rad prebiral. Bil je tudi član
"Zveze slovenskih duhovnikov v Ameriki",
ustanovljena leta 1902, ki je imela namen
skrbeti zlasti za slovenske naseljence.

V mlajših letih je dopisoval raznim
slovenskim revijam in listom. Iz njegovih
bogoslovnih let sem našel štiri njegova pi-

sma, katera je vsaj deloma priobčila ljub-
ljanska *Zgodnja danica*. Kmalu po
svoji novi maši je poročal v *Cvetju z
vrtov sv. Frančiška* o razmerah v
Lake City, o tedanjih slovenskih misi-
jonarjih v Minnesoti in o pravi izreki an-
gleških imen. Iz Owatonne imamo eno
njegovo pismo, ki ga je deloma objavila
Zgodnja Danica, drugo pa iz St. Paula,
ki je celotno izšlo v ZD. Našlo pa bi se
prejkone še več njegovih dopisov, če bi jih
kdo iskal.

V začetku je dopisoval tudi v *Ame-
rikanskem Slovencu*, prvem slo-
venskem časopisu v Ameriki, ki izhaja že
izza leta 1891. Sporočal je o svojem misi-
jonskem delovanju med Slovenci v Montani
in minnesotskih prerijah; pisal je tudi v ša-
ljivem tonu resne članke rojakom v pouk;
semtertja se je oglasil tudi zoper liberalne
zmede Sakserjevega Glasa naroda. Podpi-
soval se je "Prerijski farmar", kakor je rajni
dekan Šavs vedel povedati. Pozneje menda
ni več pisal, ker je bil preobložen z župnij-
skimi posli.

Motiv
iz
Slovenije

Solnce je bil telesno velik, postaven mož. Označevala ga je lepa, prikupljiva vnanjost, ki je v vsaki družbi vzbujala pozornost. Duhovitost mu je odsevala z visokega čela in iz velikih, bistrh oči. Odlikovala ga je močna, simpatična osebnost, skatero si je zlahka pridobival zaupanje ljudi. Bil je pogumen in podjeten optimist ter je znal s tem duhom navdati tudi svoje župljane. Zato se mu je večidel zmeraj posrečilo,

časarkoli se je lotil. Do siromakov in stiskanih je bil usmiljen in jim je rad pomagal; prekaniti ga pa ni bilo lahko. Podpiral je tudi revne dijake, katerih je veliko spravil v Ameriko ali v šole in so mnogi postali mašniki. V družbi je bil živahen, priazen in priljubljen. Starejši župljani in duhovniki ga imajo še zdaj v lepem spominu, dasi ga že skoraj štirideset let krije hladni grob.

Pri sestavljanju te življenjepiske črtice sem uporabljal sledeče knjige, liste in časopise: *Acta et dicta*, St. Paul 1907-1917; *Amerika in Amerikanci*, J. M. Trunk, Celovec 1912; *Amerikanski Slovenec*, Tower 1892-1915; *Ameriški družinski koledar*, Chicago 1945; *Andenken an das silberne Jubilaeum der St. Agnes-Gemeinde zu St. Paul, Minn.* 1887-1912; *Andenken an das silberne Priester-Jubilaeum St. Hochwuerden J. M. Minn.*, 1909; *Andenken an die erste deutsche Kirmes*, St. Paul 1901; *Ave Maria*, Brooklyn 1915 - Lemont 1928; *The Catholic Bulletin*, St. Paul 1915; *Cvetje z vertov sv. Frančiška*, Gorica 1884; *Dejiny Cechu amerických*, Jan Habenicht, St. Louis 1904; *Fiftieth Anniversary. Church of St. Agnes, St. Paul, Minn.* 1887-1937; *Geschichte der Dreifaltigkeits-Gemeinde in New Ulm, Minn.* A. Berghold u. R. Schlinkert, New Ulm 1919; *Golden Jubilee, Church of St. Matthew, St. Paul, Minn.* 1886-1936; *A History of the Assumption Parish, St. Paul, Minn.* 1856-1931; *Koledar Amer. Slovenca*, Tower, Minn. 1899; *Koledar Ave Maria* 1917-1950; *Koledar družbe sv. Mohorja* za 1902, Celovec 1901; *Pouk rojakom Slovencem*, F. S. Šusteršič, Joliet 1903; *Schematismus der kath. Geistlichkeit deutscher Zunge in den Ver. Staaten Amerikas*, Johann N. Enzlberger, Milwaukee 1892; *Spomini ob tridesetletnici prihoda v Ameriko*, Dr. Frank Javh Kern, Ljubljana 1937; *Spominska knjiga cerkve sv. Jožefa*, Janez Plaznik, Joliet 1916; *Spominska knjiga ob 40-letnici Amerikanskega Slovenca*, Chicago 1931; *Spominska knjiga za zlati jubilej Amer. Slovenca*, Chicago 1941; *Der Wanderer*, St. Paul 1880-1915; *Zgodnja danica*, Ljubljana 1880-1887; in *Catholic Directories* 1885-1916.

◆ Bilo je nedeljo dopoldne. V gostilni poleg cerkve so sedeli štirje možje, pili in kvartali. V sobo je prišel berač, pristopil k mizi in poprosil vbogajme. Eden od igralcev se je razjezil in ga nahrulil z besedami: "Ali te ni sram beračiti v gostilni prav zdaj med sveto mašo?"

Berač je odgovoril: "Oprostite, gospodje, da sem vas pri vaši pobožnosti motil!"

◆ V farno pisarno pride mož. Na prvi pogled si lahko opazil, da ni ravno reven.

"Dovolite, Father, da vas opozorim na revno družino v vaši fari. Oče je že dolgo bolan, zato so v velikem pomanjkanju in večkrat lačni

kot siti. Lastnik hiše pa jim je zagrozil, da jih bo vrgel iz stanovanja, če ne plačajo stanarine..."

"Tako? Reveži! In brezsrčni gospodar!... Koliko pa so mu dolžni?" je bil župnik ves mehak.

"Že trideset dolarjev."

Father je pomišljal, nato pa odločno rekel: "Blagajna za podporo farnih revežev je sicer prazna, toda tej ubogi družinici moram pomagati!" In izročil je možu trideset dolarjev.

"Kdo pa ste prav za prav, da si toliko prizadevate za revno družino," se je spomnil župnik.

"Mr. Smith sem, lastnik hiše, v kateri reveži stanujejo," se je odrezal mož in izginil skozi vrata.

P. B. A.

Kršćanske cerkve zborujejo

Na chicaskem Soldier's Fieldu se je zbralo 15. avgusta 125.000 protestantov v želji po zedinjenju...

DEBATA V VLAKU

Vlak je obstal na vmesni postaji. Ljudje so izstopali, novi so prihajali in zasedali izpraznjene prostore.

Sedež pred menoj. Težak mož se je spustil nanj. Popravlil se je nekoliko, se razgledal po vozu in poleg sebe na sedežu zapazil številko mesečnika THE LAMP. Nekdo ga je bil morda nalašč pustil, da se še kdo drug pokratkočasi z njim. Vzel ga je v roke in se poglobil v branje.

Pol ure je bral. Potem je postal nemiren. Nagovoril je soseda na drugi strani prehoda v vozu.

"Tu berem o nekaki molitveni o-smini za zedinjenje krščanskih cerkva. Ne razumem zakaj gre. Ali je vam stvar znana?"

"Kolikor toliko. Mislim, da molijo v ta namen med nekakim praznikom sv. Petra in sv. Pavla, oziroma njegovega spreobrnjenja. Nič prav se jim ne zdi, da je toliko krščanskih ločin po svetu, pa bi radi skupaj prišli in se zedinili. Ni tako napačna misel."

Možak je malo pomislil in spet

pregledal mesečnik The Lamp. Naenkrat je vprašal:

"Ali ste vi katoličan? Zdi se mi, da je tale list katoliška reč."

Oni se je nekam v zadregi nasmehnil:

"Sem in nisem. Saj veste, kako je s človekom, ki se bavi z 'businessom'. Sčasoma postaneš nezainteresiran."

Zdaj se je nasmehnil težki možak.

"Prav taka je z menoj. Bil sem baptist, zdaj pa sam ne vem, kaj sem. Kos kristjana je menda še v meni."

Spet sta molčala. Čez nekaj minut je težki mož pripomnil: "Takole vam povem. Krščanstvo ni ravno prazna reč. Neumno pa je, da je toliko različnih sekt in nauk. Tu berem, kako naj vso to reč popravi molitev. Zoper molitev ne bom nič rekel. Ampak po moje bi bilo vse bolj praktično, če bi razni kristjani stopili skupaj, pa se prijateljsko pomenili. Seveda bi moral vsak nekaj popustiti. Morebiti nekaj odstopiti in nekaj sprejeti, pa bi kmalu imeli eno

krščansko cerkev."

"Vaša misel ni napačna. Ampak meni se zdi, da so se že vse preveč razcepili. Bo težko kaj. Nazadnje pa to ni moja stvar. Jaz se kar sam pomenim z Bogom, kolikor ga sploh potrebujem. Drugi pa kakor kdo ve in zna. Svet se vrti naprej, pa naj bo ena krščanska cerkev ali paj jih bo pet sto."

Možaka sta se smejala in bila videti s tako modrostjo kar zadovoljna.

"ŽIVLJENJE IN DELO"

Ljudje, ki so si kljub razbitosti "krščanskih cerkva" ohranili vsaj spoznanje več vere kot ta dva možaka, pa le niso s sedanjim položajem krščanstva tako zadovoljni. To ne prestando cepljenje se jim zdi že preneumno. Če je krščanstvo od Kristusa, zakaj naj bi bilo pet sto "krščanstev", ko je Kristus en sam in resnica ena sama.

To spoznanje se je pojavilo med krščanskimi ločinami precej pozno. Do začetka tega stoletja si stvari niso preveč jemali k srcu. Potem se je začelo razpravljanje, če bi ne bilo pametno, da se začno spet zbliževati, namesto da bi se še dalje cepili. Toda kako naj se zbližajo? Nekateri so rekli, da je vsako zbližanje nemogoče, če se ne bodo zedinili v nauku samem. To se pravi, če ne bodo najprej sprejeli enake vere. Drugi so dejali, da to ni poglobitna reč. Naj ostanejo še naprej razdeljeni glede verskih resnic, glavno je, da so si med seboj prijatelji, da vsi živijo kot kristjani in vsi delajo kot kristjani...

Lepo število zastopnikov raznih ameriških sekt se je zbralo na zborovanju v Clevelandu leta 1919. Nič niso govorili o tem, kaj naj kdo veruje. Samo "v življenju in delu" naj bodo skupaj. Takratni ameriški predsednik, dobro znani Woodrow Wilson, je zborovanje navdušeno pozdravil. Pohvalil je dejstvo, da se zborovanje

ne meša v verske zadeve. Vera v Boga naj bo vsem skupna, drugo naj pa bo, kakor pač more. In so "zedinili" v Clevelandu tisto leto 17 milijonov ameriških luteranov, metodistov, baptistov, prezbiterijancev in še celo vrsto drugih sekt...

"Zedinili" - saj veste kako. "Življenje in delo" naj bi jih družilo. Ko so šli narazen, pa niso vedeli, kako naj jih "življenje in delo" družijo.

O clevelandskem zborovanju so slišali tudi raznovrstni kristjani nekatoliških cerkva v Evropi in drugod po svetu. Nekateri so prikimali, drugi so dejali: Iz tega ne bo nič. Zediniti se moramo pod geslom "Vera in cerkev". Če ne bomo imeli vsi enake vere in vsi ene cerkve, kako bomo kdaj iz srca skupaj potegnili?

In tako so se začeli ponovno shajati. Pod gornjim geslom so imeli velika zborovanja v Evropi. Poskušali so, pa nič kaj prida dosegli. Zdi se, da so vsako zborovanje zaključili v upanju, da bodo kaj boljšega ukrenili prihodnjič...

Za letošnje leto so sklicali veliko zborovanje v chicaškem predmestju, ki se mu pravi Evanston, Illinois. To naj bi bil baje eden največjih svetovnih dogodkov tega leta. Ameriški tisk vseh barv je zborovanju posvetil veliko pozornost. Vsaj dokler so kristjani vseh mogočih barv in ločin ondi zborovali. Ko so se spet razšli, je videti, da je že vse prilično pozabljeno.

CHICAŠKI KARDINAL STRITCH

Na zborovanje v Evanston so bili povabljeni zastopniki vseh krščanskih cerkva. Nekje med tristo in štiri sto najbi bilo njihovo število. Seveda so imeli v mislih tudi katoliško Cerkev. Saj naj bi bilo po mnenju sklicateljev to zborovanje nekaj takega kot kakšen OBČNI CERKVENI ZBOR. S tujo besedo se to pove: Ekumenični krščanski koncil.

Že vnaprej je bilo videti, da zborovalcem v Evanstonu ne bo šlo zgolj za ujedinjenje pod geslom "Življenje in delo", ampak bodo skušali načeti boljše reč: "Vera in Cerkev". To se pravi, pomenili se bodo - tako nekako je bilo rečeno - kje je prav za prav krščanska resnica. Katera od sedaj obstoječih krščanskih cerkva je Kristusove resnice največ ohranila in katera jo je največ izgubila? Na podlagi dobljenih rezultatov takega razmišljanja bodo skušali napraviti zaključke in določili, katere resnice mora vsak kristjan sprejeti in verovati.

Za praznik sv. Petra in Pavla se je oglasil chikaški kardinal Stritch. V lepo sestavljenem pastirskem pismu je razložil svojim vernikom in vsemu svetu, da katoliška Cerkev ne more biti udeležena na kakšnem zborovanju, kjer bodo krščansko resnico šele ISKALI. Katoličani vemo, kje je vsa Kristusova resnica in se je držimo - brez kakšnega zborovanja v Evanstonu ali kjer koli na svetu.

Sklicatelji zborovanja v Evanstonu so vzeli izjavo na znanje in so zborovali brez katoličanov. Vedeli so sicer, da na ta način njihovo zborovanje ne bo nikak OBCNI CERKVENI ZBOR, zakaj brez katoliške Cerkve in papeževega pristanka je tak zbor nemogoč. Vendar so poskusili in zborovali kakih deset dni. Rečeno je bilo, da so se zborovanja udeležile vse krščanske cerkve, razen katoličanov.

UGOTOVITVE V EVANSTONU

Veliko lepih besed je padlo in časopisna poročila so jih še olepševala. Ko pa je zborovanje minilo, so se razšli, a ostalo je vse pri starem. Kako naj bi bilo drugače, ko pa niso vedeli, na kakšnih načelih naj začno razgovore o "zedinjenju"?

Ali je samo dejstvo, da krščanstvo vseh teh množic temelji v Kristusu, že zadosti za kakšno versko

skupnost? Ni mogoče! Zakaj kakor hitro človek postavi vprašanje, kot ga je Kristus sam postavil nekoč svojim poslušalcem: KAJ SE VAM ZDI O KRISTUSU? - gredo mnenja tako daleč narazen, da vse skupaj nič ni. Mnogim je Kristus samo še beseda, prazen zvok, sedem črk!

Vendar nikakor ne mislimo reči in zapisati, da je bilo zborovanje v Evanstonu brez vsakega pomena. Nasprotno! Radi se pridružujemo mnenju onih, ki so pisali, da je bil to eden največjih dogodkov v letu 1954. Uspeh je bil končno res zelo majhen, če je uspeh zmerom le tisto, kar se da naravnost otipati. Toda pomislimo, koliko drugih "svetovnovažnih" zborovanj, konferenc, posvetov in podobnih sestankov se vrši po svetu dandanes, pa na koncu redko pride na dan kaj "otipljivega". Ali naj omenim samo zborovanja U. N. - Združenih narodov...?

Po vsem tem res ne smemo od kakega zborovanja ločenih kristjanov v Evanstonu ali kjer koli preveč pričakovati. Zadovoljni moramo biti z majhnim. In tudi smo.

Sicer pa morda ni tako majhno, kar beremo, da so v Evanstonu ugotovili. Na primer:

"Kako naj pokristjanimo svet, ko smo sami med seboj tako silno razcepljeni?... Naše pričevanje o Kristusovi Cerkvi je slabotno, ker sami nimamo kaj prida vere... Če bi imeli resnično Kristusovo vero, bi ne bili tako razbiti... Kristusova Cerkev mora gledati na to razcepljenost s sveto nepotrpežljivostjo in se strastno truditi za edinost..."

Take in enake ugotovitve so padale. Spoznanje žalostnega stanja v njihovih vrstah že ni več majhna reč. Je nekaj VELIKEGA!

Nikakor pa še ni kaj velikega, ko so po vseh globokih razmišljanjih prišli do naslednjega zaključka:

"Vsi ostanemo eno v Kristusu, čeprav so naše cerkve vsaka zase..."

Kljub temu bomo držali skupaj in pod vodstvom Svetega Duha ohranili željo po zedinjenju..."

Nobenega dvoma ni, da so v srcu slišali "vodstvo Svetega Duha", ki jim je prešepetavalo: V Rim se obrnite! Zastoj iščete edinosti, dokler jo iščete brez njega, ki ga je Kristus postavil za vidno glavo svoji Cerkvi!

Ni dvoma, da so slišali tako prigovarjanje Svetega Duha. Na žalost še niso prišli tako daleč, da bi dali duška temu notranjemu klicu tudi na zunaj. Vsekakor pa je zborovanje v Evanstonu izvabilo iz zborovalcev več iskrenih izjav kot katero koli podobno zborovanje v preteklosti.

"VSAK NEKAJ POPUSTITI?"

Težki možakar v vlaku ni imel vere v "molitveno osmino". Predlagal je, naj ločeni kristjani stopijo skupaj in "vsak nekaj popuste"... Takrat še ni vedel, da se tako "skupaj stopanje" že pripravlja v Evanstonu. Če je med zborovanjem bral v tisku, kako je "popuščanje" uspelo in končno uspelo - kaj si je neki

misllil o svojem prodlogu?

Morda se je v mislih pridružil mnenju svojega "katoliškega" sosedu, ki mu je vseeno, če obstoji ena krščanska cerkev ali pa pet sto...

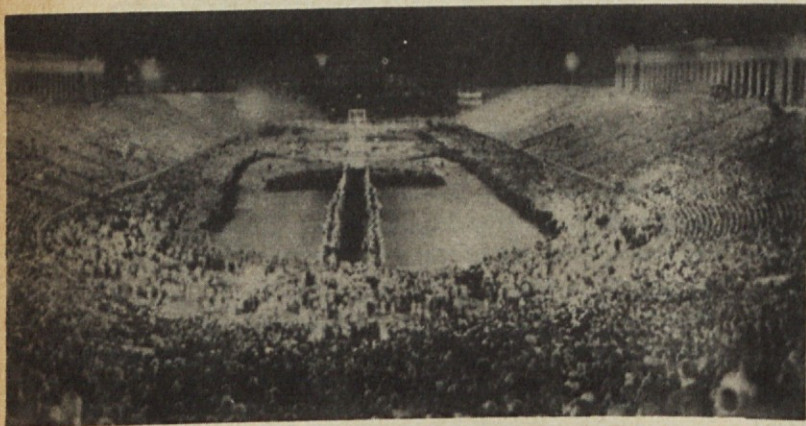
Če mu pa gre količkaj bolj za res, se je morda začel spraševati: Kaj pa če "molitvena osmina" le ni tako prazna reč? Ko so pa oni v Evanstonu sami poudarili potrebo, da se prepuste "vodstvu Svetega Duha"?

O da bi se res prepustili temu vodstvu! Katoličani vemo, da je treba v ta namen veliko molitve. Ne samo v dnevih "molitvene osmine", ampak vsak dan, ob vsaki priliki.

Ne, nič ne gre za to, da bi "vsak nekaj popustili". Za to gre, da bi vsi popustili pri vsem, kar jih loči od Rima, od papeža, od Kristusove Cerkve, ki je ni brez - NEZMOTLJIVEGA UČITELJSTVA. In to je izraženo v besedah:

"Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva..."

Če bo dovolj molitve, je upati, da bodo ločeni kristjani prišli do še boljših spoznanj - prihodnjič. Bog daj!

Takole pa so pokazali svojo edinstvo katoličani, zbrani dne 8. septembra na istem prostoru kot malo prej protestanti (Soldier's Field, Chicago). Marijine svetoletne manifestacije se je udeležilo 260.000 vernikov. Tudi chikaški Slovenci so bili častno zastopani z narodnimi nošami in lemontsko zastavo Marije Pomagaj.

ČUDEN SVET

Živel je farmar, ki je potreboval dve novi srajci. Ujel je dve kokoši, jih nesel v mesto in prodal. Za izkupiček si je kupil zaželjeni srajci. Tako je imel farmar dve srajci in meščan dve kokoši.

Pa je prišel k farmarju tujec. Zanimal se je za njegovo gospodarstvo in ga prepričal, da je svoji dve kokoši dal vse prepoceni. Svetoval mu je, naj redi manj kokoši. Ker jih bo manj, jih bo lažje in dražje prodajal. Farmarju je bilo to všeč in ga je res ubogal.

Od farmarja je šel tujec v mesto k delavcu, ki je delal v tovarni za izdelovanje tkanin. Govoril mu je, da je premalo plačan za svoje delo in naj zahteva povišanje. Delavcu je bilo to všeč: res je zahteval povišanje plače in jo tudi dobil. ---

Pa je farmar zopet potreboval dve srajci. Sedaj je ujel samo eno kokoš, jo nesel v mesto in prodal. Dobil je zanjo res toliko, kakor preje za dve. Šel je v trgovino, da kupi srajci. Toda trgovec mu je povedal, da so tovarniški delavci bolje plačani in so zdaj srajce dražje. Za denar, ki ga je dobil za kokoš, je dobil samo eno srajco. Farmarjeva dražja kokoš je naredila tudi srajco dražjo.

Tako je imel sedaj farmar samo eno srajco, meščan pa samo eno kokoš. Pa sta se oba čudila, kako je prišlo do tega. Spomnila sta se tujca in se začudeno spraševala, čemu vendar jima je tako neumno svetoval. Dejal jima je, da se s tem izboljšujejo gospodarske razmere vseh - in nasedla sta lepim besedam...

K.

Cerkev v Z. D. v številkah

	Vsega prebivalstva	Katoličanov	Smrti	Porok	Konvertitov	Krstov
1948	134,338.026	26,075.697	262.991	394.593	115.214	907.294
1949	136,174.034	26,718.343	271.905	373.191	117.130	937.208
1950	137,133.983	27,766.141	271.058	338.512	119.173	943.443
1951	148,734.711	28,634.878	267.521	328.317	121.950	973.544
1952	150,027.076	29,407.520	276.197	303.444	116.839	1,018.303
1953	150,712.424	30,425.015	281.456	319,846	117.803	1,077.184
1954	151,354.404	31,648.424	288.300	303.187	116.696	1,094.872

Samo nekaj imen...

Kdo je za preseljevanja narodov rešil človeško kulturo?

Duhovniki, ki so pokristjanili divje narode.

Kdo je prepisoval stare knjige in jih tako obvaroval propada?

Duhovniki in redovniki.

Kdo je izpopolnil petje? - Škof sv. Ambrozij in papež sv. Gregor.

Kdo je izenačil note? - Frančiškan Gvido iz Arezza.

Kdo je iznašel smodnik? - Frančiškan Bertold Schwarz.

Kdo je naredil prva očala? - Dominikanec Aleksander iz Spine.

Kdo je prvi uporabljal kemijo v zdravilstvu? - Benediktinec Blaž Talentini.

Kdo je prvi izumil lečo in daljnogled? - Frančiškan Roger Bakon.

Kdo je prvi izumil toplomer z živim srebrom? - Duhovnik Borlan.

Kdo je po Aristotelu prvi znastveno obdelal prirodopis? - Dominikanec sv. Albert.

Kdo je izumil plinsko luč? - Jezuit Dumm l. 1815 v Dresdenu.

Mrtvim stražarjem

Nocoj žari nebo
čudno krvavordeče,
kot na veliki petek
gorele mrtvaške bi sveče.

Nocoj sem z vami, junaki,
v mraku kočevskih gozdov,
v temini votlih jam,
proseč za blagoslov -
zemlji in vam.

Tih ležim na travi,
pritiskam uho na zemljó,
poslušam vaše sanje
in mi je težko,
ko me teži spoznanje
nemoči.

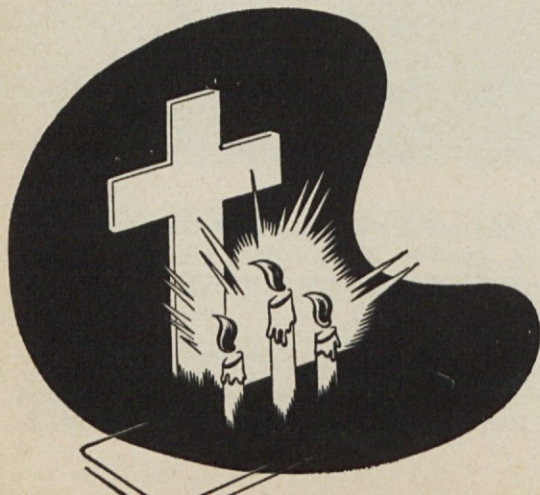
Iz zemlje zveni mi vaš pev:
o domu in dobrih ljudeh,
o naših temnih vežah,
o shrambah, polnih žita,
o hiši na novo pobeljeni,
o kamri, kjer mlada dva spita,
o stari, dobri peči,
o devi, ki tiho prede,
o njej, ki kot svoje dni
zaliva dekliške grede...

V vaši so pesmi objeti:
ljudje, polje, živina,
bela cerkev na griču
v srebrni mesečini,
nad njo beli oblaki -
kot davni, lepi spomini.

Vi pa stražite jase,
prst, ki ste jo ljubili,
ki vanjo ste omahnili
na ustih z imenom Boga.

Stražite, bedite, stražarji,
- bakle na gori smrti -,
da črni mrtvaški prti
ne bodo nam zagrnili
sonca, ki se igra
v kupoli neba,
porajajoč naš dan!
Stražite, bedite, stražarji!

Pobitim domobrancem
- M. Jakopič

Baraga

Joseph
GREGORICH

na oltar!

Zlasti v začetku je delo za Barago potekalo zelo počasi. In tudi danes nas marsikdo, ki že dolgo vneto moli za Baragovo proglasitev blaženim, često sprašuje, kdaj smemo pričakovati, da bo ta dan prišel. A to, mislim, ni tako resno mišljeno in zastavljeno vprašanje, ampak bolj izraz nestrpnega pričakovanja. Saj vsak katoličan ve, ali bi vsaj moral vedeti, da končna odločitev zavisi le od Boga.

Seveda pa moramo mi zaupno moliti za Baragovo uvrstitev med blažene. To poleg dela za potek procesa Bog od nas zahteva, če res hočemo videti Baraga na oltarju. To zaupanje temelji na globokem prepričanju, da je Baraga umrl v sluhu svetosti. Trditev, da je naš oltarni kandidat umrl v sluhu svetosti, ni nič novega. Najdemo jo tudi v važnem dokumentu, ki smo ga našli v arhivu kongregacije Propagande v Rimu, pisanem nekako deset let po Baragovi smrti. Poleg tega je tudi sedanjí apostolski delegat v Združenih državah, nadškof Giovanni Cicognani, v svoji knjigi "Svetost v Ameriki" izrecno poudaril, da je tudi Baraga eden izmed svetih junakov Novega sveta. V tej odlični knjigi apostolski delegat naglašá, da je Baraga - po rodu Slovenec - vreden prav posebnega zanimanja za proglasitev blaženim. Med drugim pravi: "Svetniki kot veliki junaki in geniji pripadajo bolj vsemu človeštvu, kakor posameznim narodom. Vendar je povsem naravno, da odsevajo žarki njegove slave svetleje v tisto deželo, iz katere so izšli..." Resnično smemo upati in moliti, da bodo nekega dne svetli žarki slave Baraga - božjega svetnika, razpršili oblake sovraštva in zatiranja, ki zdaj tako črno pokrivajo njegovo rodno domovino - Slovenijo.

Predno bomo razpravljali o delu, ki je bilo že storjeno za Baragovo zadevo, premislimo najprej velikost naloge, ki nas še čaka. Postopek za proglasitev Baraga med blažene nujno zavisi od zgodovinskih dejstev, posebno še, ker ni več živih prič. Ker je Baraga živel nad sedemdeset let, polnih heraklejskih naporov, bo nujno potrebna ogromna množica zgodovinskih podatkov, ki se zahtevajo za navedbo raznih podrobnosti iz Baragovega življenja. Na stotine pisem smo našli od Baraga samega. Vse bo treba uradno objaviti. Še veliko več stotin je pisem, ki so bila pisana njemu 'ali o njem. Treba bo pregledati in morda celo prevesti knjige, ki jih je naš kan-

● Edinstveni Baragov kip, ki ga je izdelal clevelandski kipar France Gorše, je poklonila lanskó leto svetemu očetu ŠZ. Papež, ki darovnoče brezkoristi hraniti zase, je poslal kip vrhovni predstojnici slovenskih šolskih sester v Rimu z ljubeznivim sporočilom, naj kip hranijo in veliko molijo za Baragovo beatifikacijo.

● Nov Baragov življenjepís je izšel v francoskem jeziku. Izdalo ga je kanadsko Zgodovinsko društvo v Sudbary, Ont., v svoji publikaciji "Documents Historique", št. 27, (1954). Napisala sta ga jezuitska patra Lorenzo Cadieux in Ernest

Comte ter nosi naslov: "Un Heros du Lac Supérieur".

Ta francoski življenjepis je dobil v roke tudi znani armenski kardinal Gregor Peter XV. Agagianian, o katerem sodijo, da bo prihodnji papež. Mons. Zryd, predsednik Baragove zveze, je prejel od njega kartico s toplimi pozdravi in sporočilom, da je Baragov življenjepis z velikim zanimanjem prečital. "Naj junak nekoč sveti iz naših oltarjev in ostane tako svojemu dragemu ljudstvu navdih za dobro, ki nikdar ne neha, je dodal kardinal.

● Ponovih virih, ki jih je Baragova zveza lani prejela iz Slovenije, je razvidno to, da je imel Baraga kot graščak tudi dedno državno službo

Graščina Mala vas,
rojstni kraj škofa Baraga

didat napisal, in teh je okrog 36. Samo to bo zahtevalo nad deset tisoč strani in verjetno je, da taki procesi v Rimu niso ravno pogosti. K vsem tem dokumentom je treba dodati številne življenjepise, pisane v raznih jezikih, in raznesestavke, ki se nanašajo nanj ter so bili objavljeni v stotinah raznih knjig in publikacij. Vse to je gigantsko delo. Poleg tega moramo te dokumente in knjige, ki jih je pisal sam ali drugi o njem, ter številne članke o njem pomnogih listih, iskati v raznih arhivih Združenih držav in Slovenije ter domala vsake pokrajine v Evropi. Baragov vpliv je bil namreč tako velik, da so o njem pisali tako po Ameriki kakor po Evropi. Zato mora biti vsem jasno, da je zbiranje tega materiala, njega pripravljavanje in uradno objavljavanje, res ogromno delo. Če bi bil Baraga član kake redovne družbe, bi bilo delo lažje, ker bi pač družba sama našla delavce za to stvar. Toda on je bil svetni, škofijski duhovnik. Tudi če bi bil pripadnik kakega večjega naroda, bi mogli pričakovati več in boljših sodelavcev. A bil je član malega slovenskega naroda, katerega številke so malenkostne v primeri s številom prebivalstva drugih narodov, ki poleg tega razpolagajo z večjimi sredstvi, ki so nujno zvezani s takimi raziskovanji. In poleg vsega: vsak proces se mora v svojih prvih stopnjah začeti v škofiji, kjer je oltarni kandidat umrl; marquetteška škofija pa je bila ves čas in je še sedaj ena izmed najmanjših v Ameriki...

Sprva se je zdelo, da bo pod takimi pogoji domala nemogoče izvršiti tako veliko in težko nalogo. Vendar so vsi, ki so imeli priliko opazovati razvoj Baragove zadeve, v kolikor se je že vršil in v kolikor se vrši danes pod posebnim vodstvom božje previdnosti, polni upanja. Čeprav se zdi neverjetno, je vendarle res: nekoč nepremagljive ovire /na zgodovinskem polju/ so danes domala odstranjene; kar se nam je nekoč zdelo nemogoče doseči, nam je danes dosegljivo. Po novih najdbah v raznih arhivih jasno vidimo svoj cilj in ga skušamo tudi doseči: razodeti v vsej polnosti Baragovo sveto življenje v našo lastno vzpodbudo in v predložitev za njegov beatifikacijski proces. Zdaj res moremo nadaljevati z delom v trdnem upanju na končni uspeh.

Že 85 let je poteklo od Baragove smrti: razdobje, v katerem so navadni ljudje pozabljeni. Toda Baraga je prevelik, da bi bil pozabljen. Dejansko s pomikanjem v preteklost njegovo ime sveti vedno močnejše na straneh zgodovine. Ko zdaj gledamo nazaj, moremo jasno razvideti, da je bil potek vseh teh let nujno potreben, ker nam je dal jasnejšo sliko o njegovem svetem življenju. Šele zdaj v časovni razdalji moremo gledati Baragovo popolno podobo kot moža božjega in kot veliko zgodovinsko osebnost. Prej smo mu bili preblizu, da bi videli njegovo celotno podobo.

Vendar so Friderika Baraga imeli vedno za svetnika, tudi ljudje, ki so ga poznali v življenju. Pred kratkim sem dobil v roke članek, objavljen v časopisu eno ali dve leti po Baragovem škofovskem posvečenju. Vzbudil je mojo pozornost. Navaja namreč izjave protestanta, ki trdi, da v celém Gornjem Michiganu ni bilo človeka, ki bi ne bil spoštoval Baraga kot res svetega misijonarja. Res se mi zdi: ko bi hoteli imeti dokaz za njegovo svetost, bi mogli najti njih zadostno število že samo iz izjav in pričevanja protestantov. A vero v Baragovo svetost so najlepše pokazali katoličani takoj po njegovi smrti.

Ko je Baragov naslednik škof Ignacij Mrak prišel v Marquette, da prevzame njegove škofovske dolžnosti, je našel skupino ljudi, ki ga je čakala pred vrati njegove sobe. Prosili so ga za kak kos Baragovih nogavic. Te nenavadne prošnje so izvirale iz dejstva, da je neka žena, ki je imela bolečine v kolenih, ozdravela s tem, da je nosila eno Baragovih nogavic. Še ko je bil Baraga živ, ga je prosila za nogavičo v upanju, da bo ozdravela. Novica o njenem slučaju se je hitro razširila med ljudstvom. Pa ni bilo dovolj nogavic pokojnega škofa, da bi mogli ustreči vsem prosilcem. Zato je škof Mrak odločil, naj za razdeljevanje režejo kose Baragove obleke. Ko tudi to ni zadostovalo, je prišel na vrsto še nek star Baragov plašč, da so tako mogli zadovoljiti ljudi, ki so zaupali na priprošnjo škofa Baraga. Pozneje je Mrak pisal svojem nadškofu Janezu Krstniku Purcellu, da ni vedel, da ljudstvo tako zelo spoštuje škofa Baraga.

Zato ni nič čudno, da je že takoj po Baragovi smrti skušal napraviti prvi korak za njegovo proglasitev blaženim Reverend Edward Jacker, Baragov administrator, svetovalec in spovednik. Še pred Baragovim pogrebom je Jacker napisal odličen oris škofa Baraga, ki so ga odslej večkrat omenjali. Pozneje je začel obširnejši življenjepis in ga izdajal v nemškem tedniku "Wahrheitsfreund" v Cincinnatiju. A Jackerjevo sicer hvalevredno delo ima eno napako. Zbudilo je videz, da je bil Baraga avstrijski Nemec. Ko je pisatelj nekdo opozoril, da je bil Baraga po rodu Slovenec, je življenjepis kar na kratko zaključil. Tako se je prvi poskus: pospešiti Baragov proces proglasitve blaženim, razbil ob skali nacionalizma. Vendar je Jacker v zgoraj omenjenem spisu in v poznejših člankih ohranil mnogo uvaževanja vredne snovi o škofu Baragu.

Najvažnejši doprinos tistega časa je bil za Baragovo življenje njegov življenjepis izpod peresa dr. Vončine, ki ga je eno leto po škofovi smrti (leta 1869) izdala Mohorjeva družba. Doktor Vončina se močno opira na Baragova pisma, ki so bila v teku let priobčena v Poročilih Leopoldinske družbe. Uporablja pa tudi mnogo pričevanj tistih, ki so Baraga osebno poznali. Tako je očeval mnogo podrobnosti iz Baragove mladosti.

Graščina Trebnje, kateri se je Baraga opovedal na ljubo duš.

trebanjskega poštarja. Dokler je posedoval trebanjsko graščino, je to svojo službo oddajal v najem drugim.

Ko bo Baraga enkrat na oltarju, bo torej prav lahko veljal za zavetnika poštarjev.

Baragova zveza je bila že deležna njegove pomoči pri razpošiljanju pošte. V januarju 1954. je moral tajnik iz Lemonta razposlati Baraga-Bulletine in kuverte za darove BZ vsem faram marquetteške škofije, ki naj bi jih vse dobile do Baragove nedelje. Ker smo dobili prepozno naslove župnij, so bile v četrtek zvečer pošiljke še v Lemontu, a snežno vreme tako, da je bilo neverjetno misliti na redno dostavitev. Lemontska pošta je na naše vprašanje odgovo-

Veliki oltar šmartinske cerkve, kjer je F. Baraga kaplanoval.

rila: "Nemogoče!" Naj bi oddali v Chicagu? Po telefonu smo vprašali še tja, če bi kraji Gornjega Michigana v soboto dobili naše pošiljke. Odgovor se je glasil: "Are

Srednja cerkev pri Treh farah. Tu je Baraga večkrat pridigal.

Vendar pa moramo reči, da četudi je delo somisijskega Jackerja in dr. Vončine povečalo poznanje in spoštovanje škofa Baraga, je bil učinek vendarle kratkotrajen. To pa zato, ker vse zadeve ni nadaljevala stalna organizacija, ki bi se posvetila izključno delu za pospešitev Baragove proglasitve blaženim. A reči smemo, da veliki misijonar ni bil nikdar pozabljen. Njegov spomin se je vtisnil globoko v srca ljudi. Okrog leta 1872 mu je bil postavljen trajen spomenik s tem, da so ob razdelitvi pokrajine Houghton ustanovili novo deželno enoto z imenom Baraga County.

Prva poživitvev Baragove zadeve pa se je izvršila nekako trideset let po njegovi smrti oz. ob stoletnici njegovega rojstva. V letu 1896 je izšel prvi celotni Baragov življenjepis v angleškem jeziku, izpod peresa Richarda R. Elliotta, člana odlične katoliške detroitske družine. Delo je izhajalo v "American Catholic Quarterly Review", takrat najodličnejšem katoliškem listu v Ameriki. Mnogo snovi za ta življenjepis je črpal pisatelj iz živih virov, zlasti pri Edwardu Jackerju. Poleg tega je avtor škofa Baraga osebno poznal in zelo verjetno je imel dosti podatkov od njega samega. Njegovo spretno pero je za vselej zabeležilo mnogo, kar bi bilo sicer zgodovinarjem izgubljeno.

Leto pozneje (1897.) pa je izdala Mohorjeva družba drugo izdajo dr. Vončinovega dela o Baragu. Žal življenjepis ni bil prav nič izpopolnjen, ampak le jezikovno popravljen. Isto leto je bil blagoslovljen doprinski Baragov kip v dobrniški cerkvi, v kateri je bil naš oltarni kandidat krščen. Slovenski duhovniki v Ameriki so za ta Baragov spomenik velikodušno prispevali in tako prvič združeno delali za Baragovo stvar. Pozneje so ti slovenski duhovniki in bogoslovci organizirali razna Baragova društva, a prvi namen teh društev ni bilo pospeševanje zadeve Baragove beatifikacije, pač pa predvsem pospeševanje njihov lastnih duhovnih interesov.

Približno istočasno z blagoslovitvijo Baragove sohe v dobrniški cerkvi je začel Jože Benkovič priobčevati v "Slovincu" članke o Baragu. On je bil zadnji izmed pisateljev, ki je še imel zvezo z Baragovimi osebnimi znanci v Sloveniji. Ti članki so doprinesli k novemu Baragovemu angleškemu življenjepis, ki je kot prvi izšel v obliki knjige. Spisal ga je frančiškanski misijonar P. Krizostom Verwyst, ki je deloval v La Pointe, eni izmed Baragovih misijonskih postaj. Bil je darovit zgodovinar in je že prej mnogo pisal o začetkih misijonskega dela očetov jezuitov ob Gornjem jezeru. Delo o Baragu je bilo izdano leta 1900. V literarnem pogledu sicer ni popolno, je pa ohranilo mnogo snovi iz Baragovega življenja.

Odličen pospešitelj Baragove zadeve je bil v tej dobi Friderik Eis, četrti škof marquetteške škofije, nekdanji se-

meniščnik svetniškega Baraga. Dne 1. novembra 1903, torej ob petdesetletnici Baragovega škofovskega posvečenja, je Eis blagoslovil temeljni kamen novemu šolskemu poslopju, ki ga je v ponos vse škofije krstil za Baragovo šolo. Stavba stoji še danes, torej že nad petdeset let oznanja Baragovo ime. Ob tej priliki je v svojem govoru škof Eis vzpodbujal vernike, naj molijo za Baragovo beatifikacijo. V tej prošnji so ga podprli tudi njegovi duhovniki po vsej marquetteški škofiji. Krstu Baragove šole je sledil še sklep marquetteškega mestnega sveta, ki je po želji ljudstva spremenil cesto med novo šolo in stolnico v Baraga Avenue. K temu je največ pripomogel odlični meščan Mr. Peter White, ki je večkrat javno izjavljal, da mu je nekoč Baraga rešil življenje.

Škof Eis je tudi pripomogel k tretjemu angleškemu Baragovemu življenjepisu v tem desetletju. Opogumil je zgodovinarja Rev. Antona Režka, po rodu Slovenca, da je sledil frančiškanku p. Verwystu in napisal nov Baragov življenjepis skupno z zgodovino marquetteške škofije. Režek je izdal svoje delo 1906-7. V njem je odkril marsikaj novega o Baragu in poleg tega je bilo delo odlično tudi z literarne strani. Avtor si je z njim zaslužil častni doktorat (LL.D.), ki mu ga je podelila Marquette University v Milwaukeeju.

Vendar moramo poudariti: četudi so vsi ti trije angleški Baragovi življenjepisi izšli v enem desetletju in so še danes priporočeni v Ellisovi "Izbrani bibliografiji zgodovine katoliške Cerkve v Združenih državah", vendar niso napravile vtisa na ameriške zgodovinarje. Tako tudi niso mogli dosti pripomoči k poživljeni akciji Baragove zadeve. Deloma moremo ta zastoj razumeti in opravičiti.

To desetletje - od 1896 do 1906 - namreč soupada z dobo največjega priseljevanja v Ameriko. Ker je bilo med priseljenci tudi dosti katoličanov, so bili škofje in duhovniki silno zaposleni z dušnim pastirstvom med novodošlimi. Tako so bili prisiljeni vse druge zadeve odložiti za poznejši čas. Tudi za Baragovo zadevo beatifikacije so mislili, da se lahko odloži.

Enako so v tej dobi katoličani po vseh Združenih državah z naglico gradili osnovne šole, ki naj bi postale celice poznejših katoliških trdnih družin. Niso pa imeli dovolj denarnih sredstev, da bi ustanovili in razvili tudi srednje in višje katoliške šole. Zato so v kulturnem pogledu daleč zaostali za protestanti, ki so imeli več denarnih sredstev. Protestanti so izrabili priliko tudi na zgodovinskem polju in prav v teh letih izdali ameriško zgodovino po svojem svetovnem nazoru. Zgoraj omenjena katoliška knjižna dela so z ostalimi vred ostala zasuta pod kupom številnih del protestantskih zgodovinarjev. Res je sicer, da so škofa Baraga še omenjali mnogi zgodovinski članki, celo izpod protestantskega peresa, a ti članki so le malo

Baragova šola
v Marquetteu, Michigan

you crazy? Impossible!" - Zgodba se je končala takole: Baragu smo po domače povedali, "naj on poskrbi, saj je bil 'poštar' in tu gre zanj". Vse pošiljke -bilo jih je nad sto- smo oddali kar na lemontski pošti. Naslednji teden pa nas je presenetilo pismo Msgr. Zryda: "Vse pošiljke so prišle v redu in pred Baragovo nedeljo!..."

Kako je 'poštar' Baraga 'pretental' chिकासकेगा पोषतारजा, बॉमो पा

Pokojni Msgr. A. Režek,
Baragov zgodovinar.

zvedeli nekoč v večnosti...

● Celotno zbirko fotografij in mikrofilmov Baragovih pisem ter ostalega gradiva, ki ga je Baragova zveza dobila v raznih arhivih, smo s posvetovanjem z notredamsko in washingtonsko univerzo krstili za "Baraga Collection". Pod tem imenom bo vse gradivo dostopno univerzitetnim študentom in zgodovinarjem. Tisoči pisem so vzbudili veliko zanimanja med zgodovinarji po vseh Združenih državah. Omenjeni univerzi pa delata z roko v roki z Baragovo zvezo ter jo pri zbiranju dokumentov tudi finančno podpirata.

● Mr. Gregorich, zgodovinar Baragove zveze, se je v oktobru preselil v Marquette, Mich., da bo delo za Baraga hitreje napredovalo. Prostori BZ so na škofiji.

vplivali na celotno ocenjevanje ameriške zgodovine, še manj na ocenjevanje Baragove osebne svetosti.

Bil je to čas, ko so organizirali številna zgodovinska društva po narodnih, državnih in krajevnih enotah. Toda skoraj v vsakem primeru so jih nadzorovali protestanti. Posledica tega je bila, da je veliko Baragovega materiala ležalo neuporabljenega v društvenih arhivih.

Po prelomu devetnajstega stoletja je pomrla tudi že večina ljudi, ki so osebno poznali škofa Baraga. A reči moramo, da je večina teh zapustila svoje spoštovanje in najlepše spomine na Baraga svojim otrokom in vnukom. Toda ekonomske krize so zadevale Gornji Michigan ena za drugo. Njih vzrok je iskati v zmanjšanju rudniških vrednosti in v izginevanju prvotnih gozdov, kar je zmanjšalo lesno trgovino. Tako sese mnogi prebivalci Baragovih misijonov razpršili po drugih krajih Združenih držav. Ena skupina teh ljudi, naseljena blizu Detroita, je na primer imenovala ulico svoje nove naselbine po škofu Baragu. Vendar bi se bilo mnogo več izročil ohranilo zgodovinarjem, ko bi bili vsi ti potomci Baragovih duhovnih otrok ostali na zemlji svojih očetov.

Tu je nekaj vzrokov, zakaj je delo za Baragovo zadevo ostalo na mrtvi točki skoraj četrto stoletje. Še je tlelo pod žerjavico prvotnega ognja, a organizacije ni bilo, ki bi dala novih sil. Bila je resna nevarnost, da bo vse skupaj zapadlo pozabi. Članki, ki so bili v tem obdobju pisani o Baragu, niso imeli moči, da bi bili znova vžgali plamen navdušenja za njegovo beatifikacijo.

Nenaden preobrat je nastal ob stoletnici Baragovega prihoda v Ameriko, v letu 1930, z ustanovitvijo Baragove zveze. Ta poživitev resnega dela za beatifikacijo našega oltarnega kandidata traja še zdaj, se lepo razvija in upati smemo, da bo ostala do uspešnega konca - Baragove časti oltarja.

M. Jakopič:

Znamenje

Na tla pokleknil bi ob poti,
klobuk bi stisnil med dlani,
poprosil bi Marijo s Sinom,
da šla bi v vas med nas ljudi.

Iz dneva v dan, že dolga leta,
spomladi, žetvi, v tih večer
prinaša veter v naše izbe,
njun blagoslov in bratski mir.

Poznata bol, poznata srečo,
poznata vsakega od nas,
od rojstva in ko duša k vama
poslavlja se za večni čas.

Čez gozde in čez zorno polje,
k oraču tja med brazdami,
obračata pogled in misli,
dokler nazaj v vas ga ni.

Dekleta prvo hrepenenje
izliva se v pomladni čar,
in resne žene z otročiji
poklekajo pred njun oltar.

Procesijska se dolga vije,
nebo rosi nam blagoslov,
pri znamenju se Bog ustavlja,
vesel kot da bi šel domov.

Še dolgo, dolgo mati s Sinom
naj varuje nam vas in hram!
Lepo mi je, ko grem čez polje,
saj Mater dobro tam imam!

... iz dežele faraonov

K sliki:
Takole
sem potoval
proti piramidam...

Celo žene, ki so leno sedele ob kupih datljev po ulicah starega Kaira, so govorile o nenavadnem dogodku, ki se je pripetil pri piramidah. Nek turist je plezal na veliko piramido. Nad njegovo glavo se je prevalil orjaški, štirioglati kamen in ga ubil. In še to so vedele povedati branjevke, da je prav v tistem trenutku, ko se je zrušil kamen, prifrčalo neko letalo in obrnilo vso turistovo pozornost nase. Tako se fant ni mogel izogniti nesreči.

Zapiski v muzeju pravijo, da se tak kamen zakotali po piramidi le vsakih dvajset let. Pobožni možje so govorili: "Maktub, maktub - pisano je bilo v božji sodbi, da, tako mu je bilo sojeno in greh je govoriti o slučajju."

Ta dogodek me je spravil na noge, da sem se tudi jaz podal k piramidam. Že več mesecev sem živel v Kairu, a piramid še nisem obiskal. Bil sem grozno len in oslabil od neznosne vročine.

"Hej, jahabibi, hej, prijatelj, koliko hočeš imeti za kamelo, da jo pojezdim do Giz?" sem vprašal in z nogo podregal v pesku zleknjenega dragomana.

"Dva dolarja boš dal, abuna, in malo za 'ašrab', za napitnino," je odgovoril Arabec.

"Inta magnun! Ti si neumen," sem mu odvrnil in šel.

"Daj dolar," je kričal za menoj in

vlekel za seboj visoko kamelo.

"Jela, mus auz! Pojdi svojo pot, nočem," sem se delal, kakor da nočem imeti posla z njim.

"Ja bej, o beg, daj mi ašerin irš, dvajset pijastrov," je popustil in me obenem povzdignil v begski stan.

"Naj bo", sem dejal, "ker si me tako visoko počastil..."

Arabec je vpil nad grgrajočo kamelo, ki je pokleknila, jaz pa sem se zavithel na njo in se oprijel njene velike grbe. Potem sem poskakoval po njej, da je bilo veselje. Prepričan sem, da se je Martin Krpan desetkrat bolje počutil na svoji suhi kobili, ki jo je jezdil na Dunaj, ko pa jaz na enogrbi kameli v Egiptu.

Pot me je vodila mimo kanala El Zomor, kjer so za bodečo žico preklinjali intemirani Italijani. Angleški oficirji so mi takoj pojasnili, da ti ograjeni puščavniki niso tako nedolžni. S svetilkami so po strehah dajali znamenja italijanskim letalom, zato so jih polovili. Nemška vojska je takrat s poslednjimi naporii prodirala od Alamajna proti Aleksandriji. Še trideset kilometrov so imeli do Aleksandrije in Egipt, žitnica bližnjega Vzhoda, bi bil v nemških rokah. Tega so se ustrašili tudi Italijani, ki so na vsak način hoteli osvojiti Egipt zase. Zato je Mussolini urno zapovedal italijanskim padalcem, naj se spustijo v puščavo pri piramidah in zasedejo

*Mogočna sfinga
s piramido v ozadju.
Tu nehote zaživiš
za trenutek
tisočletja nazaj...*

Kairo. Nekega večera so res prihrumela italijanska letala v dveh skupinah in pometala iz svojih trebu-hov mlade padalce. Zade-la jih je grozna usoda. Le pet se jih ni ubilo. Ko so namreč v Rimu zlagali pa-dala, je sabotaža opravila svoje delo: porezali so vrvi. Ta Mussolinijeva ekspe-dicija napolnjuje danes žalostno stran i-talijanske vojne zgodovine.

Še preden sem se zavedel, je sta-la pred menoj velika Keopsova piramida. Že v drugem razredu osnovne šole sem zvedel, da je piramido zgradil pred 5.000 leti mogočni faraon Kufu, ki ga je Herodot prekrstil v Keopsa. Ne maram veliko za številke, zato ne bom pripovedoval, kako dolga je sfinga in kako široka je ena ali druga piramida. Kdor hoče vsaj malo ču-titi silo in duh starega egiptovskega kra-ljestva, mora plezati na piramido in sesti sfingi na šapo. V samo eni piramidi je to-liko rezanega in oklesanega kamna, da bi

z njim lahko zgradili krog in krog Francije pol metra visok in širok zid.

Ko sem potoval okoli priamid, sem videl mrtve priče nekdanje človeške krutosti, ki je še posebej osramotila člo-veštvo tudi v zadnji vojni. Ravno so od-kopavali ogromne množične grobove, v ka-tere so metali onemogle, bolne in mrtve de-lavce. Sto tisoč sužnjev je gradilo pirami-do 30 let. Ko je bilo delo končano, so po-morili vse delavce z vsemi inženirji vred, da ne bi izdali skrivnostnih vhodov. Mno-žični grobovi so tako veliki, da bi v njih lahko zgradili velike hiše. Še danes so polni lobanj.

Pred vhodom v piramido se je še vedno zbiralo toliko radovednežev zaradi

*Krasen
večer
pri
Gizah.*

nesreče prejšnjega dne, da sem odložil raziskovanje in plezanje po piramidi za poznejši čas. Obmil sem kamelo in pojezdil proti zahodu skozi Mesto mrtvih. Tu so pokopani faraonovi ministri, duhovniki, inženirji, kraljeviči in bogataši. Napisi po tumbah še danes niso obledeli, kar je skrivnost egiptovskih živih, trajnih barv.

Večerno sonce je začelo poljubljati griče v Libijski puščavi in krvaveti po vročem pesku. Spomnilo me je na požgani dom tam daleč v zeleni Štajerski, na jokajočo mater za pečjo, na malega Ludvika, brata-talca v množičnem grobu pri Gradcu... Joj, prejoj blodečemu tujcu v Libijski puščavi! Kdo more izmeriti bolečino, ki jo božji človek more nositi po svetu, kamor koli gre?...

Moja šola

Kdor hoče poznati Egipt, mora znati arabski, ki je tam občevalni jezik. Stari egiptski jezik, v katerega so se vmešali mnogi stari grški izrazi, govorijo le še koptski menihi pri Svetem Antonu in pri Svetem Pavlu v Arabski puščavi in še to le pri obedu. Razen tega vem za neko številno družino v Kairu, ki še govori staroegiptovski jezik.

Moja prva skrb v Egiptu je bila, da sem se vrnil v ljudsko šolo. V tretjem razredu sem sedel z zadnji klopi in šest

mesecev pisal vse domače naloge. K Šehu Mohamedu sem zahajal tudi popoldne na pouk in ga zalagal s cigareti. V šoli smo imeli na glavi rdeče kape 'tarbuše', kakor je predpisano v šolski postavi. Učence zelo pretepajo z robato palmovo palico. Tepejo povsod razen po desni roki, da morejo učenci z njo pisati.

Ko sem se privadil arabščini, sem sprejel službo glavnega tajnika katoliških koptskih šol v Egiptu. Imeli smo takrat 1,100 šol in zdravstvenih postojank. To mesto, za katero me je priporočil papežev delegat nadškof Arthur Hughes, mi je donášalo toliko dohodkov, da sem mogel nemoteno študirati po muzejih, arheoloških institutih in v samih templjih. Katoliških Koptov je sedaj v Egiptu nad 60,000 in po vojni so dobili svojega patriarha, Markosa II. Stari monofizitski Kopti štejejo tri milijone svojih vernikov, muslimanov pa je tu petnajst milijonov.

Čudne reči

Blizu Kaira je vas, kjer se prebivalci bavijo z duhovi, z utrjevanjem svoje lastne volje in urjenjem moči svojega duha. To so fakirji. Dajo se živi pokopati za več dni, za več mesecev in let, potem pa zopet oživijo. Preden zaspijo, pogoltnejo jezik. Prijatelji jim zamašijo nos in ušesa, da kak mrčes ne zleze v notranjost

Eden izmed množičnih grobov, kjer so končali graditelji piramid... /Nič novega za nas v 20. stoletju!/

telesa, potem jih zapro v cementne ali kovinaste grobove in od časa do časa pogledajo k njim, če se jim ni kaj pripetilo. Posebno važno pa je, da zaboju odprejo na določen dan vstajenja. Takrat, ko sem bil tam jaz, so za tri leta pokopali nekega 18 letnega fakirja. Prvo in drugo leto, ko so pogledali k njemu, je bilo vse dobro, le na teži je nekoliko izgubil. Tretje leto pa se je nudil prijateljem strašen prizor: bil je mrtev in razjeden. Neka mala kača,

Na desni: Egiptski Slovenci, zbrani na romanju k Marijinemu drevesu v Heliopolisu.

Spodaj: Trije neumorni delavci med Slovenci v Egiptu: Kornij škof p. Jozafat Ambrožič OFM /s palico/, p. Valentin Vehovec OFM in p. Stanko Perovič OFM.

ki ima tako oster nos, da more z njim prevrtati tudi cement, je prevrtala steno. Zlezla je mlademu fakirju skozi nos v glavo in ga uničila. Značilno je, da se fakir ne more prebuditi. Tudi v takem primeru ne, ko je življenjsko napaden; zbudi se le v času, ki si ga je določil, preden je padel v mrtvo stanje.

Slovenci v Egiptu

Oče Jozafat vedno toži: "Eh, vedno manj nas je! Še 500 nas ni več in najbolje je, če se preselim k Svetemu Janezu Krstniku v puščavo." Res je tako: Slovenci bežijo iz Egipta v Avstralijo ali v Trst, odkar je angleški konzul, nekronani kralj Egipta, izročil oblast domačinom.

Neke nedelje smo se odločili, da poromamo k Marijinemu drevesu v Heliopolis. Tja zahajajo Slovenci vsako leto za Marijino oznanjenje na božjo pot. Pod tistim košatim drevesom je počivala sveta Družina, ko je bežala v Egipt, Tega romanja sem se posebej veselil, ker je prišla tja tudi Kraščekova Marija, ki je bila tisto leto na Marijino priprošnje čudežno ozdravljena. Pol leta je ležala mrtvoudna, na koncu devetdnevnice pa je veselo skočila iz postelje in se kleče zahvalila Mariji za ozdravljenje, namesto da bi šla v nebesa, kamor so jo bili z gotovostjo zapisali zdravniki. Kraščekova Marija je vesela deklica. Iz vsake njene besede žari njena živa vera in tiha sreča. "Tako se je zgodilo, kakor sem naprej vedela. Marija me ni nikoli zapustila in me tudi zdaj ni," je povedala.

Koledar 1955

Potem smo skupaj peli litanije.

Kraščekova Marija še danes roma k Marijinemu drevesu v Heliopolis. Ob nedeljah pa zahaja, kakor vsi Slovenci, k slovenskim šolskim sestram na popoldanski blagoslov in čaj.

Slovenske sestre

Največje zasluge za slovensko naselbino v Egiptu imajo pač slovenske šolske sestre v Kairu ter v Aleksandriji; in pa seveda slovenski izseljenski duhovnik. Vse po vrsti zaslužijo za svoje nedopovedljivo požrtvovalno delo največje odlikovanje in spoštovanje, ki ga slovenski narod more komu dati, in sveta nebesa. P. Jožafat Ambrožič OFM je tako odlikovanje in priznanje že prejel, saj je imenovan za komega škofa v cerkvi sv. Jožefa v Kairu, za arhimandrita in častnega kanonika v Bombaju. Le na sveta nebesa še čaka. Drugi delavec med Slovenci je p. Stanko Perovič OFM, župnik v Abukirju in nadzornik koptsko-frančiškanskih šol. Iz ljubezni do Slovencev se je tako lepo naučil slovenščine, da je kakor Slovenec med Slovenci. Tretji neumorni delavec pa je mladi p. Valentin Vehovec OFM, ki se je ves navdušen posvetil spreobračanju Egipčanov.

"Jo, kako trpimo," je včasih polglasno vzdihnila sestra Franka. Sestra Jolanda pa se ni mogla ustavljati silni ljubezni po domu v sončni Vipavi, od koder so jo bili nekoč pregnali italijanski fašisti. Več let je zbirala v Kairu rabljeno obleko, da jo po vojni ponese v rojstni kraj svojim nesrečnim sovaščanom. Nikoli nisem videl bolj srečne redovnice, kakor je bila sestra Jolanda z velikimi vrečami blaga.

"Ne hodi, ljuba sestra," so ji pri-govarjali nekateri, ki so ji hoteli prihraniti neprijetna razočaranja v rojstnem kraju. "Tam je zdaj vse drugače."

"Šla bom, naj bo kakor že," je odgovarjala vesela redovnica. "Saj ni mogoče, da bi Slovenci vedno samo trpeli. Tam ni več italijanskih fašistov, tam so Slovenci, razumete, Slovenci na svoji zemlji, v svojem domu... Dvajset let sem Boga mo-

Ko smo se jugoslovanski begunci med vojno naselili v Sinajski puščavi /bilo nas je 27.000/, so nam tudi slovenske šolske sestre rade pomagale...

lila, da bi spet svobodno sonce zasijalo nad našim dimnikom, pa bi naj zdaj še dalje pometala prah po arabskih ulicah in umikala glavo pred kamni arabskih pobal-nov?"

Polna upanja in svete ljubezni do tople domače zemlje je res nekéga dne sestra Jolanda potrkala na domače dveri. Ne vem natančno, kako je bilo, ker sestra Jolanda ni nikoli mogla povedati cele zgod-be. Le to vem, da se je njena sreča hitro spremenila v veliko ponižanje. Komuni-stični komisarji so jo klicali iz urada v u-rad, ji odvzeli potni list in ga raztrgali. Za-smehovanje in poniževanje je sledilo iz dneva v dan. Po neizmernih težavah je kon-čno le dospela do Rima, od koder se je spet vrnila v Egipt. "Ne vprašujte", je pro-sila, "preveč boli..."

Marijina hišica

Na južnem delu Kaira je majhna hišica pod zemljo, v kateri je po izročilu

K sliki: Vhod v Marijino hišico v Kairu.

Tja je bil povabljen tudi princ Ali paša, Farukov stric, več ministrov in mnogo odličnikov iz Kaira. "Mesihi, kristjan bo govoril," so šepetali. Profesor slavne sorbonske univerze je na dolgo pripovedoval zgodbo o nekem muslimanu, ki se mu je prikazal Kristus in mu razodel, da so muslimani na krivi poti in se bodo rešili samo v krščanski veri. Musliman je šel med svoje muslimanske brate in jim pričeval o evangeliju in o čudežnem prikazanju, dasi še ni bil krščen. Ljudje so drli za njim v puščavo in ga poslušali. Potem je nastala v puščavi velika vstaja. Vnela se je borba zanj in proti. Končno so odločili, da ga bodo v puščavi križali in mu dali priliko, da tako umrje, kakor je umrl Kristus. Pribili so ga na križ, s katerega je do poslednjega izdihla pričeval o Kristusu. Zdaj ga hočejo imeti za svetnika.

Muslimani so molče in z velikim zanimanjem sledili predavanju, v debato pa se ni nihče spuščal, ker je bilo prisotnih preveč visokih uradnikov.

K sliki: Takole izgleda stari koptski župnik pri Marijini hišici v Kairu, ki je kaj ljubezniv in pobožen gospod.

prebivala sveta Družina, ko je bila v begunstvu. Tudi tja smo šli na božjo pot.

Ker Nil vsako leto v poletnih mesecih poplavi Egipt, nanosi po vrtovih mnogo blata in zemlja se počasi dviga. Tako se je hišica svete Družine skrila pod zemljo. Nad njo je cerkvena, v kateri Kopti prepevajo svoje dolge, tri ure trajajoče mašne molitve. Stari župnik je pobožen gospod, njegov sin pa je nevernik. Nekega dne sva se dolgo prepirala o verskih resnicah. Ker je edini sin v hiši, pač mora postati duhovnik, da se služba božja ohrani v družini, kakor je tu stara navada. Oče to bridko občuti in je žalosten. Ko sem ga poslednjič obiskal, mi je podaril blagoslovljenega kruha, ki ga imenujejo korban.

Muslimani in Marija

Čudno se to sliši, pa je res. Na obronku starega Kaira so zgradili mošejo Mariji na čast. Imenujejo jo "Saidna Miriam", naša Gospa Marija. Gorje, če bi kdo preklinjal Marijo ali kaj takega govoril, kar bi žalilo njihovo pobožnost. Sploh si ne morem predstavljati, kaj bi napravili z njim.

Muslimanski svetnik

Nekega večera sem bil povabljen v geološki institut na predavanje nekega katoliškega profesorja iz Pariza.

Starodauni templji

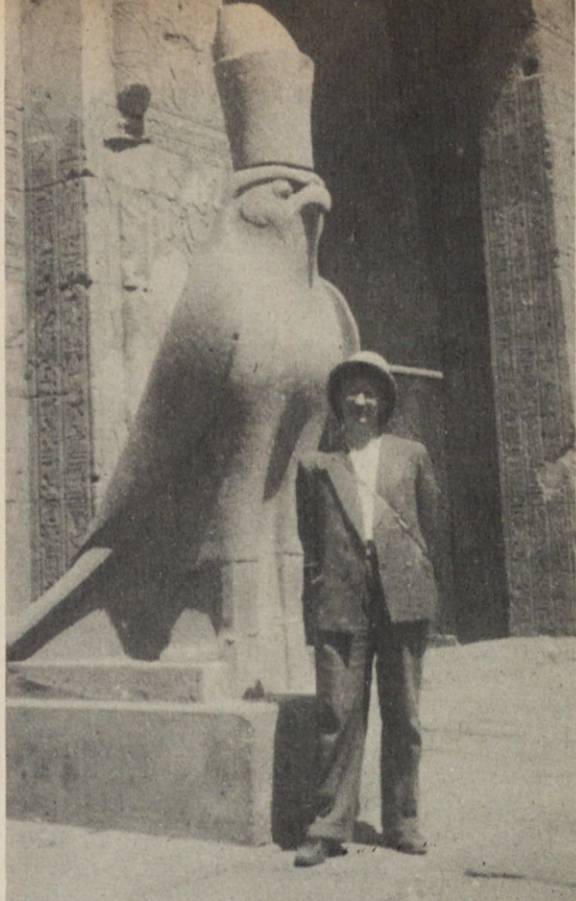
Kadar koli mi je delo za nesrečne begunce v daljni puščavi le malo dopuščalo, sem se podal v dobrodejno senco starih templjev. Po cele dneve sem presedel za koštrunoglavami sfingami in občudoval silo človeškega duha, ki je v kamen klesala svoje misli tisočletnim rodovom.

Za kristjane je posebno pomemben ogromen, iz granita izklesan ptič, ki predstavlja odrešenika sveta in stoji pred najlepšim templjem v celem Egiptu, v Edifu.

Bog je obljubil Odrešenika našim prvim staršem. Ta obljuba je živela v veri starih Egipčanov. Postavili so božjemu Sinu spomenik več kot tisoč let preden je bil rojen. Na glavo so mu posadili kraljevsko krono.

Trojica u Tebah

V vseh večjih templjih v Gornjem Egiptu stojijo trije oltarji, posvečeni takozvani 'Tebajski Trojici', vsemogočnemu bogu Amonu, njegovi ženi in sinu. To je medla, poganska senca sv. Trojice. Tu so pred pet tisoč leti vsako jutro ob sončnem vzhodu prepevali nevidnemu Stvarniku svete himne, ki so še danes vklesane v granitne stene temnih templjev. Prevod jutranje

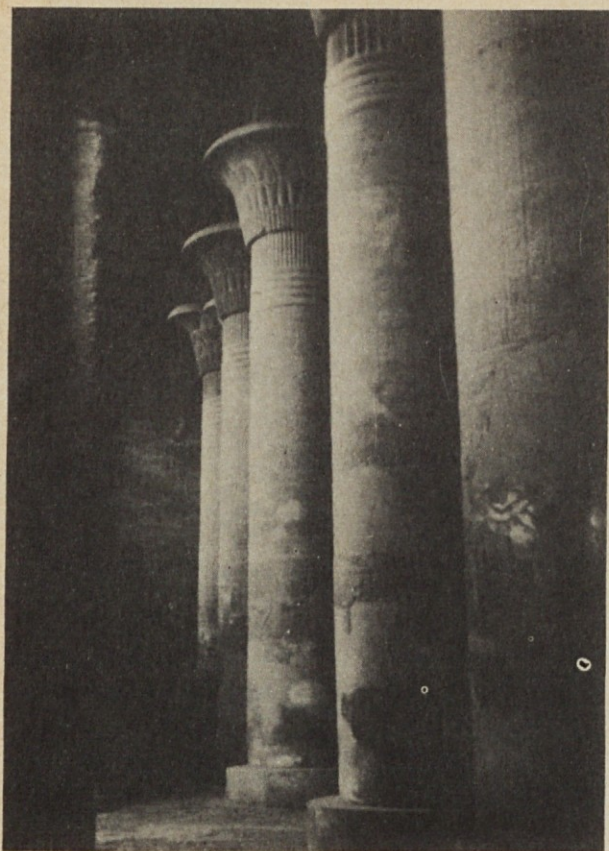

K sliki: Pred spomenikom odrešenika sveta, egipčanskega Horosa - medel odsev božje obljube Odrešenika...

pesmi, ki je nekoč tajinstveno donela med mogočnimi stebri, najbolje pove, kako blizu so bili stari Egipčani pravemu Bogu:

*Park
koštruno-
glavih
sfing*

"Bog je eden in edin,
in ni drugega Boga razen njega.

Bog je eden in edin,
on je stvarnik vseh stvari.

Bog je dub,
je skrit očesom človeka in stvari.

Bog je Bog od začetka,
Bog je bil pred vsemi stvarmi.

Bog je večen,
Gospodar vsega bivanja je on, oče vsega.

Bog je resnica,
on živi od resnice, kralj je božje resnice.

Bog je življenje,
in človek živi po njem."

Ko sem razbiral te lepe pesmi,
sem se spraševal, zakaj neki bi kdo nezbral
iz stare egiptske vere tiste dele, ki tako
čudovito lepo podpirajo našo krščansko
vero?

*K sliki: Vsako jutro so stari Egipčani
med tempeljskimi stebri prepevali Bo-
gu hvalnice. Ostanek prvotne vere...*

/Pregovore in izreke zbral dr. Franc Jaklič/

Nič ni tako trdega, da bi se ne dalo omehčati v ognju ljubezni. - Sv. Avguštin

Prijateljstvo pojema, kjer je mnogo sreče ali mnogo nesreče. - Karmen Silva

Malokdaj se zgodi, da bi iz dobrega sveta nastalo kaj dobrega. - Lord Byron

Kdor naprej vidi nevarnost, se ji že napol izogne. - Pregovor

Ni ga zdravila zoper žgoči strup obrekovanja. - Aristofanes

Zaradi lepega vedenja se vsakdanja dejanja zdijo lepa. - Smiles

Norec se sam sebi zdi zelo moder. - Pregovor

Resna in dostojanstvena zunanost je lepa palača duše. - Kitajski pregovor

Pod predrznostjo se skriva velik strah. - Lukan

Samo počasen ogenj zvari sladko pivo. - Pregovor

Besede molčečega moža ne pridejo pred sodišče. - Danski pregovor

Skrivnost je v moji oblasti le, dokler molčim o njej. - Pregovor

Na lepem blagu se madež še bolj vidi. - Pregovor

Tudi lev se mora braniti pred mušicami. - Nemški pregovor

Človeka toliko cenijo, kolikor se ceni sam. - Pregovor

Vrzi ga v Nil in priplaval bo z ribo v ustih. - Arabski pregovor

Molči, ali reci kaj takega, kar je boljše kakor molk! - Španski pregovor

Polna možnja razorje obraz z gubami. - Pregovor

Prijatelja imej rad z vsemi njegovimi napakami. - Italijanski pregovor

Na svetu ni vsa modrost zbrana v eni sami glavi. - Pregovor

Majhen dolg naredi dolžnika, velik dolg pa naredi sovražnika. - Pregovor

Lepota je kakor prijeten vonj; človek se mu hitro privadi in ga več ne občuti. - Pregovor

P. Odilo
O. F. M.

Pridiga cerkvenim klopem

Neki duhovnik je imel pri nedeljski farni maši tole pridigo:

Bratje in sestre v Kristusu! Danes bom enkrat za spremembo pridigal našim cerkvenim klopem. Verniki lahko mirno odidete, ker pridiga tako ne bo za vas. Toda prepričan sem, da ne bo nihče zapustil cerkve, kar ste pač vsi veliko preveč radovedni, kaj bom pravzaprav cerkvenim klopem povedal. Začnimo torej!

Moje ljube cerkvene klopi! - Ve stojite tu v cerkvi že dolgo, pa nikoli še ni bil noben govor namenjen vam in skrajni čas je že, da vam je danes ta krivica popravljena. Nikar vas naj ne moti, če bodo tudi ljudje poslušali ta govor; saj sem faranom povedal, da je današnja moja pridiga namenjena samo vam, moje ljube, dobre cerkvene klopi.

Najprej vas moram iz srca pohvaliti: Vedno ste tu! Nikoli vam ni premrzlo, nikoli prevroče. Še nikdar niste zamudile nedeljske sv. maše. Veste, kakšno nalogo imate v cerkvi.

Tudi vaše obnašanje tu v cerkvi je brez vsake graje. Nikoli ne motite službe božje s poznim prihajanjem in tako nikdar ne dajete slabega zgleda. Tihe ste kot miš in med po-

vzdigovanjem nikoli ne kašljate. Nikoli se ne obračate nazaj po cerkvi, da bi opazovale druge. Nikoli ne klepetate in ne spite med pridigo. Vse to je zelo lepo od vas.

Tudi pravo naziranje o farnem življenju imate: Ne letate od cerkve do cerkve, vedno ste zveste svoji farni hiši božji. Kot trdnistebri naše farne družine ste. Nehlastate za kakšnimi posebnimi modernimi in izumetničenimi cerkvenimi govori: stara, preprosta beseda božja vam je vse. Zato imate nekaj stalnega, zanesljivega na sebi, kar je staro že 2000 let, kot sveta Cerkev. In še marsikaj drugega hvalevrednega bi lahko našel na vas in povedal o vas.

Toda v marsičem vas moram tudi malo pograjati. Nikoli dostojno ne pokleknete pred Najsvetejšim, temveč ostanete okorne in neupogljive kot leseni kol. Služba božja vam prav nič ne koristi, ker ste mrtve, kot je pač vsak les mrtev. Zato sv. maše prav nič ne razumete in se tudi čisto nič ne potrudite, da bi jo razumele. Zato vam je sveta maša vedno predolga. Besede duhovnikov pri pridigi se od vas kar odbijajo, ker pač nimate ušes zanje. Kakor dežne kapljice drse po šipi na oknu in v steklo nikdar ne prodrejo, tako se tudi vas nobena beseda božja ne prime. Samo pomislite, koliko pridig ste že slišale, pa po nobenem teh naukov niste uravnale svojega življenja. Kakšna velikanska odgovornost!

Ste pač mrtve! Nepremično ste vedno na istem mestu. Nikoli niste ganjene, noben zgled vas ne pretrese. Ve lesene grešnice se nikdar ne pomaknete niti za inčo bliže k spovednici in nikoli ne pridete v ospredje k

obhajilni mizi. Mrtve ste, pa si domišljate, da živite.

Da, mrtve ste. Nikoli ne molite. Vedno ste tu, pa še nikoli nisem slišal vašega glasu ne pri molitvi ne pri petju. Les brez življenja, srce brez utripov, ura, ki stoji...

Tudi cerkve ne podpirate. Nobenega centa ne vržete v nabiralnik, ko "dobri kristjani" vsako nedeljo odrinejo vsaj nikel. In duhovnik večkrat ne more spati, ko premišljuje, kako bo poravnal tolike cerkvene račune. Vsaka hiša mora dobiti sredstva za vzdrževanje, tako tudi hiša božja.

Popolnoma razumljivo, da ni v vas, moje ljube cerkvene klopi, prav nobenega apostolskega duha in nazaranja. Zadovoljne ste in vesele, da ste lahko ve v cerkvi in da imate Jezusa. Toda nobeni izmed vas niti na misel ne pride, da bi nesla Jezusa tudi ven: bratom in sestram, ki so

Boga izgubili ali zavrgli. Izgovarjate se kot morilec Kajn: "Ali sem jaz varuh svojega brata?" Imate luč vere in tolikokrat slišite veselo oznanilo. Toda luč se razširja in se mora razširjati dalje, z naglico tri sto tisoč kilometrov na sekundo, sicer luč neha biti luč. Veselo oznanilo mora biti sporočeno dalje, sicer ni več oznanilo.

Mrtve ste, na dnu srca mrtve in življenje vas bo enkrat obsodilo.

Moja pridiga je zdaj končana. Pobjčajte se! In ni vas treba biti sram, če so to pridigo slišali tudi ljudje, saj sicer tako ne poslušajo dosti, kadar pridigam njim. Danes so pa bili zelo pazljivi. Morda bodo res šli malo bolj vase ter se bodo iz vašega zgleda nekaj naučili, iz dobrega in slabega. Mislim, da bo danes le kdo rekel: "Pa jim je res dobro povedal - tem cerkvenim klopem! - Amen!"

► Škof je izpraševal birmance katekizemska vprašanja, izmed katerih je bilo eno o zakramentu svetega maziljenja. Dobil je pravilni odgovor, da duhovnik mazili bolnika, ker grešimo z vsemi petimi čuti. "Kako pa moremo grešiti z nosom?" se je glasilo novo vprašanje. Kot blisk se je oglasil fantiček v prvi klopi: "Ker ga vtikamo povsod tam, kamor ni treba!..."

► Profesor je dobil v vlaku sedež poleg farmarja. Obema je bilo dolgčas in končno je predlagal učeni profesor, ki bi se rad iz farmarja malo ponorčeval, naj bi si stavljala uganke. Petdeset centov naj bi stala vsaka nerešena uganke.

"To ni pošteno," je ugovarjal kmet. "Vi imate za seboj šole, jaz ne. Pošteno bi bilo, da bi dobil jaz od vas za vsako nerešeno uganko petdeset centov, vi pa od mene samo pet."

Profesor se je vdal in na farmarju je bila vrsta, da začne. Njegova uganke se je glasila: "Katera žival ima tri noge za hojo in dve perutnici za letanje?"

Profesor je tuhtal in tuhtal, končno pa segel v žep: "Ne uganem. Tu imate petdeset centov. - Zdaj pa mi povejte, katera žival je to?"

Farmar se je zasmel: "Ne vem! Tu imate pet centov."

S tem je bilo med njima ugank konec.

P. Hugo o svoji zorni mladosti

Naš Koledar še ni položil venca na grob p. Hugona Brena OFM. Lani je bilo prezgodaj - p. Hugo je umrl na Marijin dan 8. decembra 1953. Letos je - skoraj prepozno. V razdobju enega leta je bila položena že cela vrsta vencev. Naš Koledar ni prišel do besede.

Vencev! Velikih vencev - ne venčkov! Kdor je kaj zapisal v posmrtnico p. Hugona, ga je slavil kot velikega moža. Velikemu možu na grob gre venec.

Kaj ko bi naš Koledar napravil drugače? Recimo - za spremembo - bi mu položil na grob samo - venček?

Kako to?

Čeprav nič ne tajimo, da je bil p. Hugo velik mož, pa se na drugi strani zavedamo, da se je znal sam napraviti včasih - čudno majhnega. Kako to mislimo, boste videli v članku. In morda je prav v tem dognanju nov dokaz, da je bil p. Hugo velik mož.

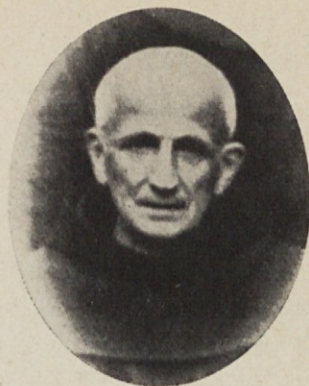
Pa kljub temu - za spremembo - v našem Koledarju na njegov grob samo - venček! In boste videli, da si je ta venček spletel p. Hugo sam!

Nipisal o svoji majhnosti nalašč in zgolj zaradinje. Mimogrede mu je prišlo kdaj pa kdaj pod pero, da nam jo je naslikal.

Drobci, ki jih tu objavljamo, so nabrani iz nekaterih njegovih spisov, ki so drugače bili napisani za velike ljudi in od velikega človeka. Vmes, to se pravi med velike misli, so bili vrženi.

Gotovo je, da nismo izsledili vsega, kar bi spadalo sem. Pa bo že to pokazalo, kako majhnega se je znal narediti p. Hugo.

In to je tisti venček, ki smo ga povili za to priliko. Naj bo z vso ljubeznijo položen na grob p. Hugona - z nič manjšo ljubeznijo kot so drugi polagali na njegov grob VENCE! - P.B.A.

Ena zadnjih slik
P. Hugona dr. BRENA O.F.M.
Rojen 5. decembra 1881
v Rovišah pri Litiji
Umrli 8. decembra 1953 v Rimu
kot generalni definitor
franciškanskega reda

Nespeča noč

*Noč je dolga in črna
v mojih nespečih zenicah
- kakor čas v vicah.*

*Potrpežljivost, rjava srna,
krotko se pase
na sredi jase
Bogu vdane ga srca.*

*V duhu pokore
na vrtu Oljske gore
zrem zapuščenega,
zame
krvavo prepotenega
Boga...*

*In jaz tega bremena
lahkotnega
ne bi vzel na rame
na črni poti
pokoja samotnega -
soncu naproti?*

AVE MARIA 1921: Z mojih potov v Ameriko

"Nazaj grede (iz Zagreba) sem šel po slovo od doma in domačih...

Njive, travniki, pašniki, koder sem v

Krizanteme

Zbral J. V.

ZNANCI

*Gospod, poslušaj naše klice
in milostno ozri se v vice,
dodeli dušam naših bratov,
sorodnikov, dobrotnikov,
da bodo v družbi rajskih
svatov
dosegli večni blagoslov!*

ŽENA /o možu/

*Ne iščem druge roke.
Ni take, da mi vrne,
kar smrt je položila
v naročje zemlje črne.*

MOŽ /o ženi/

*Kdo najde močno ženo?
Kar sem izgubil v eni,
ne mogel več bi najti
v nobeni drugi ženi.*

Kadar cvete ajda...

brezskrbni mladosti pasel in pomagal pri delu, drevje, po katerem sem nekoč plezal, da ga odsekam, otresem ali oberem - vse vprek me je spraševalo: Zakaj odhajaš? In jaz sem jim z ginenjim srcem odgovarjal: Dajte mi nazaj moje dneve, ki sem jih nekoč z vami in med vami preživiljal, tiste dneve vse lepe in sončne! Sprejmite me nazaj v svojo sredo! Sprejmi me nazaj, ti deviška gorska narava! In ti, dobro hribovsko ljudstvo, ki pravzaprav še ne veš, kaj je svet! Sprejmite me, pa vam ne bom podajal roke v slovo. Ne morete, kajne? Potem pa z Bogom!

Še težje sem se poslavljal od domače cerkvice na gori, na katero me vežeje tako dragi spomini. Oh, kako je človek zraščan z domačo cerkvijo, kamor je zahajal kot otrok ob materini roki! To čuti šele, ko se poslavlja od nje in ko na tujem obnavlja vse sončne mladostne spomine nanjo. Videl sem že krasne katedrale Milana, Benetk, Kolina, Štrasburga, Dunaja. Pa ko sem si jih ogledal, sem jih z lahkim srcem zapuščal. Domačo cerkvico pa tako težko. Otroku se pač mati, čeprav kmetica lepša zdi od cesarice. Enako tudi domača cerkvena lepša od vseh katedral.

Menda sem se zato še posebno težko poslavljal od domače cerkvice, ker spi poleg nje moje najdražje na tem svetu - moja mamica. Po maši je bilo. Ljudje so se razšli. Pokleknil sem na njih grob. Uprl sem svoj pogled na sliko, ki je vdelana v nagrobnik... Še en pogled na najlepšo sliko, še eno solzo na najdražji grob - in z močnim sunkom sem pretrgal najmočnejšo vez...

AVE MARIA 1922: Jaslice nazaj!

"Če bi mi drugače nikoli ne romali spomini domov, na sveti večer bi mi gotovo ušli, naj bi jih še tako skrbno stražil. In če bi jih šel iskat, bi jih našel v domači hiši pri jaslicah. No, pa jim ne branim. Sam se jim rad pridružim. Prelepi so in presladki. Bolj me versko pomladijo in poživijo kot vsa božja pota, ki sem jih kdaj v življenju obiskal. Bolj kot vsa premišljevanja in druge svečanosti božičnih noči. Zato bi me na sveto noč vsako leto lahko šteli medprežvekovalce. Ko mi povedo, da ne bo polnočnice (tiste čase v Ameriki ni bilo polnočnice - op.ur.), grem v svojo sobico, se vsedem na posteljo in naenkrat sem otrok v domači hiši

Koledar 1955

pred jaslicami. Domišljajoči spomin mi jih napravi. Tiste, prav tiste, ki sem jih kot otrok naredil v kotu pod križem. Nobenega pastirčka, nobene ovčice še nisem izgubil, za vse vem, kako in kje jih je treba postaviti. Morda bi danes drugače naredil, pastirčke in ovce drugače razpostavil, a to bi ne bile več tiste jaslice, ki so se mi tako globoko vrezale v otroško dušo - in bi tudi ne imel več tistega užitka.

Vidiš, ne delam si novih jaslic, tudi ne kupujem jih ne. Ko pride sveti večer v belih sandalijah čez goro in plan, si v skladišču spominov poiščem stare, ki sem jih z nežnimi prstki sam pomagal delati. Lepšega mahu bi ne mogel nabrati, lepših pastirčkov in ovčic bi ne dobil, če bi obredel ves svet. V tistih mojih jaslicah je moja otroška duša, vsa lepa in nedolžna. Take bi jim danes ne mogel več vdihniti, če bi hotel imeti nove. Kaj mi hočejo magari zlati pastirčki in zlate ovčice, ko nimajo moje otroške duše. Imajo jo pa oni, ki sem jih kot otrok sam strigel iz papirja in razpostavljalo po mahoviti betlehemski planjavi okoli štalice...

AVE MARIA 1923: Naš slovenski Karmel

Kmalu bo trideset let, kar sta moj oče in rajna mati skrivnostno stikala glavi in končno sklenila:

“Študent naj bo!”

Seveda le pod pogojem, da bo - gospod. Naslednjo jesen sem vzel slovo od planinskega raja, v katerem so bile tudi krave in ovce. Odpeljal sem se proti megleni Ljubljani, da prižgem staršem prvo zvezdo prihodnje Glorije. Doli pri Spodnjih Poljanah, kakor se je takrat reklo in morda še zdaj, so me vtaknili v temno luknjo Zdešarjeve hiše. Mogočni začetni vtisi naše prestolice, ki je do takrat še nisem videl, so za nekaj časa zasenčili domačo vas s hribovsko panoramo in vsemi sladkimi spomini nanjo. A kmalu se mi je pričelo tožiti po prostosti in veselju gorskega pastirja.

Ko sem nekega dne ves poln domotožja prilezel iz svoje temačne luknje in po svoji pastirski navadi splezal na prvi oreh ob Ljubljani, pa me je policaj kmalu dol povabil, se mi je Ljubljana naravnost pristudila. Kadar sem le mogel, sem jo ubral ob Ljubljani na Kodeljevo in še dalje. Tam okrog so se takrat še krave pasle. In prav to je bilo nekaj zame! Domotožje

Tudi stara Ljubljana je lepa...

DUHOVNIK

Staršem sem voditelj bil,
mlade sem učil, svaril,
a tega sem se vedno bal,
ko nauke drugim sem dajal:
ko čredo svojo prav ravnam,
da cilja ne bi zgrešil sam.

KATEHET

Včasih ob oltarju božjem
v srcu s tiho bolečino -
danes ob prestolu božjem
blažen prosim za mladino.

UČITELJ

Cel rod je stopal mimo mene
v naši vaški šoli skromni,
ko danes so možje in žene -
ali se me še kdo spomni?

UČENEC

Učiteljem svojim
preljubi učenec,
že zgodaj dosegel
nebeški si venec!

UČENKA

*Učiteljica si nam ti,
učenka:
Že mlad živeti prav,
da smrt ni grenka!*

OTROK

*Angel varuh tvoj
je iz telesa
nesel tvojo dušico
v nebesa.
Sam nebeški Oče
je vesel
dušico med angelčke
sprejel.*

DEČEK

*V zgodnjem zoru
v grob sem pal,
vstane dan
in z njim bom vstal!*

DEKLICA

*Cvetka se zbrsti,
da lepo vzcvete,
človek se rodi,
da lepo umre.*

MLADENIČ

*Čeprav je bila moja pot
v življenju z rožami posuta,
rešila vendar mnogih zmot
dobrotljivo me smrt je kruta.*

MLADENKA

*Kot roža sem se razcvetela
in ni me bilo smrti strah,
kot roža pa sem ovenela
- razpadla v prah...*

* Karmeličanska cerkva ob
Ljubljani v Mostah, o kateri
piše p. Hugo v svojih spominih
in je danes ni več. Komunistom
je bila na poti in so jo podrli.

je bilo ob pogledu na krave seve še toliko večje. Ne vem, ali so bile že preveč gosposke ali kaj, ko so me tako začudeno gledale. Doma me je vsaka poznala, jaz pa vsako od njih po imenu.

Med pogrevanjem takih spominov sem zagledal na nasprotni strani Ljubljani večje poslopje s cerkvico. Nikogar nisem imel poleg sebe, da bi ga vprašal, kakšna cerkev in "fárovž" je to, pa sem moral pustiti vprašanje zaenkrat odprto. Ob neki priliki nas je dijaška gospodinja gnala tam mimo kot ovce na pašo. Vprašam torej gospodinjjo, kar sem hotel vedeti. To je cerkev in samostan karmeličank, pove v odgovor...

Gospodinja nam je vedela povedati, da v tem samostanu žive same ženske. Še v mladih, skoraj otroških letih so zapustile dragi dom in najdražje domače. Zdaj so nekatere že stare, pa niso bile potem nikoli več doma. Oče in mati sta umirala in jih v poslednjih zdihljajih klicala, da jim podasta roko v slovo, pa hčerk ni bilo domov. Niso smele. Takorekoč žive so pokopane. Samo molče in molijo, zvečer se pa vležejo v

tiste "truge", v katere jih bodo nekoč mrtve položili.

Meni so se ob pripovedovanju kar lasje ježili. Ob bededi "truga" sem nehote pogledal proti samostanu, če morda ne prihaja kak mrtvak za nami. Zvečer je mladostna domišljija vse to še povečala, da sem vso noč delal za svojo radovednost pokoro.

Pozneje sem sam še večkrat hodil tam okrog. Tudi domotožne misli so hodile z menoj, pa mi niso bile več take prijateljice kot prej. Sramoval sem se jih. Porajajoči se moški ponos se je norčeval iz njih in iz mene. Poglej, mi je dejal, tamle je samostan. V njem so dekleta, ki so res morebiti za polovico starejše od tebe. A vendar dekleta. Pa so se za vedno poslovile od doma, ki jim je bil prav tako drag kot tebi. Nikoli več se jim ne bodo odprla vrata, da bi stopile na pot do domačih trat, kjer je skakala in se radovala njihova mladost. Ti si pa fant, pa boš čez dva meseca zopet doma, in potem čez tri, potem znova čez tri - in boš ostal doma za celih osem tednov. In vendar samo na domače hribe misliš in skoraj s solzami gledaš za vsakim vlakom, ki sopiha proti domačemu kraju - brez tebe. Sram te bodi!

In res me je postalo sram. Pogled na Karmel me je ozdravil.

Minila so leta, polna spominov, veselih in žalostnih. Po nasprotni strani Ljubljane sem se peljal v redovni halji sv. Frančiška v isti Karmel - maševat. Z druge strani reke so me pozdravljali pravkar opisani spomini, že malo zaprašeni. Otroški, bolje rečeno: otročji so se mi zdeli, a vendar sladki, četudi je njih vsebina grenka. Še šiba v spominu drugače poje kot je pela v resnici. Sicer se mi pa ti otroški ali otročji spomini niso mogli posebno rogati, ker sem med tem prehodil že tretjino Evrope, doma pa preživel le štirinajst novomašnih dni in še par drugih.

AVE MARIA 1924: Jesenski spomini

Jesen je zame bogata spominov, veselih in žalostnih. Vse tja do pastirskih let segajo. Ti so veseli. Čez poletje je bila moja pastirska prostost precej omejena. Ali smo imeli naše kranjske krave in koštrune za bolj pametne kot so v Ameriki, ali so pa naši starokrajski kmetje bolj nazadnjaški? Ne vem. To vem, da med našim in

DOBROTNIK

*Ko sem k vam za mizo
sedal,
nisem tega vam povedal:
Ko vabili druge boste,
kakor mene v drage goste,
spomnite se siromaka,
ki pred vašim pragom čaka!
V njem se Kristus
v goste javlja,
ki vam večni raj pripravlja.*

KMET

*"Pet pedi" je v polju pela
prepelica letne dni.
Prav je ptičica imela:
pet pedi - dovolj prsti!*

KMETICA

*Samega so rožmarina
polna okna naših sob,
meni pa je smrt pelina
natrosila v rani grob...*

HLAPEC

*Ves zgaran po trdem delu
sem zaspal v živinskem
hlevu
na trdi slami;
a trajnejše je moje spanje
in mnogo slajše moje sanje
so v - tihi jami...*

DEKLA

*Zadnja bila sem pri hiši,
kot da nisem hiše član,
prva bila sem pri delu,
neutrudna dan na dan.
Vendar nihče ni zajokal,
ko so devali me v grob:
revno bilo je življenje,
revnejši še moj pokop.*

TRGOVEC

*Kdor trguješ, bodi pravičen,
kadar ponujaš, bodi resničen!
To je bilo moje geslo,
mir srca mi je prineslo.*

CESTAR

*Smrt je vsakemu
človeku zvesta,
tudi k tebi jo pripelje cesta.*

ZVONAR

*Zvonovi, teh je sto in sto,
ki sem zvonil jim z vami.
Zahvaljen tisti, ki zvonil bo
meni v tihi jami!*

GROBAR

*Vsakemu sem grobu
dal gorak pozdrav,
morda pride jutri
eden meni prav...*

RUDAR

*Malokdaj sem sedel
k svojim v mirni stan,
skoraj nisem vedel,
kak je beli dan.
Zdaj pa smrt je dala
v dom miru mi ključ.
Moji duši sije
v Bogu večna luč.*

sosedovim svetom ni bilo nič "fenca". In tudi to vem, da se je naše zaupanje v kravjo in ovčjo pravičnost slabo obneslo. Če so videle mene, pastirja, v bližini s šibo v roki, so poznale mejo, čeprav ni bilo "fenca". Če sem se pa le malo proč obrnil, so že hlastale po tujem. A vedno pred njimi stati in držati njih apetit v pravih mejah, to je bilo za srebroživega pastirja predolgočasno. Posebno ko so s sosednje meje vabila rdečelična jabolka in kot med sladke hruške.

Poletni spomini na pastirsko življenje niso nič kaj veseli. Tem bolj pa jesenski. Naše pastirsko pravilo je bilo: Sv. Mihael lese odpira. Čez in čez lahko paseš. Navadno smo mi sami še celo malo prej lese odprli kot jih je sv. Mihael. To je bilo veselja...

Pozneje, ko sem krave s knjigami zamenjal in šel v Ljubljano, je bilo drugače. Pastirji doma so ravno začeli lese odpirati, kašče so bile polne žita in sadežev, jaz sem pa moral v mesto stradati. Tisti jesenski prehod od cepca, ki sem se mu ravno spet dobro privadil, nazaj h knjigam - kako je bil pust! Neredko me je skušnjava premagala, da sem jo potegnil kam dol na Posavje. Ali pa tja čez Grubarjev kanal po jabolka, hruške ali kostanj. Profesor Vester tam za gradom, ki je imel kot matematik gotovo ne

P. Hugo
z rimsko
skupino
Slovencev
/ob priliki
romanja
sv. leta./

samo hruške in jabolka preštete, ampak zraven tega še njihove pečke, bi me morebiti še danes zlasal, če bi mu povedal, da sem bil takrat med tistimi, ki so mu račune mešali.

O, zorna mladost, Bog te obvaruj! In v kolikor Te z njo združena norost ni žalila, tudi njo zraven!

Deževni dan

Deži, ves božji dan deži,
vsa okna so že orošena;
nebo otožno se drži,
zakrita gorska so slemena.

Deževju človek je enak,
ki rosen si obraz zakriva,
pogreza v blato se korak
- deževna noč je temu kriva.

Oblake sončni žar predre,
pod njimi mavrico nariše,
izgine rosa in solze
z oči nam jasen dan obriše...

Limbarski

Potrpljenje

Potrpi, kadar te srce boli,
za vse bolezni rastejo zdravila,
večerni hlad ti čelo osuši,
prijetne sence dajejo hladila.

Nikar ne toži, če si zapuščen,
pravičnost božja rada preizkuša;
zgodí lahko se, da nenadoma
pojavi se ob tebi blaga duša.

Kljubuj viharjem, bodi korenjak,
ne kloni brž, ko vetrič te zamaje!
Objemi križ in ne vprašuj: Zakaj?
- To ve le On, ki potrpljenje daje.

Limbarski

Kristus v sinagogi

Ko sem bral knjigo "Pred zarjo", delo Eugenija Zollija, spreobrnjenega glavnega rabina judovske sinagoge v Rimu, sem se spomnil dogodka, ki ga popisuje evangelist sv. Luka v četrtem poglavju svojega evangelija. Evangelist začne s temi besedami: "In prišel je v Nazaret, kjer je bil vzrejen; po svoji navadi je šel sobotni dan v shodnico, in vstal, da bi bral. Dali so mu knjigo preroka Izaija. Odprl je knjigo ter našel mesto, kjer je bilo pisano:

"Duh Gospodov je nad menoj; zato me je mazilil, da oznanim blagovest ubogim; poslal me je naznanit jetnikom oproščenje in slepim pogled, da izpustim zatirane v prostost in oznanim leto božjega usmiljenja" (Lk 4, 16-30)."

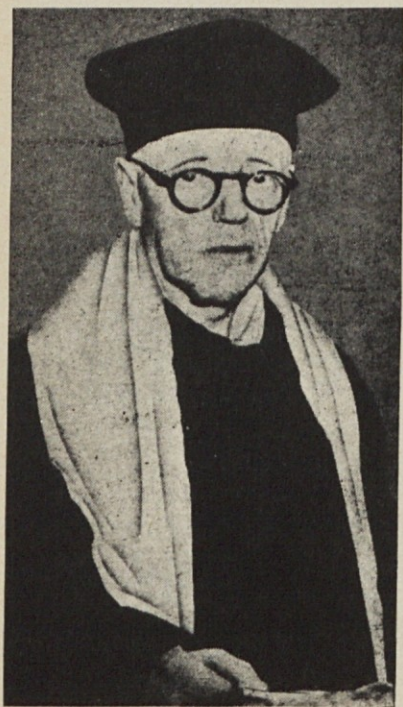
Zakaj sem se spomnil tega dogodka, vam bodo povedale besede Eugenija Zollija iz njegove knjige:

"Bilo je na Dan sprave (judovski praznik) v jeseni leta 1944. Predsedoval sem službi božji v templju. Spominjam se še iz otroških let, da sem videl jokati svojo mater in svojega očeta med najbolj ganljivimi deli službe božje Dneva sprave. Sedaj so solze že prišle iz mode. Tudi sam ne morem jokati. Dan se je bližal h koncu in sam sem bil sredi množice ljudi. Čutil sem, kakor da se je megla plazila v mojo dušo; postajala je vedno gostejša in končno sem popolnoma izgubil zvezo z

ljudmi in stvarmi okoli sebe. Sveča na svečniku poleg mene je skoro dogorela. Ko se je vosek topil, se je plamenček včasih razplapolal v plamen, ki se je sunkovito dvigal kvišku. Bil sem očaran ob pogledu nanj in strmел sem začuden v preprosti prizor. Jezik ognja je plapolal in se zvijal kot bi trpel: Bil je podoba moje duše, ki je tudi trpela.

Zvečer je bila zadnja služba božja; bil sem tam z dvema strežnikoma, z enim na desnici, z drugim na levici. Toda bil sem tako daleč od obreda, da sem prepustil drugim, da so molili in peli; nisem čutil ne veselja in ne žalosti. Bil

Evgenij Marija ZOLLI, bivši veliki rabin rimske sinagoge, zdaj odličen katoličan. Papeška nesebična pomoč rimskim Judom med nacistično okupacijo mu je pomagala najti resnico.

sem brez misli in čustva. Moje srce je ležalo v prsih kot mrtvo.

Nenadoma pa sem zagledal s svojim duhovnim očesom travnik, ki se je v svoji prostranosti dvigal navzgor. Na njem sem videl Jezusa Kristusa, ki je bil oblečen v bel plašč; nad Njegovo glavo se je razprostiralo modro nebo. Tedaj sem začutil največji notranji mir. Ako bi podal sliko stanja moje duše v onem trenutku, bi jo opisal tako: kristalno čisto jezero sredi visokih gora. In v svojem srcu sem odkril besede: "Zadnji-krat si tukaj!" Premišljeval sem jih z največjo jasnostjo svoje duše in brez vsakega posebnega čustva. Odgovor mojega srca je bil: Tako je, tako bo, tako mora biti!

Približno eno uro pozneje smo bili moja žena, hčerka in jaz doma, da smo skupno večerjali po postu. Po večerji je vzela žena nekaj časopisov in odšla v svojo sobo; enako je storila hči. Jaz pa sem ostal v svoji delovni sobi, da bi pisal pisma in bral revije. Ko sem se utrudil, sem šel v spalnico. Vrata v sobo moje hčerke so bila zaprta.

Naenkrat mi je dejala žena: "Ko si bil danes pred skrinjo torah-a (torah ali pentatevh so petere Mojzsove knjige), se mi je zdelo kakor da je belapostava Jezusova položila svoje roke na tvojo glavo, in bi te blagoslavljal."

Bil sem presenečen, a vendar miren. Skušal sem se delati kot da ne razumem. A ona je ponovila, kar je

pravkar povedala, besedo za besedo. V tem trenutku sva zaslišala "malo trobento" - tako sva imenovala svojo mlajšo hčerko Miriam, kadar je klicala od daleč: "Papaa!" Šel sem v njeno sobo.

"Kaj pa je?" sem vprašal.

"Vidva govorita o Jezusu", je dejala. "Veš, papa, zadnjo noč sem sanjala, da sem videla zelo velikega, belega Jezusa. Pa se več ne spomnim, kaj se je zgodilo potem."

Obema sem želel lahko noč; bil sem popolnoma miren; začel sem razmišljati o nenavadni zvezi dogodkov. Nato sem se odpravil k počitku.

Nekaj dni nato sem se odpovedal svojemu mestu v Izraelskem občestvu. Šel sem k popolnoma neznanemu duhovniku, da bi začel s poukom. Nekaj tednov je poteklo in dne 13. februarja (1945.) sem prejel zakrament sv. krsta ter postal član katoliške Cerkve, skrivnostnega telesa Kristusovega.

Z rabinom je bila krščena tudi njegova žena in pozneje po lastni odločitvi tudi hčerki Miriam in Dora.

Vera je dar milosti. To nam nazorno dokazuje opisani dogodek iz naših dni. "Hodi za menoj!" Te besede Gospod na različne načine še vedno ponavlja.

P. Fortunat OFM

Marijan Jakopič:

Prošnja našemu Baragu

Čuj nas, svetniški Friderik Baraga,
čuj nas, ob uri, ko svet tava v temi,
ko narod slovenski v silni boli ječi,
ko kliče k Bogu in ga roti,
naj mu svetnika da, Tebe v oltar:
da boš usode slovenske krmar,
da boš čuval nad rodом našim vse dni!
O Bog, o Bog, usliši nas ti!

Oj, Friderik Baraga, -
- trpeče zemlje veliki sin,
največji, kar dal jih je narod - trpin,
in kar jih rodila kdaj naša je mati!
Junak, ki križ si zadel na rame,
za narod moj in zame,
za brate tostran oceana,
ki - izgubljena karavana -
blodili so v noč.

Ob Veliki reki, ribič v viharjih
pridigal si in duše lovil,
v najhujši bedi, v najhujši zimi
ponižno kot Dobri pastir jih učil
in šel za njimi,
in jih iskal,
nje - čredo zapuščeno,
v božji jih ograda
prignal.

Odprl si jim bogastvo srca,
učil jih ljubezni in sloge.
Plemenitega rodu, na gradu doma,
odšel si med najbolj uboge

in preko zamrzlih jezerskih poti
iskal si do src, do duš ljudi,
in bil jim oče ljubeči,
o večni govoril jim sreči...

Veliki duhovnik
življenja rodov,
ki si ljubil jih, zanje živel
in umrl -
smrt je končala...
Rodov Otava, Čipeva ni več,
le tvoja ljubezen še vedno živi
in je ostala kot svetla plamenica,
sredi globoke noči.

* * *

Naš narod zdaj v temi živi,
ki iz nje ne vidi poti,
in nima nikogar, da se ga usmili,
pozabljen je, kot da so ga vsi zapustili.
Zastonj mar joka in moli?

O Veliki sin zemlje slovenske,
iz Male vasi doma - mogočni, mogočni Klicar,
sin naše gričevnate, sončne Dolenjske!
Izprosi, da večni in modri Vladar
temo razsvetli!

O Veliki sin zemlje slovenske,
iz Male vasi doma, mogočni božji Klicar:
rotimo Boga, da v ta satanov čas
Tebe postavi na oltar,
in da usmili, usmili se nas!

25 - letnica Baragove zveze

BARAGOVA ZVEZA bo v letu 1955 doživela svojo 25-letnico. Srebrni jubilej! Bo pa to šele prav zadnje dni leta. Po eni strani bi bilo bolj na mestu, če bi o tem pisal naš AVE MARIA KOLEDAR šele prihodnje leto. Tako bi se ta reč brala prav za 25-letnico, saj naš KOLEDAR pride ljudem v roke šele tik pred novim letom.

Vendar smo se odločili, da objavimo te zgodovinske podatke že letos. Prvič zato, ker pričujoči KOLEDAR nosi letnico 1955. To je leto, ki bo v resnici prineslo 25-letnico BARAGOVE ZVEZE. Drugič zato, ker bi bilo treba ob 25-letnici vsaj na kratko opisati delo Baragove zveze skozi vseh 25 let. To bi pa bilo predolgo za objavo v eni sami koledarski izdaji.

Zato bomo letos objavili le popis, kako je do ustanovitve Baragove zveze prišlo in kako je bila v začetku zamišljena. Prihodnje leto bomo skušali povedati, kako je doslej delovala in se razvila do današnje pomembnosti. In pa seveda tudi o njenih uspehih.

Po teh kratkih uvodnih besedah dajemo besedo "Amerikanskemu Slovincu" iz tistih časov. Na vso srečo ga imamo v lemontski knjižnici lepo vezanega in nam vedno rad odpre svoje strani ter pripoveduje o dogodkih, ki jim je bil za pričo v teku svojega dolgoletnega življenja.

Kar boste od tu naprej brali, pripovedujem jaz, "Amerikanski Slovenec". Bolj natanko sem se predstavil letos poleti, ko sem bil pozvan, da spregovorim o BARAGOVANJU pred petindvajsetimi leti tu v Ameriki. Rečeno mi je bilo, da bo stvar objavljena v KOLEDARJU SV. MOHORJA, ki prihaja v Ameriko iz Celovca. Zdaj, ko gre že na jesen, je spet stopil predme neki pisun in me prosil, da bi smel pregledati moje predale. Prav rad sem mu dovolil. Saj sem ponosen na to, da podatki o postanku BARAGOVE ZVEZE niso nikjer tako lepo zbrani kot v mojih predalih. Kar boste torej tu brali, je vse dobesedno iz mojih strani, kot so prihajale med svet v letih 1930 in 1931. Torej ne bo v tem pripovedovanju nič drugega kot oživiljena zgodovina.

IME ZVEZE SE PRVIČ POJAVI

Za objavo v mohorskem Koledarju sem opisoval napore SVETILNIKA KATOLIŠKEGA SHODA. Odkazal sem mu primeren prostor za vsako soboto, pa prav vsako

soboto ga ni bilo. Urejeval ga je - in po veliki večini tudi sam pisal - Rev. Bernard Ambrožič OFM. Dne 8. novembra 1930 je napisal nekaj zaključnih besed k lepo uspešnim "BARAGOVANJEM" tistega leta. Tako le se je bralo:

Ni ravno nujno potrebno, da se osnuje posebna sistematična organizacija, ki bi zasegla vse naše naselbine in jih poskušala prikovati na Baragov program. Duh veje, kjer hoče - to bi se lahko obrnilo tudi na našo stvar. Vsak posameznik, ki se resno zanima za našo stvar, lahko na svojo roko zainteresira še druge in po njih vso svojo okolico.

Vendar bi ne bilo napačno, če bi se našla pot, po kateri bi se nekako združili vsi, ki hočejo sodelovati pri našem delu. Doslej je bil naš "SVETILNIK" in časopisje sploh, rekel bi, edina naša skupna vez. Dobro je to in če samo pri

tem ostane, ne bo brez pomena. Samo še malo več živahnosti je treba pri dopisovanju. Vse to gotovo polagoma še pride. V tem smislu bo gotovo svoje storil tudi letošnji KOLEDAR AVE MARIA (za leto 1931), ki se pravkar razpošilja in ima mnogo gradiva posvečenega Baragovemu spominu. Nekatero stvari v tem koledarju pomenijo toliko kot popolnoma nova odkritja v Baragovem življenju.

BARAGOVA ZVEZA? - V teh zadnjih mesecih se je v privatnih razgovorih sprožila misel, da bi se za nadaljne delo v smislu letošnjih Baragovih proslav osnovala "BARAGOVA ZVEZA". Kot popolnoma konkreten in končni cilj te B. Z. naj bi bilo delo za Baragovo beatifikacijo (široko pisano zdaj), poleg tega pa vse naloge katoliške akcije.

To je doslej šele privatno mnenje in v javnosti doslej še nihče ni spregovoril. Meni se zdi, da misel na sebi ni prav nič napačna. Kako naj bi se izvedla in udejestvila, to je spet stvar razgovora in javnih razprav. Prosim, da bi vsi, ki se za stvar zanimajo, povedali svoje misli ali v privatnih pismih ali pa v člankih za javnost. SVETILNIK bo seveda o tem sproti poročal.

- Urednik SVETILNIKA.

IZ "SVETILNIKA" TEDEN POZNEJE
/ dne 15. novembra 1930. /

Preteklo soboto sem samo bolj mimogrede omenil, da se je sprožila misel na ustanovitev BARAGOVE ZVEZE. Prav za prav bi to ne bila kaka nova organizacija, temuč bi stopila na mesto že osnovane PROSVETNE ZVEZE in bi prevzela vse njene dosedanje naloge, pa še novih bi si morda naložila. Sploh bi končno ne bilo treba nič drugega kot ob letošnjem novem letu prekrstiti PROSVETNO ZVE-

ZO na ime BARAGOVA ZVEZA in pravila primerno prikrojiti.

Gotovo je, da bi ime BARAGOVA ZVEZA že samo na sebi več povedalo kot dosedanja Prosvetna zveza. Ime BARAGA je postalo - če ni bilo že prej - tekom letošnjega leta tako popularno, da pomeni za nas naravnost program. Zato bi bila brez dvojbe BARAGOVA ZVEZA vse drugače popularna in bi si pridobila toplih simpatij med najširšimi plastmi katoliškega ljudstva.

KAJ BI DELALA BARAGOVA ZVEZA? - Za danes se hočem omejiti le na razmišljanje, kaj naj bi bilo naše delo z ozirom na Barago samega. Kar hitro se lahko pokaže, da je dela silno dosti že samo v tem pogledu. Najnekaj stvari naštejemo kar tako, kot bodo same prišle pod pero.

ZBIRANJE PODATKOV IZ BARAGOVEGA ŽIVLJENJA IN DELOVANJA. - Mnogo so storili v tem oziru že doslej... Vendar je marsikaj še premalo raziskano. V starejših spisih o Baragi so razni pogreški, ki jih novejši raziskovalci opazijo in popravijo. V tem pogledu si je nabralin si še nabira mnogo zaslug naš izvrstni zgodovinar dr. Zaplotnik, ki je s svojim smoternim raziskovanjem odkril že marsikaj novega.

V popisih Baragovega življenja in dela so tudi razne vrzeli in odprtine, preko katerih starejši pisatelji niso mogli, ker niso imeli pri rokah dovolj podatkov ali zgodovinske snovi. Še vedno pride kaj na dan, kar je ostalo prikrito prejšnjim Baragovim častilcem, postalo pa dostopno novejšim. Spreten današnji zgodovinar bo našel iz novo odkritega materiala nove vidike, ki premoste marsikako dosedanje vrzeli v poznavanju Bara-

govega življenja. Poleg dr. Zapoltnika ima lepe zasluge na tem polju dr. Hugo Bren OFM, ki je prav zadnje čase objavil jako zanimive stvari in nas natančneje seznanil z Barago, njegovim delom in tudi z nekaterimi njegovimi sodelavci.

V kratkem se nam, kot pravijo, obeta nova knjiga o Baragi v slovenskem jeziku izpod peresa prof. dr. Jakliča. Izdala bo to knjigo Družba sv. Mohorja in bo torej prišla z drugimi mohorskimi knjigami vred v skoraj vsako slovensko hišo. Gotovo je, da bo ta knjiga mnogo boljša kot sta obe izdani dr. Vončine, ki sta seveda že zastareli. Omenjena knjiga se bo gotovo brala v starem kraju vsepovsod. Ali bo prišla v roke tudi vsakemu ameriškemu Slovincu? Ako bomo imeli že Baragovo zvezico, bo imela lepo nalogo že v tem, da bo razširjala novo knjigo o Baragi tudi tostran oceana.

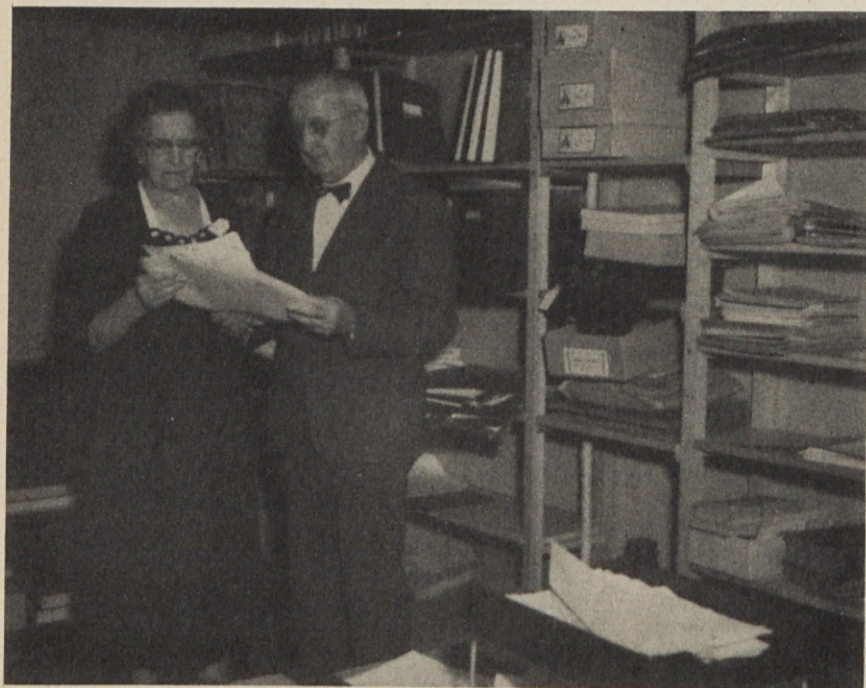
Vse, kar se v teh dneh dela za spoznavanje Barage, menda tudi vse, kar se je v preteklih deset-

letjih delalo v tem smislu, je bilo plod privatne podjetnosti. Tu ali tam se je dvignil kdo, ki se je začel zanimati za Barago, pa se mu je posrečilo kaj novega odkriti. Objavil je morda kjerkoli, ali pa je obležalo v njegovih zasebnih predalih. Kako koristno bi bilo za ves narod, pa za zgodovino sploh, ako bi obstajala organizacija, ki bi imela vsa ta odkritja vsaj v zeznamu. Iskala bi se pa lahko tudi pota, kako bi se javnost sistematično seznanjala z vsem, kar je v zvezi z Barago, posebno pa novejša odkritja.

KAJ PRAVI NEKO PISMO?

Ravno ko to pišem, mi je prinesla pošta pismo vrlega moža iz Clevelanda. Ker sem poprej zapisal, da bom metal misli na papir kar tako, kot mi bodo same pod pero prišle, naj bo dotično pismo kar tukaj priobčeno. Tako-le se glasi:

Častiti: - Čast Vam, da se tako energično zavzimate za moža, ki sije kot žarka luč v sedanost. Za moža, ki je naše gore list, Rt.

Med zgornjimi imeni še ne najdemo imena Mr. Jožefa ing. Gregoricha, ki bo skupno z Baragovo zvezico slavil 25-letnico svojega neumornega dela za Barago na zgodovinskem polju. Ves svoj čas posveča pripravam za Baragov proces. Mrs. Gregorich ga vsa leta podpira z razumevanjem in sodelovanjem.

Rev. Friderik Irenej Baraga. Iz-podbudno pišete v zadnjem SVE-TILNIKU, naj njegov spomin ne zatemni in naj ne ožarja samo za hip obzorje našega neba. Sto let je že šlo v večnost od njegovega prihoda v to deželo. Ali njegov stoletni spomin letos je pokazal, da naš narod ceni velikega moža, njegovo delo in njegovo veliko ljube-zendo Kristusa. Zavedajmo se, da je Baragovo življenje - življenje svetnika! Upajmo, da nas ta zavest ne bo tako hitro zapustila.

Da bi pa imeli svojega velikega moža bolj pred očmi, da bi se vnemali v češčenju in posne-manju njegovih odličnih lastno-sti... naj se izdajo majhne sličice z njegovo podobo in kratkim živ-ljenjepisom. Tudi kašen primeren izrek iz njegovih spisov bi bil na mestu. To bi se moralo izdati v slovenskem in angleškem jeziku, da tudi druga ameriška javnost spozna moža, ki je bil poln duha božjega.

Enako umestno bi bilo, če bi se zavzel odbor in nam preskrbel ve-like stenske slike, ki naj bi kra-sile naše sobe... To bi bil lep dar narodu ob Baragovi stoletnici. Prepričan sem, da bi razpečevanje takih slik ne naletelo na nikake te-žave. - Iskren pozdrav!

M(att) T(ekavc.)

Tako torej to pismo. Hvaležni smo. Nov dokaz, kakšne naloge bi še lahko prevzela BARAGOVA ZVEZA.

IZ "SVETILNIKA" /22. nov. 1930/

Če človek premišlja, kaj bi lahko delala dobro urejena BARA-GOVA ZVEZA, pride na misel toliko stvari, da jih je težko po kakem redu razvrstiti.

ZBIRANJE BARAGOVIH SPO-MINOV. - Zdi se, da se po smrti velikega Barage niso prav zave-

deli, kako važna bi utegnila nekoč postati njegova zapuščina. Zato je videti, da se ni našla nobena pokli-cana oblast, ki bi njegove predme-te varno shranila in jih ohranila nepokvarjene poznejšim rodovom. Veliko tega je prešlo polagoma v privatno last in se razkropilo na vse štiri vetrove.

Ko smo zbirali letos za Bara-govo razstavo, je bilo treba stika-ti od osebe do osebe, da smo kaj zvedeli, kje je to in kje je ono. Pričakovali bi po pravici, da bi bilo največ ohranjenega v mar-quettski škofijski palači, če se sploh ima kakšna hiša v Marquetteu tako imenovati. Škofovska reziden-ca v Marquetteu, ki jo je postavil prvi Baragov naslednik, škof Mrak, je danes zapuščena in prazna. U-živa svoj dovolj dobro zasluženi penziji. Škof Nussbaum pa stanuje v novem župnišču poleg Verti-nove katedrale.

Tako se v Marquetteu dobi prav malo spomenikov, ki so v zvezi z Barago. Pravili so nam, da je leta 1925 romal velik zaboj s takimi predmeti v Rimu na misijonsko raz-stavo... Takrat nas je bilo mnogo v Rimu iz Slovenije... Toda nihče nas ni opozoril na Baragove stvari in danes težko verjamem, da je sploh kdo od nas za to vedel...

Pozneje se je misijonska raz-stava spremenila v misijonski mu-zej in vsi predmeti so romali v muzej... Tako so ostali tam tudi Baragovi spominki.

Zvedel sem tudi, da je bil enak zaboj poslan v Rim iz kraja Kashi-na, Wis. Med tistimi stvarmi je bilogotovo kaj od nekega misijo-narja Čebulja... Treba bi bilo za-interesirati nekoga v Rimu, ki bi vse te reči preiskal in popisal... Prav tako je znano, da je veliko Baragovih stvari v arhivu univerze Notre Dame v Indiani... V Ljub-ljani so imeli letos Baragovo raz-

stavoin povedalo se nam je, da so tudi tam imeli nekatere Baragove stvari... Treba bi bilo za vse te reči poizvedeti, jih v primernem redu katalogizirati in napraviti slike, morda "slides"... Kakor je hodil in še hodi Mr. Grdina iz kraja v kraj s slikami za Jednoto, prav tako bi lahko imela BARAGOVA ZVEZA svojega predavatelja...

ZA BARAGOVO BEATIFIKACIJO. - Ravno to delo, ki se je letos tako srečno začelo in doslej prav uspešno izvedlo, bi moralo biti najbolj konkreten cilj BARAGOVE ZVEZE. Za letos smo imeli le ta izrecni namen, da smo marquetteškemu škofu predložili željo slovenskega ljudstva v smislu Baragove resolucije lemontskega katoliškega shoda.

Od teh prvih početkov je bilo treba sedaj vztrajno naprej zidati. Marquetteški škof nam je odločno obljubil svoje sodelovanje. Ako bi pa spoznal, da se odslej ne menimo več in hočemo vse njemu prepustiti, je prav verjetno, da bo stvar zopet zaspala.

Druga stvar je, da podobno za interesiramo tudi ljubljanskega škofa. Baraga je bil doma v njegovi škofiji. Tudi ljubljanski škof bo imel pri tem odločilno besedo. Treba je torej v tem oziru stopiti v prav tesne zveze z domovino... Prihodnjo pomlad se pripravlja izlet naše katoliške Jednote v domovino. Kaj ko bi stopila ob tisti priliki posebna delegacija ameriških katoliških Slovencev pred ljubljanskega škofa prav tako kot je stopila letos pred marquetteškega? (Podčrtano zdaj)... Jednota je imela lani velike zasluge pri katoliškem shodu, na katerem se je misel na vsa letošnja Baragovanja vsaj v prvem zasnutku pojavila. Prav

s tako posebno misijo do domovine in ljubljanskega škofa bi dobil Jednotin izlet v domovino prihodnje leto vse lepši namen in naravnost zgodovinski pomen.

Je pa tudi potrebno, da naša neslovenska Amerika izve za naše težnje. Letos, ko je šlo zgolj za prve poskuse, smo z veseljem opazili, da ni nič lažjega kot ameriške katoličane brez razlike narodnosti seznanjati z našim Baragom... Aliniso že letos trije škofje (duluthski, marquetteški in clevelandski) izmed ameriške hierarhije tako lepo in navdušeno govorili nam in drugim o našem Baragi kot more to le največji njegov častilec?

Skoraj bi rekel, da je vse to prišlo letos nekako spontano, brez velikih predpriprav, brez sistematično in na široko razpredenega programa. Kaj bi se šele dalo narediti, ako bi imeli resnično delavno organizacijo - tako kot si SVETILNIK zamišlja BARAGOVO ZVEZO?

**P. ALEKSANDER URANKAR
ZA BARAGOVO ZVEZO**

V moji številki od 29. novembra 1930 se je s posebnim dopisom oglasil v za-devi nasvetovane BARAGOVE ZVEZE p. Aleksander Urankar. Dopis je dolg, navdušen, krepak. Zamišlja si jo pa enako kot SVETILNIKOV urednik - kot naslednico Prosvetne zveze, nekako katoliško akcijo. Njegovo geslo za ustanovitev BARAGOVE ZVEZE je: Moremo, moramo, hočemo! Predlaga konkretno:

BARAGOVA ZVEZA naj bo res zveza vseh naših moči in sil, ne novo cepljenje. Naj bo centrala vseh že obstoječih cerkvenih in podpornih društev. Vsako društvo imej zastopnika.

BARAGOVO ZVEZO naj vodijo izrazito katoliški laiki. Katoliška

akcija in laični apostolat. Duhovniki naj bodo duhovni vodje.

Preden ustanovimo BARAGOVO ZVEZO, prerešetajmo vsa za in proti, da ne bo ta ustanova nova sramota in novo spriva čevalo čudne naše narave, ki je navdušena za vse dobro lepo in sveto - samo tri tedne!

MR. ANTON GRDINA ZA BARAGOVO ZVEZO

V soboto 29. novembra SVETILNIK katoliškega shoda ni izšel. Pojavil se je pa kot navadno na moji predzadnji strani (saj niste pozabili, da Vam to pripoveduje list "Amerikanski Slovenec") spet v soboto dne 6. decembra 1930. V njem se oglašata dva moža "iz naroda" in ničesar ne dodaja.

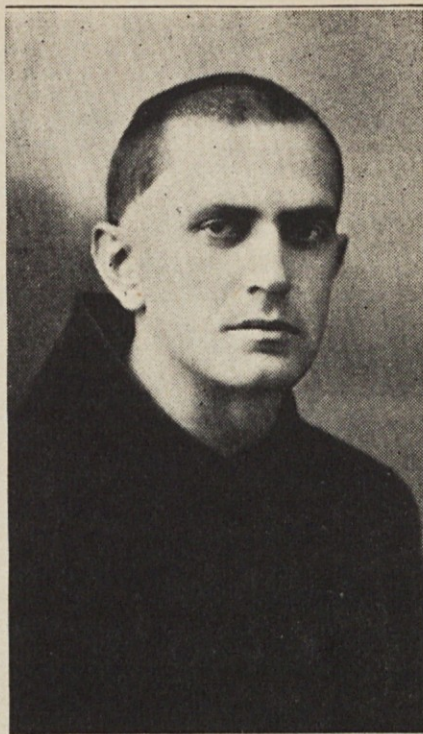
Prvi je Mr. Anton Grdina, ki se z vsem srcem zavzema za ustanovitev BARAGOVE ZVEZE, drugi je Mr. Anton Jakšetič, ki proslavlja SVETILNIK in njegovo ogrevajočo svetlobo, vendar BARAGOVE ZVEZE se ne dotakne. Podam tu nekaj misli iz Grdinovega članka:

Vzrokov za ustanovitev BARAGOVE ZVEZE je prav toliko, kolikor je želja v naših srcih, da bi se naš narod dvignil na višje človečanstvo in versko stališče in postal popolnoma vreden svojega slovenskega in katoliškega imena.

Velikoinlepo je delo, ki se vrši v tem letu v obliki Baragovih stoletnih proslav. Ni mi treba po imenu kazati na tistega, na čigar ramah je slonelo prav za prav vse delo. Ali naj res še dalje pustimo, da bo takorekoč en sam s pomočjo najožjih prijateljev nosil vročino dneva?... Ali res to delo ne zasluži, da ga vzame v roke organizacija in zanese veselje in navdušenje zanje med najširše plasti naroda? Jaz mislim, da na vsak način!

Zato rečem: Takoj naj se lotijo dela naši pisatelji in nam povedo,

P. Bernard
Ambrožič,
O. F. M.,
ki je
veliko
pripomogel
k rojstvu
Baragove
zveze

kako bi bilo najbolje. Drugi pride-mo rade volje za njimi. Želimo še več brati o teh rečeh izpod znanih člankarjev v naših listih kot so: Ambrožič, Trunk, Urankar, Bren, Zaplotnik, Černe, Hajnšek, Oman, Glavnik in drugi... Nadaljujte in ne odnehajte! Naš narod rad sledi podjetnim in delavnim voditeljem. Ako nima dobrih, gre pa za slabimi in nekoklicanimi. Zato dajmo narodu dobrih idealov in osnujmo BARAGOVO ZVEZO...

POZIV NA USTANOVNO ZBOROVANJE

Naslednjo soboto, 13. decembra 1930, se je SVETILNIK sicer pojavil in zavzel skoraj celo mojo veliko stran, toda nobene besede o BARAGOVU ZVEZI. Vsa razprava se suče okoli "vprašanja o naši mladini", ki nas pa na tem mestu ne zanima.

Šele v soboto, 20. decembra se zopet vrača k tej zadevi. Najprej nam pade v oči VABILO na ustanovitev BARAGOVE ZVEZE, ki je bilo tako-le:

/Fotografski
posnetek
vabila iz
"Amerikanskega
Slovenca"
dne 20. dec. 1930/

VABILO

Na znotraj so dozoreli razgovori za ustanovitev

BARAGOVE ZVEZE.

Treba je sedaj stopiti skupaj in jo res ustanoviti.

Vabimo na tozadevni sestanek, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 29. decembra, ob DVEH popoldne v Chicagi v dvorani pod cerkvijo sv. Štefana.

Vabimo tu vse, ki se za stvar zanimate. Posebnih vabil ne pošiljamo nikomur. Vsakdo je dobrodošel, zlasti čč. gg. duhovniki, zastopniki in zastopnice kat. organizacij, društev in publikacij.

Ako kdo izmed zunanjih gostov želi obedovati ali večerjati pri skupni mizi, naj blagovoli pravočasno javiti g. župniku pri sv. Štefanu, Rev. Anzelm, O.F.M.

Zadnji dan tega leta bo prava stoletnica BARAGOVEGA prihoda v Ameriko. Zberimo se dva dni poprej njegovi častivci in častivke in se organizirajmo za delo po njegovih vzorih!

Tako bomo na pravi BARAGOV stoletni dan že imeli nekaj, kar bo dajalo poročstvo, da BARAGA tudi po minulih stoletnih slavnostih ne bo pozabljen.

Na svidenje!

ODBOR "PROSVETNE ZVEZE".

V svojem pisanju v tej številki urednik še posebej opozarja na prvi sestanek za ustanovitev BARAGOVE ZVEZE. Med drugim pravi:

Poglavitna naloga chikaškega zborovanja bo, da se ustvarijo pravila za BARAGOVO ZVEZO, da se izvoli odbor in določi program dela v letu 1931. Da bo že v naprej vsaj nekoliko jasnosti glede tega tako važnega vprašanja, priobčujem tu osnutek pravil, ki se bo na zborovanju bral in pretresal. Poudarjam: to je samo osnutek ali načrt...

Eno je gotovo: Ako je v nas še kaj dobre volje in podjetnosti, se BARAGOVA ZVEZA ne bo samo ustanovila, ampak bo tudi krepko živela in živahno delala. V to pomagaj Bog in njegov služabnik Friderik Baraga!

Osnutek pravil BARAGOVE ZVEZE:

1. Ime. - Imenuje se: Baragova zveza katoliških Slovencev v Združenih državah. Krajše: Baragova Zveza (B.Z.)

2. Namen. - Baragova Zveza ima širši in ožji namen.

Širši namen BZ je: Uveljavljati katoliško akcijo med Slovenci v Združenih državah.

Ožji namen BZ je: Pospeševati delo za beatifikacijo našega rojaka, škofa Baraga, ki je umrl v sluhu svetosti.

3. Organizacija. - BZ je osrednja matrica ali centrala slovenskih katoliških organiziranih skupin v Združenih državah.

4. Članstvo. - Člani BZ morejo postati samo slovenska društva in organizirane skupine in to samo take, ki prisegajo na katoliški program. (Podrobno razlago te točke izpuščamo. Op. ur. Kol.)

5. Sredstva. - Baragova Zveza prireja katoliške shode, Baragove proslave, poučna predavanja... pospešuje katoliški tisk... skrbi, da rojaki, ki nimajo slovenskega duhovnika, vsaj enkrat na leto dobe slovenskega spovednika... neguje med rojaki slovensko zavest, posebno med mladino... daje pobudo za vzgojo slovenskih dijakov, zlasti za duhovniški poklic...

Baragova Zveza pospešuje raziskovanje Baragovega življenja in delovanja, zlasti pa zbira dokaze za njegov svetniški značaj... skuša bolj in bolj zainteresirati poklicano cerkveno oblast, da bi se pričel proces za Baragovo beatifikacijo...

BZ pobira od včlanjenih skupin letno članarino od \$ 2 - \$ 10, kakor kakšna skupina hoče dati... sprejema prostovoljne denarne darove in volila... izdaja tedensko glasilo z imenom BARAGOV SVETILNIK...

V nadaljnjih odstavkih je govor o vodstvu, sejah, občnih zborih in krajevnih pododborih. Toda radi pomanjkanja prostora moj tipkar noče vsega tipkati. In je radi tega gornje odstavke zelo skrajšal.

Največja zanimivost po petindvajsetih letih je ta, da vemo: Baragova zveza si je ob ustanovitvi načrtala poleg "ožjega" tudi "širši" program. Njena zgodovina pa ve povedati, da je "širši" program ostal - na papirju. Vsaj v glavnem.

Po 20. decembru do konca leta 1930 je bilo v mojih predalih o Baragovi zadevi vse tiho, razen da sem v četrtek, 25. decembra še enkrat objavil že omenjeno VA-BILO.

"BARAGOVA ZVEZA NOVOLETNI DAR AMERIŠKI SLOVENIJI"

Gornji napis sem prinesel čez vso svojo prvo stran dne 1. januarja 1931. Bil je četrtek - tri dni po ustanovitvi. Poročilo je napisal moj tedanji urednik, Mr. John Jerich, na prvi strani. Nekaj stavkov iz poročila:

Na ustanovni zbor je prispelo trinajst duhovnikov in štirinajst laikov... otvoril z molitvijo p. Bernard Ambrožič... V celoti so pravila ostala ista kot v osnutku... Zbora so se udeležili: p. Bernard Ambrožič, Rev. Vencel Sholar OSB, dr. Hugo Bren, p. Benigen Snocj, p. John Ferlin, p. Salezij Glavnik, p. Blanko Kavčič, Rev. M. Butala, župnik v Waukeganu, Rev. J. J. O-man iz Clevelanda, Rev. John Sholar iz univerze v Washingtonu, Rev. Anzelm Murn, p. Aleksander Urankar, p. Benvenut Winkler iz Detroit; laiki pa so bili Anton Grdina iz Clevelanda, George Stonich iz Joliet, iz Chicage pa: Joseph Gregorich, Leo Jurjevec, Joseph Oblak, Andrew Jelenčich, John Jerich, John Gottlieb, Ivana Rezich, Steve Zapcich, Andrew Glavach in L. Ozbolt.

Po debatah o raznih vprašanjih ki bo o njih bolj podrobno poročal Svetilnik, ki bo odslej BARAGOV

Dve sliki iz BARAGOVE PROSLAVE, ki jo je dne 30. januarja preteklega leta priredila chikaška Liga v dvorani pod cerkvijo Sv. Štefana. Zgornja predstavlja gdč. Pavlo Mušičevo, ki je pripravila program, z nastopajočimi. Na spodnji sliki je zgodovinar Mr. Joseph Gregorich, ki je ob tej priliki govoril o zgodovinskem razvoju dela za Baragov proces.

Združeni
pevski
zbori
pojo
novo
Baragovo
himno

Prizor
iz
igre:
Ob
Veliki
reki.

Po
proslavi
se je
pričel
srečolov

Ave Maria

SVETILNIK, so prišle na dnevni red volitve. Bili so izvoljeni sledeči:

Predsednik: Anton Grdina, podpredsednik Joseph Gregorich, tajnik p. Bernard Ambrožič, blagajnik George Stonič, namestnik John Jerich;

Nadzorniki: Leo Jurjevec, Rev. M. Butala, John Gottlieb;

Misijonarja: P. Odilo Hajnšek in Rev. Vencel Sholar;

Odborniki: P. Hugo Bren in Rev. J. J. Oman.

Urednik "BARAGOVEGA SVETILNIKA": P. Aleksander Urankar.

V odbor se pritegneta še dva, ki ju bo poiskal odbor.

Zborovanje se je zaključilo okrog 5:30 zvečer z najlepšim uspehom iz zadovoljstvom. Tako je dobila ameriška Slovenija za novoletni dar BARAGOVO ZVEZO, ki naj živi, raste in procvita ter rodi obilnega sadu za naš narod v tej zemlji!

"BARAGOV SVETILNIK" SE PRVIČ POJAVI

To je bilo šele v soboto, 10. januarja 1931. Z debelimi črkami najprej objavlja "OKLIC" na javnost in naznanja ustanovitve BARAGOVE ZVEZE. Iz njega izvermo, da je med tem postal pomožni tajnik BARAGOVE ZVEZE Joseph Kobal v Chicagi.

Nato sledi članek: PRVE NALOGE BARAGOVE ZVEZE V TEM LETU. Napisal ga je tajnik, ki ponavlja, kar je že

Nekaj slik iz BARAGOVE PROSLAVE, ki se je dne 14. marca preteklega leta vršila v Clevelandu ob lepi udeležbi Baragovih prijateljev. Pokrovitelji prireditve so bili č. g. župniki treh slovenskih clevelandskih fara. Med častnimi gosti je bil prevz. škof dr. Rožman, marquetteški generalni vikar in predsednik Baragove zveze Mons. Joseph dr. Zryd in pa Baragov zgodovinar Mr. Joseph Gregorich. - Lepo uspela proslava je dokaz, da še nismo pozabili našega oltarnega kandidata in ga tudine bomo. Bog daj še več takih proslav po naših naselbinah!

poprej napisal, samo še podrobneje obdeluje točko za točko. Posebno se bavi z nameranim izletom KSKJednote v stari kraj in tamkajšnjim "Baragovanjem" ob tisti priliki.

Sledi "zapisnik" ustanovnega zborovanja izpod peresa p. Aleksandra Uran-karja. Iz njega par zanimivosti:

Prebrali so pozdrave od zunaj in par telegramov. Iz Betlehema pozdravlja zbor p. Egidij Horvat OFM, iz New Yorka p. Hijacint Podgoršek OFM in p. Odilo Hajnšek OFM. V privatnem pismu želita zborovanju uspeha Rev. Anton Schiffrer iz Milwaukeeja in Rev. Ruda Potočnik iz West Allisa.

Angleško ime: Bishop Baraga Association, sedež v Chicagi, kamor se bo zveza pozneje tudi inkorporirala.

Odbor naj bi takoj zainteresiral kroge naše dične Jednote, da skupno z Baragovo zvezo doma pokaže Barago v vsem sijaju... Danes še ni pravega navdušenja zanj v domovi-

ni...

Drugo veliko delo v prvem polletju 1931 mora biti "ZLATA KNJIGA"... zbirka podpisov... na tisoče in tisoče podpisov... za Baragovo beatifikacijo...

Dve mesti v odboru sta nimenjeni zastopnicam žena. Ker ni bilo nobene ženske na zborovanju (široko pisano zdaj), bo zastopnici žena odbor sam poiskal.

Vredno je še dvoje omeniti. Zapisnik ne ve nič o kakih "misijonarjih" Baragove zveze, ampak našteva poleg drugih v odboru samo kot "odbornike": P. Hugo Bren, Rev. Vencel Sholar, Rev. J. Oman, p. Odilo Hajnšek. In še to, da se v poročilu ob ustanovitvi Baragove zveze prvič pojavlja ime današnjega najbolj zaslužnega Baragovca in neumornega delavca: MR. JOSEPH GREGORICHA.

Zdaj je moj pisun pograbil papirje in se mi poklonil v slovo. Pa z Bogom. Morda se še kdaj srečamo. Vaš - "Amerikanski Slovenec".

O nadaljnjem razvoju BARAGOVE ZVEZE in njeni presaditvi v Marquette, Michigan, kjer je postala vseameriška organizacija za Baragovo zadevo, bomo pisali v prihodnjem Koledarju. Ob srebrnem jubileju Zveza resnično doživlja svojo drugo pomlad, obenem pa že nabira zrele sadove dolgoletnega dela na zgodovinskem polju. Število članov BZ raste iz leta v leto, enako število naročnikov angleškega Zveznega glasila "Baraga Bulletin", ki je zaradi zgodovinskih član- kov našlo pot v domala vse ameriške univerzitetne in javne knjižnice. Naš zgodovinar prejema neštivilna pisma zgodovinskih društev, celo protestantskih...

Ob srebrnem jubileju BARAGOVE ZVEZE tvorijo glavni odbor sledeči:

Predsednik: Rt. Rev. Msgr. Joseph L. Zryd, gen. vikar marquetteške škofije; podpredsednik: Rev. Francis Scheringer, Manistique, Mich.; blagajnik: Msgr. Nolan B. McKevitt, Marquette, Mich; tajnik: Rev. Bazilij Valentin OFM, Lemont, Illinois; zgodovinar: Mr. Joseph Gregorich, Marquette, Michigan.

Odbor slovenske veje BARAGOVE ZVEZE tvorijo: Preds.: Rt. Rev. Msgr. John Oman, Cleveland, Ohio; podpreds.: Rev. Louis Baznik, Cleveland, Ohio; tajnik: Rev. Bazilij Valentin OFM, Lemont, Ill.; odborniki: Rev. Charles Wol- bang CM, Rev. Janez Kopač CM /zastopnik za Kanado/, Rev. Blaž Chemazar, OFM in Mr. Joseph Gregorich /zgodovinar/. Sedež slovenske veje BZ je Lemont.

VOJNA NA KOREJI je minila. Bogu hvala za to in Bog ne daj, da bi se naši fantje morali še kdaj tam boriti. Vendar me je naslednja povestica, ki sem jo bral v Dominikanskem vestniku, zopet vrnila v deželo, kjer je toliko naših padlo. Zapisal jo je vojaški kaplan Father Mark Sullivan iz dominikanskega reda. Prav bo, če jo tudi Ti prebereš. Takole piše ...

Ustavil sem svoj "jeep". Precej časa sem porabil, da sem iz vojaškega taborišča prišel v najbližjo korejsko vasico Taiku po imenu. Nekaj Korejcev se je ustavilo in ogledovalo moj avto. Kopica otrok se je zbrala okoli mene: prosili so me za čokolado. S prsti sem jim pokazal, da so moji žepi prazni in kar žalostno sem gledal, kako so njihovi smehljaji izginili. Moral bi biti najmanj Hershey-ev podpredsednik, da bi vsem ugodil.

Stopil sem k ograji in bral:

Katoliška Cerkev

Maše:

ob delavnikih..... 7:00 - 8:00
ob nedeljah..... 7:00 - 8:00
9:00 - 10:30

Kot da bi bil doma, sem si mislil. Bilo je napisano v korejščini in angleščini. Ob nedeljah bi amerikanci polnili svoje župne cerkve ob tem času, da bi bilo veselje gledati. Spomnil sem se, da sem na Koreji, da je Taiku le vasica in še ta skoraj vsa porušena in požgana od komunistov. Stopil sem na dvorišče. Pri maši bi bil lahko tudi v vojaški baraki, a enkrat sem hotel videti, kako je v cerkvi domačinov.

Na dvorišču pred poslopjem so se že zbirali otroci in vstopali v cerkev. Z njimi sem vstopil tudi jaz. Duhovnik je že bil pred oltarjem in če bi ne bilo korejskih obrazov, bi res mislil, da sem doma...

Po maši sem vstopil v barako, ki je bila postavljena za župnišče. Korejski duhovnik mi je prišel naproti

PETER, ROŽNI VENCI IN KNJIGE...

Nenavadna
zgodba
o začetkih
korejske
Cerkve

Prir. P. INOCENC ofm

in me pozdravil z globokim priklonom ter prijaznim smehljajem. Povedal sem mu, da sem tudi jaz duhovnik in da sem bil pri njegovi maši. Bil je vesel obiska in je takoj naročil čaja. Ko sem segel po prvem kozarcu, sem se spomnil, da je vojska prepovedala piti vsako "nepotrjeno vodo". Vendar nisem hotel razžaliti starega duhovnika in sem pil, čeprav sem se skoraj res bal, da se bom že s prvim požirkom zrušil na tla. No, pa to se ni zgodilo.

Gostitelju je bilo ime oče Janez Baptist Kim in zdi se mi, da je rekel, da je generalni vikar za Taiku vikariat. Med pogovorom mi je Father Kim pokazal podobico. Na njej sta bili dve sestri: Neža in Kolumba Kim, njegovi daljni sorodnici, ki sta bili mučeni že pred mnogimi leti zaradi vere. Takoj sem priznal, da prav nič ne vem o korejskih svetnikih in mučencih; toda bilo je neumno, da sem to tudi izrekel, kajti takoj sem opazil, kako je ponosen nanje.

"Oče, bojim se, da prav malo vem o Koreji."

"Bolj malo jih je, ki kaj vedo", je smehljaje odvrnil duhovnik. "Tudi jaz ne vem veliko o Ameriki."

Pokazal je na podobico in rekel:

"Da, na stotine je korejskih blaženih in večina izmed njih so mučenci. Vsa naša zgodovina, že od prvega začetka, je bila pisana s krvjo."

"Morda bi mi hotel povedati kaj več o tem?" sem vprašal. Spet mi je nalil čaja in obenem začel pripovedovati:

"Korejska zgodovina se začenja zdavnaj zdavnaj pred Kristusom, a Cerkev je prišla na Korejo šele z jezuitskim patrom De Cespedes, leta 1592. Bil je neuradni vojaški kurat japonskih vojakov, ki so istega leta zasedli Korejo. Toda njega se ljudje niso oprijeli.

Povest se v resnici začne šele leta 1777. Naša vlada je takrat mislila, da je izolacijska politika najboljša za Korejo. Polotok je bil takorekoč zapečaten in ni bilo možno ne zapustiti in ne priti v deželo. Postali smo pravo puščavniško kraljestvo. Naše učenjake je to silno skrbelo, kajti izčrpali so že skoraj vso razpoložljivo znanost, a da bi od zunaj dobili kaj več, je bilo nemogoče. Ni jim kazalo drugega, kot da so se v poletju 1777 preselili v neki budistični samostan blizu Seoul-a. Tam so zopet znova premlevali svojo staro znanost in ponovno prebirali že tolikokrat prelistane knjige. Pa naenkrat so med debelimi volumni o konfucianizmu in budizmu našli majhno nenavadno knjižico, ki so jo prej spregledali. Bila je odrgnjena in zbledela, a vendar še toliko uporabna, da so lahko prebrali naslov v kitajščini "Pravi nauk o Bogu". Pisatelj je bil Father Ricci, znameniti jezuit iz pekinškega cesarskega dvora.

"Oče", sem ga prekinil, "kako pa je knjižica prišla v budistični samostan?"

"O tem ti pa povem zanimivo zgodbo," je odvrnil. "Pravijo, da je to knjižico prinesel na Korejo eden izmed naših poslancev pri kitajskem cesarju v Peking in sicer leta 1631. Knjižica je romala iz rok v

roke in se končno umirila v samostanu. Bila je stara več kot sto let, ko so jo odkrili naši učenjaki."

Vse je postajalo bolj in bolj zanimivo, da nisem niti opazil, ko so zopet prinesli toplega čaja. Ne vem kakšen čaj je bil a bil je zelo prijetnega okusa. Za moj slučaj bi armijsko povelje gotovo morali preklicati.

"Nauk iz te knjige je napravil silen vtis na naše učenjake in so hoteli imeti še več knjig te vrste!" je nadaljeval Father Kim. "Toda vedeli so, da to ne bo mogoče drugače kakor iz Pekinga. Odločili so se končno, da nekoga pošljejo v Peking, ki je oddaljen več kot 600 milj od Seoul-a.

Eden izmed učenjakov je poznal prijatelja Ree Syenghun-a, ki je z očetom po diplomatskih poslih odhajal na Kitajsko. Ree je obljubil pomagati in v Peking je obiskal tamkajšnjega škofa.

Velikokrat je Ree govoril s škofom ter se je dobro poučil o Cerkvi Kristusovi in končno se je odločil, da postane katoličan. Škof ga je krstil in Ree je postal Peter Syenghum.

Vrnil se je Seoul in prinesel s seboj rožne vence in spise o Cerkvi. Povedal je filozofom vse kar je videl in slišal in jim izročil rožne vence ter knjige. Začel je učiti novo vero in je tudi krstil goreče poslušalce. Zelo uspešno je deloval. Ko je leta 1794 prišel na Korejo prvi kitajski duhovnik, Father Tjou, je tam dobil že nad štiri tisoč katoličanov. Toda jaz pripovedujem preveč hitro!" je za trenutek umolknil in nadaljeval:

"Gorečnost Petrove občine se ni ustavila pri krstu! Ljudstvo je hotelo imeti hierarhijo, kot jo je Peter videl v Peking. In so enega izvolili! Postavili so 'škofa' in izbrali 'duhovnike', ki so pridigali, spovedovali in maševali."

"Oče! Saj vendar niso imeli pravice! Vi sami vendar niste mogli postaviti duhovnike; saj bi morali bi-

ti posvečeni!?" sem se začudil.

"Počakaj malo, prijatelj, saj oni niso tega vedeli! Delali so v dobri veri."

"Kako dolgo pa so 'pridigali' in 'spovedovali'?" sem bil radoveden.

"Dobre dve leti!"

Samo čudil sem se.

"Tako je bilo! Škof v Pekingju je končno nekako zvedel o vsem tem in je poslal pismo, v katerem je prepo-vedal spovedovanje in maševanje, to- da pridigati je dovolil. Naši 'duhovni-ki' so takoj zagotovili škofu v Peking, da so bili v dobri veri."

"Torej tako se je začela katoliška

vera na Koreji!" sem se čudil. "Pe-ter, rožni venci in knjige!"

"Da, tako! In bil je zelo dober za-četek! Večina izmed štiritisoč verni-kov, ki jih je ob prihodu dobil Father Tjou, so z njim vred umrli mučeniške smrti v strašnem preganjanju, ki se je kmalu nato začelo. Mučenci so, naši blaženi, in ponosni smo nanje, ti pa jih nisi poznal, ko si prišel na Korejo!"

Poldan je že minil, ko sem se vra-čal v Kyongsan. Cesta se mi ni več zdela tako blatna in razrvana kot zju-traj. Morda je bil to učinek povesti, ali pa morda tudi čaja.

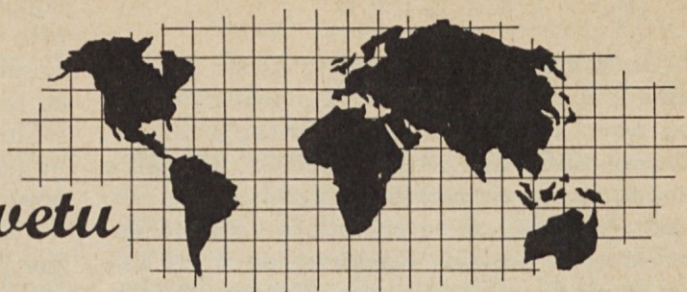
Dve sliki iz zlate maše, ki jo je brez zunanjih slovesnosti obhajal dne 24. aprila preteklega leta stiški opat p. Avguštin Kostelec. Zlato mašo je opravil v stiški baziliki Žalostne Matere božje (spodaj). Ta dan se je zbral preostanek nekdanj tako cvetoče

družine stiških belih me-nihov (zgoraj) ob svojem preizkušanem očetu. Komunisti so takoj ob pri-hodu zatrli samostan in poddržavili njegovo po-sest. Pozabili so na sto-letno delo, ki ga je iz-vršila opatija za razvoj umnega poljedelstva na Dolenjskem. Naj bi naš edini cistercijanski sa-mostan kmalu doživel no-vo pomlad dela!

DR. MIHA KREK:

Razgled po svetu

Leto 1954 po Kristusu je sveti oče Pij XII. razglasil za Marijino leto. Po papeževem namenu naj bi bilo Marijino leto začetek dobe, v kateri bo po fatimskih napovedih "končno zmagalo Njeno brezmadežno Srce". Potem ko je ves svet in posebej še narode Rusije posvetil brezmadežnemu Srcu Marijinemu, je določil, naj vesoljna Cerkev vse leto posebej posveti češčenju Brezmadežne.

Z drugimi narodi smo se tudi Slovenci odzvali klicu Najvišjega Pastirja. Na naj-slovesnejši način, ki smo ga kje zmogli, smo izkazovali svoje zaupanje in ljubezen do preblazene Device. Marijine shode, procesije, romanja, in druge pobožnosti so priredile vse večje slovenske naselbine povsod v svobodnem svetu. Doma v Sloveniji, ki je komunistična ječa, so škofje pozvali vernike, naj Marijo časte v svojih tihih, zlasti družinskih molitvah. V deželah pod nasilnimi komunističnimi vladami so škofove in duhovnike zapirali in obsojali, če so jih zalotili pri namerah ali pripravah za kake posebne Marijine proslave. Vendar vsa poročila povedo, da je pobuda Marijinega leta predrila vse železne in druge zavese, ki so jih nasilno zgradili sovražniki božji. Našla je pot do src katoličanov in drugih kristjanov v modernih komunističnih katakombah, ki se raztezajo od Jadrana in Berlina tja do Tihega in Indijskega oceana.

Vojna na Koreji je bila končana že v letu 1953. Julija 1954 so Francozi in Britanci na eni strani ter komunistični uporniki s kitajskimi in sovjetskimi ko-

SVETO
MARIJINO
LETO

munisti na drugi strani sklenili sporazum o koncu vojne v Indokini. Žal sta pogodbi o premirju le dva odlomka v komunističnem osvajanju sveta.

Premirje v Koreji je določilo, da bodo komunisti za napad neodvisne Južne Koreje ostali nekaznovani in bodo obdržali svojo tiransko oblast nad vsem ozemljem Severne Koreje. Zaman se je Sygman Rhee, predsednik južno-korejske republike, trudil doseči svobodno glasovanje vsega korejskega naroda pod mednarodnim nadzorstvom. Nihče ni poslušal njegovih prošelj. Zapadne sile so bile v strahu, da bi se s Koreje mogla razviti večja vojna, če ne nova svetovna vojna, in so pristale na predloge. Le Združene države so toliko uspele, da so mogli vojni ujetniki svobodno izbirati. Značilno je, da so z malimi izjemami vsi vojni ujetniki s komunističnega dela Koreje in Kitajci izbrali svobodo, dasi so s tem dejansko postali begunci brez doma. Lepo znamenje, kako bi odločalo ljudstvo...

Korejska vojna in premirje sta pokazala še druge značilnosti. Dasi se je proti napadalcem dvignilo vse in so vojno napovedali Združeni narodi, je bila to dejansko le vojnasvobodnega dela Koreje ter U.S.A. na eni, ter korejskimi, kitajskimi in sovjetskimi komunisti na drugi strani. Druge sile svobodnega sveta so večinoma stale ob strani. Le Britanci in Turki so imeli na Koreji močnejše vojne edinice. Svobodni svet je pokazal sebično razdvojenost, pomanjkanje razumevanja in požrtvovalnosti in malomarno brezbržnost.

Če je že korejsko premirje pomenilo udarec v obraz vsaki pravici in grozno nesrečo za korejski narod, je pa premirje glede Indokine naravnost žalosten poraz.

DVE
VOJNI
KONČANI

Tu so komunistični uporniki, ki sta jih vodila kitajski in sovjetski zunanji minister, na novo dobili pol države v svojo oblast. Zopet nihče ni vprašal ljudstva. Množice buguncev iz zasedenega ozemlja so vsemu svetu pričale, da so prizadete velesile izvršile novo nasilje. Komunisti so si pri zelenih mizah v Ženevi osvojili novo deželo. Zakonite vlade izdanega dela države Vietnam sploh nihče ni vprašal. Dasi je bil njen zunanji minister v Ženevi, mu politične kupčije z njegovim narodom niti pokazali niso. Ponovila se je zločinska igra po drugi svetovni vojni s srednje in vzhodno evropskimi narodi.

Komunistična in sopotniška svetovna javnost je proslavljala premirje v Indokini kot zaključek zadnje vojne v sedanji dobi in nastop splošnega miru. Ali so pa res vse te žrtve pridobile svetu mir? Komunisti Indokine so še isti teden razglasili, da bodo nadaljevali "osvobodilno gibanje" po južnem delu države Viet-nam, ki naj bi po ženevski pogodbi postal neodvisen. Igra je očita, recept je star. Komunisti so dosegli, da je nastala meja sredi prej enotne dežele. Tako so bili poprej razdelili Nemčijo, kasneje Korejo. Zdaj komunisti vprizarjajo gibanja za "zedinjenje", povzročajo obmejne nemire in pokolja in tako vzdržujejo navseh tehranljivih mestih ogenj revolucije in vojne. Komaj teden dni po sklenjenem premirju so komunistični kitajski avijoni bombardirali angleško ladjo in streljali na ameriška vojna letala. Istočasno je sovjetsko in kitajsko komunistično časopisje začelo ofenzivno propagando proti vladam sosednih držav, zlasti Thailand.

V strahu pred novimi komunističnimi osvajanjem v Aziji so v začetku septembra v Manili, glavnem mestu Filipinske republike, zunanji ministri osmih držav: Velike Britanije, Francije, Avstralije, Nove Zelandije, Združenih ameriških držav, Thailanda, Pakistana in Filipinov, podpisali pogodbo o skupni obrambi južno-azijskega ozemlja pred komunističnimi vojnimi

REŠEVALNI
POSKUSI

napadi. Države so se zavezale, da bodo branile neodvisnost dežel Južnega Vietnama, Cambodije, in Laosa. Obenem so sklenile, da bodo ukinile v Aziji vse kolonialne oblasti in režime, čim bo kak narod to zahteval in mogel organizirati svojo lastno javno upravo.

Državni tajnik Ameriških združenih držav je odletel na Formozo, kjer je dal zagotovilo, da bo Severna Amerika z vso svojo vojaško močjo branila neodvisnost tega otoka, če bi ga komunisti napadli. Izjava je učinkovala: topovi rdeče Kitajske so prenehali obstreljevati took Quemoy, letalstvo komunistične Kitajske je prenehalo z bombardiranjem. V oktobru je na Daljnem Vzhodu nastopilo vsaj začasno politično zatišje in vojno premirje.

Ko je v letu 1953 umrl Stalin, največji trinog sedanjega stoletja in morda največji zločinec med oblastniki človeške zgodovine, so komunisti in njihovi podporniki vneto razglašali po svobodnem svetu, da "nasledniki Stalina hočejo mirno sožitje". Tamisel je obsedla zlasti angleško javno mnenje. Obe vodilni angleški politični stranki sta začeli tekmovati, katera bi bolj goreče zagovarjala nov sestanek s sovjeti, "da se uredi vsi visečim mednarodni spori". Churchill je postal svetovni govornik za "sporazum s sovjeti". Jasno pa je bilo, da hočejo komunisti konferenco le izkoristiti za svojo propagando, ter utrditev Malenkove vlade v mednarodni javnosti. Vsi so vedeli, da sovjeti ne bodo nikdar hoteli svobodo uslužnjenim narodom. Tisti diplomati, ki so pričakovali kak možen uspeh iz razgovorov s sovjeti, so upali na kako olajšanje v Avstriji in vzhodni Nemčiji. Avstrija je ves čas po drugi svetovni vojni dejansko okupirana. Zapadne sile so pripravljene umakniti svoje čete z avstrijskega ozemlja vsak čas pod pogojem, da isto stori Sovjetska zveza. Drugo pereče vprašanje je zedinjenje Nemčije. Zapadni Nemci, ki imajo sedaj svojo vlado v Bonnu, in tisti del Nemcev, ki so prišli pod sovjetsko oblast, smatrajo zedinjenje za prvo in najvažnejše vprašanje, ko mora biti rešeno po njihovi

DVE
MEDNARODNI
KONFERENCI

želji zlepa ali zgrda. Sovjeti so v letu 1953 pretrpeli v svojem vzhodnem delu Nemčije prvi večji upor po drugi svetovni vojni.

Zaradi avstrijskega in nemškega vprašanja se je torej 7. februarja 1954 sestala Berlinska konferenca. Zunanji ministri Združenih ameriških držav, Velike Britanije in Francije so romali v vzhodni del Berlina, ki je pod sovjetsko oblastjo. Predlogom najmilejše oblike je Molotov odgovarjal z nepopustljivimi napadi. Prepir je trajal petindvajset dni in je jasno pokazal, da sovjetska vlada sploh noče slišati o kakšni ureditvi razmer v Evropi in da je namerila vse svoje osvajalne topove na Azijo. Molotov je z berlinske konference odšel kot zmagovalec. Na njegov predlog so sklenili, da se bodo nanovo sestali v Ženevi v Švici in tam razpravljali o vprašanih Koreje in Indokine. V Ženevi je res prišlo do nove konference. Molotov je tja pripeljal tudi zastopnike vlade komunistične Kitajske in komunističnih revolucionarjev v Indokini. Nove komunistične sile so prvič nastopile na mednarodnem diplomatskem pozorišču. Pod Molotovim vodstvom so uspešno vodile igro in dosegle že omenjeno razdelitev Indokine. Na dveh najvažnejših mednarodnih konferencah v letu 1954 se je torej komunistična oblast v svetu utrdila, razširila in povečala. Komunisti so poleg tega dosegli še drugo važno točko svojega načrta: uspelo jim je razdvojiti zapadne velesile. Francija in Anglija sta namreč nastopali zelo popustljivo napram komunističnim zahtevam in hoteli sporazum s sovjeti doseči za vsako ceno, dočim so se Združene države izjavile proti taki politiki – in ostale osamljene.

V Evropi je po sklepu francoskega parlamenta, ki je odklonil odobritev

EVROPSKA OBRAMBNA ZVEZA

zapadno evropske Obrambne zveze, nastalo mrzlično iskanje nove rešitve. Vsem je stopila pred oči pogubna nevarnost, da more sovjetska vojska brez upora zavzeti vso zapadno Evropo tja do Pirenejev, če se na kak način ne reši zapadno-evropska obrambna skupnost. Angleški zunanji minister Eden je prepotoval vse dežele zapadne Evrope, Amerika je brezpogojno zahtevala takojšnjo sklenitev nove obrambne zveze in zagrozila, da bo sicer odpoklicala svoje vojaške edinice in Evrope. Amerika in Anglija sta izjavili, da bosta upostavili popolno neodvisnost zapadne Nemčije tudi v slučaju, da bi Francija ugovarjala. Zadnje dni septembra so se v Londonu sestali državniki Severno-atlantske zveze in se končno sporazumeli na novo obliko skupne obrambe zapadne Evrope, ki bo vključevala tudi zapadno nemško republiko. Berlin ostane pod sedanjo vojaško upravo. Nemčija bo zgradila svojo vojsko pod nadzorstvom vrhovnega poveljstva vojaških sil Severno-atlantske zveze. Anglija je obljubila, da bo ohranila svoje vojaške sile na evropskem kontinentu. Pogodba velja do leta 1998. Nemčija bo v tej dobi še vedno pod mednarodnim nadzorstvom glede proizvodnje in uporabe težkega orožja. Zavezala se je, da ne bo skušala z vojno doseči združenja z vzhodno Nemčijo, ki je pod sovjetsko oblastjo, zapadne sile pa so obljubile, da bodo pospeševale z vsemi mirnimi sredstvi, da do združenja vse Nemčije le pride. Videli bomo, kaj bo prinesla bodočnost.

Mendès-France, Adenauer, Eden in Dulles pri pariških pogajanjih, ki jih menda nikdar ne bo konec.

Vodstvo svetovnega komunizma v Kremlju se dobro zaveda, da sta dve največji sili, ki se upirata njegovim krvavim revolucijskim načrtom, katoliška Cerkva na duhovnem področju in Združene ameriške države na diplomatskem, gospodarskem in vojnem področju. Znana stvar je, da so kremeljski revolucionarji računali na osvojitve Severne Amerike po drugi svetovni vojni. Zaradi medvojnega zavezništva proti hitlerizmu in fašizmu je vojaška medvojna propaganda tudi v Ameriki slavila sovjetska imena, sovjetsko rdečo armado, komunistična revolucionarna gibanja v raznih delih sveta in poveljevala skupne zmage ameriškega in sovjetskega orožja. Komunistični agenti največjega kalibra so se pod Rooseveltovo administracijo vgnezdili v najvišje urade ameriške vlade. Poskrbeli so, da je bila propaganda za Rusijo in komunizem v Ameriki kar najbolj učinkovita; vohunili so za Sovjetsko zvezo, ji dajali najvažnejše obrambne in proizvodne skrivnosti ter poskrbeli, da se je ameriška zunanja politika v Evropi in Aziji po vojni razvijala po željah in namenih sovjetov. Računali so, da se bo v Združenih državah po vojni pojavil gospodarski zastoj, pomanjkanje dela in zasluska. Takrat so nameravali organizirati okoli jedra komunističnih prvakov in sovjetskih vohunov v U.S.A. veliko komunistično stranko, ki naj bi prevzela oblast. To pričakovanje se ni izpolnilo. Na stotine najspretnejših komunističnih voditeljev je prišlo pred sodišča in v ječe, cela komunistična stranka je pretrpela hude izgube v članstvu in na vplivu. Žal skupno borbo proti komunizmu občutno slabi boj proti senatorju McCarthyju, katerega ime je bilo po časopisih vse leto na dnevnem redu. Če omenimo, da je napade proti njemu prav za prav začelo rdeče delavsko glasilo "The Daily Worker" in da se nihče ni dvignil proti senatorjevemu "metodom", dokler ni nastopil proti komunistom, povemo dovolj.

Po odkritju več komunističnih središč v Združenih državah so pripravljali svetov-

KOMUNISTIČNI POSKUSI V OBEH AMERIKAH

Senator
McCarthy
"Let's fight
Communism,
but not
McCarthy!"
pišejo vsi
ameriški
listi, ki
vedo, kaj je
komunizem.

ne komunistične revolucije v zadnjem času prenesli težišče svojega rovarjenja na našo celino v male države Srednje Amerike. Po lanskem neuspelem poskusu dobiti oblast v Britanski Guiani so poskušali srečo drugod. Resnejši poskus organizirati komunistično oblast so napravili v Guatamali. To je največja in najbolj naseljena izmed šestih srednjeameriških držav. Komunisti so uspeli dobiti vpliv v vodilnih odborih delavskih unij. Glavni zastopnik komunistične skupine v vladi Guatamale je bil mladi minister zunanjih zadev Guillermo Toriello, ki je kot tak odkrito nastopil na Pan-ameriški konferenci v začetku maja 1954 v Caracasu. Konferenca je bila skupna manifestacija vlad vsega ameriškega kontinenta, da bodo s skupnimi sredstvi branile nastanek komunistične diktature in preprečile vmešavanje Moskve v Ameriki. Toriello je po istem načinu kot komunisti drugod napadal severnoameriški imperializem in njegove zunanje interese. Ostali delegati, ki jih je bilo nad tisoč in so zastopali dvaindvajset ameriških republik, so sklenili zvezo za skupen nastop proti komunistični diktaturi.

Komaj par tednov kasneje se je izkazalo, da je pan-ameriška konferenca zadela v živo. Dne 18. maja je časopisje poročalo, da potujejo v Guatemalo tri ladje orožja iz železne zaveze. Politični begunci iz Guatemale so že v juniju organizirali nastop svojih osvobodilnih čet pod vodstvom begunskega protikomunističnega generala Castilla Armasa. Vojne prav za prav ni bilo. Protikomunistični osvobodite-

lji so samo preko radija in letakov obveščevali prebivalstvo, katera mesta in kraje so že zavzeli. Komunisti niso mogli organizirati nikakega resnega odpora, dasi so razpolagali z uradno vojsko in policijo: izgubili so oblast v deželi.

Komunistični slučaj v Guatamali je pokazal, da rdeča diktatura nima nikake zaslombe v prebivalstvu. Dokazalo se je, da se protikomunistična večina ljudi takoj združi, čim je dana priložnost. Na ameriškem kontinentu, kjer so vse večje sile za preprečitev komunistične oblasti, je protikomunističen "prevrat" gladko in skoro brez vsakih žrtev uspel. Tako bi bilo povsod, zlasti v vseh deželah srednje in vzhodne Evrope, v Jugoslaviji in posebno v Sloveniji, če bi le primerna zunanja moč resno pokazala, da osvobojenje izpod komunističnega jarma resno hoče izvesti. Na drugi strani pa so bile te "komunistične orožne vaje" na ameriškem kontinentu vendar resen opomin, da komunisti samo čakajo na primerno uro.

Med "komunistične orožne vaje" na ameriškem kontinentu moramo šteti tudi nastop štirih revolucionarjev iz Porto Rica, ki so v ameriškem senatu streljali na senatorje. Oddali so kakih trideset strelcev in ranili pet senatorjev. Preiskava je ugotovila, da so to člani takozvane stranke neodvisnosti, ki je pri volitvah leta 1952 komaj dobila 19% glasov in imela stalne zveze s komunističnim rovarjenjem.

V Južni Ameriki je bilo to leto razmeroma mirno. Posebno važne dogodke, ki so izjeme, smo že omenili v drugi zvezi. Z ozirom na svoboščine in demokratično ureditev državne skupnosti je stanje v poedinah državah latinske Amerike tole:

Vzorna demokracija vlada v Uruguayu. Vojaštvo nima nobenega vpliva na vlado, velja splošna in enaka volilna pravica ter ostale svoboščine demokratske dežele. Vse te predpogoje izpolnjuje tudi Costa Rica. Slabše so še vedno razmere v Braziliji. Nepismeni državljani tam nimajo glasovalne pravice, vojska se še vedno mešav politične zadeve, vlada pa se

v posameznih slučajih meša v zasebno podjetništvo. V tem letu se je ustrelil ministrski predsednik Vargas, ker so ga častniki silili, naj odstopi. Čile imasedaj sicer demokratsko, pa zelo nestalno slabo vlado. Tam je nevarnost novih prevratov s strani kake vojaške klike ali komunistične zarote. Glasovalna pravica je omejena. Mek-siko ima milo diktaturo ene stranke. Javno in socialno življenje se urejuje in napreduje v demokratični smeri. Je zatočišče političnih beguncev in pustolovcev od vsepovsod. Bolivija je bila znana država revolucij in prevratov. Sedanja vlada se trudi, da bi vpeljala vse druge predpogoje demokracije, svobode govora in tiska pa še ni. V Ekvadorju nimajo vsi istih socialnih gospodarskih in političnih pravic, šolstvo je nezadostno in za velik del državljanov nepristopno. El Salvador je mala država silno bogatih in skrajno revnih. Na papirju vsaj odgovarja večini zahtev demokratične vladavine, nima pa urejenega splošnega šolstva, socialnega zavarovanja in ne urejenega lastništva zemlje. Panama ima nekako pol policijsko dobrohotno diktaturo, nima svobodnih volitev, ne svobodnih političnih strank, ne svobodnih delavskih organizacij. Sicer pa vlada občutljivo pazi na javno mnenje. Vlada Hondurasa šele zdaj skuša uvesti nekaj splošno socialnih demokratičnih izboljšav. Na Haitih tudi ni splošne in enake glasovalne pravice, svobodnih političnih strank ni, svobodnih delavskih organizacij tudi ni. O demokraciji ni veliko sledov. Država je skupina revežev, 90% državljanov je nepismenih. Argentina velja za državo, kjer dejansko suvereno oblast izvajajo organizirane delavske zveze. Vlada izvoljeni predsednik in parlament, ki ima to slabost, da večinoma popolnoma prezira vse predloge in želje manjšine. Vlada pogosto posega v zasebno podjetnost in včasih tudi v osebne pravice državljanov. Svoboda tiska, združevanja, nedotakljivost lastnine v Argentini ni zjamčena. Kaj bo prinesla bodočnost, bomo videli. Peru ima sedaj vojaško diktaturo, a spoštuje versko svobodo, lastninske pra-

vice, zasebno podjetnost, pospešuje splošno šolstvo in je uvedla socialno zavarovanje, o drugih predpogojih svobodne demokratične družbe pa noče nič slišati. Cuba ima sicer na papirju volilni zakon, a je še vedno pod vojaško diktaturo, ki je prišla na oblast s prevratom. Vojaški odbor vlada tudi v Venezueli. Pri volitvah so vojaki propadli, a razveljavili volitve in vladajo dalje. Častniki in vojska vladajo tudi v Columbij, v Paragvaju, Nicaragui, Dominikanski republiki in v Guatemali.

Vsak politični abecedar takoj vidi, da je v teh razmerah obilje družabnih bolezni. Polno je kotišč novih nemirov, katere bodo komunisti izkoristili v zlo, če jih ne bodo človekoljubne krščanske sile prehiteli, zboljšale življenje in ustvarile gospodarsko in politično ustaljene, demokratične države.

Titovo komunistično gospodstvo se nadaljuje. Narod trpi, gospodarsko

JUGOSLAVIJA

propadanje je vedno hujše, prav tako tudi nasilje nad političnim, kulturnim in verskim življenjem. Skoro ni več v Jugoslaviji katoliškega škofa ali drugega cerkvenega dostojanstvenika, ki bi še ne bil v ječi, sodnijsko oz. policijsko kaznovan ali mu vsaj niso naložili takih denarnih kazni, da jih nikdar ne more poravnati. Duhovnikov in redovnikov je vedno manj. Starejši odmirajo, nove poklice pa režim z vsemi sredstvi preprečuje. Verski prazniki so zapovedani delavnikom in delavnikom so zapovedani komunistični prazniki. V Sloveniji so bile nove aretacije, kers se ljudje spomnili 25-letnice škofovanja Dr. Gregorija Rožmana.

Komunistični nasilniki so imeli precej opravka s težavami v svojih lastnih vrstah. Nekaterim komunistom je že tudi presedlo neprestano mučenje in preganjanje ljudi. Pod vodstvom predsednika komunističnega parlamenta Milovana Djilasas so v samem komunističnem časopisju poskusili zagovarjati več svobode. Titova klika je Djilasa obsodila, izključila iz parlamenta, in "počisti-

la" njegove glavne somišljenike.

"Spor" med jugoslovanskimi komunisti in Moskvo vsaj na zunaj še vedno traja, "napetost" pa je manjša. Diplomatski zastopniki so zopet prišli na svoja mesta v Beogradu in Moskvi in po vseh satelitskih državah. Vendar Tito še uživa podporo Velike Britanije, Francije in Združenih držav. Najbolj čudno je, da mu pošiljajo tudi orožje in vojno opremo. Zapadne sile opravčujejo to svoje podpiranje komunistične Jugoslavije s tem, češ da je Tito vendarle pristal na nekako obrambno zvezo z Grčijo in Turčijo ter je popustil v vprašanju Trsta. V začetku oktobra 1954 so namreč Italija, Jugoslavija, Anglija in Združene države v Londonu podpisale spomenico o sporazumu, ki določa novo upravo Svobodnega tržaškega ozemlja. Sporazum sicer ne ukinja neposredno in pravno te male državice, ki je nastala po drugi svetovni vojni ob priliki podpisa mirovne pogodbe z Italijo, vendar pa jo dejansko uničuje. Italija in komunistična vlada Jugoslavije sta se sporazumeli, da bo v bodoče upravljala Jugoslavija cono B dosedanjega Svobodnega Tržaškega ozemlja z malenkostnim dodatkom iz cone A, Italija pa je v svojo oblast dobila Trst in cono A skoro v celoti. Zapadne sile, zlasti Anglija in Združene države, so sprejele sporazum kot olajšanje v mednarodni napetosti. Tržaška luka bo dobila značaj proste luke zlasti za Jugoslavijo. Italijanski parlament je pogodbo odobril in Italija je sporazum sprejela kot svojo zmago.

Tako se je neugodno zaključilo zadnje obmejno slovensko vprašanje po drugi svetovni vojni. Komunistična vlada, ki je med vojno in revolucijo obetala združenje vsega slovenskega ozemlja, je najprej izdala Slovence na Koroškem, sedaj pa še Slovensko Primorje. Gotovo nihče ni mogel želeči, da bi bile nove množice Slovencev prišle pod titovsko komunistično diktaturo, prav tako gotovo pa nihče ni more biti vesel, da je zopet vsaj 250,000 Slovencev podrejeno tujim državam, ki so vedno teptale naše narodne pravice. Ker poznamo razmere, vemo tudi, da s tako rešitvijo tržaškega vprašanja mirno sodelovanje med sosednimi državami v tem kotu Evrope ni prav

nič pridobilo. Našim ljudem pa se obeta samo trpljenje na tej in na oni strani meje. Trst, ki ni bil zgrajen za Italijo, bo v Italiji nujno propadal, kot je propadal po prvi svetovni vojni.

Pri tej priliki se je zopet izkazalo, da je vse to govorjenje o samoodločbi narodov še vedno le prazna beseda. Prizadetega prebivalstva, ki so o njem odločale sosedne države in velesile ni nihče nič vprašal.

Nemci so pri zadnjih državnih volitvah z ogromno večino glasovali za politiko svojega starega krščansko-demokratskega voditelja Dr. Adenauerja, ki je pripeljal državo v kratkih letih do neverjetno visokega napredka in ugleda. A vsled needinosti držav Evropske državne zveze so se v Nemčiji pojavili znaki, ki kažejo dviganje skrajnežev, med katerimi hočejo eni iskati zopetno združitev vseh Nemcev z naslonitvijo na Sovjetsko zvezo.

Francozi že drugo stoletje kar nadaljujejo svojo revolucijo. Neprestano menjavajo vlade. Komunistična stranka je zelo močna, skupnost demokratičnih strank pa je brez programa in nesložna. Neuravnotežena Francija je velika slabost Zapadne Evrope.

V Italiji se boj za večino med katoličani in komunisti vztrajno nadaljuje. Krščanski demokrat Mario Scelba se je sicer izkazal kot najsposobnejši italijanski protikomunistični državnik, ki je vzel komunistom mnogo važnih položajev in jim pristrigel dohodke, a bitke v celoti še dolgo ni dobil. Nevarnost komunističnega prevrata leži kot črn oblak nad Italijo.

Španija je zdaj dejansko vključena v zapadni obrambni sistem. Po pogodbi z U.S.A. je prejemala skozi vse leto podporo za gospodarske in vojne namene. Več pristanišč in letališč je dala v uporabo silam Združenih držav. Španska vojska je urejena in izvežbana po ameriškem vzorcu.

Med judovsko državo Izrael in sosednimi državami je bilo tudi to leto precej manjših prask in napadov. Izrael hoče

dobiti v svojo izključno posest in oblast vso Palestino, arabski sosedje pa izključujejo vsako mirno sožitje z judovsko državo. Posebna komisija Društva narodov ima še vedno polne roke dela, da razsoja spopade in pomirjuje.

V Iranu je koncem leta 1953 general Faltollah Zahedi zatrl nemire, ki jih je izzvala politika Mohameda Mossadegha. Generalova vlada je dobila od zapada 45 milijonov nujne gospodarske pomoči, razpustila in prepovedala komunistično stranko in Rusiji sporočila, da ohranja popolno svobodo v svojih zunanjepolitičnih potih in zvezah. Sovjeti so vse to občutili kot svoj neuspeh. Njih podpornik, odstavljeni predsednik vlade Mossadegh je bil obsojen na tri leta ječe, ker je hotel izvršiti prevrat. Iran je sklenil pogodbo z Irakom o vojaškem in gospodarskem sodelovanju. Obe državi sta si pridobili dobave iz Združenih držav in se povezali s Turčijo in Pakistanom v obrambno zvezo.

Sovjetom je zmešala račune tudi pogodba med Pakistanom in Združenimi državami, od katerih je država dobila gospodarsko in vojaško pomoč. Proti pogodbi je protestirala Indija, ki hoče prijateljsko sodelovanje s komunistično Kitajsko in Rusijo ter ima poleg tega s Pakistanom star spor zaradi dežele Kashmir.

Pogodbe, sklenjene med Združenimi državami in Egiptom, tudi predvidevajo gospodarsko sodelovanje in vojaško opremo egiptovske vojske. Eden najvažnejših dogodkov mednarodnega pomena pa je sporazum med Egiptom in Veliko Britanijo glede Sueškega prekopa. Angleži so morali odstraniti svojo posadko, ki je štela 80.000 mož in so z njeno močjo stalno posegali v egiptovske domače razmere.

V septembru tega leta sta podpisali pogodbo tudi USA in Libija. Amerika bo sredi Sahare zgradila veliko letališče za najtežje bombnike, kakor ima razporejenih že precej postojank tudi ob severni afriški obali. Z ameriško pomočjo bodo gradili v Libiji velike namakalne priprave, ki bodo iz puščave napravile cvetočo deželo.

Moskovski voditelji svetovne revolucije so tudi v tem letu z uspehom delali za svoj cilj. Poleg velikih uspehov pri mednarodnih pogajanjih, ki smo jih že omenili, so izpopolnili vojaško moč. Sovjetska suhozemska vojska ima sedaj vsaj 400 če ne več najmoderneje opremljenih divizij, vsaj 20,000 modernih lovskih letal in vsaj 10,000 bombnikov, ki lahko nosijo tudi atomske bombe nad vse dele sveta. Sovjetska zveza ima atomsko in hidrogensko bombo, gradi vojno mornarico, ki bo med največjimi na svetu.

Z geslom "Evropo Evropejcem, Azijo Azijcem" hoče Sovjetska zveza izključiti iz Evrope in Azije Združene države in Veliko Britanijo, da bi ostala sama odločilna in gospodujoča sila na obeh kontinentih. Trenutni cilji sovjetske zunanje politike so: razbiti Evropsko obrambno zvezo in Severno atlantsko zvezo; preprečiti Azijsko obrambno zvezo; onemogočiti vsako uporabo ameriškega atomskega orožja; povečati spore med svobodnimi demokratskimi državami, zlasti med Združenimi ameriški državami in Veliko Britanijo, in razbijati vsak poskus skupnosti med svobodnimi, nekomunističnimi narodi; v Evropi pridobiti Nemčijo v svoj vplivnostni krog, v Aziji uničiti svobodno Kitajsko na Formozi, južno Korejo in si osvojiti celotno Indokino in Burmo. Sovjetska zveza uporablja vsa sredstva, da bi bistveno povečala trgovino s svobodnim svetom in tako razširila svoj vpliv na svetovnih tržičih.

Andrej Višinski, sovjetski poslanec pri U.N., ki je umrl 22. nov.

Nikomur rdečih preganjancev ne bo ušla zadnja ura...

SOVJETSKA ZVEZA IN NJENI NAČRTI

Ko je človek odkril elektriko, jo je uporabil za ogrevanje in osvetljevanje.

Ko je iznašel plin, je mislil na to, kako bi se z iznajdbo okoristila kuhinja, tovarna, delavnica, učilnica, ... Zdaj pa, ko se odkrivajo tajne strahovite sile, ki nastajajo z združevanjem in delitvijo atomov-najmanjših delcev stvarstva, gredo vse te iznajdbe najprej za proizvodnjo morilnega in uničevalnega orožja. Dne 2. decembra 1942 so prvič preiskovali atomsko bombo v Stagg Fieldu pri Chicagu. Leta 1945 je prvič prišla atomska bomba v uporabo. Leta 1949 je dobila tudi Rusija atomsko bombo. Leta 1952 je Amerika izdelala prvo hidrogensko bombo, a naslednje leto je Rusija zagrozila, da Amerika nima več same njene skrivnosti. Ameriški poskusi na Pacifiku (26. marca 1954) so pokazali, da je hidrogenska bomba zmožna uničiti vsako mesto in vsako največjo naselbino na zemeljski obli. Učinek deset-megatonske bombe je tale: v krogus polmerom štirih milj je uničeno vse življenje, v krogu s polmerom osmih milj je v glavnem vse poškodovano, v krogu 14 milj je še veliko poškodovanega, v krogu polmera 25 milj se vse vžge, kar je gorljivega. Na Hirošimo je bila vržena bomba, ki je imela le eno petstotinko moči prve hidrogenske bombe. To orožje v dobi, ko je človeški rod razdeljen v dva nasprotujoča si tabora, od katerih eden ne pozna nobenih zakonov vesti in zameta človeško vrednost ter sploh vse ozire na bližnjega, seveda bistveno spremeni poglede na svetovno stanje in mednarodno življenje. Predsednik Eisenhower je ob neki priliki dejal: "Sovjeti nas morejo napasti vsak čas. Vedno bolj so zmožni za napad. Upam in molim, da bi naša država nikoli več ne prišla v vojno. Ta titanska sila mora stopiti v službo dobrega in prospeh človekovega blagostanja."

Mojstrsko je opisal glavno označbo sedanjega svetovnega stanja državni tajnik Dulles v velikem govoru pri konferenci ameriških držav v Caracasu v

NEVARNOST SPLOŠNEGA UNIČENJA

DVA SVETOVNA TABORA

Venezueli: "Dejstvo je, da komunizem zahteva in hoče uničenje vrednot, ki so osnova vsake bratske organizacije med ljudmi. Zanikuje in zameta pravico in moralni zakon. Veruje, da podlaga miru ni pravičnost, ampak sila... Komunisti se svobode boje, ... ker vedo, da je svobodoljubnost nalezljiva, da je del naše narave. - Mi pa verujemo v duhovnost. Mi verujemo, da ima človek svoj izvor in svoj končni namen v Bogu in da to dejstvo terja bratske odnose med ljudmi..."

Ta ločitev je najbolj močna označba dobe, v kateri je tudi leto 1954. Povzroča nekrvavo vojno v stanovitem oboroževanju, trgovini, mednarodni politiki in na duhovnem področju, kjer se ta dva tabora borita za somišljenike in privrženice po vsem svetu.

Leto 1954 je jasno pokazalo, da komu-

nizem nima proti sebi strnjenega enotnega nasprotnika kot sta ga imela hitlerizem in fašizem. Komunizem se je ustalil na tolikšnem področju, da po zgodovinskih zgledih moremo sklepati: ostal bo kot vladajoči sistem za daljšo dobo vsaj tam, kjer je zavladal.

*

Za katoliško Cerkev je bilo leto 1954 mučeniško. Stotine njenih služabnikov in vernikov je dalo življenje v pričevanje Resnice. Milijsi so zatirani in preganjani.

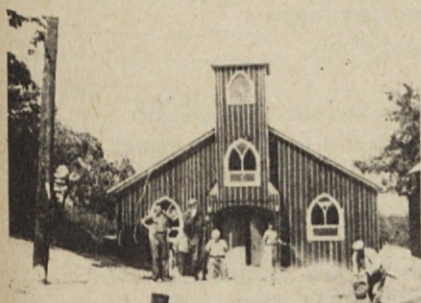
V juniju 1955 bomo Slovenci ves mesec posvetili praznovanju desetletnice množičnega umora slovenskih fantov - protikomunističnih borcev ter vseh naših žrtev v revoluciji in pod komunistično strahovlado. Naj bi bil to mesec čistih dobrih del iz ljubezni zanje in Zanj, ki je s svojim križem svet odrešil.

Dne 3. oktobra 1954 je slovenska župnija sv. Male Srebrni jubilej Cvetke v Johnstownu, Pa., praznovala srebrni jubilej svojega obstoja. Lemontski frančiškani, ki so že pred ustanovitvijo fare nudili tamkajšnjim izseljencem dušnopastirsko pomoč, so cerkev pozidali in vseh 25 let župnijo tudi oskrbujejo. Njen prvi župnik je bil pokojni p. Alfonz Miklavčič OFM, sedanji župnik pa je p. Alojzij Madic OFM. Župnija se lepo razvija in je v zadnjih letih skoraj že postala božja pot priljubljene svetnice Male Cvetke: za devetdnevno k prazniku cerkvene patrone obiskujejo svetišče verniki od blizu in daleč. Župnija ima dve podružnici, od katerih bo ena postala v kratkem samostojna župnija.

Ob jubileju naše čestitke!

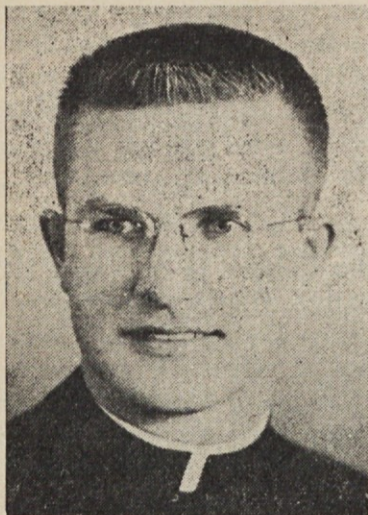
Cerkev sv. Male Cvetke v Johnstownu, Pa.

Prenovljena podružnica sv. Ane na Moxhamu, katero upravlja p. Jerome.

P. Richard pa zida novo cerkev sv. Barnaba na Bon Air-u.

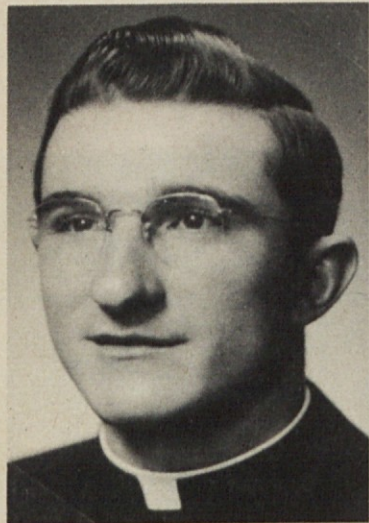

Rev. Francis Kovacic

Tudi v letu 1954 v Ameriki nismo bili brez novomašnikov - sinov slovenskih staršev.

Rev. Francis KOVACIC je bil rojen v Forest Cityju, Pa. v številni družini Karla Kovačiča, doma iz Vedrijana v Brdih na Primorskem. Iz domače farme v Uniondale, Pa., se je mladi Franci podal leta 1942 v papeški kolegij Josephinum (Worthington, Ohio), kjer je študiral vsa dolga leta in bil letos dne 8. maja tudi posvečen. Dne 16. maja je v cerkvi sv. Jožefa v Forest Cityju za-

Rev. Frank Perkovič

Slovenski duhovniki

ROŽMAN, MOST REV. GREGORY, D.D., 3547 E. 80 St., Cleveland 5, O.
 BUTALA, Rt. Rev. Matija, 416 N. Chicago St., Joliet, Ill.
 HRIBAR, Rt. Rev. Vitus, 18119 Neff R., Cleveland 19, O.
 JUDNICH, Rt. Rev. John, 4672 Pearl St., Denver, Colo.
 KORETIČ, Rt. Rev. Francis, Sacred Heart Church, Staples, Minn.
 KRALJIC, Rt. Rev. Janez, 378 - 30 St., Oakland, Calif.
 OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80 St., Cleveland, O.
 PIRNAT, Rt. Rev. Alojzij, 307 Adams St., Eveleth, Minn.
 PIRNAT, Rt. Rev. John, 405 Adler St., Anaconda, Mont.
 SHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 ŠKERBEC, Rt. Rev. Matt., 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio.
 ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick's Church, Gretna, Nebr.

ADAMIC, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
 AMBROŽIČ, Rev. Bernard, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 ANŽIČ, Rev. Dr. Anton, St. John's Church, Zeeland, No. Dakota

BANDI, Rev. Bonaventure, O.S.B., Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 BARAGA, Rev. Francis, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 BASNIK, Rev. Alban, O.S.B., 550 Cowan Ave., Jeanette, Pa.
 BAZNIK, Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 BLAZIC, Rev. John, 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Pa.
 BLENKUSH, Rev. Matija, 632 Julian St., Denver 8, Colo.
 BOGOLIN, Rev. Leonard, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
 BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222nd St., Euclid 23, O.
 BORGOLA, Rev. Bonaventure, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 BREZNIK, Rev. Aloysius, Tekoa, Washington.
 BREZNIKAR, Rev. Victor, Republic, Wash.

CADONIC, Rev. Daniel, 4772 Felton St., San Diego, Calif.
 CAGRAN, Rev. Joseph, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 CANJAR, Rev. John A., 4377 Utica St., Denver, Colo. ?
 CASL, Rev. Joseph, C.M., St. Joseph's Rectory, Emmitsburg, Md.
 CEGLAR, Rev. Karel, S.D.B., Box 431 Hope Haven, Morro, La.
 CELESNIK, Rev. Joseph, 265 15th St., N.W., Barberton, Ohio.
 CEPON, Rev. Dr. Ludwig, 2700 No. Water St., Decatur, Ill.
 CEPON, Rev. Michael, 6001 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill.
 CHEMAZAR, Rev. Blaze, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 CUK, Rev. Dr. Alphonse, 141 Marcy Place, New York 52, N.Y.
 CVELBAR, Rev. Joseph, 319 Park Ave., Ellwood City, Pa.

DEMSHAR, Rev. F., Hq. 38th Inf. Regt., Fort Lewis, Wash.
 DOBNIKAR, Rev. Ivan J., O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 DOLŠINA, Rev. Janez, St. Joseph's Church, Deerwood, Minn.
 DOLŠINA, Rev. Stanko, 818 W. 3rd St. Duluth, Minn.

pel novo mašo, ob koncu istega meseca pa je že odšel v Florido, kjer zdaj deluje med črnici.

Rev. Frank PERKOVIĆ je bil rojen na sveti večer 1928 v Chisholmu, Minn. Njegova mati je doma blizu Ribnice, oče na Hrvaškem. Frank je študiral v Nazareth College, bogoslovje pa v St. Paulu, Minn. V vseh teh letih slovenskega jezika ni pozabil, ampak ga tako izpopolnil, da bi novomašnika po govoru sodeč lahko imeli za 'starokrajca'. Posvečen je bil dne 5. junija v Duluthu, naslednji dan pa je v domači cerkvi zapel novo mašo. Nastavljen je v Duluthu.

Vemo še za štiri letošnje novomašnike, od katerih pa nismo mogli dobiti podrobnejših podatkov:

Rev. William F. LUTAR je bil posvečen dne 5. junija v Duluthu, Minn. ter je prav tam naslednji dan zapel novo mašo.

Rev. Richard LAURICK iz kongregacije C.S.C. je bil posvečen dne 9. junija v Notre Dame, Ind. Novo mašo je zapel dne 13. junija v Elmhurstu, Illinois.

Rev. Robert REMITZ je letošnji novomašnik misijske maryknollske družbe. Kje je bil rojen in kje je zapel novo mašo, ne vemo. Po poročilih lepo obvlada slovenski jezik, dasi je rojen v Ameriki.

Rev. Francis M. PAJK pa bo posvečen v clevelandski stolnici dne 18. decembra 1954 ter bo naslednji dan zapel novo mašo v domači cerkvi sv. Vida, Cleveland, Ohio.

ERZEN, Rev. Edward, O.D.M.

ESTOK, Rev. Gabriel, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.

FARKAŠ, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport, Conn.

FERJAN, Rev. Innocent, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.

FERKUL, Rev. Joseph, St. Vincent Home, Quincy, Ill.

FERLIC, Rev. Ciril, S.D.B., Hope Haven, Morrero, La.

FLAC, Rev. Mirko, S.D.B., 2851 North Ave., Richmond 2, Calif.

FLAJNIK, REV. Rudolph, O.C., Mt. Carm. Coll., Niagara Falls, Ont., Can.

FURLAN, Rev. William P., St. Cloud Hospital, St. Cloud, Minn.

GABER, Rev. Franc, 610-99th Ave. W., Duluth 8, Minn.

GABRENJA, Rev. Edward, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.

GAMM, Rev. Joseph M., C.M.F., 909 E. Washington St. Phoenix, Arizona

GNIDICA, Rev. Daniel, O.S.B., 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.

GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.

GODINA, Rev. Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland 20, Ohio

GODINA, Rev. Mirko, O.F.M. Conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.

GOLE, Rev. Dr. Jože, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.

GOLOB, Rev. Joseph, O.S.B., St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.

GOLOBIC, Rev. John J., Box 615, Hibbing, Minn.

GRABRIAN, Rev. Joseph, O.S.M., 22 Carteret Ave., Carteret, N.J.

GRABRIAN, Rev. Nicholas, O.S.M., Our Lady of Sorrows, Ladysmith, Wis.

GRABRIAN, Rev. Victor, O.S.M., 3121 Jackson Blvd. Chicago, Ill.

GREGOR, Rev., Jože, C.M., 1509 Tulane Ave. New Orleans 13, La.

GREGORICH, Rev. Edmund, 420 Glenwood Ave., Glen Ellyn, Ill.

GRMOVNIK, Rev. Franc, C.M., 247 Felisa St., San Antonio, Texas

GROM, Rev. Lawrence, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.

GRUDEN, Rev. John, 548 Lafond St., St. Paul, Minn.

HAJNŠEK, Rev. Odilo, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

HERIC, V. Rev. Gracijan, Ph.D., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

HITI, Rev. M. J., 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.

HLEBŠ, Rev. Milan, 40 Catoonah St., Bridgefield, Conn.

HOCHEVAR, Rev. Mark, O.F.M., 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.

HODNIK, Rev. Emil, St. Mary's Church, Custer, Wis.

HOGGE, Rev. Benedict, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

HOGGE, Rev. Thomas, O.F.M., 386 Geneva Ave, Detroit, Mich.

HOMAR, Rev. Roman, O.S.B., St. John's Abbey, Collegeville, Minn.

HORVAT, Rev. Stefan, 430 Main St., Huron, O.

HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif.

HORZEN, Rev. Bernard, O.S.B., St. Bede's College, Peru, Ill.

HREN, Rev. Innocent, O.F.M., Fenwick High School, Oak Park, Ill.

HRIBSEK, Rev. Louis, S.D.B., 2851 North Ave, Richmond, Calif.

IVANDIC, Rev. Louis, O.F.M., 1479 Albert Rd., Windsor, Ont. Canad

JAGER, Rev. Matija, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio

JAZBEC, Rev. Stanley, St. Joseph Hosp. Dickinson, No. Dakota.

JENKO, Rev. Aloysius, 53 St. Patrick's Pl., Staten Island 6, N.Y.

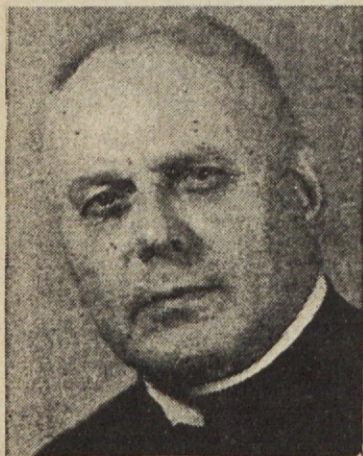
JENKO, Rev. Valerian, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

JERAŠA, Rev. Francis, St. John's Church, Kiowa, Kansas

To leto je v Ameriki umrlo pet slovenskih duhovnikov:

† Rev. Peter SPRAJCAR je od leta 1932 pastiroval na fari sv. Jozefa v Calumetu, Mich. Rojen je bil v Sloveniji 12. julija 1884. Že kot student je prišel v Ameriko, studiral v St. Paulu, Minn., in v Kanadi ter je bil kot član marquetteške (Baragove) skofije posvečen dne 19. marca 1910. Umrli je v bolnišnici sv. Jožefa v Hancocku dne 2. januarja 1954. Docakal je lepo starost 69 let, bil vsa leta zelo delaven in pri svojih faranih priljubljen. Naj v miru počiva!

† Rev. John FERLIN OFM je bil po vsej Ameriki znan kot lemontski pionir in umni čebelar, ki je ustvaril celo svoj sistem panja. Rojen je bil dne 2. septembra 1870 v župniji Zagradec na Dolenjskem ter je dne 30. decembra 1891 stopil v franciskanski red. Dne 25. marca 1896 je bil posvečen v duhovnika. Po prvi svetovni vojni je znova pozidal razvaline svetogorske bazilike, ko pa so božjo pot prevzeli Italijani, se je odpravil na ameriške Brezje, kamor je s seboj prinesel

† Rev. Peter Sprajcar

JERSHE, Rev. John, St. Martin's Church, Tower, Minn.
JEVNIK, Rev. F. A., 741 Delaware St., Forest City, Pa.
JOST, Rev. K., O. S. M., 22 Carteret St., Carteret, N. J.
JUDNICH, Rev. Joseph, 5040 70th St., San Diego, Calif.

KAMIN, Rev. John J., St. Mary's Church, Waymart, Pa.
KAPUS, Rev. Joseph, Sacred Heart Church, Caney, Kansas
KATNIK, Rev. Betrand, O. F. M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
KAUSEK, Rev. John, 1035½ 8th Ave. No., Virginia, Minn.
KEBE, Rev. Matija, 223 - 57th St., Pittsburgh, Pa.
KIRIN, Rev. Roman, c/o Hospital, Durand, Wis.
KLOPCIČ, Rev. Joseph, St. Joseph's Home, Lemont, Ill.
KNIFIC, Rev. Dr. Franc, S. D. B., Box 299 - Pino Alto, Aptos, Calif.
KOLARIČ, Rev. Dr. Jakob, C. M., 594 Manning Ave., Toronto, Ont.
KONČNIK, Rev. Inocent, O. F. M. Conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
KOPAČ, Rev. John, 594 Manning Ave. Toronto, Ont. Canada.
KOPUŠAR, Rev. Dr. Milan, St. Joseph Hospital, Alliance, Nebr.
KORBIČ, Rev. Beno, O. F. M., Holy Family Rectory, Willard, Wis.
KOREN, Rev. J., 820 New Jersey St., Sheboygan, Wis.
KOSTELZ, Rev. Richard, 26 No. Ellsworth St., Naperville, Ill.
KOVACIC, Rev. Dr. Anton, Box 191, Kinston, N. C.
KOVACIC, Rev. Francis, 134, W. Government St., Pensacola, Fla.
KOZINA, Rev. Vladimir, 117 So. Church St., Lodi, Calif.
KRALJIČ, Rev. Stephan, St. Ann's Church, Berthold, No. Dakota
KRISTANC, Rev. Leo, 305 Race St., San Josè, Calif.
KRIZEK, Rev. John, S. J., R. 1, Box 303, Trinidad, Colo.
KUCHAR, Rev. Dr. Alojzij, 330 W. 23 St., New York 11, N. Y.
KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill.

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, O. F. M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LATTYAK, Rev. Clement, O. F. M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LAVRIH, Rev. Ivan, St. Lawrence St., Jetmore, Kansas.
LEKAN, Rev. M., S. M., 2605 Woodburn, Cincinnati, Ohio.
LOCNIKAR, Rev. Florijan, O. S. B., St. Theodore's Church, Richardton, N. D.
LOCNIKAR, Rev. Julius, O. S. B., Assumption Abey, Richardton, No. D.
LOVRENČIČ, Rev. Atanazij, O. F. M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
LUSKAR, Rev. Jože, Mission San Josè, Calif.

MAČEK, Rev. Rudolph, 72 Maujer St., Brooklyn 6, N. Y.
MADIC, Rev. Aloysius, O. F. M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
MAJHENIČ, Rev. Pelagij, O. F. M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MALAVAŠIČ, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
MAUSER, Rev. J., Box 915, Helena, Mont.
MAZOVEC, Rev. Robert, O. F. M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MEJAK, Rev. Heliodor, 247 Orchard St., Kansas City, Kansas.
MELOVASICH, Rev. Frank, St. James Orphans Home, Duluth 3, Minn.
MIHELČIČ, Rev. Francis, St. Anthony's Church, Ely, Minn.
MIHELIC, Rev. Franc, S. Heart Church, Romaines St., Peterborough, Ont., Can.
MIHELICH, Rev. Leopold, St. Mary's Church, Marathon, Wis.
MIHELICH, Rev. Edward P., St. John's Church, Marquette, Mich.
MIKULICH, Rev. Joseph, O. F. M., 137 Wharf Rd., Capitola, Calif.

† P. John Ferlin OFM

sliko Marije Pomagaj in pa-
kranjsko matico. Leta 1952 je
obhajal biserni jubilej redov-
nih obljub, vendar je bil prav
do zadnjega čil in delaven.
Dne 3. maja 1954 je po nesre-
či belarski delavnici in p. John
je teden nato podlegel opekli-
nam. Umrl je dne 11. maja v
jolietski bolnišnici. R. I. P.

† Rev. Alojzij JURANOVIČ
je begunski duhovnik maribor-
ske škofije, ki je došel v A-
meriko leta 1947. Rojen je bil
dne 12. junija 1899 v Banovcih
pri Ljutomeru, študiral v Mari-
boru in bil tam dne 6. julija
1930 tudi posvečen. Nacisti
so ga v letu 1941 pregnali iz

† Rev. A. Juranovič

MISSIA, Rev. Francis, 2200 Grand Ave., St. Paul, Minn.
MRKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio.
MRVAR, Rev. Janez, 19840 Anita Ave., Castro Valley, Calif.

NADRACH, Rev. Adolph, 92 Capitol N.E., Battle Creek, Mich.
NEMEC, Rev. Matthias, Cathedral Rectory, St. Augustine, Fla.
NOVAK, Rev. John, Junction City, Wis.

OKORN, Rev. Claude, O.F.M., 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
OKORN, Rev. Dušan, St. Peter's Rectory, Anaconda, Mont.
OMAN, Rev. Edwin, R. 1, St. Joseph's Minn.
OZIMEK, Rev. J., 13824 Euclid Ave., Cleveland 12, Ohio.

PAKIZ, Rev. Rudolph, St. Louis Church, Floodwood, Minn.
PAPESH, Rev. Francis, 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
PAPESH, Rev. Michael, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
PAVEL, Rev. Alfonz, S.D.B., St. John Bosco School, Bellflower, Calif.
PEČOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
PERČIČ, Rev. Jože, Hillman, Minn.
PERKOVICH, Rev. Francis, 4926 Pitt. St. Duluth, Minn.
PETERNEL, Rev. Warren, O.F.M., 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas.
PETRASIC, Rev. Martin, Box 117, Bloomfield, Nebr.
PETRIČ, Rev. Pius, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
PEVEC, Rev. Edward, Euclid & Bishop Rd., Wickliffe, Ohio.
PIERCE, Rev. Justin, S.D.S., Mother of the Savior Sem., Blackwood, N.J.
PIRC, Rev. Joseph, 1100 Estudillo St., Martinez, Calif.
PIVKO, Rev. Rudolph, O.F.M., 45 Victoria St., Waverly N.S.W., Australia
PLAZNIK, Rev. John, Box 297, Morris, Ill.
POPESH, Rev. Bernard, Duluth, Minn.
POTOCNIK, Rev. Alojzij, O.S.B., Box 351, Canon City, Colo.
POZEK, Rev. F., L.L.D., W. Newton, Minn., P.O.R. 1, New Ulm, Minn.
PRAH, Rev. John, O.C.D., 2131 Lincoln Rd.N.E., Washington 2, D.C.,
PRAZNIK, Rev. Rudolph, 320 Middle Ave., Elyria, Ohio.
PUČKO, Rev. Janez, S.D.B., Salesian College, Aptos, Calif.

REBOL, Rev. Francis X., M.M., Sin Miao Li No.80, Miaoli, Formosa
RENER, Rev. Frederik, St. Michael College, Toronto, Ont., Canada
ROGAN, Rev. Richard, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
ROGEL, Rev. Michael, St. Lawrence Church, Walkerville, Mont.
RUPAR, Rev. Alojz, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
RUS, Rev. Gabriel, O.S.M., Mt. St. John Normal School, Dayton, Ohio

SAVINSHEK, Rev. Stephen, O.F.M., Conv., 324-7th St., Calumet, Mich.
SHERINGER, Rev. Frank, St. Francis Church, Manistique, Mich.
SHIFFRER, Rev. Val., Springfield, Minn.
SCHWAB, Rev. Alan R., O.S.B., Box 351, Canon City, Colo.
SCHWEIGER, Rev. Francis, St. James Orphanage, Duluth, Minn.
SEDEJ, Rev. Francis, St. Bridget's Church, Greaney, Minn.
SEDLAR, Rev. Danilo, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
SELAKE, Rev. Jerome, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.

† P. Alfonz Ferenc OFM
sluzbenega mesta, moral je
preko zaporov in mučenja. Ob
komunistični zasedbi je zbežal
iz domovine. V Ameriki je de-
loval na raznih farah brooklyn-
ske škofije in je bil zaradi
svojega vedrega značaja pri
vseh priljubljen. Nepricako-
vano ga je dne 23. maja 1954
dohitela smrt v zdravilišču sv.
Franciska v Denville, N.J. Po-
kopali so ga na pokopališču v
Bridgeportu, Conn.- R.I.P.

† Rev. Alfonz FERENC OFM
je druga lemontska žrtev ne-
sreče v tem letu: dne 25. junija
je utonil v jezercu na samo-
stanskem posestvu. Rojen je

† P. Hijacint Podgoršek OFM

SEŠEK, Rev. Raphael, O.F.M., 1400 Quincy St., N.E., Washington 17, D.C.
SETNICAR, Rev. Dr. Math., 1210 So.-61 St., Milwaukee 14, Wis.
SEVER, Rev. Edgar, O.F.M., 7324 E. Marietta Ave., Spokane, Wash.
SHIRCEL, Rev. Dr. Cyril, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SILVESTER, Rev. Mirko, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SIMČIČ, Rev. Jozef, S.D.B., Sal. Jr. Seminary, Richmond 10, Calif.
SIMKO, Rev. Paul J., 210 Genside Ave., Canonsburg, Pa.
SKUMAVEC, Rev. Michael, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
SLAJE, Rev. Milan, 1709 E.-31 St. Lorain, O.
SLAPSAK, Rev. Julij, 3547 East 80 St. Cleveland 5, O.
SMERKE, Rev. Frank, O.S.C., Crosier Priory & Seminary, Onamia, Minn.
SMERKE, Rev. John, O.S.C., Our Lady of the Lake Sem., Wawasee, Ind.
SMERKE, Rev. Joseph, O.S.C., Crosier Fathers, Hastings, Nebr.
SNOJ, Rev. Joseph, Box 335, Corona, Calif.
SODJA, Rev. Maks, 315 - 5th St., Fairport Harbor, Ohio.
SOKLIC, Rev. Dr. Anton, 9745 Memorial Drive, Houston 24, Texas.
SOKLICH, Rev. Sebastian, T.O.R., 609 No.-7th St., Steubenville, Ohio.
SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
SPENDOV, Rev. Vendelin, 1852 2 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
SREBERNAK, Rev. Frank, 2701 Chicago Blvd., Detroit, Mich.
STARC, Rev. Martin, 1215 N. Edison St., Stokton, Calif.
STARESINIC, Rev. Edbert, O. Carm. 6410 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
STARESINICH, Rev. Nicholas, O. Carm., 29 No. Broadway, Joliet, Ill.
STEPANICH, Rev. Dr. Martin, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Anthony Rectory, Engadine, Mich.
STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87th St., New York 28, N.Y.
STOPAR, Rev. Dr. Anton, Box 75, No. Los Vegas, Nev.
STRAGISHER, Rev. Henry, 34, James St., Keyser, W. Va.
STRAGISHER, Rev. Raphael, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
STRANCAR, Rev. I., P.O. Box 83, Roosevelt, Utah.
SUSTERSIC, Rev. John, Holy Family Church, Eveleth, Minn.
SUSTERSICH, Rev. Stephen, O.S.B., Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
SVETE, Rev. Jernej, Box 730, New Castle, Wyo.
SVETE, Rev. Andrew, O.F.M., 386 Geneva Ave, Detroit 3, Mich.
SVETE, Rev. Augustine, O.F.M., Holy Family Rectory, Willard, Wis.
TARMAN, Rev. William, St. Joseph's Church, Morrill, Minn.
TKALEC, Rev. Ivan, S.D.B., St. Francis School, Watsonville, Calif.
TOMAZIC, Rev. Anthony, 18127 So. Alameda, Compton, Calif.
TOMC, Rev. Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio.
TRINKO, Rev. John V., O.F.M., 62 St. Mark's Place, New York 3, N.Y.
TROBEC, Rev. Joseph, St. Andrew's Church, Elk River, Minn.
TRUNK, Rev. G. J., 245 Linden St., San Francisco 2, Calif.
TURK, Rev. Martin, 646 Richards St., Vancouver 2, B.C., Canada.

URANKAR, Rev. Alexander, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
URBIC, Rev. Rudolph, River Pines Sanatorium, Stevens Point, Wis.

VALENTIN, Rev. Basil, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
VARGA, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio.
VIRANT, Rev. Ludwig, Mother of Sorrows Church, Peninsula, O.

bil dne 14. februarja 1924 pri Sv. Trojici v Slov. goricah, stopil leta 1940 v frančiškanski red in leta 1945 pred komunisti bežal v Avstrijo. Posvečen je bil dne 29. junija 1950 v Brixnu; nato je prišel na ameriške Brezje, kjer je vršil službo upravnika Ave Marije. Kdor koli je prišel z njim skupaj, njegove prijaznosti in postrežljivosti ne bo več pozabil. - R.I.P.

† Rev. Hijacint PODGORŠEK OFM je bil rojen v Slivnici pri Celju dne 23. januarja 1891. Leta 1913 je postal frančiškan in je bil posvečen 11. aprila 1920. V Ameriki je deloval od 1929 do 1941, ko ga je bolezen iztrgala farnemu delu v Detroitu. Tam je v zdravilišču sv. Jožefa izdihnil svojo blago in žrtvujočo se dušo dne 27. avgusta 1954. - R.I.P.

VODUŠEK, Rev. Vital, 245 Linden St., San Francisco 2, Calif.
VOGRIN, Rev. Joseph, Church of St. William, Parkers Prairie, Minn.
VOVK, Rev. Joseph, Box 599, Ely, Minn.
VUKŠINIČ, Rev. Anton, 640 Glenholme Ave., Toronto 13, Ont., Canada.

WOLBANG, Rev. Karel, C.M., 500 Cheltenham Ave., Philadelphia 44, Pa.

YAKES, Rev. William F., 98 Chestnut St., River Rouge 18, Mich.
YAKSIC, Rev. Michael, Holy Ghost Apost. Coll., Cronwells Heights, Pa.

ZAGAR, Rev. Albert, 24 Maryland Ave., Pittsburgh, Pa.
ZAKRAJŠEK, V. Rev. Kazimir, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
ZAVBI, Rev. August, Box 450, Fallon, Nevada.
ZDOLŠEK, Rev. Alojzij, St. Mary's Hospital, Wahpeton, No. Dak.
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., La Salle, Ill.
ZIC, Rev. Peter, Ellsworth, Wis.
ZITKO, Rev. Aloysius, 547 B., Santa Rosa, Calif.
ZORMAN, Rev. Fortunat, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
ZUPAN, Rev. Peter, O.S.B., Archabbey, Latrobe, Pa.

Lepo prosimo čč. gg. duhovnike, da bi nam sporočili morebitne pomote oz. spremembe. Radi bi imeli čim popolnejši seznam vseh slovenskih duhovnikov v Združenih državah.

Prevzv. dr. Gregorij Rožman, škof ljubljanski, je to leto obhajal srebrni jubilej svojega škofovskega posvečenja. Srebrni jubilej mašniškega posvečenja pa je praznoval v letu 1954 vsem ameriškim Slovencem dobro poznani Rev. Vital Vodusek, župnik v San Franciscu. Obema naše iskrene čestitke z željo, da bi dočakala še veliko jubilejev!

Rev. Roman Homar OSB, nekdanji misijonar med ameriškimi Indijanci in zadnji v vrsti Baragovih naslednikov, je v oktobru praznoval svojo devetdesetletnico. Osemdesetletnico rojstva pa sta v decembru obhajala dva člana frančiškanske družine: Br. Bonifacij Dimnik, zdaj kuhar na slovesni fari v New Yorku, v Lemontu pa br. Humil Šavelj. Vsem trem visokim jubilentom leta 1954 naše čestitke!

Kanadski Slovenci so v Marijinem letu pozidali cerkev Marije Pomagaj v Torontu, ki je bila blagoslovljena v decembru. - Fara Male Cvetke v Johnstownu, Pa. pa je praznovala svoj srebrni jubilej. Čestitke!

Upamo, da smo s Koledarjem vsem ustregli. Ima večji obseg od lanskega, pa nam je še zmanjkalo strani in smo morali za konec duhovniške kronike porabiti to stran platnic. Žal ni v Koledarju obljubljenega imenika vseh naročnikov: Časa nam je zmanjkalo in imenik bi bil nepopoln, ker je bilo premalo odziva s strani naših pionirjev. Pa drugič, če Bog da! - Uredništvo

7 isoči se zbirajo leto za letom na AMERIŠKIH BREZJAH. Vendar jih je po širni Ameriki še mnogo, tudi med naročniki Ave Marije, ki še niso našli prilike, da bi obiskali lemontsko Marijo Pomagaj. Kaj pa, dragi moj prijatelj, ko bi za leto 1955 napravil sklep, da boš prišel na ameriške Brezje? Videl boš košček svoje rodne domovine sredi Amerike, zrl v milostno podobo brezijske Kraljice slovenskega naroda; poslušal boš pritrkavanje romarskih zvonov in petje najlepših slovenskih Marijinih pesmi, pri udeležbi romarske procesije se boš spominjal pestrih procesij, ko si bil še doma. Morda že dolgo nisi imel prilike za slovensko spoved, za poslušanje pridige v materinskem jeziku... Tvoj duh se bo odpočil v božji naravi lemontskega parka in pri nas boš lahko ostal - če Ti bo mogoče - tudi delj časa, saj je v Baragovem romarskem domu poskrbljeno za stanovanje in hrano romarjem, ki prihajajo k Mariji od daleč. Po svojem prvem obisku se boš spet in spet vračal v Lemont, vsaj v duhu prav gotovo. Ameriških Brezij ne boš pozabil nikoli več, najlepše spomine boš imel na ta svoj obisk.

Za leto 1955 je zopet pripravljen pester spored romanj, ki si bodo sledila preko vsega poletja. (Glej seznam romanj v majski številki Ave Marije 1955!) Tako bo prilike dovolj, da kljub tujini znova doživiš pravo slovensko romanje, kakor si ga bil vajen doma na Brezje, Sv. Višarje, Sveto Goro, Zaplaz...

Ameriške Brezje (St. Mary's, Lemont, Illinois) leže 23 milj jugozapadno od Chicaga. Bluebird bus vozi vsako uro iz "Greyhound Bus Station" proti Jolietu (Route 4A) ter se ustavi tudi na postaji ameriških Brezij (St. Mary's, Lemont).

K Mariji Pomagaj vabijo v letu 1955 vse ameriške Slovence -

lemontski frančiškani